

ההתנסות המעשית במכללת סמינר הקיבוצים תמונת מצב תשע"ח

דוח מחקר

רשות המחקר וההערכה

פרופ' רות זוזובסקי

פברואר 2019

תוכן עניינים

מבוא לדוח	3-10
יסודי וחינוך מיוחד (חנ"מ) – מסלולים	11-34
יסודי וחינוך מיוחד (חנ"מ) – דגמי הכשרה	35-46
גיל הרך – מסלולים	47-66
גיל הרך – דגמי הכשרה	67-78
על יסודי – מסלולים	79-103
על יסודי – דגמי הכשרה	104-118
בין מסלולי רב גילאי – מסלולים	119-142
בין מסלולי רב גילאי – דגמי הכשרה	143-158
סיכום תגובות פתוחות לשאלה אודות תרומת ההתנסות המעשית למוכנות להוראה במסלולי ההכשרה השונים	159-164
תמונת מצב	165-168
נספח א' – קבוצות ההדרכה תשע"ח	169-172
נספח ב' – מחוון של יסודי וחנ"מ	173-184
נספח ג' – מחוון גיל הרך	185-192
נספח ד' – מחוון כללי	193-202

מבוא: ההתנסות המעשית במסלולי ההכשרה השונים

במכללת סמינר הקיבוצים תשע"ח

על רקע העניין המחודש ניתן היום בעולם למרכיב הפרקטי בהכשרה להוראה (Zeichner, 2012) ונטייה למקם את ההכשרה להוראה בבתי הספר (Ronfeldt, 2015; 2012) מוסבת תשומת הלב של קובעי מדיניות בעולם וגם חוקרים למקומה ולאופייה של ההתנסות המעשית בהכשרה להוראה.

מרכיב זה שנחשב מאז ומתמיד למרכיב משמעותי לצד המרכיב התיאורטי בהכשרה להוראה עבר במהלך השנים תמורות. תמורות אלו שיקפו במידה רבה את ההתייחסות הכוללת לעיסוק שנו מתפיסת ההוראה כמקצוע יישומי שבו מיישמים המורים ידע תיאורטי אקדמי, שנרכש במוסדות ההכשרה, לתפיסות הרואות בהוראה עיסוק פרקטי רפלקטיבי של יצירת גיבוש ידע בתהליך חוקרני, ע"י העושים עצמם בקהילת עשייה (communities of practice). שתי התפיסות הולידו דגמים שונים של הכשרה מעשית. ביניהם דגמים מסורתיים בהם הסטודנט להוראה מתנסה כשוליה בכיתה מורה מאמן, צופה, מחקה ומתרגל את ביצועי ההוראה "הנכונים" שנקבעו ככאלו על בסיס תיאוריה ועמדו במבחן מדעי (evidence based). לעומתם דגמים פחות מרשמיים של התנסות אינטואיטיבית הנעשית מתוך עמדה חוקרנית, בקהילה של עושים ומאפשרת למתנסה לגבש את סגנונו. גישה זו הולידה דגמים שיתופיים של הכשרה מעשית בין מוסדות ההכשרה ובין "בתי ספר להתפתחות מקצועית" מושג שנטבע עוד בדוח הולמס (Holmes Group, 1986). העדפת מודלים של הכשרה מעשית הנעשים בבתי ספר להתפתחות מקצועית (professional development schools) המשרתים גם את פרחי ההוראה וגם את המורים המנחים אותם. ברוח זו נוצרו עמיתויות רבות בין מוסדות ההכשרה ובתי הספר המאמנים שקלטו קבוצות גדולות של סטודנטים באותו בית ספר (Darling Hammond, 2014). הרעיון של בתי ספר להתפתחות מקצועית של מורים שדמה מאוד לרעיון של בתי חולים להכשרה קלינית של רופאים הביא בכנפיו את השימוש במטפורה הקלינית גם בהכשרת מורים. השימוש במטפורה זו אפשר לגשר בין התנסות ברוח התפיסה הרואה את ההוראה כמקצוע יישומי לבין התנסות שיש בה מקום לחקירה, יצירה, אינטואיציה ושיפוט (Burn & Mutton, 2015). חוקרים אלו בדברם על Research - Informed Clinical Practice, מציעים גרסה של פרקטיקום קליני בהכשרה להוראה שיש בו מרכיב מחקרי. גרסה זו מותירה את המטפורה הקלינית אבל מחייבת לתרגמה ולהתאימה למצבי הוראה (McClean, Davies et al., 2015).

התמורות באופייה של ההתנסות המעשית באו לידי ביטוי גם בישראל. המודלים המסורתיים של ההתנסות המעשית בכיתות מורים מאמנים (ינאי, 2001), פינו את מקומם בשנות האלפיים למודלים של התנסות בבתי ספר להתפתחות מקצועית ולשותפויות בין בתי ספר לבין המוסדות האקדמיים להכשרת מורים (זילברשטיין, בן פרץ וגרינפלד, 2006; אריאב וסמיט, 2006; קיזל, 2010; אריאב, 2014).

הדגמים האחרונים של התנסות מעשית קלינית בבתי הספר להתפתחות מקצועית קיבלו הכשר על ידי המל"ג במסמך המתווים המנחים להכשרה להוראה משנת 2006 וגם ע"י משרד החינוך שהחל בשנת 2015 בתכנית "אקדמיה כיתה".

במסמכי המשרד נאמר "הכשרת המורים נדרשת לשנות את כיוונה מהכשרה מבוססת על היבטים אקדמיים, לקראת הכשרה להוראה המבוססת על התנסות קלינית בשדה ההוראה, במתכון דומה לאלה של בתי ספר לרפואה".

במסמך מתווה הבסיס של המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) משנת 2006 מוגדרת מטרת ההתנסות המעשית באופן הבא "לחשוף את הסטודנטים לממדים מרכזיים של עבודת הגננת והמורה בפועל, למורכבות תפקידם ולהוויה של הגן ובית הספר על כל היבטיהם". עוד מצוין במסמך זה כי תתקיים זיקה הדוקה בין ההתנסות המעשית לבין תכנית הלימודים העיונית וכי התנסות הסטודנט תהיה פעילה בחיי בית הספר או הגן וכי לפחות ממחצית שעות ההתנסות תהינה מוקדשת לפעילות הוראתית (בניגוד לצפייה). לפי מתווה "הבסיס" של מל"ג יוקדשו להתנסות המעשית בין 9 ל-15 ש"ש מתוך היקף השעות המחייב שבין 24 ש"ש לתעודת הוראה במקצוע אחד בחטיבת הגיל העליון או מתוך היקף של 30 ש"ש בכל המסלולים האחרים.

במתווה הבסיס מתוארים שני דגמים של התנסות:

- דגם מסורתי שמאפייניו הם התנסות בהנחיית מורה חונך בפקוח מדריך שהינו איש סגל מהמוסד המכשיר שאחראי גם להערכת הסטודנטים. הקשר בין מוסד ההכשרה ושדה ההוראה נעשה באמצעות המורה החונך.
- דגם שותפות PDS – שבו קיימת שותפות בין מוסד ההכשרה לבית הספר המאמן. גם כאן לכל סטודנט יש מורה חונך ולעיתים מספר מורים חונכים אבל בבית הספר מרוכזת קבוצה של סטודנטים וקבוצה של מדריכים מהמוסד המכשיר. ביה"ס ממנה מורה מתאם של ההתנסות והמוסד המכשיר ממנה מרכז לכל המדריכים המועסקים בביה"ס ושניהם עובדים בתיאום זה עם זה.

בשנים האחרונות (משנת 2014), בהתאמה לשינויים ורפורמות מבניות ופדגוגיות במערכת החינוך ביניהם: הצבת היעד של למידה משמעותית כמענה לאתגרי המאה ה-21, פותחו דגמים רבים של שותפות בין מוסדות אקדמיים ובתי ספר. המודלים הללו אמורים היו לחזק את הקשר בין ההכשרה לנעשה בשטח ליצור רצף הכשרה למניעת נשירה הכולל חניכה אישית וריכוז שיעור גבוה של פרחי הוראה בבית ספר מאמנים כמענה לצורך בעוזרי הוראה לכתות העמוסות.

בשנת 2014, במסמך מדיניות מסכם של צוות חשיבה הוצע דגם חדש של התנסות מעשית שכונה בשם "אקדמיה-כיתה" (משרד החינוך ומנהל עובדי הוראה, 2014). לפי הדגם הזה סטודנטים להוראה בשנת הלימודים השלישית מקיימים התנסות מעשית בבתי ספר במשך שלושה ימים בשבוע לפחות (בין 12 ש"ש ל-16 ש"ש). סטודנטים אלו הפוכים להיות חלק מכוח ההוראה. הם פועלים בצדם של מורים מאמנים במתכונת של הוראה בצמד או במתכונות של קהילות למידה. מדריכים פדגוגיים ממוסד ההכשרה מלווים הן את הסטודנטים והן את צוות המורים שבכיתותיהם משולבים הסטודנטים והם אחראים גם על הובלת תהליכי פיתוח מקצועי של צוותי בתי הספר. סדנאות דידקטיות וסדנת סטאז' שמוקמו במוסדות המכשירים מתבצעים לפי הדגם החדש בבתי הספר. הדגם החדש אמור להבטיח שותפות אמיצה יותר בין בתי הספר למוסדות המכשירים ולגופים אחרים העוסקים בפיתוח המקצועי של המורים ברמת המחוז. על פי הדגם החדש כל מבנה ההכשרה לתואר B.Ed שונה. לפי מבנה זה, בשנתיים הראשונות נחשפים הסטודנטים בעיקר לידע אקדמי תאורטי הן בתחום הדיסציפלינרי והן בתחום החינוך ורק בשנה השלישית הם נחשפים להיבט הפרקטי של ידע זה. גם מבנה ההכשרה של תכניות הכשרת האקדמאים ותכניות ה-M.Teach שונה כאשר הלימודים העיוניים בחינוך פדגוגי נלמדים בסמסטרים הראשונים של הלימודים ולאחר מכן משובצים הסטודנטים לשלושה ימים בבתי ספר. יש לציין כי בפועל ישנם מוסדות המשלבים התנסות מעשית גם בשנים ב' ואפילו א' ללימודים. תכנית "אקדמיה כיתה" עברה כמה שינויים שבאו לידי ביטוי במסמכים משנת 2016 ו-2017.

דגם "אקדמיה כיתה" הופעל לראשונה בשנת תשע"ה. נתונים של משרד החינוך משנה זו ומהשנה שלאחריה לגבי שלושת הדגמים הינם כדלקמן:

דגם אקדמיה כיתה		דגם PDS		דגם מסורתי		
תשע"ו	תשע"ה	תשע"ו	תשע"ה	תשע"ו	תשע"ה	
196	2	1,109	1,295	6,209	5,103	מס' מוסדות
213	4	612	571	1,825	1,943	מס' מדריכים
634	20	3,039	3,233	10,134	9,395	מס' מורים מאמנים
669	26	7,497	7,174	20,642	18,855	מס' סטודנטים מתכשרים

מתוך דיצה משכית, 2016. ההתנסות המעשית במהלך ההכשרה להוראה: דגמים ונתונים.

נתונים אלו מורים על צמיחה גדולה של דגם אקדמיה כיתה ועל צמיחה קטנה גם בדגמים האחרים אך עדיין הדגם השולט הוא הדגם המסורתי.

במכללת סמינר הקיבוצים מתקיימים היום שלושת הדגמים, גם כאן לאור שלב מקדים של המחקר הנוכחי (זוזובסקי, 2017) הדגם השכיח בין השלושה הינו הדגם המסורתי שבו קיימת שונות רבה שטרם תועדה ונחקרה. המחקר האחרון שעסק בהערכת ההתנסות בהוראה במכללת סמינר הקיבוצים, נעשה בשנת תשנ"א ע"י ניצני, יצחקי וזליקוביץ. דגמי התנסות מעשית במכללה תוארו בעבר ע"י זוזובסקי (1989, 1996) וע"י פרנקל וקאופמן (תשנ"ב).

העניין המחודש בנושא ההכשרה המעשית, קיומם של שלושת הדגמים העכשוויים במכללה והשונות הרבה בדגם המסורתי, מהווים תמריץ לביצוע המחקר הנוכחי המתעתד לתאר את הדגמים הקיימים ואת הווריאנטים שלהם ולבחון כיצד תופסים הסטודנטים את הנעשה בהם, את תרומתם ומגבלותיהם.

מטרות המחקר

המחקר הנוכחי שהתבצע בשנת תשע"ח במכללת סמינר הקיבוצים התעתד לחקור לעומק את הנעשה במסגרת ההתנסות המעשית משלוש נקודות מבט.

1. נקודת מבט אירגונית – לזהות את דגמי ההתארגנות של ההתנסות בבתי הספר: פיזור בין בתי ספר רבים במתכונת מסורתית או ריכוז בבתי ספר בודדים במתכונת PDS: משך התקופה בה שוהים הסטודנטים בהתנסות; האופן בו נבחרים בתי הספר האומנים והאופן בו מתודעים הסטודנטים בהתנסות המעשית לגבי קריטריוני הערכה.
2. נקודת מבט פדגוגית – מקיפה את כל הפעילויות שהסטודנטים נחשפים אליהם במהלך ההתנסות החל מההכנה שהם מקבלים להעברת שיעור או לפעילות אחרת עם תלמידים בביה"ס או בגן; איכות ההוראה שהם מבצעים והפעלת התלמידים; תדירות ההזדמנות שלהם לצפות בשיעורי מורים ותיקים, התדירות שבה הם עצמם נצפים ומקבלים משוב, השפעת המשוב על פיתוחם המקצועי והרגשי; מעורבות הסטודנטים בפעילויות שונות בתחומי בית הספר או הגן והקשר בין מה שנעשה בהתנסות והלימוד העיוני בקורסים במכללה.

3. נקודת המבט השלישית עסקה בתפוקות – בתרומת ההתנסות לרכישת ניסיון פדגוגי מגוון; שביעות רצון של הסטודנטים מההדרכה שקיבלו ותחושת המוכנות שלהם להוראה בזכות ההתנסות.

המידע אודות נושאים אלו נאסף באמצעות שאלון שרוב השאלות שבו היו שאלות סגורות ושהותאם למסלולי ההכשרה השונים במכללה שהיו מלכתחילה שונים באופיים. ביניהם: מסלול ההכשרה לגיל הרך, שהעבודה המעשית במסגרתו התרחשה בגנים, מסלול ההכשרה לבית הספר היסודי שבו התקיימו בנפרד, זה בצד זה הדרכה פדגוגית כללית והדרכה פדגוגית דיסציפלינרית, מסלול הכשרה לבית הספר העל יסודי שבו פעל מדריך פדגוגי אחד, בדרך כלל מהתחום הדיסציפלינרי והמסלול הרב גילאי או הבין מסלולי שבו הוכשרו מורים להוראת מקצועות הנלמדים לאורך כל שנות הלימוד מגן הילדים ועד לביה"ס העל יסודי. בעיקר אלו מקצועות תנועה ושפה אנגלית.

בכל אחד ממסלולי הכשרה אלו היו מסלולי משנה/מחלקות שיוחדו לדיסציפלינות שונות או שפעלו ברוחן של אסכולות חינוכיות שונות. מצב זה יצר שונות רבה של טיפוס הכשרה שבאה לידי ביטוי גם בדגמי ההתנסות גם בעשייה וגם בתרומתה של ההכשרה המעשית.

מחקר זה התעתד לחשוף שונות זו ולהשוות בתוך כל אחד ממסלולי ההכשרה בין מסלולי המשנה/המחלקות בכל הנוגע לדגמי ההכשרה השולטים בהם, בעשייה ובפעילות הנפוצה בהתנסות ובתרומתם של אלו להכנתם של הסטודנטים להוראה. מטרה נוספת היתה להשוות בתוך כל אחד ממסלולי ההכשרה בין דגמי ההכשרה הנהוגים בו: הדגם המסורתי, דגם ה-PDS ודגם הביניים. מטרת אלו תורגמו לשתי שאלות מחקר

שאלות המחקר:

1. מה השוני ומה הייחוד של ההתנסות המעשית במסלולי ההכשרה השונים במכללה בכל הנוגע להיבטים ארגוניים, להיבטים פדגוגיים של עשייה ולתרומתה של ההתנסות להכנת הסטודנטים להוראה.
2. מה השוני ומה הייחוד של ההתנסות המעשית הנעשית בדגמי הכשרה שונים הנהוגים במכללה, המסורתי דגם הביניים ודגם ה-PDS בכל הנוגע להיבטים הארגוניים, הפדגוגיים ולתרומתם להכנת הסטודנטים להוראה.

שיטת המחקר

המחקר הנוכחי הינו שלב שני במחקר מקדים שבוצע בשנת תשע"ז ועסק בתיאור ומיפוי דגמי התנסות מעשית במסלולים השונים במכללה על בסיס נתונים אדמיניסטרטיביים שהיו קשורים להתנסות המעשית שנערכה בשנת תשע"ו (זוזובסקי, 2017). ממצאי השלב הראשון שפורסם בשנת תשע"ז הורו שמרבית ההתנסות במכללה שהתקיימה בשנת תשע"ו נעשתה בדגם מסורתי.

השלב השני של המחקר שעליו אנו מדווחים בדוח זה התבצע בשנת תשע"ח. על בסיס ראיונות עם מדריכים פדגוגיים ועם ראשי מסלולים ועל בסיס השונות שהתגלתה במסלולים השונים נבנו שלושה טיפוסים שאלונים שיועדו לסטודנטים הלומדים במסלולים השונים.

- שאלון לסטודנטים לתואר ראשון ולסטודנטים בתכנית ההסבה במסלול הגיל הרך.
- שאלון לסטודנטים לתואר ראשון ולסטודנטים בתוכנית ההסבה במסלולי החינוך היסודי והחינוך המיוחד
- שאלון לסטודנטים לתואר ראשון במסלול העל-יסודי ולסטודנטים בתכנית הסבת אקדמאים להוראה, לסטודנטים בתוכנית ה-M.Teach ולסטודנטים בתכניות רב גילאיות.

השאלונים כללו בעיקר שאלות סגורות אך כמה מהן אפשרו גם תשובות פתוחות. השאלון הועבר בצורה ידנית לכל קבוצות ההדרכה בסמינר בכל שנות הלימוד. הנתונים נאספו מ-90 קבוצות הדרכה מתוך 99 קבוצות הדרכה קיימות שפעלו באותה שנה. כל אחת מהן הודרכה ע"י מדריך נפרד, במקרים בודדים אותו מדריך הדריך כמה קבוצות.

להלן לוח ובו מספר קבוצות ההדרכה שהשתתפו במחקר (מס' מדריכים), מס' הסטודנטים שהיו רשומים בהן ומספר אלו מבניהם שענו לשאלונים (ב-% שיעור התגובה). מפרט מלא של קבוצות ההדרכה בנספח א' ו-ב'.

לוח 1 – קבוצות הדרכה – מספרי סטודנטים רשומים ומספרי סטודנטים שענו לשאלונים.

מסלול	מס' קבוצות ההדרכה שהשתתפו	מס' הסטודנטים הרשומים בקבוצות שהשתתפו במחקר	מס' הסטודנטים שענו לשאלונים	שיעור התגובה
גיל רך	19	371	328	88%
יסודי	21	452	370	82%
על יסודי	26	468	279	60%
בין מסלולי	24	473	369	78%
סה"כ	90	1764	1346	76%

בדוח שלהלן נסכם את התפלגות תשובות הסטודנטים שענו לשאלות שונות בשאלונים העוסקות בשלושת ההיבטים שמסביב להם נבנה השאלון. מאחר ובכל שאלה היו סעיפי משנה, סך כל העונים לכל אחד מהם אינו אחיד. לכן בכותרת הלוח המציג את נתוני השאלה, מופיעים מספרים המבטאים את טווח מספר העונים לסעיפי השאלה השונים. בשאלות הבנויות כסולם ליקרט נציג את הערך המקובץ של שתי הקטגוריות העליונות בסולם (לדוגמה: מסכים ומסכים ביותר) ואת שיעורו ב-% מסך כל העונים לשאלה הספציפית. בנוסף נציג לגבי כל שאלה גם את ממוצע תגובות העונים לה על סולם 1 – נמוך, 5 – גבוה.

עיבודים אלו מאפשרים לקבל בשלב זה תמונת מצב של ההתנסות המעשית המתקיימת במכללה.

הנתונים מוצגים לגבי כל אחד ממסלולי ההכשרה בנפרד. לפיכך מצורפים למבוא זה ארבעה דוחות נפרדים, האחד עוסק במסלולי היסודי והחינוך המיוחד, השני במסלול הגיל הרך, השלישי במסלולי העל יסודי והרביעי במסלולים הרב גילאים. בסוף כל דוח כזה מופיע סיכום ובו התייחסות לשתי שאלות המחקר. הדוחות השונים שנכתבו מיועדים כל אחד למסלול הרלוונטי ולאנשים הקשורים בו להתנסות הממשית.

הסתייגות

המחקר כאמור הקיף את כל מסלולי הסמינר ואת כל קבוצות ההדרכה המעשית שפעלו לאורך שלוש שנות הלימוד. הפילוחים העיקריים של נתוני המחקר נעשו לפי מסלולים ולפי דגמים בזיקה לשאלות המחקר. עורכי המחקר מודעים שקיים ממד נוסף להשוואה והוא פילוח לפי שנים. פילוח נוסף זה היה מכביד מאוד על הצגת הנתונים ולפיכך ביצענו אותו רק לגבי שאלות נבחרות, אחת העוסקת באפשרויות

שההתנסות מזמנת, אחת בתרומתן והשלישית בתחושת המוכנות להוראה בעקבות ההתנסות המעשית.

בהמשך המחקר נחשפנו לשונות הרבה בין המסלולים ובתוך המסלולים, לשינויים רבים הנכפים על ארגון ההתנסות בכורח מציאות מורכבת, על הפעילות המתבצעת בה ועל הזיקות שבין סטודנטים למדריכים שונים. תמונת המצב שאנו מציגים מתייחסת איפא לשנת לימודים מסוימת ולנסיבות שהתקיימו בה.

מקורות

אריאב, ת. (2014). ההתנסות המעשית בהכשרה להוראה: "מחשבים מסלול מחדש". בטאון מופ"ת, גיליון 53, עמ' 13-19.

אריאב, ת., סמיט, ק. (2006). יצירת שיתופיות בין מורים להכשרת מורים לשדה. מודל בית הספר להתפתחות מקצועית (PDS). בתוך מ. זילברשטיין, מ. בן פרץ ונ. גרינפלד (עורכים) מגמה חדשה בתכניות ההכשרה של מורים: שותפות בין מכללות לבין בתי ספר – הסיפור הישראלי, עמ' 21-67, תל אביב, מכון מופת.

בטאון מכון מופת (2015). "בימת דיון אקדמיה כיתה הרפורמה המוצעת במבנה ההכשרה להוראה", גיליון 55 מופ"ת.

בק, ש. (2010). שתי תפיסות של יחסי מכללה – "שדה", פותחים שערים בהכשרת מורים, נייר דיון מס' 6, מכון מופ"ת.

גולן, מ. (עורכת) (2014). בימת דיון מקומה של ההתנסות המעשית בהכשרה- מבט מחודש בטאון מופ"ת, גיליון 53.

גרינפלד, נ. (2015). "אקדמיה כיתה והכשרת מורים", בטאון מופ"ת 55 3-4.

זוזובסקי, ר. (תשמ"ט). הכשרה פדגוגית המבוססת על התנסות מעשית בבית הספר החינוך וסביבו- שנתון סמינר הקיבוצים יא', עמ' 38-57.

זוזובסקי, ר. (2017). דוח שנתי - תיאור ומיפוי דגמי ההתנסות המעשית במסלולי ההכשרה השונים במכללת סמינר הקיבוצים ובחינת תפיסות סטודנטים את תרומתם. רשות המחקר, מכללת סמינר הקיבוצים.

זיו, ש., זילברשטיין, מ., כץ, פ., תמיר, פ. (תשנ"ה). מאפייני עבודתם של המדריכים הפדגוגיים במערכת הכשרת המורים בישראל (המסלול בית הספר היסודי א'-ו'). דוח מחקר, מכון מופ"ת. זילברשטיין, מ., בן פרץ, מ. וגרינפלד, נ. (עורכים) (2006). מגמה חדשה בתכניות ההכשרה של מורים: שותפות בין מכללות לבין בתי ספר. הסיפור הישראלי- תל אביב מכון מופ"ת.

ינאי, י. (2003). הכשרה להוראה, רכיב העבודה המעשית בהכשרת עובדי הוראה. משרד החינוך התרבות והספורט, מנהל להכשרה, השתלמויות והדרכה לעובדי הוראה. האגף להכשרת עובדי הוראה. ירושלים.

משרד החינוך (2014). "אקדמיה כיתה". רצף לשיפור ההוראה. מסמך מסכם של צוות החשיבה. מנהל עובדי הוראה, ירושלים.

משרד החינוך מנהל עובדי הוראה (2016). "אקדמיה כיתה – ההתנסות המעשית כזירה של שותפות". המלצות צוות החשיבה.

משרד החינוך מנהל עובדי הוראה (2017). "אקדמיה כיתה" שותפות לחינוך ההוראה. מסמך המלצות – מתווים לתכנית חומש.

ניצני, ע., יצחק, ש. וזליקובץ, ג. (תשד"א). הערכת התנסויות בהוראה, החינוך וסביבו שנתון סמינר הקיבוצים י"ג.

קיזל, א. (2010). ה-PDS- בית הספר להתפתחות המקצועית בהכשרת מורים.

<http://akized.blogspot.com/2010/08/pds.html>

פרנקל, ר., קאופמן, ש. (אין תאריך). רציונל לשיטה בהכשרת מורים המשלבת תיאוריה חינוכית עם התנסות בהוראה, מכון מופ"ת.

Burn, K. & Mutton, T. (2005). A review of "research- informed clinical practice" in initial teacher education. *Oxford Review of Education*, 41:2, 217-233.

Darling Hammond, L. (2014). Strengthening clinical preparation: The holy grail of teacher education *Peabody Journal of Education*, 89, 547-561.

Holmes Group (, T., & Holmes Group (US). (1986). *Tomorrow's teachers: A report of the Holmes Group*. Holmes Group.

Mattson, M., E. leitsen T.V. & Rorrison, D. (Eds) (2011). *A Practicum Turn in Teacher Education*. Rotterdam: Sense Publishers.

McClean Davies, L. Dickson, B., Rickards, F. Dinham, S. Cornoy, J. & Davis, R. (2015). Teaching as a clinical profession: translation practices in initial teacher education-an international perspective. *Journal of Education for Teaching*. 41:5, 514-528.

Ronfeld, M. (2015). Field placement schools and instructional effectiveness *journal of teacher education*.

Ronfeld, M., & Reininger, M. (2012). More or better student teaching? *Teaching and Teacher education*, 28(8), 1091-1106.

Zeichner, k. (2012). The turn once again toward practice based teacher education. *Journal of Teacher Education*. 63(5), 376-382.

Zuzovsky, R. (1996). Practice in Teacher education: An Israeli perspective. *European journal of teacher education*. 19(3), 273-285.

עבודה מעשית במסלולי היסודי והחינוך המיוחד לתואר ראשון ולהסבה

דוח זה מסכם את התפלגות וממוצעי נתונים של 376 סטודנטים שלמדו במכללת סמינר הקיבוצים בשנת תשע"ח במסלולי ההכשרה הרגילים לתואר ראשון בהתמחויות שונות (2.1-2.5), במסלולי ההכשרה השונים של החינוך המיוחד לתואר ראשון בהתמחויות שונות (5.2-5.6) שהם למעשה מסלולים רב גילאים ובמסלול הסבת אקדמאים להוראה ביסודי (7.1)

להלן התפלגות הסטודנטים בשלושת מסלולי המשנה - המחלקות.

מסלול משנה (מחלקה)	מספר סטודנטים שענו לשאלון	התמחויות	אחוז
B.Ed חינוך יסודי	130	תרבות ישראל, מתמטיקה, ספרות, מדעים, אנגלית	34.6%
B.Ed חינוך מיוחד	230	ספרות, מדעים, מתמטיקה, תרבות ישראל, היסטוריה	61.2%
הסבה יסודי	16	הסבה יסודי, הרחבת הסמכה מדעים	4.3%
סה"כ	376		100%

הסטודנטים שהשתתפו במחקר בשנת תשע"ח היו בשנים שונות ללימודיהם. למעט תלמידי הסבה הלומדים שנה אחת בלבד ושויכו לשנה א'.

שנה	מסלול (מחלקה), מס' הסטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלון		
	B.Ed יסודי	B.Ed חינוך מיוחד	הסבה יסודי
שנה א'	27 (20.9%)	75 (32.6%)	16 (100%)
שנה ב'	30 (23.3%)	73 (31.7%)	-
שנה ג'	71 (55.0%)	81 (35.2%)	-
שנים ד'-ה'	1 (0.8%)	1 (0.4%)	-
לא ענו	1		
סה"כ	130 (100%)	230 (100%)	16 (100%)

בסך הכל מתקיימות במסלול זה 23 קבוצות הדרכה לאורך שלוש שנות הכשרה. רשומים בהן 495 סטודנטים. במחקר השתתפו רק 21 קבוצות הדרכה בהן למדו 464 סטודנטים ומהם ענו לשאלונים 376 סטודנטים בלבד (83% תגובה). קבוצה אחת מתוך קבוצות ההדרכה הייתה קבוצה של סטודנטים במסלול הסבה, שמונה קבוצות היו קבוצות של סטודנטים לתואר ראשון B.Ed יסודי, שתיים עשרה קבוצות של סטודנטים למדו לתואר ראשון B.Ed בחינוך מיוחד (חנ"מ). בקבוצות ההדרכה בלימודי התואר הראשון השתתפו סטודנטים שלמדו התמחויות דיסציפלינריות שונות. כתוצאה מכך הדריכו את קבוצות ההדרכה שני סוגי מדריכים, מדריך פדגוגי כללי ומדריך פדגוגי דיסציפלינרי. בשאלות מסוימות בשאלון יש התייחסות נפרדת לשני סוגי ההדרכה.

בדוח שלהלן נסכם את התפלגות תשובות הסטודנטים במסלול היסודי כולו אך גם בנפרד בזיקה לתת המסלולים השונים. בכל השאלות מטיפוס ליקרט נציג נתונים מקובצים של שתי הקטגוריות הגבוהות בסולם. בלוחות מופיעים על פי רוב מספרי הסטודנטים בקטגוריות אלו ושיעורם באחוזים ממספר הסטודנטים שענו לשאלה. בשאלות מסוימות בעיקר בחלקים הנוגעים להדרכה דיסציפלינרית שיעור הסטודנטים שלא ענו גבוה במיוחד, דבר שמעמיד בספק את אמינות הממצאים.

סיכום נתוני ההתפלגות נעשה בזיקה לשלושה נושאים (בסוגריים מספרי השאלות הרלוונטיות בשאלון):

1. **ארגון ההתנסות** – דגם ההתנסות [Q5, Q5a], היקף [Q8], אופן בחירת בתי ספר להתנסות המעשית [Q23], אופן הערכת סטודנטים בהתנסות המעשית [Q21, Q22]
2. **הפעילות המתרחשת במהלך ההתנסות** – ההכנה לעבודה המעשית [Q12], ההזדמנות ללמד בפועל [Q11], צפייה בשיעורי אחרים [Q13], צפייה בשיעורי הסטודנט עצמו [Q14], המעורבות של הסטודנט בפעילות בית ספרית במהלך ההתנסות [Q18], ביצועים שונים שההתנסות מאפשרת לסטודנטים [Q25], קבלת משוב [Q15], מיקום ועיתוי קבלת המשוב [Q16, Q17], תרומת המשוב לשיפור התפקוד המקצועי והרגשי של הסטודנט [Q19, Q20], הקשר בין הנעשה בהתנסות והלימודים העיוניים [Q28]
3. **תרומת ההתנסות** – התרומה בתחומים שונים [Q26], תחושת המוכנות לעבודה [Q27], שביעות רצון הסטודנטים מההדרכה [Q24]

ארגון ההתנסות

1 מבנה ההתנסות [Q5a, Q5]

כאמור קיימת הבחנה בין שני דגמי התנסות מעשית עיקריים: דגם התנסות מסורתי לפיו סטודנטים המפוזרים בבתי ספר רבים כשכל אחד מהם מתנסה בבית הספר האומן לבדו בחסות מורה מאמן או חונך, לבין דגם של התנסות שלפיו קבוצת סטודנטים, ולפעמים כל הסטודנטים בקבוצת ההדרכה, מרוכזת בבית ספר אחד המיועד לפיתוח מקצועי (Professional Development School – PDS).

כדי לאפיין את דגם ההתנסות נשאלו הסטודנטים שתי שאלות: האם הם מתנסים בביה"ס לבד או עם סטודנטים נוספים ועם כמה. סטודנטים שצינו כי הם מתנסים בבית הספר לבדם או עם עוד סטודנטים נוספים (עד 3) הוגדרו כמתנסים בדגם מסורתי. סטודנטים שהתנסו עם עוד סטודנטים, בין 4 ל-11 סטודנטים נוספים באותו בית ספר הוגדרו כמתנסים בדגם ביניים וסטודנטים שהתנסו עם יותר מ-12 סטודנטים באותו בית ספר הוגדרו כמתנסים בדגם PDS. הגדרות אלו מבוססות על היכרות החוקרים עם דגמים קיימים, ובהינתן כי רשומים לקבוצות ההדרכה בין 10 ל-25 סטודנטים בקירוב.

בלוח להלן, התפלגות הלומדים בדגמים השונים במסלולי ההכשרה לבית הספר היסודי.

לוח 1 – מספר ושיעור המתנסים באחוזים בדגמים השונים – המסורתי, דגם הביניים וה-PDS.

דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלה		מסלולים (מחלקות), מס' סטודנטים שענו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה		
		יסודי B.Ed רגיל	B.Ed חנ"מ	יסודי הסבה
מסורתי	167 (45.4%)	17 (13.5%)	145 (64.2%)	5 (31.5%)
ביניים	100 (27.2%)	78 (61.9%)	11 (4.8%)	11 (68.7%)
PDS	101 (27.4%)	31 (24.5%)	70 (31.0%)	0
כולם	368 (100%)	126 (45.4%)	226 (27.2%)	16 (27.4%)

בכלל מסלולי היסודי, קרוב למחצית מהסטודנטים מתנסים במבנה מסורתי. הדגם המסורתי נפוץ יותר במסלול יסודי חנ"מ שבו מעל 60% מהסטודנטים שענו, מתנסים לבד או עם עוד שני סטודנטים בבית ספר נפרד, בעוד שבמסלול יסודי B.Ed רגיל, רק כ-14% מתנסים בדגם זה. דגם הביניים נפוץ במסלול היסודי B.Ed רגיל ובהסבה.

2 היקף ההתנסות בהדרכה כללית [Q8]

רוב הסטודנטים שענו לשאלה זו בהקשר להדרכה הכללית נמצאים בבית הספר יום אחד בשבוע, למעט במסלול היסודי ה-B.Ed, ששם כ-30% מהלומדים מתנסים יומיים בשבוע. ישנה קבוצה קטנה השייכת לפרויקט אקדמיה כיתה השווה בבית הספר רק בשנה ג' שלושה ימים בשבוע. השיעור הגבוה של אלו שלא השיבו לשאלה זו בהקשר להדרכה הדיסציפלינרית לא מאפשר הצגת נתונים הנוגעים להדרכה זו.

לוח 2 – מספר הסטודנטים המתנסים בביה"ס יום, יומיים ויותר בשבוע ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה.

מסלולים (מחלקות) ומס' עונים לשאלון	מס' עונים לשאלה	יום בשבוע	שני ימים בשבוע	ימים נוספים*
יסודי B.Ed (130)	126	81 (64.3%)	42 (33.3%)	3 (2.4%)
חנ"מ (230)	224	221 (98.7%)		3 (1.3%)
הסבה יסודי (16)	16	16 (100%)		
כולם (376)	366	318 (86.9%)	42 (11.5%)	6 (1.7%)

* סביר להניח שמי שמתנסה יותר מפעמיים בשבוע הינו מורה בפועל המשלים התנסות מעשית תוך כדי העבודה בבית הספר בו הוא מתנסה או שמתנסה במסגרת פרויקט אקדמיה כיתה.

3 בחירת בתי הספר להתנסות בהדרכה הכללית [Q23]

מידת השיתוף של הסטודנטים בקביעת בית הספר שבו הוא מתנסה נבדקה באמצעות שלוש אפשרויות – בית הספר נקבע ע"י המדריך המכללתי בלבד, בית הספר נקבע ע"י המדריך בהתייעצות עם הסטודנט, הסטודנט בחר לעצמו את בית הספר.

לוח 3 – מספר הסטודנטים על פי אופן קביעת בית הספר האומן ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה.

מסלולים (מחלקות) ומס' עונים לשאלון	מס' עונים לשאלה	קביעת מדריך	מדריך בשיתוף סטודנט	סטודנט לבד
יסודי B.Ed (130)	121	101 (83.5%)	18 (14.9%)	2 (1.7%)
חנ"מ (230)	207	101 (48.8%)	90 (43.5%)	16 (7.7%)
הסבה יסודי (16)	16	15 (93.8%)	1 (6.3%)	
כולם (376)	344	217 (63.1%)	109 (31.7%)	18 (5.2%)

במסלול B.Ed יסודי והסבה יסודי, רוב הסטודנטים לומדים בבתי ספר נבחרים שנבחרו בהמלצת המדריך (מעל ל-80%). במסלולי חינוך מיוחד, נבחרים בתי הספר חלקם ע"י המדריך וחלקם בהתייעצות עם הסטודנט. במקרים בודדים הסטודנט בוחר לעצמו את בית הספר. השיעור הגבוה של אלו שלא השיבו לשאלה זו בהקשר להדרכה הדיסציפלינרית (מעל 50%), לא מאפשר הצגת נתונים אלו.

4 הערכת הסטודנטים בהתנסות המעשית [Q21 + Q22]

הסטודנטים נשאלו בשתי שאלות באיזו מידה הם מכירים את קריטריוני ההערכה על פיהם מוערכת עבודתם בהתנסות ועל פי אילו נתונים נקבע הציון בהתנסות.

לוח 4 – מספר ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה המכירים את קריטריוני ההערכה ומספר ושיעור אלו שציונם נקבע ע"י מספר קריטריונים.

המסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון	מכירים את הקריטריונים	קביעת ציון על פי נוכחות	קביעת ציון על פי מערכי שיעור	קביעת ציון על פי העברת שיעור
יסודי B.Ed (130)	70 (59.3%)	93 (71.5%)	91 (70.0%)	90 (69.2%)
חנ"מ (230)	179 (82.1%)	189 (82.2%)	182 (79.1%)	172 (74.8%)
הסבה יסודי (16)	4 (33.3%)	11 (68.8%)	11 (68.8%)	10 (62.5%)
כולם (376)	253 (72.7%)	293 (100%)	284 (100%)	272 (100%)

הנתונים בלוח מתייחסים להדרכה הכוללת. שיעור הלא משיבים בהדרכה הדיסציפלינרית היה גבוה ולא מאפשר הצגתם.

שיעורים יחסית גבוהים של הסטודנטים במסלול יסודי חנ"מ מכירים את קריטריוני ההערכה. בכל המסלולים שיעורים גבוהים של סטודנטים נותנים משקל גבוה לשלושת קריטריוני ההערכה.

סיכום ארגון ההתנסות

- קרוב למחצית מהסטודנטים שענו, רובם במסלולי חנ"מ, מתנסים בדגם מסורתי של התנסות שבו הסטודנטים מפוזרים בין בתי ספר רבים. כ-27% מתנסים בדגם הביניים וכל"ל בדגם ה-PDS.
- רוב הסטודנטים נמצאים בבתי הספר יום בשבוע למעט במסלול היסודי הרגיל לתואר ראשון שבו כ-2/3 מתנסים יום בשבוע ו-1/3 מתנסים יומיים בשבוע.
- במסלול יסודי לתואר ראשון ובהסבה רוב הסטודנטים מתנסים בבתי ספר אומנים שנבחרו ע"י המדריכים הפדגוגיים. במסלול חינוך מיוחד, כמחצית מהסטודנטים מתנסים בבתי ספר שנבחרו ע"י המדריך וכמחצית בבתי ספר שנבחרו בהתייעצות עם הסטודנטים.
- הציון בהתנסות נקבע על פי נוכחות, מערך שיעור וביצועו. רוב הסטודנטים מכירים את קריטריוני ההערכה. שיעורם הגבוה ביותר הינו במסלול חנ"מ.

הפעילות המתרחשת בהתנסות

סדרת שאלות עוסקת במה שמתרחש בפועל בהתנסות המעשית: ההכנה למתן שיעור [Q12], ההוראה בפועל [Q11], צפייה בשיעורי אחרים [Q13], צפייה בשיעורי הסטודנט עצמו [Q14], מתן משוב [Q15], מעורבות בפעילות בית ספרית [Q18], אפשרות להתנסות במגוון תפקידי הוראה [Q25].

במרבית השאלות הסטודנטים נתבקשו להתייחס בנפרד להדרכה הכללית להדרכה הדיסציפלינרית. למרות השיעור הגבוה של סטודנטים שלא ענו תשובה לשאלה שנגעה להדרכה הדיסציפלינרית, בלוחות יש התייחסות לשתי צורות ההדרכה. הנתונים מוצגים בלוחות בשני אופנים: באמצעות שיעורם באחוזים של הסטודנטים שבחרו בקטגוריות 4 + 5 בסולם ליקרט מתוך אלו שענו לשאלה, ובאמצעות ממוצע התגובה על סולמות ליקרט של השאלות שנעו בין 1 (נמוך) ל-5 (גבוה).

1 הכנה לעבודה המעשית [Q12]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה הם חשים שההכנה שניתנה להם לפני השיעור מספקת. השאלה נגעה למידת שליטתם בתכנים ובמיומנויות. בלוח להלן שיעור הסטודנטים שחשים במידה רבה, רבה מאוד כי קיבלו הכנה מספקת למתן שיעור בתכנים ובמיומנויות נדרשים. בלוח צוינו גם מספרי הסטודנטים שלא ענו לשאלה כדי לתת לקורא מושג על שיעור אי ההיענות הגבוה בהדרכה הדיסציפלינרית.

לוח 5 א' – מספר ושיעור הסטודנטים באחוזים מאלו שענו לשאלה המעידים על תחושת הכנה שקיבלו לשיעור בתכנים ובמיומנויות במידה רבה ורבה מאוד.

מסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון	שיעור הסטודנטים ב-% מאלה שעונו לשאלה, המעידים על תחושת הכנה רבה ורבה מאוד							
	בתכני ההתמחות		בתכנים אחרים		במיומנויות הוראה		במיומנויות ניהול כיתה	
	הדרכה כללית	הדרכה דיס'	הדרכה כללית	הדרכה דיס'	הדרכה כללית	הדרכה דיס'	הדרכה כללית	
יסודי B.Ed (130)	56 (45.1%)	50 (62.6%)	51 (40.8%)	41 (52.5%)	64 (50.8%)	45 (57.7%)	63 (50.0%)	44 (56.4%)
חנ"מ (230)	85 (38.8%)	99 (63.5%)	103 (47.7%)	75 (50.5%)	143 (65.3%)	79 (51.0%)	116 (53.0%)	47 (30.3%)
הסבה יסודי (16)	6 (50.0%)	-	9 (64.3%)	-	14 (87.6%)	-	7 (43.8%)	-
כולם (376)	147 (41.4%)	149 (63.2%)	163 (46.0%)	116 (50.9%)	221 (61.2%)	124 (53.2%)	186 (51.5%)	91 (39.0%)
מס' סטודנטים שלא ענו לשאלה	21	140	21	148	15	143	15	143

- אין נתונים

לוח 5 ב' – ממוצע וסטיית תקן של מידת ההכנה שסטודנטים מקבלים לפני העברת שיעור בתכנים ובמיומנויות שונות.

ממוצע וסטיית תקן של מידת ההכנה שיש לסטודנטים לפני העברת שיעור בתכנים ובמיומנויות שונות (סולם 1 – ללא לא, 5 במידה רבה מאוד)								מסלול /מחלקה
במיומנויות ניהול כיתה		במיומנויות הוראה		בתכנים אחרים		בתכני ההתמחות		
הדרכה דיס'	הדכה כללית	הדרכה דיס'	הדכה כללית	הדרכה דיס'	הדכה כללית	הדרכה דיס'	הדכה כללית	
3.45 (1.4)	3.32 (1.3)	3.59 (1.3)	3.40 (1.2)	3.42 (1.2)	3.21 (1.2)	3.55 (1.3)	3.20 (1.3)	יסודי B.Ed
2.76 (1.3)	3.43 (1.3)	3.29 (1.3)	3.72 (1.2)	3.25 (1.4)	3.31 (1.2)	3.67 (1.3)	2.85 (1.4)	חנ"מ
-	3.25 (1.3)	-	4.06 (0.6)	-	3.57 (1.1)	-	3.08 (1.3)	הסבה יסודי
2.99 (1.4)	3.38 (1.3)	3.39 (1.3)	3.62 (1.2)	3.31 (1.3)	3.28 (1.2)	3.63 (1.3)	2.98 (1.4)	כולם

- אין נתונים

באופן כללי, בשני הלוחות שיעור גבוה יותר של הסטודנטים השיב שההכנה שקיבלו באמצעות ההדרכה הכללית בנושאי מיומנויות מספקת יותר מזו שקיבלו בהדרכה הדיסציפלינרית. לא כך הדבר ביחס להכנה בתכנים. כאן שיעור הסטודנטים שהשיב שקיבלו הכנה מספקת גבוה יותר כאשר מדובר בהדרכה הדיסציפלינרית. יש לציין שגם בשאלה זו אחוז הסטודנטים שלא ענו לשאלה אודות ההדרכה הדיסציפלינרית גבוה ביותר ומעמיד בספק את אמינות הממצאים.

2 הזדמנות ללמד בפועל [Q11]

סטודנטים נשאלו באיזו מידה ניתנה להם ההזדמנות ללמד בפועל במתכונות שונות: שיעור שלם לכיתה מלאה, חלקי שיעור לכיתה מלאה, קבוצת תלמידים, תלמידים בודדים, ללמד יחד עם מורים אחרים. גם כאן נעשתה השוואה בין הזדמנויות ההוראה במתכונות שונות בהדרכה הדיסציפלינרית והכללית, וגם כאן שיעור הלא משיבים לשאלה הנוגעת להדרכה הדיסציפלינרית גבוה.

לוח 6 א' – מספר ושיעור הסטודנטים באחוזים מאלו שענו לשאלה המעידים שניתנה להם הזדמנות ללמד בפועל במרבית השיעורים או בכל השיעורים במתכונות השונות.

מסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון		שיעור מלא לכל הכיתה		חלקי שיעור לכל הכיתה		קבוצת תלמידים		תלמידים פרטי		בצוות עם אחרים	
כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'
68 53.2%	47 58.8%	25 22.1%	13 19.4%	41 35.0%	20 28.5%	46 38.6%	22 30.6%	8 8.0%	1 1.8%		
137 60.9%	71 45.9%	34 19.5%	17 14.1%	51 27.4%	41 31.8%	67 34.2%	34 26.3%	19 11.1%	12 10.0%		
16 100%	*	1 6.3%	*	*	*	6 40.0%	*	1 7.1%	*		
221 59.9%	118 50.0%	60 19.8%	30 15.9%	92 28.8%	61 30.5%	119 36.1%	56 27.7%	28 9.8%	13 7.3%		
7	140	73	187	57	176	46	174	92	198		

* רק סטודנט אחד ענה בקבוצה זו

ליותר ממחצית מהסטודנטים היתה הזדמנות במהלך השנה ללמד בפועל (במרבית השיעורים או בכל השיעורים) כיתה שלמה. לכרבע עד שליש היתה הזדמנות ללמד בתדירות זו קבוצה, או ללמד באופן פרטני. בדרך כלל שיעור הסטודנטים שיש להם הזדמנות ללמד כיתה שלמה במרבית או בכל השיעורים, גדולים יותר כשמדובר בהדרכה הכללית. לתלמידי ההסבה הזדמנות פחותה. גם כאן שיעור הסטודנטים שלא השיבו לשאלה הנוגעת להדרכה הדיסציפלינרית גבוה ביותר ומטיל בספק את אמינות הממצאים.

לוח 6 ב' – ממוצע וסטיית תקן של מידת ההזדמנות שהיתה לסטודנטים שענו לשאלה ללמד בפועל במתכונות שונות על סולם 1-5 (1 – באף שיעור עד 5 בכל השיעורים).

מסלול /מחלקה	שיעור מלא לכל הכיתה		חלקי שיעור לכל הכיתה		קבוצת תלמידים		תלמידים פרטני		בצוות עם אחרים	
	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'
יסודי B.Ed	3.26 (1.4)	3.51 (1.4)	2.20 (1.3)	2.09 (1.4)	2.80 (1.2)	2.43 (1.4)	2.89 (1.4)	2.46 (1.5)	1.41 (1.0)	1.16 (0.6)
חנ"מ	3.42 (1.6)	2.96 (1.6)	2.06 (1.4)	1.6 (1.1)	2.40 (1.4)	2.34 (1.6)	2.75 (1.4)	2.10 (1.5)	1.61 (1.2)	1.57 (1.1)
הסבה יסודי	4.56 (0.5)	3.00 *	1.50 (0.9)	1.00 *	1.44 (0.6)	2.00 *	2.60 (1.5)	1.00 *	1.36 (1.1)	1.00 *
כולם	3.41 (1.5)	3.15 (1.5)	2.08 (1.4)	1.77 (1.3)	2.50 (1.4)	2.37 (1.5)	2.79 (1.4)	2.22 (1.5)	1.52 (1.5)	1.43 (1.0)

* רק סטודנט אחד ענה בקבוצה זו

ממוצע ההזדמנות של כלל הסטודנטים במסלולי היסודי ללמד שיעור מלא לכל הכיתה במידה רבה ורבה מאוד הוא הגבוה ביותר. אחריו ממוצע ההזדמנות ללמד תלמידים באופן פרטני או בקבוצות. בדרך כלל ממוצעי מידת ההזדמנות גבוהים יותר בהדרכה הכללית.

3 צפייה בשיעורי אחרים [Q13]

חלק גדול מההתנסות מוקדש לצפייה בשיעורים של אחרים, על פי רוב של המורה המאמן עצמו. באותם מצבים בהם מתנסים הסטודנטים באותו בית ספר, ולעיתים באותה כיתה עם סטודנטים אחרים, קיימת גם הזדמנות לצפות בשיעורי עמיתים. הלוח מציג את מספר ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו שהיתה להם הזדמנות לצפות בשיעורים של אחרים במרבית השיעורים או בכולם.

לוח 7 א' – מספרי ושיעורי הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה, שהיתה להם הזדמנות לצפות בשיעורי אחרים במרבית השיעורים או בכולם.

מסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון	המורה המאמן		מורים אחרים		עמיתים	
	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'
יסודי B.Ed (130)	79 (61.7%)	43 (53.8%)	21 (16.9%)	11 (13.9%)	28 (14.4%)	13 (16.5%)
חנ"מ (230)	150 (66.7%)	64 (41.8%)	57 (25.6%)	12 (7.9%)	16 (17.3%)	30 (19.8%)
הסבה יסודי (16)	6 (37.6%)	-	5 (31.3%)	-	0	-
כולם (376)	235 (63.6%)	107 (45.9%)	83 (22.9%)	23 (9.9%)	55 (15.5%)	43 (18.7%)
לא ענו	7	143	13	144	21	146

- אין נתונים

לוח 7 ב' – ממוצע וסטיית תקן של מידת ההזדמנות לצפייה בשיעורי אחרים על סולם 1 – באף שיעור, 5 – בכל שיעור.

מסלול (מחלקה)	ממוצע וסטיית תקן של ההזדמנות לצפות בשיעורי אחרים סולם 1-5					
	המורה המאמן		מורים אחרים		עמיתים	
	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'
יסודי B.Ed	3.55 (1.3)	3.35 (1.5)	2.04 (1.2)	1.77 (1.3)	1.99 (1.2)	1.92 (1.3)
חנ"מ	3.70 (1.3)	2.92 (1.6)	2.54 (1.3)	1.51 (1.1)	1.79 (1.4)	2.30 (1.4)
הסבה יסודי	2.88 (1.5)	-	2.44 (1.4)	-	1.25 (0.6)	-
כולם	3.62 (1.4)	3.06 (1.6)	2.36 (1.3)	1.60 (1.1)	1.83 (1.3)	2.17 (1.4)

- אין נתונים

תדירות הצפייה של כלל הסטודנטים בשיעורי המורה המאמן במרבית או בכל השיעורים היא הגבוהה ביותר והיא נפוצה יותר בהדרכה הכללית מאשר בדיסציפלינרית. בהדרכה הדיסציפלינרית יש נטייה לצפות בתדירות גדולה בשיעורי עמיתים בשכיחות גבוהה מזו המתקיימת בהדרכה הכללית. גם כאן שיעור הלא משיבים בהדרכה הדיסציפלינרית גבוה ביותר.

4 צפייה בשיעורי הסטודנט [Q14]

הצפייה בשיעורי הסטודנט הינה חלק חשוב בעבודת המדריך והמורה המאמן. היא משמשת בסיס למתן משוב ולמתן ציון בהתנסות. בלוח הבא נתונים על התדירויות בה צופים בסטודנט המתנסה המדריך הפדגוגי הכללי, המדריך המקצועי, המורה המאמן ועמיתים. הנתונים נוגעים לשיעור אלו שנצפים ביותר ממחצית השיעורים שהעבירו או בכולם.

לוח 8 א' – מספר הסטודנטים שנצפים ביותר ממחצית השיעורים או בכולם ע"י דמויות שונות ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה.

מסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון	מדריך כללי	מדריך מקצועי	מורה חונך	חברים לכיתה
יסודי B.Ed (130)	12 (9.4%)	6 (6.2%)	97 (75.7%)	22 (17.4%)
חנ"מ (230)	2 (0.9%)	16 (7.8%)	199 (88.4%)	58 (26.5%)
הסבה יסודי (16)	3 (18.8%)	-	13 (86.6%)	4 (25.0%)
כולם (376)	17 (4.6%)	22 (71%)	309 (84.0%)	84 (22.2%)

- אין נתונים

הדמות העיקרית שצופה בסטודנט המתנסה בתדירות של יותר ממחצית השיעורים או בכולם הינו המורה החונך. שיעורי הסטודנטים הנצפים על ידי החונך גבוהים (מעל 70%). כרבע מהסטודנטים נצפים בתדירויות זו גם ע"י חבריהם. לעומת זאת מעטים הסטודנטים המדווחים כי המדריכים הפדגוגיים בין אם הם כלליים או דיסציפלינריים צופים בהם בתדירות.

לוח 8 ב' – ממוצע וסטיית תקן של תדירות הצפייה של הסטודנט עצמו ע"י דמויות שונות על סולם 1 – 5 אף פעם, 5 – בכל השיעורים

מסלול (מחלקה)	ממוצע וסטיית תקן של תדירות הצפייה בסטודנט			
	מדריך כללי	מדריך מקצועי	מורה חונך	חברים לכיתה
יסודי B.Ed	2.35 (0.8)	2.02 (0.3)	4.07 (1.4)	2.17 (1.3)
חנ"מ	1.73 (0.6)	1.92 (1.0)	4.53 (1.0)	2.37 (1.6)
הסבה יסודי	2.63 (0.2)	1.4 (0.5)	4.33 (0.9)	1.25 (0.4)
כולם	1.99 (0.8)	1.94 (0.9)	4.36 (1.3)	2.25 (1.5)

ממוצע התדירות בה נצפה הסטודנט המתנסה על סולם 1-5 (1 – אף פעם; 5 – בכל השיעורים), הינו הגבוה ביותר בכל המסלולים כאשר הצופה הינו המורה החונך.

5 קבלת משוב [Q15]

המשוב הניתן על ידי המדריכים החונכים והעמיתים הינו מניע חשוב התורם לשיפור ביצועי הסטודנט. תדירות מתן המשוב הינה סממן חשוב של איכות הדרכה. בלוח הבא נתונים על התדירות בה מקבלים הסטודנטים משוב על השיעור שהעבירו מן המדריך הפדגוגי הכללי, הדיסציפלינרי, המורה החונך וחבריהם.

לוח 9 א' – מספר הסטודנטים שמקבלים משוב ביותר מחצי מהשיעורים או בכל השיעורים שהעבירו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה.

מסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון	מדריך כללי	מדריך מקצועי	מורה חונך	חברים לכיתה
יסודי B.Ed (130)	40 (31.2%)	26 (27.1%)	54 (42.5%)	17 (13.4%)
חנ"מ (230)	33 (14.8%)	46 (22.1%)	170 (74.9%)	35 (16.1%)
הסבה יסודי (16)	8 (50.0%)	2 (50.0%)	5 (33.3%)	0 (0%)
כולם (376)	81 (22.1%)	74 (23.9%)	229 (62.1%)	52 (14.4%)

תדירות גבוהה יחסית של מתן משוב מאפיינת את המורה החונך ובמיוחד במסלול חנ"מ. גם כאן בולט השיעור הנמוך של סטודנטים שמדריכים הפדגוגיים נותנים להם משוב בתדירות גבוהה, למעט במסלול ההסבה הקטן שבו מחצית מהסטודנטים מקבלים משוב מהמדריך הפדגוגי בתדירות גבוהה.

לוח 9 ב' – ממוצע וסטיית תקן של תדירות מתן משוב לסטודנט על סולם 1-5 (1 – אף שיעור; 5 – בכל השיעורים).

ממוצע וסטיית תקן של תדירות מתן משוב על סולם 1-5 (1 – אף שיעור; 5 – בכל השיעורים)				מסלול (מחלקה)
מדריך כללי	מדריך דיסציפלינרי	מורה חונך	חברים לכיתה	
2.86 (1.4)	2.66 (1.4)	3.21 (1.5)	1.88 (1.3)	יסודי B.Ed
2.13 (1.3)	2.25 (1.4)	4.11 (1.2)	1.81 (1.4)	חנ"מ
3.56 (1.1)	2.75 (2.1)	2.53 (1.5)	1.13 (0.3)	הסבה יסודי
2.45 (1.4)	3.39 (1.4)	3.74 (1.4)	1.81 (1.4)	כולם

הממוצע על סולם תדירות מתן משוב הינו הגבוה ביותר כשהוא ניתן ע"י המורה החונך וזאת בכל מסלולי היסודי.

6 מיקום ועיתוי מתן המשוב [Q16, Q17]

המיקום והעיתוי שבו ניתן המששוב חשובים. ככל שהמששוב סמוך יותר למיקום מתן השיעור ובעיתוי קרוב למתן השיעור הוא אפקטיבי יותר. בלוחות שלהלן שיעור הסטודנטים המקבלים מששוב בבית הספר ושיעור הסטודנטים המקבלים משוב בעיתוי סמוך למתן שיעור.

לוח 10 – מספרי ושיעורי הסטודנטים ב- % מאלו שענו לשאלה המקבלים משוב בביה"ס ובעיתוני סמוך למועד מתן השיעור.

עיתוי מתן משוב				מיקום מתן משוב		מסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון
באותו שבוע		באותו יום		בבית"ס		
דיס'	כללי	דיס'	כללי	דיס'	כללי	
1 (1.4%)	10 (8.5%)	71 (95.9%)	93 (79.5%)	71 (94.7%)	92 (78.0%)	יסודי B.Ed (130)
8 (5.4%)	6 (3.3%)	135 (90.6%)	166 (92.2%)	132 (86.3%)	174 (94.6%)	חנ"מ (230)
-	2 (12.5%)	-	14 (87.5%)	-	10 (66.7%)	הסבה יסודי (16)
9 (2.4%)	18 (4.8%)	206 (92.4%)	273 (87.2%)	203 (89.0%)	276 (87.1%)	כולם (376)

- אין נתונים

המשוֹב נִיתֵן עַל פִּי רֹב בְּכָל הַמַּסְלֻלִים ע"י הַמִּזְרָה הַמֵּאֲמֵן בְּבֵית הַסֵּפֶר וּבִיּוֹם הַהוּרָא.

7 תרומת המשוב לשיפור התפקוד המקצועי והרגשי [Q19, Q20]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה המשובים שהם מקבלים מהדמויות השונות שנמצאות עמם במגע בהתנסות המעשית מסייעים להם בשיפור תפקודם המקצועי ותפקודם הרגשי כמורים. בלוחות הבאים שיעורים של הסטודנטים שצינו כי המשובים מגורמים שונים תורמים להם במידה רבה ורבה מאוד לשיפור תפקודם המקצועי והרגשי.

שיפור התפקוד המקצועי

לוח 11 א' – מספר ושיעור הסטודנטים באחוזים מאלו שענו לשאלה שחשים כי נתרמו מהמשוב שקיבלו מגורמים שונים לשיפור תפקודם המקצועי.

מסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון	מדריך כללי	מדריך דיס'	חונך	חברים	מורים	תלמידים
יסודי B.Ed (130)	75 62.5%	61 68.5%	67 55.8%	36 32.7%	13 14.8%	47 43.5%
חנ"מ (230)	127 64.1%	86 48.9%	170 76.9%	56 30.4%	20 14.7%	83 46.1%
הסבה יסודי (16)	11 68.8%	-	7 46.7%	3 33.3%	1 16.7%	6 50.0%
כולם (376)	63.7%	55.5%	68.6%	31.4%	14.8%	45.3%

- אין נתון

לוח 11 ב' – ממוצע וסטיית תקן של תרומת המשוב לשיפור תפקוד מקצועי על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה.

מסלול (מחלקה)	מדריך כללי	מדריך דיסציפלינרי	חונך	חברים	מורים	תלמידים
יסודי B.Ed	3.59 (1.3)	3.74 (1.4)	3.43 (1.4)	2.46 (1.5)	1.75 (1.3)	2.84 (1.6)
חנ"מ	3.60 (1.4)	3.25 (1.5)	4.08 (1.1)	2.46 (1.6)	1.27 (1.3)	2.93 (1.6)
הסבה יסודי	4.00 (0.8)	-	2.80 (1.4)	2.33 (1.6)	1.83 (1.6)	2.92 (1.6)
כולם	3.62 (1.3)	3.42 (1.5)	3.81 (1.3)	2.46 (1.5)	1.70 (1.3)	2.90 (1.6)

- אין נתון

כשני שליש מהסטודנטים בכל מסלולי היסודי מעריכים במידה רבה ורבה מאוד את תרומת המדריך הכללי. שיעור הסטודנטים המעריכים את תרומת המורה החונך לשיפור תפקודם המקצועי, גבוה בחינוך המיוחד. שיעור הסטודנטים המעריכים את תרומת המדריך הדיסציפלינרי גבוה במסלולי B.Ed יסודי.

שיפור התפקוד הרגשי

לוח 12 א' – מספר ושיעור הסטודנטים באחוזים מאלו שענו לשאלה שחשים כי נתרמו מהמשוב שקיבלו מגורמים שונים במידה רבה ורבה מאוד לשיפור תפקודם הרגשי.

מסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון	מדריך כללי	מדריך דיס'	חונך	חברים	מורים	תלמידים
יסודי B.Ed (130)	62 (52.5%)	58 (65.2%)	65 (54.1%)	36 (38.7%)	11 (12.8%)	42 (39.3%)
חנ"מ (230)	119 (59.8%)	80 (44.4%)	159 (71.6%)	61 (33.7%)	17 (11.9%)	94 (53.1%)
הסבה יסודי (16)	7 (43.8%)	0 (0%)	6 (42.8%)	1 (22.2%)	1 (14.3%)	6 (46.2%)
כולם (376)	188 (56.4%)	138 (50.9%)	230 (64.6%)	98 (33.0%)	29 (12.2%)	142 (47.8%)

שיעור הסטודנטים המעריכים במידה רבה ורבה מאוד את תרומת המשוב שנותן המורה החונך לשיפור התפקוד הרגשי של המתנסה הינו הגבוה ביותר. שיעור זה בולט במיוחד במסלול חנ"מ. במסלול היסודי הרגיל השיעור הגבוה של הסטודנטים המעריכים במידה רבה, רבה מאוד את תרומת המשוב לשיפור התפקוד הרגשי נוגע למשוב של המדריך הדיסציפלינרי.

לוח 12 ב' – ממוצע וסטיית תקן של תרומת המשוב לשיפור תפקוד רגשי על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה ורבה מאוד.

מסלול (מחלקה)	מדריך כללי	מדריך דיסציפלינרי	חונך	חברים	מורים	תלמידים
יסודי B.Ed	3.34 (1.5)	3.64 (1.5)	3.36 (1.5)	2.54 (1.5)	1.66 (1.3)	2.80 (1.6)
חנ"מ	3.50 (1.5)	3.06 (1.5)	3.92 (1.2)	2.54 (1.6)	1.63 (1.2)	3.16 (1.6)
הסבה יסודי	3.56 (1.2)	1.00 (0.0)	2.64 (1.5)	1.89 (1.4)	1.86 (1.6)	2.77 (1.8)
כולם	3.45 (1.5)	3.24 (1.6)	3.68 (1.4)	2.52 (1.6)	1.65 (1.3)	3.01 (1.7)

גם ממוצעי תגובות הסטודנטים במסלולים השונים על תרומת המשוב של החונך לשיפור התפקוד הרגשי הינם הגבוהים ביותר ובמיוחד במסלול חינוך מיוחד. ממוצעי התרומה של המשוב מהמדריך הכללי עולים על אלו של המדריך הדיסציפלינרי במסלול חנ"מ ובמסלול ההסבה. ממוצע תרומת המשוב לשיפור תפקוד רגשי במסלול היסודי גבוה יותר כאשר מדובר על המדריך הדיסציפלינרי.

8 מעורבות בפעילויות בית ספריות במהלך ההתנסות [Q18]

ההתנסות המעשית אמורה לזמן לסטודנטים הזדמנות לחרוג מכותלי הכיתה ולהכיר את בית הספר, זאת ניתן היה להשיג ע"י שיתופם בפעילויות בית ספריות שונות. סטודנטים נתבקשו לדווח על התדירות שבה היו מעורבים בפעילויות הבית ספריות השונות במהלך התנסותם.

לוח 13 – מציג באחוזים את שיעור הסטודנטים מאלו שענו לשאלה שהיו מעורבים בתדירות רבה ורבה מאוד בפעילויות שונות בבית הספר במסגרת ההדרכה הכללית והדיסציפלינרית.

מסלול/ מחלקה	ישיבות מורים		יום הורים		עבודה עם הורים		הצגות, טיולים		פגישות עבודה עם מורים		פגישות חברתיות עם מורים		מחקר פעולה	
	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'
יסודי B.Ed	2.4	2.7	13.5	16.9	1.6	0	12.8	11.2	3.2	4.2	3.2	5.6	9.6	5.6
חנ"מ	5.9	0	3.2	0	0.5	0	5.8	0.7	4.5	0	3.6	0.7	22.0	19.4
הסבה יסודי	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	12.6	-
כולם	4.4	0.9	6.6	5.4	0.8	0	7.9	4.1	3.8	1.4	3.3	2.3	17.4	15.0

- אין נתונים

בסך הכל נראה שהמעורבות בפעילויות הבית ספריות נמוכה למעט עשיית מחקר פעולה בבית הספר. גם כאן שיעור הסטודנטים שלא ענו בהתייחס להדרכה הדיסציפלינרית גבוה והממצאים אינם אמורים.

9 הקשר בין הנעשה בהתנסות והלימודים העיוניים [Q28]

הקשר בין תיאוריה למעשה נבחן באמצעות שאלה בה נתבקשו הסטודנטים לציין באיזו מידה מה שנלמד בקורסים העיוניים קשור להתנסות המעשית בפועל. הלוח הבא מציג את שיעור הסטודנטים באחוזים מאלו שענו המציניים שהקורסים קשורים במידה רבה, רבה מאוד להתנסותם.

לוח 14 א' – שיעור הסטודנטים מאלו שענו לשאלה המציניים שהקורסים קשורים במידה רבה או רבה מאוד להתנסות המעשית.

מסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון	קורסים בתחום הדעת	דידקטיקה דרכי הוראה	הערכה	סוציולוגיה	פסיכולוגיה	פילוסופיה
יסודי B.Ed (130)	45 (36.3%)	32 (26.7%)	26 (21.8%)	9 (7.2%)	19 (15.2%)	10 (7.9%)
חנ"מ (230)	85 (40.8%)	73 (40.6%)	47 (27.0%)	21 (10.1%)	44 (21.0%)	18 (8.6%)
הסבה יסודי (16)	1 (11.1%)	6 (60.0%)	5 (62.5%)	2 (33.3%)	3 (50.0%)	3 (37.5%)
כולם (376)	131 (30.4%)	111 (35.8%)	78 (25.9%)	32 (9.4%)	66 (19.5%)	21 (9.0%)

יש לציין שונות גדולה בין המסלולים בשיעורי הסטודנטים הרואים קשר חזק בין לימודים תיאורטיים והתנסות. עם זאת, בין שליש לחצי מהסטודנטים טוענים שאין בכלל קשר בין ההתנסות והלימודים התיאורטיים. מבין הקורסים העיוניים, התחומים בהם שיעור גדול של סטודנטים מוצאים קשר בין הנעשה בהתנסות והקורסים במכללה הינם בהערכה וקורסים בפסיכולוגיה. שיעור סטודנטים המוצאים קשר כזה הינו הגבוה ביותר בהסבה.

בלוח הבא ממוצע מידת הקשר בין ההתנסות המעשית והקורסים העיוניים על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד.

לוח 14 ב' – ממוצע וסטיית תקן של מידת הקשר בין ההתנסות המעשית והקורסים העיוניים על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד.

מסלול (מחלקה)	קורסים בתחום הדעת	דידקטיקה דרכי הוראה	הערכה	סוציולוגיה	פסיכולוגיה	פילוסופיה
יסודי B.Ed	2.89 (1.3)	2.49 (1.3)	2.44 (1.3)	1.84 (1.0)	2.26 (1.2)	1.85 (1.0)
חנ"מ	3.08 (1.3)	3.11 (1.2)	2.66 (1.3)	1.95 (1.1)	2.53 (1.2)	1.84 (1.1)
הסבה יסודי	1.89 (1.2)	3.00 (1.6)	3.13 (1.6)	2.17 (1.4)	3.0 (1.7)	2.6 (1.4)
כולם	2.98 (1.3)	2.86 (1.3)	2.58 (1.3)	1.9 (1.1)	2.44 (1.2)	1.86 (1.5)

ממוצעי הקשר עם הקורסים בתחום הדעת ובדרכי הוראה הינם הגבוהים ביותר במסלול החנ"מ.

ממוצעי הקשר עם קורסים בפסיכולוגיה ודרכי ההערכה גבוהים ביותר בהסבה.

10 ביצועים שונים שהתנסות מאפשרת לסטודנטים [Q25]

העבודה המעשית מאפשרת התנסויות מגוונות; תכנון, ביצוע, רפלקציה. בלוח הבא שיעורי הסטודנטים הטוענים שהעבודה המעשית אפשרה להם להתנסות במידה רבה ורבה מאוד במגוון התנסויות.

לוח 15 א' – שיעור הסטודנטים באחוזים מאלו שענו לשאלה שהעבודה המעשית מאפשרת להם להתנסות במידה רבה ורבה מאוד במגוון התנסויות.

מסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון	תכנון הוראה	ביצוע הוראה	הכרת תלמידים	הכרת עצמי	הפעלת שיקול דעת	הכרת מערכת	קשר בין תיאוריה ומעשה
יסודי B.Ed (130)	81 (64.8%)	89 (71.2%)	74 (59.7%)	87 (70.1%)	74 (60.1%)	65 (52.0%)	52 (42.0%)
חנ"מ (230)	177 (80.8%)	186 (74.5%)	184 (83.6%)	171 (77.7%)	160 (72.7%)	142 (64.6%)	156 (70.9%)
הסבה יסודי (16)	16 (100%)	15 (93.8%)	13 (81.3%)	13 (81.3%)	11 (68.8%)	14 (87.5%)	11 (68.8%)
כולם (376)	274 (76.2%)	290 (80.4%)	271 (75.3%)	271 (75.3%)	245 (68.2%)	221 (61.2%)	219 (60.8%)

ההתנסות מאפשרת במידה רבה ורבה מאוד לשיעור גבוה של סטודנטים לבצע הוראה ולהכיר את עצמם ואת יכולותיהם העצמיות כמורים. שיעורי הסטודנטים החשים שההתנסות מאפשרת להם במידה רבה ורבה מאוד להתנסות במגוון התנסויות גבוהים יותר במסלול החנ"מ ובמסלול ההסבה.

בלוח הבא מופיעים ממוצעי הקבוצות השונות על סולם האפשרות הניתנת להם להתנסות במגוון התנסויות. נתוני הלוח הזה תומכים בממצאי ההתפלגויות.

לוח 15 ב' – ממוצע וסטיית תקן של האפשרות הניתנת לסטודנט להתנסות בתחומים הבאים על סולם 1-5 (1 – כלל לא; 5 – במידה רבה מאוד).

מסלול (מחלקה)	תכנון הוראה	ביצוע הוראה	הכרת תלמידים	הכרת עצמי	הפעלת שיקול דעת	הכרת מערכת	קשר בין תיאוריה ומעשה
יסודי B.Ed	3.63 (1.2)	3.78 (1.2)	3.67 (1.1)	3.88 (1.2)	3.64 (1.2)	3.42 (1.2)	3.24 (1.3)
חנ"מ	4.21 (1.0)	4.32 (1.0)	4.35 (1.0)	4.17 (1.0)	4.05 (1.1)	3.88 (1.1)	3.98 (1.1)
הסבה יסודי	4.56 (0.5)	4.50 (0.6)	4.25 (0.9)	4.13 (0.7)	3.94 (0.9)	4.13 (0.6)	4.0 (1.0)
כולם	4.03 (1.1)	4.14 (1.1)	4.22 (1.1)	4.07 (1.1)	3.91 (1.2)	3.73 (1.2)	3.73 (1.2)

פילוח שיעורי הסטודנטים לאורך השנים המתנסים במידה רבה, רבה מאוד במגוון התנסויות בלוח הבא.

לוח 15 ג' – מספר ושיעור הסטודנטים המתנסים במידה רבה, רבה מאוד במגוון התנסויות.

התנסויות הוראה	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'
1. תכנון הוראה	63 (53.3%)	90 (84.9%)	124 (86.7%)
2. ביצוע הוראה	67 (57.7%)	98 (91.6%)	129 (90.2%)
3. הכרת תלמידים	72 (62.6%)	89 (83.2%)	113 (79.0%)
4. הכרת עצמי	57 (79.1%)	98 (91.6%)	120 (84.5%)
5. הפעלת שיקול דעת	53 (46.5%)	86 (80.4%)	110 (77.0%)
6. הכרת המערכת	64 (55.2%)	75 (70.1%)	87 (60.9%)
7. קשר בין תיאוריה ומעשה	56 (48.7%)	81 (75.7%)	86 (60.2%)

הנתונים בלוח מעידים על כך שההתנסות בשנה השנייה מזמנת לשיעור גבוה מאוד של סטודנטים להתנסות במגוון פעילויות. בשנה ג' השיעור יורד במקצת, אך עדיין נותר גבוה בהשוואה לשנה א'.

הפעילות המתרחשת בהתנסות

הפעילות המתרחשת בהתנסות נעשית בהנחיית שני סוגי מדריכים: מדריך פדגוגי כללי ומדריך פדגוגי דיסציפלינרי. שיעור הסטודנטים שענו לשאלות הקשורות בהדרכה הדיסציפלינרית היה נמוך ולכן יש להתייחס בזהירות לממצאים המדווחים.

הכנה לשיעור – שיעור גבוה יחסית של סטודנטים מרגישים שקיבלו הכנה מספקת לפני העברת שיעור מהמדריך הכללי הנוגעות למיומנויות הוראה. שיעור גבוה יחסית של סטודנטים מרגישים כך לגבי ההדרכה הנוגעת בתכנים שקיבלו מהמדריך הדיסציפלינרי.

הזדמנות ללמד בפועל כיתה שלימה – שיעורים גבוהים של סטודנטים קיבלו הזדמנות בהדרכה הכללית ללמד כיתה מלאה (53% ביסודי הרגיל, 60% בחנ"מ ו-100% בהסבה). בהדרכה הדיסציפלינרית השיעורים האלו נמוכים יותר.

צפייה בשיעורי אחרים – שיעורים גבוהים של סטודנטים צופים במסגרת ההדרכה הכללית בתדירות גבוהה במורה המאמן, יותר מאשר במסגרת ההדרכה הדיסציפלינרית בעיקר במסלול היסודי הרגיל ובמסלול חנ"מ.

צפייה בשיעורי הסטודנט – שיעורי הסטודנטים הנצפים ע"י המורה החונך ביותר ממחצית או בכל השיעורים שהעבירו הם גבוהים ביותר (מעל 70%). מעטים הם הסטודנטים הנצפים בתדירות זו ע"י המדריכים הפדגוגיים הכלליים.

משוב

- תדירות גבוהה יחסית של מתן משוב מאפיינות את המורה החונך ובמיוחד במסלול חנ"מ. המשוב ניתן על פי רוב בביה"ס וביום ההתנסות.
- למעלה מ-60% מהסטודנטים בכל מסלול היסודי מעריכים במידה רבה ורבה מאוד את תרומת המדריך הכללי לשיפור תפקודם המקצועי. במסלול חנ"מ למעלה מ-70% מהסטודנטים מעריכים במידה רבה ורבה מאוד את תפקידם של החונך בשיפור התיפקוד המקצועי וגם הרגשי.

מעורבות בפעילות בית ספרית – מעורבות נמוכה בפעילויות בית ספריות שונות בכל המסלולים למעט עשיית מחקר פעולה ע"י כ-20% מהסטודנטים בעיקר במסלול חנ"מ.

קשר בין הנלמד בקורסים וההתנסות המעשית – שיעור הסטודנטים שמוצאים קשר במידה רבה ורבה מאוד בין הנלמד בקורסים במכללה לבין הנעשה בהתנסות אינו גבוה. בקורסים הקשורים בתחום הדעת השיעור בינוני במסלול חנ"מ. בקורסים העיוניים: הערכה, סוציולוגיה, פסיכולוגיה, פילוסופיה השיעור גבוה יותר בהסבה.

התנסות במגוון פעולות – שיעורים גבוהים של סטודנטים בעיקר במסלולי חנ"מ והסבה חשים שההתנסות מאפשרת להם במידה רבה, רבה מאוד להתנסות במגוון יכולות.

תרומת ההתנסות

1 התרומה בתחומים שונים [Q26]

הסטודנטים נתבקשו להעריך את תרומת ההתנסות המעשית בתחומים שונים: רכישת מיומנויות, יכולת תכנון, הכרת תכניות לימודים, הכרת המציאות החינוכית, עבודה עם עמיתים והכרות עצמית ובניית זהות מקצועית.

בלוח הבא שיעורי הסטודנטים המעריכים את תרומת ההתנסות בתחומים אלו במידה רבה או רבה מאוד.

לוח 16 א' – שיעור הסטודנטים באחוזים מאלו שענו המעריכים את תרומת ההתנסות במידה רבה או רבה מאוד לרכישות מיומנויות ויכולות.

1. מיומנויות ניהול דיון	יסודי B.Ed	חנ"מ	הסבה יסודי	כולם
72 (57.2%)	148 (66.6%)	8 (50.1%)	228 (62.6%)	
69 (54.8%)	156 (70.2%)	13 (81.3%)	238 (65.4%)	
58 (46.8%)	127 (58.0%)	7 (46.6%)	192 (53.7%)	
83 (55.2%)	107 (60.2%)	14 (31.3%)	274 (57.2%)	
59 (65.8%)	149 (80.1%)	14 (87.6%)	222 (75.5%)	
68 (47.6%)	133 (68.0%)	5 (87.5%)	206 (61.8%)	
45 (36.3%)	91 (41.3%)	7 (43.8%)	143 (39.8%)	
76 (60.8%)	161 (73.2%)	10 (62.5%)	247 (68.4%)	
63 (51.2%)	124 (57.2%)	5 (31.3%)	192 (53.9%)	
55 (44.0%)	124 (56.7%)	6 (40.0%)	185 (57.5%)	
86 (64.0%)	156 (71.3%)	10 (66.7%)	246 (68.5%)	
77 (62.0%)	156 (70.9%)	10 (62.6%)	241 (67.5%)	

שיעור המציינים את תרומת ההתנסות המעשית כגבוהה במידה רבה או רבה מאוד גבוה בקרב מרבית הסטודנטים (60%-70%) בתחומים של היכרות עם תפקיד וזהות מקצועית והכרת המציאות הבית ספרית וכן בתחום של תכנון שיעור ויחידת הוראה. שיעור נמוך יחסית מציין זאת לגבי הכרות עם תוכניות לימודים. השיעורים גבוהים יותר במסלול החנ"מ בהשוואה למסלול היסודי ה-B.Ed.

בלוח הבא 16 ב' הממוצעים וסטיית התקן על סולם הערכת תרומת ההתנסות (1-5) לרכישת מיומנויות והיכרות עם מציאות ההוראה.

לוח 16 ב' – ממוצע וסטיית תקן על סולם 1-5 (1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד) של הערכת תרומת ההתנסות לרכישת מיומנויות והיכרות עם ההוראה.

יסודי B.Ed	חנ"מ	הסבה יסודי	כולם
1. מיומנויות ניהול דיון	3.52 (1.3)	3.84 (1.2)	3.44 (0.8) 3.71 (1.2)
2. מיומנויות שאלת שאלות	3.50 (1.3)	3.92 (1.1)	3.88 (0.7) 3.77 (1.2)
3. מיומנויות מתן משוב	3.23 (1.4)	3.59 (1.3)	3.47 (0.9) 3.46 (1.3)
6. מיומנויות ניהול כיתה	3.46 (1.3)	3.70 (1.2)	3.13 (1.2) 3.59 (1.3)
4. תכנון שיעור	3.71 (1.3)	4.14 (1.1)	4.13 (0.8) 3.99 (1.2)
5. תכנון יחידת הוראה	3.27 (1.4)	3.84 (1.3)	4.13 (0.6) 3.65 (1.3)
7. הכרת תכניות לימודים	2.9 (1.4)	3.26 (1.3)	3.25 (0.9) 3.14 (1.3)
8. הכרת מציאות כיתתית	3.65 (1.3)	4.03 (1.0)	3.75 (1.0) 3.88 (1.1)
9. הכרת מציאות בית ספרית	3.38 (1.3)	3.71 (1.1)	3.13 (1.2) 3.57 (1.2)
10. עבודה עם עמיתים	3.11 (1.4)	3.58 (1.2)	2.93 (1.3) 3.39 (1.3)
11. בטחון עצמי	3.69 (1.3)	3.99 (1.1)	3.53 (1.2) 3.86 (1.2)
12. הכרות עם תפקיד וזהות מקצועית	3.60 (1.3)	3.92 (1.1)	3.56 (0.9) 3.79 (1.2)

פילוח תרומת ההתנסות במסלול היסודי בפילוח לפי שנות ההכשרה מורה על עלייה גדולה בשיעורי הסטודנטים המעריכים רבה, רבה מאוד את תרומת ההתנסות לרכישת מיומנויות ויכולות שונות. הלוח הבא מציג נתונים אלו.

לוח 16 ג' – מספר ושיעורי הסטודנטים באחוזים מאלו שענו המעריכים את תרומת ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד לרכישת מיומנויות ויכולות בפילוח לפי שנים.

המיומנות	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'
1. מיומנויות ניהול זמן	46 (39.3%)	80 (76.2%)	105 (71.5%)
2. מיומנויות בשאלת שאלות	52 (44.4%)	84 (80.0%)	108 (73.5%)
3. מיומנויות מתן משוב	37 (32.5%)	67 (64.4%)	92 (63.4%)
4. מיומנויות ניהול כיתה	38 (33.0%)	73 (70.2%)	98 (67.1%)
5. תכנון שיעור	60 (52.1%)	91 (86.6%)	126 (85.1%)
6. יחידת הוראה	47 (41.5%)	76 (73.0%)	102 (69.4%)
7. היכרות תכניות לימוד	34 (29.8%)	46 (43.8%)	66 (45.2%)
8. הכרת מציאות כיתתית	64 (55.7%)	84 (80.8%)	103 (70.1%)
9. הכרת מציאות בית ספרית	51 (45.9%)	63 (61.2%)	81 (54.1%)
10. עבודה עם עמיתים	58 (51.3%)	58 (55.8%)	74 (50.3%)
11. ביטחון עצמי	57 (50.4%)	80 (76.9%)	112 (76.2%)
12. היכרות עם תפקיד וזהות מקצועית	54 (48.3%)	84 (80.0%)	106 (73.1%)

2 שביעות רצון מההדרכה בהתנסות [Q24]

בשאלה כוללת נתבקשו הסטודנטים לציין את שביעות הרצון שלהם מגורמים השונים המעורבים בהתנסות המעשית. השאלה נגעה למדריך הפדגוגי, המורה החונך, בית הספר, מורי בית הספר ומנהלו. השאלה נשאלה בנפרד לגבי ההדרכה הכללית לגבי ההדרכה הדיסציפלינרית.

הלוחות שלהלן מסכמים את שיעור הסטודנטים שציין שביעות רצון במידה רבה או רבה מאוד ב-% מאלו שענו ואת ממוצע התגובות של שביעות הרצון על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד.

לוח 17 א' – שביעות רצון – שיעור הסטודנטים מאלו שענו לשאלה המביעים שביעות רצון רבה ורבה מאוד.

מסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון	מדריך פדגוגי		חונך		בית ספר		מורי בית הספר		מנהל בית הספר	
	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'
יסודי B.Ed	57.6	77.6	67.2	62.0	42.4	48.6	27.9	28.2	31.0	25.4
חנ"מ	77.3	75.0	76.7	57.1	75.7	52.5	59.2	32.1	41.3	20.4
הסבה יסודי	87.6	-	73.4	-	81.3	-	57.2	-	57.2	-
כולם	70.9	75.9	73.3	58.7	64.5	51.2	48.0	30.8	38.2	22.2

- אין נתונים

לוח 17 ב' – ממוצע וסטיית תקן על סולם שביעות רצון מגורמים שונים הקשורים בעבודה המעשית (1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד).

מסלול (מחלקה)	מדריך פדגוגי		חונך		בית ספר		מורי בית הספר		מנהל בית הספר	
	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'
יסודי B.Ed	3.66 (1.3)	4.29 (1.0)	3.91 (1.3)	3.72 (1.3)	3.30 (1.3)	3.44 (1.3)	2.72 (1.4)	2.75 (1.4)	2.50 (1.5)	2.54 (1.4)
חנ"מ	4.12 (1.1)	3.99 (1.2)	4.15 (1.1)	3.57 (1.3)	4.16 (1.2)	3.51 (1.3)	4.56 (1.4)	2.59 (1.5)	2.98 (1.6)	2.19 (1.5)
הסבה יסודי	4.31 (0.7)	-	4.07 (1.1)	-	4.19 (0.8)	-	4.43 (1.2)	-	3.50 (1.3)	-
כולם	3.97 (1.2)	4.09 (1.1)	4.07 (1.2)	3.62 (1.3)	3.86 (1.3)	3.49 (1.3)	3.26 (1.4)	2.64 (1.5)	2.83 (1.5)	2.32 (1.5)

- אין נתונים

בדרך כלל בשלושת המסלולים היסודי, B.Ed היסודי הרגיל, החנ"מ וההסבה, שיעורי הסטודנטים המביעים שביעות רצון רבה או רבה מאוד גבוהים יותר כשמדובר בהדרכה הכללית. גם הממוצעים על סולם שביעות הרצון מראים תמונה זו.

3 מוכנות לעבודה [Q27]

בשאלה מסכמת נתבקשו הסטודנטים לציין האם בזכות ההדרכה שקיבלו בהתנסות המעשית הם מרגישים מוכנים להוראה.

לוח 18 א' – מסכם את שיעורי הסטודנטים שצינו כי הם מוכנים, מוכנים חלקית או אינם מוכנים להוראה.

מסלול (מחלקה) ומס' העונים לשאלון	מוכנים	מוכנים חלקית	לא מוכנים
יסודי B.Ed (130)	48 (39.7%)	14 (11.6%)	59 (48.8%)
חנ"מ (230)	114 (52.8%)	24 (11.1%)	78 (36.1%)
הסבה יסודי (16)	4 (25.0%)	5 (31.3%)	7 (43.8%)
כולם (376)	166 (47.0%)	43 (12.2%)	144 (40.8%)

בולט שיעורם הגבוה של סטודנטים (כמחצית) במסלול חנ"מ המרגישים עצמם מוכנים להוראה. ולעומתם קיים שיעור דומה בקרב סטודנטים במסלול ה-B.Ed הרגיל שחשים שהם אינם מוכנים להוראה על אף ההתנסות המעשית.

בחנו גם את התפלגות התשובות לשאלת המוכנות לאורך שלושת שנות ההכשרה של כל הלומדים במסלולי היסודי – רגיל וחנ"מ, לוח 18 ב' מציג נתונים אלו.

לוח 18 ב' – מוכנות הסטודנטים להוראה בפילוח לפי שנות לימוד.

שנה ומס' העונים לשאלה	מוכנים	מוכנים חלקית	לא מוכנים
שנה א' (110)	27 (24.5%)	11 (10%)	72 (65.5%)
שנה ב' (103)	55 (53.4%)	11 (10.7%)	37 (35.9%)
שנה ג' (146)	88 (59.7%)	21 (14.6%)	37 (25.7%)

התמונה המתקבלת מורה על עליה בתחושת המוכנות וירידה בתחושת חוסר מוכנות, מהשנה הראשונה עד לשנה השלישית.

תרומת ההתנסות

- שיעורים גבוהים של סטודנטים (60%-70%) חשים שההתנסות תורמת מאוד בתחומי תכנון שיעור, יחידת הוראה, היכרות עם תפקידם והכרת המציאות בבית הספר. השיעורים הגבוהים ביותר הם במסלול החנ"מ.
- בשלושת המסלולים שיעורי הסטודנטים המביעים שביעות רצון רבה או רבה מאוד גבוהים כשמדבור במדריך הפדגוגי הכללי ומהחונך הכללי ועולים על אלו הנוגעים במדריך והחונך הדיסציפלינרי.
- כמחצית מהסטודנטים הלומדים במסלול החנ"מ מרגישים עצמם בתום ההתנסות מוכנים להוראה וכ-1/3 לא מוכנים. כמחצית מהסטודנטים הלומדים במסלול יסודי רגיל מרגישים עצמם בתום ההתנסות לא מוכנים להוראה ורק כ-1/3 מוכנים.

סיכום השוואת מאפייני ההתנסות המעשית במסלולי החינוך היסודי

סיכום זה מנסה להשוות בין המסלולים השונים המכשירים לביה"ס היסודי בכל הנוגע להיבטים השונים שנבחנו. ההשוואה נוגעת להיבטים הארגוניים, לפעילות המתרחשת בהתנסות ולתרומתה. לגבי כל אחד מההיבטים השוויוני את שיעור הסטודנטים שבחרו בהיבט בשכיחות גבוהה בכל אחד מתת מסלולי ההכשרה וצינו ב + או לפעמים ב ++ את המסלול ששיעור הסטודנטים בו היו הגבוהים ביותר. בדרך כלל שעלו על 60% ממספר הסטודנטים שהגיבו לשאלה המייצגת היבט מסוים.

בלוח הבא ניסיון לבטא את השונות שבין תתי המסלולים.

קריטריוני ההשוואה - ארגוניים	יסודי B.Ed	חנ"מ	יסודי הסבה
1. שכיחות גבוהה של התנסות בדגם המסורתי		+	
2. שכיחות גבוהה של התנסות בדגם הביניים	+		+
3. היקף התנסות מעשית – יום בשבוע	+	+	+
4. בחירת בי"ס ע"י מדריך בלבד	+		+
5. בחירת בי"ס בשיתוף סטודנט		+	
6. היכרות עם קריטריוני הערכה ותבחיני ציון		+	
7. קביעת ציון ע"י נוכחות, מערך שיעור וביצועו		+	
סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה	3	5	3

הסבה	יסודי B.Ed	חנ"מ	הפעילות בהתנסות
+		+	1. הכנה מספקת לשיעור במיומנויות (הדרכה כללית)
	+	+	2. הכנה מספקת לשיעור בתכנים (הדרכה דיס)
++		+	3. הוראת בפועל לכיתה שלימה (הדרכה כללית)
	+	+	4. צפייה בתדירות גדולה בשיעורי המורה החונך (הדרכה כללית)
+	+	+	5. צפייה בתדירות גדולה בשיעורי הסטודנט ע"י המורה החונך
	+		6. קבלת משוב בתדירות גדולה מהמורה החונך
	+		7. תרומת משוב של מורה חונך לשיפור תפקוד מקצועי ורגשי
	+	+	8. תרומת משוב של מדריך כללי לשיפור תפקוד מקצועי ורגשי
-	-	-	9. מעורבות בפעילות בית ספרית
+			10. קשר בין לימוד קורסים עיוניים והתנסות
+		+	11. ההתנסות במגוון מיומנויות
	+	+	12. מיקום משוב בבתי ספר (הדרכה כללית ודיס')
5	10	5	סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה

הסבה	יסודי B.Ed	חנ"מ	תרומת ההתנסות
+		+	1. תכנון שיעור, היכרות עם תפקיד, בטחון עצמי
		+	2. היכרות עם מציאות כיתתית
		+	3. שביעות רצון ממדריך כללי (הדרכה כללית ודיס')
+		+	4. שביעות רצון מורה חונך (הדרכה כללית)
+		+	5. שביעות רצון מבית ספר (הדרכה כללית)
		+	6. מוכנות להוראה לאחר התנסות (כמחצית סטודנטים)
+	+		7. חוסר מוכנות לאחר התנסות (כמחצית סטודנטים)
4	1	6	סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה

בהשוואה הנוגעת למאפיינים הארגוניים נבחרו ע"י שיעור גבוה של סטודנטים במסלול חנ"מ חמישה מתוך שבעת המאפיינים ורק שלושה מתוך שבעת המאפיינים בשני תתי המסלול האחרים: היסודי הרגיל וההסבה.

בהשוואה הנוגעת למאפייני הפעילות המתרחשת בהתנסות נבחרו ע"י שיעור גבוה של סטודנטים ממסלול החנ"מ 10 מתוך 12 תבחינים המורים על פעילות עשירה ורק 5 מתוך עשרת התבחינים בשני תתי המסלול האחרים.

בהשוואה הנוגעת לתרומת ההתנסות – נבחרו ע"י שיעור גבוה של סטודנטים במסלול החנ"מ שישה מתוך שבעת התבחינים המורים על תרומה רבה לתכנון שיעור, היכרות עם תפקיד עם מציאות בית ספרית ולרכישת בטחון. שביעות רצון ממדריך כללי, חונך ובית ספר ותחושת מוכנות בקרב של סטודנטים. רק לגבי ארבעה תבחינים נמצאו שיעורים גדולים של סטודנטים במסלול ההסבה. במסלולי יסודי B.Ed לא נבחרו כל קריטריונים המורים על תרומתה.

השוואות אלו מעידות על איכות גבוהה של ההכשרה המעשית הניתנת במסלול חנ"מ.

התנסות מעשית בשלושה דגמי הכשרה מעשית במסלולי החינוך היסודי והחינוך המיוחד לתואר הראשון ולהכשרת אקדמאים להוראה (הסבה)

מבוא

כיום מתקיימים בישראל שלושה דגמים של הכשרה מעשית. דגם מסורתי שלפיו מתנסים הסטודנטים להוראה כבודדים בבתי ספר בהנחיית מורה חונך ובפיקוח מדריך פדגוגי שהוא איש סגל במוסד ההכשרה ואחראי גם להערכת הסטודנטים. הדגם השני הינו דגם השותפות המתקיים בבתי ספר לפיתוח מקצועי (PDS) Professional Development Schools. גם כאן לכל סטודנט יש מורה חונך ולעיתים מספר מורים חונכים אבל בביה"ס מרוכזת קבוצה גדולה של סטודנטים ומדריכיהם מהמוסד המכשיר. במודל זה אמורים הסטודנטים להכיר טוב יותר את ביה"ס כארגון. הדגם השלישי הינו דגם ביניים שעל פיו הקבוצה המרוכזת בבית הספר קטנה יותר מזו המרוכזת במודל ה-PDS.

לאחרונה הוצע דגם חדש של התנסות מעשית שכונה בשם "אקדמיה כיתה". לפי דגם זה הסטודנטים להוראה בשנת הלימודים השלישית מקיימים התנסות מעשית במשך שלושה ימים בשבוע לפחות (9-15 ש"ש עם המלצה להגדלת ההיקף ל-21-18). הסטודנטים פועלים לצדם של מורים מאמנים במתכונת של הוראה בצמד. המדריכים הפדגוגיים ממוסד ההכשרה מלווים את הסטודנטים והן את המורים המאמנים שבכיתותיהם משולבים הסטודנטים והם אחראים גם לפיתוח מקצועי של צוות ביה"ס. מודל זה אינו נפוץ במכללה ולכן הדוח לא עוקב אחריו.

הדוח הנוכחי עוסק בהשוואת ההתנסות בשלושת הדגמים העיקריים במתקיימים במכללה. כדי לאפיין את הדגמים הללו השתמשנו בנתונים שנאספו מהסטודנטים עצמם. הסטודנטים נשאלו שתי שאלות – האם הם מתנסים לבדם בבית הספר או עם סטודנטים נוספים ועם כמה. סטודנטים שצינו כי הם מתנסים בבית ספר לבדם או עם עוד אחד או שני סטודנטים נוספים הוגדרו כסטודנטים המתנסים בדגם מסורתי. סטודנטים המתנסים עם עוד סטודנטים (קבוצה בין 4 ל-11) הוגדרו כמתנסים בדגם ביניים וסטודנטים המתנסים עם קבוצה גדולה יותר (12 ומעלה סטודנטים נוספים) הוגדרו כמתנסים בדגם PDS.

בדוח שלהלן נשווה בין שלושת הדגמים במסלול החינוך היסודי. ההשוואה תתייחס לשלושה נושאים. 1. מאפיינים אירגוניים (מס' הסטודנטים בכל דגם, היקף ההתנסות, אופן בחירת בתי הספר ואופן הערכת הסטודנטים). 2. מאפייני הפעילות המתרחשת בהתנסות (הכנה לשיעור, תדירות הוראה בפועל, תדירות הצפייה באחרים, תדירות הצפייה בסטודנט, המשוב הניתן לסטודנט ותרומתו ומעורבות הסטודנט בפעילות בית הספר). 3. תפיסת הסטודנטים את תרומת ההתנסות (מגוון ההתנסויות, תרומה בתחומים שונים, תחושת מוכנות להוראה, שביעות רצון והקשר עם לימודיהם העיוניים).

השוואת דגמי ההתנסות במסלול יסודי רגיל ויסודי חנ"מ על פי מאפיינים ארגוניים

שכיחות הלומדים בדגמים השונים [Q5, Q5a]

בהתבסס על תשובות הסטודנטים לשאלה אודות מספר הסטודנטים המתנסים עמם בבית ספר נקבעה שכיחות הסטודנטים המתנסים בכל אחד מהדגמים ובכל אחת משנות הלימוד.

לוח 1 – שכיחות הלומדים בדגמים השונים והתפלגותם על פי שנות הלימוד.

דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון	מספר הסטודנטים שענו ושיעורם וב- % מאלו שענו לשאלה על שנות לימוד			
	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנים אחרות
מסורתי (167)	7 (4.2%)	73 (43.7%)	86 (51.5%)	1 (0.6%)
ביניים (100)	13 (13.1%)	23 (23.2%)	62 (62.6%)	1 (1.0%)
PDS (101)	96 (95.0%)	4 (4.0%)	1 (1.0%)	

מספר הסטודנטים המתנסים בדגם המסורתי הינו הגדול ביותר. בדגם זה ענו לשאלון בעיקר סטודנטים משנה ב' ו-ג'. בדגם הביניים ענו לשאלון בעיקר סטודנטים שנה ג' ובדגם ה-PDS בעיקר סטודנטים משנה א'. כאמור ההכשרה במודל זה החלה רק בשנים האחרונות. לא הייתה התייחסות נפרדת לסטודנטים מפרויקט אקדמיה כיתה המתנסים רק בשנה ג'.

היקף ההתנסות בדגמים השונים [Q8, Q10]

הסטודנטים נשאלו כמה ימים בשבוע הם נמצאים בבית הספר לצורך ההתנסות ובשאלה נוספת האם מתקיים שבוע התנסות מרוכז. להלן התפלגות הסטודנטים המתנסים יום, יומיים, ימים נוספים ושמתנסים שבוע מרוכז בכל אחד מהדגמים ושיעורם ב- % מאלו שענו לשאלות.

לוח 2 – היקף ההתנסות המעשית בדגמים השונים.

דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון	מספר סטודנטים שענו ושיעורם ב- % מאלו שענו לשאלות			
	יום בשבוע	יומיים בשבוע	ימים נוספים	שבוע מרוכז
מסורתי (167)	157 (95.7%)	5 (3.0%)	2 (1.2%)	163 (98.8%)
ביניים (100)	63 (63.0%)	34 (34.0%)	3 (3.0%)	97 (98.0%)
PDS (101)	92 (96.8%)	2 (2.1%)	1 (1.1%)	72 (74.2%)

בשניים מהדגמים, המסורתי וה-PDS רוב הסטודנטים מתנסים יום בשבוע. בדגם הביניים כ-2/3 מתנסים יום בשבוע ועוד 1/3 מתנסים יומיים בשבוע. בדגם המסורתי ובדגם הביניים מתקיים שבוע עבודה מעשית מרוכז, שבו משתתפים כל הלומדים. בדגם ה-PDS רק 3/4 מהסטודנטים.

בחירת בתי הספר להתנסות [Q23]

מידת השיתוף של הסטודנטים בקביעת בית הספר האומן נבדקה באמצעות שלוש אפשרויות: ביה"ס נבחר ע"י המדריך בלבד, ע"י מדריך בהתייעצות עם סטודנט או על פי בחירת הסטודנט. בלוח הבא התפלגות הסטודנטים שענו ושיעורם ב-% על פי שלוש האפשרויות.

לוח 3 – בחירת ביחס האומן

דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון	מס' סטודנטים שענו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה		
	בחירת מדריך לבד	בהתייעצות עם סטודנט	סטודנט לבד
מסורתי (167)	54 (34.0%)	89 (56.9%)	16 (10.0%)
ביניים (100)	79 (80.6%)	18 (18.4%)	1 (1.0%)
PDS (101)	79 (98.8%)	-	1 (1.3%)

בדגם ה-PDS בתי ספר נקבעים ע"י המדריך הפדגוגי לבד. בדגם המסורתי רק שליש מהסטודנטים מדווחים כי ביה"ס נבחר ע"י המדריך ולמעלה מחצי על כך שביה"ס נבחר בהתייעצות עמם.

נוהלי הערכת הסטודנט בהתנסות [Q21, Q22]

סטודנטים נשאלו בשתי שאלות באיזו מידה הם מכירים את קריטריוני ההערכה [Q21] לפיהם הם מוערכים ועל פי איזה קריטריונים נקבע ציונם בהתנסות המעשית [Q22]. הלוח מציג את מספר הסטודנטים שענו ושיעורם מאלו שענו לשאלות בכל אחד מהדגמים.

לוח 4 – נהלי הערכת הסטודנט בהתנסות

דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון	מס' סטודנטים שענו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלות			
	מכירים את קריטריוני ההערכה	ציון הערכה על פי נוכחות	ציון הערכה על פי מערך שיעור	ציון הערכה על פי ביצוע שיעור
מסורתי (167)	137 (86.2%)	143 (100%)	167 (100%)	152 (100%)
ביניים (100)	63 (65.6%)	73 (100%)	74 (100%)	74 (100%)
PDS (101)	48 (55.8%)	71 (100%)	57 (100%)	40 (100%)

שיעור הסטודנטים המכירים את קריטריוני ההערכה הינו הגבוה ביותר במודל המסורתי (מעל ל-80%). מעל למחצית מכירים את קריטריוני ההערכה בדגם הביניים ובדגם ה-PDS. בכל המודלים ציוני ההתנסות נקבעים על ידי שלושת הקריטריונים: נוכחות, תכנון שיעור וביצוע ההוראה.

סיכום ההיבט הארגוני של ההתנסות

- כמחצית הסטודנטים במסלול יסודי B.Ed ויסודי חנ"מ מתנסים בדגם המסורתי.
- רוב הסטודנטים במסלול יסודי B.Ed ויסודי חנ"מ מתנסים רק יום אחד בשבוע.
- בדגם המסורתי שיעור הסטודנטים שבית הספר האומן שלהם נבחר רק ע"י המדריך הפדגוגי הוא הנמוך ביותר. למעלה ממחצית מהסטודנטים שותפים לבחירה זו.
- בדגם המסורתי שיעור הסטודנטים המכירים את קריטריוני ההערכה שלהם בהתנסות הינו הגבוה ביותר.

הפעילות המתרחשת בכל אחד מהדגמים

בסעיף זה נתייחס לפעילויות שונות המתרחשות בדגמי ההתנסות השונים: ההכנה שהסטודנט מקבל לקראת מתן שיעור, ההזדמנויות שיש לו ללמד בפועל במתכונות שונות, אפשרויות הצפייה באחרים, תכופות הצפייה בו עצמו, קבלת משוב ותרומתו, מעורבות של הסטודנט בפעילות הבית ספרית ותפיסת הסטודנטים את הקשר שבין מה שנעשה בהתנסות והלימודים בקורסים במכללה.

הכנה לשיעור [Q12]

בלוח הבא שיעור הסטודנטים מאלו שענו שחשים שהם מקבלים במידה רבה ורבה מאוד הכנה לקראת השיעור שיעבירו. הנתונים נוגעים הן להדרכה הכללית והן להדרכה הדיסציפלינרית.

לוח 5 – הכנה לשיעור.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה החשים שניתנה להם הכנה מספקת לקראת שיעור שיעבירו								דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון
הכנה בתכני ההתמחות		הכנה בתכנים אחרים		הכנה במיומנויות הוראה		הכנה במיומנויות ניהול כיתה		
כללי	דיס'	כללי	דיס'	כללי	דיס'	כללי	דיס'	
45.6	67.8	56.1	52.5	77.8	53.5	65.4	34.7	מסורתי (167)
50.0	62.0	43.3	54.3	60.9	58.5	58.7	55.7	ביניים (100)
24.2	26.7	32.3	20.0	33.7	26.7	21.0	6.7	PDS (101)

בהדרכה הכללית השיעור הגבוה ביותר של סטודנטים שניתנה להם הכנה במידה רבה ורבה מאוד קשורה למיומנויות הוראה. בהדרכה הדיסציפלינרית לתכני ההתמחות. בדגם המסורתי ברוב התחומים, למעט תכני ההתמחות, שיעורי סטודנטים הגבוהים יותר מאפיינים את ההדרכה הכללית והנמוכים ביותר את דגם ה-PDS בשתי צורות ההדרכה.

הזדמנות ללמד בפועל [Q11]

שיעור הסטודנטים שההתנסות סיפקה להם הזדמנות במרבית השיעורים או בכולם להתנסות באופני הוראה שונים מוצגים בלוח הבא.

לוח 6 – הזדמנות להוראה בפועל.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה החשים שניתנה להם הזדמנות להתנסות באופני הוראה שונים										דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון
שיעור מלא לכל הכיתה		חלקי שיעור לכל הכיתה		קבוצת תלמידים		תלמידים פרטני		בצוות עם אחרים		
כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	
87.8	50.4	27.2	16.7	36.6	35.1	38.8	30.5	12.5	10.5	
68.0	58.3	20.9	18.0	30.0	28.5	29.7	26.1	9.1	3.6	
6.0	11.8	7.0	0.0	13.4	0.0	37.0	12.6	7.3	0.0	
										מסורתי (167)
										ביניים (100)
										PDS (101)

שיעורי הסטודנטים שהיתה להם הזדמנות ללמד בפועל במתכונות השונות הינם הגבוהים ביותר בדגם המסורתי והנמוכים ביותר בדגם ה-PDS. השיעורים גבוהים יותר כשמדובר בהדרכה כללית בעיקר בולט הדבר בהזדמנות ללמד בפועל כיתה שלימה.

צפייה בשיעורי אחרים [Q13]

חלק גדול מההתנסות מוקדש לצפייה בשיעורים של אחרים על פי רוב באלו של המורה המאמן. הלוח הבא מציג את שיעור הסטודנטים שהייתה להם הזדמנות לצפות באחרים במרבית השיעורים או בכולם בהדרכה הכוללת והדיסציפלינרית.

לוח 7 – הזדמנות לצפות בשיעורי אחרים.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה שהיתה להם הזדמנות לצפות באחרים במרבית השיעורים או בכולם						דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון
צפייה במורה המאמן		צפייה במורים אחרים		צפייה בעמיתים		
כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	
68.9	44.1	31.7	10.5	21.3	23.4	מסורתי (167)
58.2	59.2	15.2	11.4	6.2	12.9	ביניים (100)
59.6	13.4	15.8	13.4	15.8	6.7	PDS (101)

שיעורי הצפייה במורה המאמן במרבית השיעורים או בכולם הם הגבוהים ביותר במודל המסורתי ונמוכים יותר במודלים אחרים. הם גבוהים יותר במיוחד כשמדובר בהדרכה הפדגוגית הכללית.

צפייה בסטודנט עצמו [Q14]

הצפייה בשיעורי הסטודנט המתנסה היא חלק חשוב בעבודת המדריך והמורה המאמן. בלוח הבא שיעורי הסטודנטים שנצפים ע"י גורמים שונים ביותר ממחצית השיעורים שהעבירו או בכולם.

לוח 8 – צפייה בסטודנט ע"י גורמים שונים.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה שנצפו בתדירות גדולה ע"י גורמים שונים				דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון
מדריך כללי	מדריך מקצועי	מורה חונך	חברים לכיתה	
3.0	10.2	90.2	16.3	מסורתי (167)
8.1	5.1	90.91	13.2	ביניים (100)
4.2	0	64.91	41.0	PDS (101)

שיעור הסטודנטים הנצפה בתדירות רבה ע"י המורה החונך הוא הגדול ביותר. במיוחד בולט הדבר בדגם המסורתי ובמודל הביניים (90%) ופחות בדגם PDS (65%). בדגם ה-PDS בנוסף למורה החונך גם החברים לכיתה צופים בסטודנט המתנסה בתדירות רבה (כ-40%).

קבלת משוב – תדירות [Q15]

המשוב הניתן ע"י המדריכים החונכים והעמיתים תורם רבות לשיפור ביצועי הסטודנט תדירות מתן משוב, המיקום שבו הוא ניתן ועיתוי הינם סממנים של איכות ההדרכה. בלוח הבא שיעור הסטודנטים שמקבלים משוב מגורמים שונים ביותר ממחצית השיעורים או בכולם בשלושת הדגמים.

לוח 9 – תדירות קבלת משוב.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה המקבלים משוב בתדירות גבוהה				דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון
מדריך פדגוגי	מדריך דיסיפלינרי	מורה חונך	חברים לכיתה	
22.5	31.2	72.1	17.1	מסורתי (167)
36.4	41.9	49.5	9.1	ביניים (100)
7.3	0.0	61.9	15.6	PDS (101)

שיעורי הסטודנטים המקבלים משוב בתדירות גבוהה ביותר ממחצית השיעורים או בכולם, מקבלים אותו מהמורה החונך. בעיקר בולט הדבר במודל המסורתי. תדירות קבלת המשוב על ידי המדריכים הפדגוגיים נמוכה יותר.

קבלת משוב – מיקום ועיתוי [Q16, Q17]

ככל שהמשוב ניתן בסמיכות מקום וזמן למתן השיעור הוא יעיל יותר. בלוח להלן שיעור הסטודנטים שמקבלים משוב בביה"ס ובעיתוי סמוך למועד השיעור.

לוח 10 – מיקום ועיתוי קבלת המשוב ע"י המדריך.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלות המקבלים משוב בביה"ס, ביום ההתנסות ובשבוע ההתנסות						דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון
מיקום מתן משוב			עיתוי מתן משוב			
בביה"ס		באותו יום		באותו שבוע		
כללי	דיס'	כללי	דיס'	כללי	דיס'	
95.7	88.4	94.5	89.8	3.7	5.8	מסורתי (167)
79.6	91.2	83.2	95.6	6.3	1.5	ביניים (100)
74.5	82.4	70.8	100	12.5	0.0	PDS (101)

שיעור הסטודנטים המקבלים משוב בבית הספר וביום ההתנסות הינם גבוהים. השיעורים הגבוהים ביותר הינם במודל המסורתי בהדרכה הכללית, ובמודל הביניים בהדרכה הדיסיפלינרית.

תרומת המשוב לשיפור תפקוד מקצועי ורגשי כמורה [Q18, Q19]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה עזרו להם המשובים שקיבלו מדמויות שונות לשיפור תפקודם המקצועי והרגשי. שיעורי הסטודנטים שהעידו כי על מידה רבה ורבה מאוד של תרומת המשוב בשלושת הדגמים מוצגים בלוח הבא.

לוח 11 – תרומת המשוב לשיפור התפקוד המקצועי.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה שנעזרו במידה רבה ורבה מאוד במשובי גורמים שונים לשיפור תפקודם המקצועי						דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון
תלמידים	בעלי תפקידים	חברים	מורה חונך	מדריך פדגוגי דיסציפלינרי	מדריך פדגוגי כללי	
51.0	18.4	32.4	78.4	61.8	77.3	מסורתי (167)
43.8	14.8	29.4	58.6	74.7	71.6	ביניים (100)
33.9	7.4	29.4	64.3	6.8	23.2	PDS (101)

לוח 12 – תרומת המשוב לשיפור התפקוד הרגשי.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה שנעזרו במידה רבה ורבה מאוד במשובי גורמים שונים לשיפור תפקודם הרגשי						דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון
תלמידים	בעלי תפקידים	חברים	מורה חונך	מדריך פדגוגי דיסציפלינרי	מדריך פדגוגי כללי	
58.3	18.5	37.2	74.9	55.9	71.8	מסורתי (167)
46.0	9.4	31.3	58.8	73.6	58.5	ביניים (100)
31.2	5.4	29.8	55.2	6.3	20.2	PDS (101)

שיעור הסטודנטים שמציינים שהמשובים שקיבלו מגורמים שונים סייעו להם במידה רבה ורבה מאוד לשיפור תפקודם המקצועי והרגשי דומים. שיעורים אלו גבוהים יותר בדגם המסורתי ונמוכים על פי רוב במודל ה-PDS. השיעורים הגבוהים מאפיינים את משובי המדריכים הפדגוגיים ואת משובי המורה החונך.

מעורבות בפעילות בית ספרית במהלך ההתנסות [Q18]

ההתנסות המעשית אמורה לזמן לסטודנטים הזדמנות להכיר את בית הספר כולו. זאת ניתן להשיג ע"י שיתופם בפעילויות בית ספריות שונות. הלוח הבא מציג את שיעור הסטודנטים שניתנה להם ההזדמנות במרבית או בכל ימי ההתנסות להיות מעורבים בפעילויות שונות.

לוח 13 – מעורבות בפעילות בית ספרית.

שיעור הסטודנטים שניתנה להם הזדמנות רבה להיות מעורבים בפעילויות בית ספריות שונות ב-% מאלו שענו לשאלה														דגם
מחקר פעולה		פגישות חברתיות עם מורים		פגישות עבודה עם מורים		הצגות, טיולים		עבודה עם הורים		יום הורים		ישיבות מורים		
כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית		
6.8	18.9	5.5	2.1	6.8	0	9.9	2.1	0.6	0	4.3	1.4	0	7.4	מסורתי
9.4	9.2	0.2	3.1	4.6	3.1	13.2	9.3	2.0	0	16.3	15.6	3	4.0	ביניים
42.8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	PDS

שיעורי הסטודנטים מאלו שענו, שהיתה להם הזדמנות להיות מעורבים בפעילויות בית ספריות במרבית או בכל ימי ההתנסות נמוכים ביותר בכל הדגמים. בולט ומפתיע השיעור הגבוה יחסית של סטודנטים שניתנה להם הזדמנות רבה ורבה מאוד לבצע מחקר פעולה בדגם ה-PDS במסגרת ההדרכה הכללית. מפתיע שסטודנטים רבים בדגם ה-PDS בחרו שלא לענות לשאלה וזאת למרות שבדגם זה אמורים לשלבם מאוד בפעילויות בית ספריות.

הקשר בין הנעשה בהתנסות והלימודים העיוניים [Q28]

סטודנטים נשאלו על הקשר בין תיאוריה מעשה באמצעות שאלה בה נתבקשו לציין ביחס לקורסים שונים את המידה שבה הם קשורים לנעשה בהתנסות. לוח 14 מציג את שיעוריהם.

לוח 14 – הקשר בין הנעשה בהתנסות ללימודים העיוניים.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה ושצינו שהיה קשר בין הנלמד בקורסים במכללה והנעשה בהתנסות במידה רבה, רבה מאוד						דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון
קורסים בתחום הדעת	דידקטיקה ודרכי הוראה	הערכה	סוציולוגיה	פסיכולוגיה	פילוסופיה	
45.2	47.6	33.3	11.1	22.3	10.5	מסורתי (167)
42.0	33.0	25.9	9.9	18.9	8.6	ביניים (100)
22.9	33.8	14.1	6.9	16.8	7.9	PDS (101)

שיעור הסטודנטים המוצאים קשר בין הנעשה בהתנסות והנלמד בקורסים גבוהים יחסית במה שקשור לקורסים בתחומי הדעת ובדרכי הוראה. אבל גם כאן השיעורים אינם מגיעים ל-50%. ככלל שיעור זה גבוה יותר בדגם המסורתי מאשר בדגמים האחרים ובמיוחד מדגם ה-PDS.

המידה שבה ההתנסות מאפשרת התנסויות שונות [Q25]

בלוח הבא שיעורי הסטודנטים שמעידים שההתנסות המעשית אפשרה להם במידה רבה ורבה מאוד להתנסות במגוון ביצועים.

לוח 15 – אפשרות להתנסות במגוון ביצועים.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו שההתנסות אפשרה להם להתנסות במגוון ביצועים במידה רבה ורבה מאוד							דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון
קשר בין תיאוריה ומעשה	הכרת מערכת	הפעלת שיקול דעת	הכרת עצמי	הכרת תלמידים	ביצוע הוראה	תכנון הוראה	
78.0	68.5	83.0	90.0	91.2	93.0	89.2	מסורתי (167)
46.9	58.1	67.4	79.4	64.3	86.7	80.7	ביניים (100)
44.8	50.5	42.2	46.3	59.4	51.6	48.4	PDS (101)

בכל התחומים שיעור הסטודנטים המעריכים שההתנסות המעשית שניתנה להם אפשרה להם במידה רבה ורבה מאוד להתנסות במגוון ביצועים, הינה הגבוהה ביותר בדגם המסורתי. במיוחד במה שקשור לביצוע הוראה, הכרת עצמם והכרת תלמידים.

סיכום הפעילות בהתנסות המעשית

שיעורים גבוהים יותר של סטודנטים במסלול המסורתי חשים שניתנה להם הכנה רבה ורבה מאוד לקראת שיעור שיעבירו בעיקר ע"י המדריך הכללי.

שיעורים גבוהים יותר של סטודנטים (בעיקר בהדרכה הכללית) מעידים שההתנסות סיפקה להם הזדמנויות רבות ללמד בפועל במתכונות שונות.

שיעורי הסטודנטים שהיתה להם הזדמנות רבה לצפות במורה המאמן בהדרכה הכללית הם הגבוהים ביותר במודל המסורתי.

הסטודנט נצפה בתדירות רבה בעיקר ע"י המורה החונך ובעיקר בדגם המסורתי ובדגם הביניים.

תדירות המשוב הניתן ע"י המורה החונך היא הגבוהה ביותר ובמיוחד זו הניתנת בדגם המסורתי.

שיעור הסטודנטים מאלו שענו שהמשוב שקיבלו מגורמים שונים סייע להם במידה רבה הן במישור המקצועי והן הרגשי גבוה יותר מודל מסורתי.

שיעורים גבוהים יחסית של סטודנטים מוצאים קשר בין קורסים בתחום הדעת ודרכי הוראה לבין הנעשה בהתנסות במיוחד במודל המסורתי.

שיעור הסטודנטים המעריכים את ההזדמנות שניתנה להם ע"י ההתנסות המעשית לביצועים שונים גבוהה יותר במודל המסורתי.

לסיכום, מבחינת ההכנה לשיעור, הזדמנות ללמד כיתה שלימה, הזדמנות לצפות ולהיות נצפה בתדירות גדולה ע"י המורה החונך, לקבל משוב בבית הספר ובמועד סמוך למתן השיעור ולהיתרם מהמשוב של המדריכים ושל החונך ולאפשרויות שההתנסות מזמנת במידה רבה ורבה מאוד, שיעורי הסטודנטים הגבוהים ביותר הינם בקרב הסטודנטים המתנסים בדגם המסורתי והנמוכים ביותר בקרב סטודנטים המתנסים בדגם PDS.

תרומת ההתנסות

הסטודנטים נתבקשו להביע דעתם באיזו מידה תרמה להם ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד בתחומים שונים. באיזו מידה הם שבעי רצון מגורמים שונים המעורבים בה ועד כמה הם מרגישים בסיומה מוכנים להוראה.

תרומת ההתנסות בתחומים השונים [Q26]

לוח 16 – מציג את שיעורי הסטודנטים המעריכים את תרומת ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד.

שיעורי הסטודנטים ב-% מאלו שענו המעריכים את תרומת ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד			
PDS	ביניים	מסורתי	
35.7	67.7	76.6	מיומנות ניהול דיון [1]
37.8	67.7	80.3	מיומנות שאלת שאלות [2]
30.3	48.5	70.4	מיומנות מתן משוב [3]
33.3	58.3	70.6	מיומנות ניהול כיתה [6]
45.8	77.3	91.4	תכנון שיעור בודד [4]
32.9	56.9	80.9	תכנון יחידת הוראה [5]
27.3	37.9	46.9	הכרת תוכניות לימודים [7]
55.3	66.6	77.1	הכרת מציאות כיתתית [8]
47.8	54.2	57.6	הכרת מציאות בית ספרית [9]
49.5	46.4	55.9	יכולת לעבוד עם עמיתים [10]
47.4	71.6	78.3	רכישת בטחון עצמי [11]
49.1	69.2	79.0	הכרות עם תפקיד ובניית זהות מקצועית [12]

בתחומי רכישת מיומנויות של תכנון שיעור, רכישת בטחון עצמי, הכרות עם תפקיד וזהות מורית שיעור הסטודנטים שמעידים שההתנסות תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד גבוהים. בכל התחומים שיעוריהם בדגם המסורתי הם הגבוהים ביותר ועולים על אלו שבדגם ה-PDS ובדגם הביניים.

שביעות רצון מגורמים המעורבים בהדרכה [Q24]

לוח 17 – שביעות רצון.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו שמביעים שביעות רצון רבה ורבה מאוד מגורמים שונים									דגם
מדריך פדגוגי		חונך		בית ספר		מורי בית הספר		מנהל בית הספר	
כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	דיס'	כללית	
79.5	75.8	76.3	59.7	76.1	52.9	55.9	33.6	37.3	מסורתי
67.0	79.4	67.4	66.5	52.0	49.2	30.9	25.0	27.3	ביניים
60.6	37.5	73.9	50.0	55.6	42.9	50.0	28.6	50.6	PDS

בדגם המסורתי שיעור הסטודנטים המביעים שביעות רצון במידה רבה ורבה מאוד מגורמים שונים המעורבים בהדרכה הם הגבוהים ביותר ובמיוחד מהמדריכים הפדגוגיים והדיסציפלינריים, מהחונך ומבית הספר.

מוכנות להוראה [Q27]

בשאלה מסכמת נשאלו הסטודנטים האם בזכות ההדרכה שקיבלו בהתנסות המעשית הם מרגישים מוכנים להוראה. בלוח הבא השיעורים.

לוח 18 – מוכנות להוראה.

דגם	שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו המעידים כי הם מוכנים להוראה ברמות שונות בתום ההתנסות המעשית		
	מוכן	באופן חלקי	אינו מוכן
מסורתי	61.0	12.6	26.4
ביניים	46.3	15.8	37.9
PDS	22.8	7.6	69.6

השיעורים הגבוהים ביותר של סטודנטים המרגישים עצמם מוכנים להוראה והנמוכים ביותר של אלו שאינם חשים מוכנים להוראה הם בדגם המסורתי. היפוכו של הדבר בדגם PDS.

לסיכום, מבחינת תרומת ההתנסות בשלושת המדדים: תרומה ליכולות שונות, שביעות רצון מגורמים שמעורבים בהתנסות ותחושת מוכנות שיעורי הסטודנטים שהתנסו בדגם המסורתי הינם הגבוהים ביותר ושיעורי הסטודנטים בדגם PDS הנמוכים ביותר.

סיכום כללי – התנסות מעשית בשלושה דגמי הכשרה

בסיכום זה אנו משווים בין שלושת הדגמים על פי תבחינים שונים הנוגעים הן להיבט הארגוני של ההתנסות, לפעילות המתרחשת בהתנסות לתרומתה. בכל דגם שבו שיעור הסטודנטים המייצגים בשכיחות גובהה קריטריון מסוים, צוין בטבלה ב+. מספר ה+ מעיד אפוא על החוזקות של הדגם המסוים.

קריטריונים ארגוניים	מסורתי	דגמים ביניים	PDS
13. מספר לומדים גדול	+		
14. שיעור המתנסים יום בשבוע	+		+
15. שיעור המתנסים יומיים בשבוע		+	
16. שיעור המתנסים במהלך שבוע מרוכז	+	+	
17. שיעור המתנסים בבתי הספר שנבחרו ע"י המדריך בלבד		+	+
18. שיעור המתנסים מכירים את קריטריוני הערכה	+		
19. שיעור המתנסים בבתי ספר שנבחרו בהתייעצות עם הסטודנטים	+		
סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה	5	3	2

PDS	דגמים ביניים	מסורתי	קריטריונים פעילות
		+	1. הכנה מספקת לשיעור בתכני ההתמחות (הדרכה דיסציפלינרית)
		+	2. הכנה מספקת לשיעור במיומנויות הוראה (הדרכה כללית)
		+	3. הזדמנות ללמד בפועל כיתה שלמה (הדרכה כללית)
		+	4. תדירות צפייה בשיעורי אחרים (המורה המאמן) (הדרכה כללית)
	+	+	5. תדירות צפייה בסטודנט ע"י חונך
+		+	6. תדירות קבלת משוב ממורה חונך (הדרכה כללית ודיס')
+	+	+	7. קבלת משוב בבי"ס וביום ההתנסות (הדרכה כללית ודיס')
	+	+	8. תרומת המשוב של המדריך הכללי והדיסציפלינרי המורה החונך לתפקוד מקצועי
		+	9. תרומת המשוב של המדריך הכללי וחונך לתפקוד רגשי
	+		10. תרומת משוב של המדריך הדיסציפלינרי לתפקוד רגשי
		+	11. קשר בין הנעשה בהתנסות והקורסים העיוניים בתחום הדעת ובדרכי הוראה
		+	12. אפשרות להתנסות במגוון ביצועים
2	4	11	סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה

PDS	דגמים ביניים	מסורתי	קריטריונים תרומה
		+	1. תרומה רבה של התנסויות במגוון תחומים
		+	2. שביעות רצון – בעיקר ממדריך (בהדרכה כללית ודיס') וחונך בהדרכה כללית
		+	3. מוכנות להוראה
		3	סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה

סיכום הקריטריונים ששיעור העונים להם היה גבוה בשלושת הדגמים מעיד על חוזקת הדגם המסורתי (19 קריטריונים מתוך 22) לעומת 7 קריטריונים בדגם הביניים ו-4 קריטריונים בדגם ה-PDS.

התנסות מעשית במסלול החינוך לגיל הרך תשע"ח

דוח זה מסכם את התפלגות הנתונים של 328 סטודנטים שלמדו בשנת תשע"ח בתת מסלולי הגיל הרך (מחלקות): דיאלוגי (1.1), יצירתי (1.2), חנ"מ (5.1), יצירתי הסבה (6.2), חנ"מ הסבה (6.1). בסה"כ התקיימו בשנת תשע"ח 19 קבוצות הדרכה שהיו מודרכות לאורך שלוש השנים ע"י מדריכים שונים. רשומים בהם 371 סטודנטים כש-328 מהם ענו לשאלוני המחקר (88%). שלושת המסלולים העיקריים היו: דיאלוגי, יצירתי וחנ"מ. הנתונים מתייחסים אליהם בלבד והם מונים 299 סטודנטים.

לוח 1 – מספר הסטודנטים בכל אחד מהמסלולים של הגיל הרך.

מסלולים (מחלקות)	מס' סטודנטים	% העונים
דיאלוגי	127	38.7%
יצירתי	119	36.3%
חנ"מ	53	16.2%
יצירתי הסבה	5	1.5%
חנ"מ הסבה	24	7.3%
כולם	328	100%

הסטודנטים שהשתתפו במחקר למדו בשנים שונות. להלן התפלגות הסטודנטים שהשתתפו לפי שנת הלימודים.

לוח 2 א' – התפלגות כלל הסטודנטים לפי שנות הלימוד.

	מס' סטודנטים שענו לשאלון	% מהעונים
שנה א'	107	32.6%
שנה ב'	109	33.2%
שנה ג'	111	33.8%
סה"כ	327	100%

התפלגות הסטודנטים לפי שנות הלימוד במסלולים השונים מוצגת בלוח 2 ב'.

לוח 2 ב' – התפלגות הסטודנטים לפי שנות לימוד במסלולים השונה ושיעורם ב-% מאלו שענו.

מס' ושיעור הסטודנטים בשנות הלימוד השונות ב-% מאלו שענו לשאלה				
דיאלוגי (127)	יצירתי (119)	חנ"מ (53)	הסבה (27)	
46 (36.2%)	34 (28.4%)	-	23 (95.8%)	שנה א'
47 (37.0%)	44 (37.0%)	18 (34.0%)	4 (8.0%)	שנה ב'
34 (26.8%)	41 (34.5%)	35 (66.0%)	0 (0%)	שנה ג'

- אין נתון

במסלולי דיאלוגי ויצירתי השתתפו סטודנטים מכל אחת משנות הלימוד. במסלול חנ"מ רק סטודנטים משנה ב' ושנה ג'. סטודנטים במסלולי ההסבה לומדים שנה אחת. יש לקחת עובדה זו בחשבון כשמפרשים את נתוני המחקר.

סיכום נתוני ההתפלגות נעשה בזיקה לשלושה נושאים (בסוגריים מספרי השאלות הרלוונטיות בשאלון). בכותרות הלוחות מופיעים מספרי הסטודנטים שענו לשאלות ספציפיות. מספרים אלו אינם תואמים את מספרי הסטודנטים שענו לשאלון, שכן לא תמיד ענו לכל השאלות שבו.

1. ארגון ההתנסות

מבנה ההתנסות [Q5, Q5a], היקף ההתנסות [Q8, Q9], אופן בחירת הגנים להתנסות [Q23g], אופן הערכת הסטודנטים בהתנסות [Q20, Q22]

2. הפעילות המתרחשת בגן במהלך ההתנסות

הכנה להתנסות [Q12g], אופי הפעילות של הסטודנט בגן [Q11], צפייה בשיעורי אחרים [Q13], צפייה בשיעורי הסטודנט [Q14], תדירות קבלת משוב [Q15], עיתוי ומיקום קבלת משוב [Q16, Q17], תרומת המשוב לשיפור התפקוד המקצועי של הסטודנט [Q19], מעורבות הסטודנט בפעילויות שונות בגן [Q18], האפשרות הניתנת בהתנסות בגן לרכישת יכולות שונות [Q23], הקשר בין הנעשה בהתנסות והלימודים בקורסים השונים [Q28]

3. תרומת ההתנסות

תרומת ההתנסות לרכישת יכולות שונות [Q24], שביעות רצון מגורמים שונים המעורבים בהתנסות [Q25], תחושת מוכנות לעבודה כתוצאה מההתנסות [Q26]

בדוח שלהלן נסכם את התפלגות תשובות הסטודנטים במסלול הגיל הרך כולו, אך גם בזיקה למסלולי המשנה. בכל השאלות מטיפוס ליקרט נציג נתונים מקובצים של שתי הקטגוריות הגבוהות בסולם. בלוחות מופיעים על פי רוב, מספרי הסטודנטים בקטגוריות אלו ושיעורם באחוזים ממספר העונים לשאלה.

ארגון ההתנסות

מבנה – דגם ההתנסות [Q5, Q5a]

שתי שאלות אפשרו לזהות שני דגמי התנסות. אחד שבו הסטודנט נשאל אם הוא מתנסה לבדו או עם סטודנט אחד או שניים נוספים בגן, והשני אם הוא מתנסה בדגם שבו מתנסים באותו גן מספר גדול יותר של סטודנטים יחד איתו. בלוח הבא התפלגויות הסטודנטים שענו לשאלה לפי שני הדגמים, בסוגריים מס' הסטודנטים שענו לשאלה הספציפית. הנתון אודות כל הסטודנטים כולל גם את הסטודנטים במסלולי ההסבה. הנתונים במסלולי המשנה, רק את אלו שבמסלול הספציפי.

לוח 3 – דגמי ההכשרה במסלול גיל הרך.

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				דגמים
כולם (321)*	דיאלוגי (125)	יצירתי (117)	חנ"מ (51)	
304 (94.7%)	122 (97.6%)	106 (90.6%)	48 (94.1%)	דגם מסורתי (1-3)
17 (5.3%)	3 (2.4%)	11 (9.4%)	3 (5.9%)	דגם אחר (+4)

* כולל סטודנטים במסלולי ההסבה

הדגם השולט במסלולי החינוך לגיל הרך שנבדקו, הינו הדגם המסורתי.

היקף ההתנסות [Q8, Q9]

הסטודנטים נשאלו כמה ימים בשבוע הם שוהים בגן לצורך התנסות מעשית וכמה שעות בכל יום. להלן ההתפלגות הנוגעת למספר ימי ההתנסות.

לוח 4 – היקף ההתנסות במסלולי הגיל הרך

היקף ההתנסות	מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			
	כולם (327)*	דיאלוגי (127)	יצירתי (119)	חנ"מ (53)
יום	286 (87.2%)	127 (100%)	117 (98.3%)	18 (34.0%)
יומיים	41 (12.5%)	0 (0%)	2 (1.7%)	35 (66.0%)

* כולל סטודנטים במסלולי ההסבה

מרבית הסטודנטים שוהים בגן יום בשבוע למעט במסלול חנ"מ ששני שלישי מהם שוהים בגן יומיים בשבוע. משך השהייה בגן הינו 5 או 6 שעות כל יום (79.4%). לכולם מתקיים שבוע מרוכז ומחציתם היו מעוניינים שהוא יתרחש יותר מפעם בשנה.

אופן בחירת הגן להתנסות [23g]

מידת שיתופם של הסטודנטים בקביעת הגן שבהם הן יתנסו נקבעה באמצעות שלוש אפשרויות: ע"י המדריך לבד, בהתייעצות עם הסטודנט וע"י הסטודנט לבד. להלן התפלגויות הסטודנטים לפי שלוש אפשרויות אלו.

לוח 5 – אופן בחירת הגן להתנסות

	מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			
	כולם (313)*	דיאלוגי (123)	יצירתי (117)	חנ"מ (44)
מדריך בלבד	196 (62.6%)	77 (62.6%)	88 (75.2%)	19 (43.2%)
בהתייעצות עם סטודנט	98 (31.3%)	42 (34.1%)	25 (21.4%)	19 (43.2%)
סטודנט לבד	19 (6.1%)	4 (3.3%)	4 (3.4%)	6 (13.6%)

* כולל סטודנטים במסלולי ההסבה

במסלול הדיאלוגי ובמסלול היצירתי שיעור גבוה של סטודנטים מעיד שבחירת הגן נעשית ע"י המדריך הפדגוגי בלבד. במסלול החנ"מ הבחירה נעשית במידה שווה גם בהתייעצות עם הסטודנט. מעטים הם הסטודנטים הטוענים שבחירת הגן נעשית ע"י הסטודנט לבד.

אופן הערכת הסטודנט בהתנסות [Q21, Q22]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה הם מכירים את קריטריוני ההערכה על פיהם מוערכת עבודתם בהתנסות ועל פי אלו נתונים נקבע ציונם בהתנסות. בלוח הבא התפלגות הסטודנטים המכירים את קריטריוני ההערכה ואלו שציונם נקבע לפי סדרה של שמונה קריטריונים, ושיעורם מכלל הסטודנטים שענו לשאלות בכל מסלול.

לוח 6 א' – אופן הערכת הסטודנט בהתנסות המעשית – הכרת קריטריוני הערכה.

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
כולם (328)*	דיאלוגי (127)	יצירתי (119)	חנ"מ (53)	
145 (47.9%)	59 (51.3%)	40 (35.1%)	32 (66.7%)	מכירים את קריטריוני הערכה [Q21]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

לוח 6 ב' – אופן הערכת הסטודנט בהתנסות המעשית – קביעת ציון.

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
כולם (328)*	דיאלוגי (127)	יצירתי (119)	חנ"מ (53)	
271 (82.6%)	97 (76.4%)	104 (87.4%)	47 (88.7%)	הציון נקבע ע"י נוכחות [Q22_1]
174 (53.0%)	63 (49.6%)	50 (42.0%)	40 (75.5%)	מערכי פעילות [Q22_2]
175 (53.4%)	68 (53.5%)	44 (37.0%)	41 (77.4%)	העברת פעילות [Q22_3]
190 (57.9%)	62 (48.8%)	76 (63.9%)	33 (62.3%)	יזמות [Q22_4]
138 (42.1%)	44 (34.6%)	51 (42.9%)	25 (47.2%)	אמינות [Q22_5]
215 (65.5%)	73 (57.5%)	86 (72.3%)	38 (71.7%)	אחריות [Q22_6]
229 (69.8%)	86 (67.7%)	83 (69.7%)	40 (75.5%)	התפתחות מקצועית [Q22_7]
169 (51.9%)	65 (51.7%)	44 (37.0%)	37 (69.8%)	קשר עם ילדים [Q22_8]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

רק כמחצית מהסטודנטים בגיל הרך מכירים את קריטריוני ההערכה של ההתנסות. במסלול חנ"מ מכירים את הקריטריונים כשני שלישי מהלומדים בו. שיעור גדול של סטודנטים (כ-80%) מעידים שבקביעת הציון שולט קריטריון הנוכחות. במסלול חנ"מ מציינים כשני שלישי עד שלושה רבעים קריטריונים נוספים: את קריטריון מערכי פעילות, האחריות, ההתפתחות המקצועית והקשר עם הילדים.

סיכום ארגון ההתנסות של מסלולי הגיל הרך

שלושה נושאים מתארים את הצדדים הארגוניים של ההתנסות המעשית.

מבנה ההתנסות – הדגם שבו מתנסים הסטודנטים מסורתי או אחר (דמוי או PDS), היקף ההתנסות, איך נבחר הגן להתנסות ואופן הערכת הסטודנטים.

- הנתונים מורים על שליטה של דגם מסורתי שבו נמצאים בין אחד לשלושה סטודנטים בגן.
- רוב הסטודנטים מתנסים יום בשבוע. יוצא דופן מסלול החנ"מ שבו שני שליש מהסטודנטים ענו שהם מתנסים יומיים בשבוע.
- הגן האומן נבחר על פי רוב ע"י המדריך הפדגוגי. רק במסלול חנ"מ, המדריך נוטה להתייעץ גם הסטודנטים וכ-14% מהסטודנטים ציינו כי הם בחרו בעצמם את הגן האומן.
- רק כמחצית מהסטודנטים במסלולי הגיל הרך מכירים את הקריטריונים לפיהם הם מוערכים בעבודה המעשית. במסלול חנ"מ שיעור הסטודנטים המכירים קריטריונים אלו הינם הגבוהים ביותר. כמו כן גבוהים במסלול זה שיעורי הסטודנטים שציונם נקבע ע"י 7 מתוך 8 תבחינים לקביעת ציון.

הפעילות המתרחשת בגן במהלך ההתנסות

הכנה להתנסות [Q12g]

סדרת שאלות עוסקת בטיב הפעילות המתרחשת בהתנסות המעשית בגן. בלוח הבא שיעורי הסטודנטים מאלו שענו המציניים שהם מקבלים הכנה לפני ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד בתחומים שונים. בכותרות הלוח טווח מספר הסטודנטים שענו לסעיפי השאלה השונים.

לוח 7 א' – הכנה לקראת ההתנסות בנושאים שונים

מס' סטודנטים שקיבלו הכנה לפני השיעור במידה רבה ורבה מאוד ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
חנ"מ (53)	יצירתי (116-118)	דיאלוגי (108-119)	כולם (306-317)*	
12 (22.7%)	36 (31.1%)	31 (26.1%)	86 (27.2%)	תכני ההתמחות [Q12g_5]
25 (47.1%)	66 (56.0%)	39 (33.3%)	140 (44.2%)	תכנים הקשורים בנושא [Q12g_6]
14 (26.4%)	14 (12.0%)	33 (30.0%)	74 (24.0%)	פעילות במליאה [Q12g_7]
25 (47.2%)	61 (52.6%)	56 (51.4%)	157 (51.1%)	פעילות עם קבוצת ילדים [Q12g_8]
15 (28.3%)	10 (8.5%)	26 (24.1%)	56 (18.3%)	פעילות עם ילד/ה מאתגרת [Q12g_9]
0 (0%)	0 (0%)	3 (2.8%)	5 (1.6%)	שיח עם הורים [Q12g_10]
0 (0%)	3 (2.5%)	18 (15.6%)	23 (7.3%)	מיומנות ניהול גן [Q12g_11]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

לוח 7 ב' – ממוצע מידת ההכנה שקיבלו הסטודנטים לקראת שיעור על סולם 1 – כלל לא, 5 במידה רבה מאוד.

חנ"מ (53)	יצירתי (116-118)	דיאלוגי (108-119)	כולם (306-317)*	
2.64 (1.1)	2.66 (1.3)	2.52 (1.3)	2.59 (1.3)	תכני ההתמחות [Q12g_5]
3.23 (1.3)	3.34 (1.4)	2.86 (1.2)	3.11 (1.3)	תכנים הקשורים בנושא [Q12g_6]
2.74 (1.0)	2.35 (1.0)	2.78 (1.3)	2.65 (1.2)	פעילות במליאה [Q12g_7]
3.15 (1.1)	3.30 (1.2)	2.49 (1.2)	3.36 (1.2)	פעילות עם קבוצת ילדים [Q12g_8]
2.72 (1.1)	1.77 (1.1)	2.57 (1.3)	2.26 (1.2)	פעילות עם ילד/ה מאתגרת [Q12g_9]
1.40 (0.7)	1.20 (0.5)	1.32 (0.7)	1.32 (0.7)	שיח עם הורים [Q12g_10]
1.38 (0.6)	1.36 (0.7)	1.99 (1.2)	1.64 (1.0)	מיומנות ניהול גן [Q12g_11]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

שיעורי הסטודנטים שקיבלו הכנה מספקת לקראת ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד אינם גבוהים. הם גדולים יחסית (סביבות 40%-50%) בהקשר לתכנים הקשורים בנושא המועבר בגן ובהכנה לפעילות עם קבוצת תלמידים. גם הממוצעים על סולם ההכנה מורים על תמונה זאת.

פעילות עצמאית בגן [Q11]

סטודנטים נשאלו באיזו מידה ניתנה להם הזדמנות במהלך ימי ההתנסות המעשית לפעול באופן עצמאי בתחומים שונים. בלוח הבא שיעור הסטודנטים שניתנה להם הזדמנות זו במרבית הימים או בכולם. גם כאן מובאים בכותרות הטבלאות הטווח של מס' הסטודנטים שענו לסעיפי השאלה.

לוח 8 א' – פעילות עצמאית בגן.

מס' סטודנטים שפעלו באופן עצמאי במרבית הימים או בכולם ושיעורם ב- % מאלו שענו לשאלה				
חנ"מ (52-53)	יצירתי (108-118)	דיאלוגי (107-117)	כולם *(295-317)	
8 (15.1%)	13 (12.1%)	25 (32.7%)	50 (16.7%)	פעילות מלאה לאורך היום [Q11_1]
25 (49.0%)	50 (43.1%)	62 (56.9%)	149 (48.9%)	פעילות חלקית בחלק מהיום [Q11_2]
43 (81.2%)	78 (66.1%)	88 (75.2%)	208 (72.0%)	פעילות לקבוצת ילדים [Q11_3]
36 (67.9%)	55 (48.7%)	61 (54.9%)	161 (53.2%)	פעילות פרטנית [Q11_4]
18 (34.6%)	24 (22.2%)	42 (39.3%)	93 (31.5%)	פעילות במשותף עם הגננת [Q11_5]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

לוח 8 ב' – ממוצע התדירות של הפעלת הגן על סולם 1 – פעמים בודדות, 5 – בכל אחד מימי ההתנסות.

חנ"מ (52-53)	יצירתי (108-118)	דיאלוגי (107-117)	כולם *(295-317)	
1.74 (1.3)	1.62 (1.1)	2.21 (1.5)	1.88 (1.3)	פעילות מלאה לאורך היום [Q11_1]
3.27 (1.4)	3.01 (1.3)	3.56 (1.2)	3.27 (1.3)	פעילות חלקית בחלק מהיום [Q11_2]
3.98 (1.1)	3.70 (1.2)	4.03 (1.0)	3.86 (1.1)	פעילות לקבוצת ילדים [Q11_3]
3.70 (1.2)	2.99 (1.6)	3.35 (1.6)	3.22 (1.6)	פעילות פרטנית [Q11_4]
2.50 (1.5)	2.03 (1.4)	2.68 (1.6)	2.38 (1.5)	פעילות במשותף עם הגננת [Q11_5]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

נראה שהמטלות הניתנות לסטודנטים אינן מעמדות אותם עם כל הגן לאורך כל היום אלא בעיקר רק עם הפעלת קבוצת ילדים, הפעלה פרטנית או פעולה חלקית מול הגן כולו. במסלול הדיאלוגי ובחנ"מ שיעורי הסטודנטים גבוהים יותר מאלו שבמסלול היצירתי.

צפייה בשיעורי אחרים [Q13]

חלק גדול מההתנסות מוקדש לצפייה. על פי רוב בגננת המאמנת אך גם בעמיתים. בלוח הבא התפלגות הסטודנטים שהיתה להם הזדמנות לצפות בגננת המאמנת ובעמיתיהם במרבית ימי ההתנסות או בכולם.

לוח 9 א' – צפייה בשיעורי אחרים.

מס' סטודנטים שצפו בדמויות שונות ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
חנ"מ (47-53)	יצירתי (114-119)	דיאלוגי (105-117)	כולם *(287-317)	
41 (77.4%)	93 (78.2%)	87 (74.3%)	242 (76.4%)	צפייה בגננת [Q13_1]
12 (25.5%)	20 (17.5%)	33 (31.4%)	66 (23.0%)	צפייה בעמיתים [Q13_3]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

לוח 9 ב' – ממוצעי תדירות של צפייה בפעילויות של אחרים בגן על סולם 1 – פעמים בודדות, 5 – בכל אחד מימי ההתנסות.

חנ"מ (47-53)	יצירתי (114-119)	דיאלוגי (105-117)	כולם *(287-317)	
3.96 (1.4)	4.00 (1.3)	3.97 (1.5)	3.98 (1.4)	צפייה בגננת [Q13_1]
2.11 (1.3)	2.02 (1.3)	2.33 (1.6)	2.10 (1.4)	צפייה בעמיתים [Q13_3]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

בכל מסלולי הגיל הרך עיקר הצפייה היא בגננת.

צפייה בסטודנט המתנסה בגן [Q14]

הצפייה בשיעורי הסטודנט המתנסה הינה חלק חשוב בעבודת המדריך והגננת המאמנת. היא משמשת בסיס למתן משוב וציון. בלוח הבא נתונים על שיעורי הסטודנטים הנצפים ע"י המדריך הפדגוגי, הגננת המאמנת וחבריהם במרבית ימי ההתנסות או בכולם.

לוח 10 א' – צפייה בשיעור של הסטודנט

מס' סטודנטים שנצפו ע"י דמויות שונות ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
חנ"מ (45-53)	יצירתי (111-115)	דיאלוגי (105-121)	כולם *(281-315)	
0 (0%)	3 (2.7%)	5 (4.1%)	9 (2.9%)	המדריך הפדגוגי [Q14_1]
30 (57.2%)	33 (29.7%)	63 (52.5%)	141 (45.5%)	הגננת המאמנת [Q14_3]
11 (24.4%)	24 (20.8%)	40 (38.1%)	78 (27.8%)	חברים לכיתה [Q14_4]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

לוח 10 ב' – ממוצע התדירות של צפייה בסטודנט המתנסה על סולם 1 – פעמים בודדות, 5 – בכל אחד מימי ההתנסות.

חנ"מ (45-53)	יצירתי (111-115)	דיאלוגי (105-121)	כולם (281-315)*	
1.49 (0.6)	1.48 (0.8)	1.63 (0.8)	1.53 (0.8)	המדריך הפדגוגי [Q14_1]
3.19 (1.4)	2.44 (1.4)	3.29 (1.4)	2.97 (1.5)	הגננת המאמנת [Q14_3]
2.09 (1.5)	2.00 (1.4)	2.45 (1.6)	2.17 (1.5)	חברים לכיתה [Q14_4]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

השיעור הגבוה ביותר של הסטודנטים נצפה ע"י הגננת המאמנת. ראוי לציין את השיעור הנמוך מאוד של תצפיות שעושה המדריך הפדגוגי.

תדירות מתן משוב לסטודנט המתנסה [Q15]

שיעור הסטודנטים מאלו שענו שמקבלים משוב על ביצועיהם במרבית ימי ההתנסות או בכלם מגורמים שונים מוצגת בלוח הבא.

לוח 11 א' – שיעור מקבלי משוב בתדירות גבוהה.

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
חנ"מ (43-52)	יצירתי (106-110)	דיאלוגי (102-120)	כולם (268-303)*	
8 (15.4%)	32 (30.2%)	23 (19.2%)	70 (23.1%)	מדריך פדגוגי [Q15_1]
22 (43.1%)	31 (28.2%)	43 (36.6%)	101 (36.2%)	גננת/ת המאמנת [Q15_3]
12 (27.9%)	16 (15.0%)	26 (25.8%)	56 (20.8%)	חברים לכיתה [Q15_4]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

לוח 11 ב' – ממוצע תדירות קבלת משוב מגורמים שונים על סולם 1 – פעמים בודדות, 5 – בכל אחד מימי ההתנסות

חנ"מ (43-52)	יצירתי (106-110)	דיאלוגי (102-120)	כולם (268-303)*	
1.96 (1.3)	2.40 (1.5)	2.19 (1.3)	2.22 (1.4)	מדריך פדגוגי [Q15_1]
2.94 (1.4)	2.30 (1.4)	2.88 (1.4)	2.70 (1.5)	גננת/ת המאמנת [Q15_3]
2.12 (1.6)	1.81 (1.3)	2.16 (1.5)	1.98 (1.4)	חברים לכיתה [Q15_4]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

שיעור הסטודנטים המתקבלים משוב בתדירות גדולה אינו גבוה. שיעורם גבוה יחסית (30%-40%) כשמדובר במשוב הגננת המאמנת במסלולים דיאלוגי וחנ"מ.

עיתוי ומיקום קבלת המשוב [Q16, Q17]

ככל שהסטודנט מקבל משוב בגן ובמועד קרוב להתנסות המשוב אפקטיבי יותר. בלוח הבא נתוני שתי שאלות הקשורות לנושא זה.

לוח 12 – מיקום ועיתוי במשוב.

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
חנ"מ (52-53)	יצירתי (112)	דיאלוגי (120-122)	כולם *(312-314)	
49 (94.2%)	85 (75.9%)	101 (82.8%)	256 (81.5%)	קבלת משוב בגן [Q16]
50 (96.2%)	76 (67.9%)	106 (88.3%)	256 (82.1%)	באותו יום [Q17]
0 (0%)	11 (9.8%)	6 (5.0%)	19 (6.1%)	באותו שבוע [Q17]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

מרבית הסטודנטים מקבלים את המשוב בגן ובאותו יום בו הם מתנסים.

המידה שהמשובים של גורמים שונים מסייעים לשיפור התיפקוד המקצועי כגן/ת [Q19]

הסטודנטים נשאלו על המידה שבה נעזרו במשובים שניתנו ע"י גורמים שונים לשיפור תיפקודם המקצועי. לוח 13 א' מציג שיעורי הסטודנטים שנעזרו במשובים במידה רבה ורבה מאוד.

לוח 13 א' – תרומת המשוב לשיפור התיפקוד המקצועי של הגן/ת.

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				נותן המשוב
חנ"מ (48-52)	יצירתי (101-113)	דיאלוגי (107-121)	כולם *(287-312)	
30 (57.7%)	55 (50.0%)	86 (70.9%)	195 (62.5%)	מדריך פדגוגי [Q19_1]
41 (78.6%)	49 (43.8%)	83 (70.4%)	194 (62.3%)	גן/ת המאמן/ת [Q19_3]
12 (25.1%)	34 (31.4%)	43 (39.1%)	99 (34.5%)	חברים לכיתה [Q19_4]
33 (66.0%)	71 (62.8%)	68 (63.5%)	190 (64.1%)	ילדים בגן [Q19_6]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

לוח 13 ב' – ממוצע תרומת המשוב לשיפור התיפקוד המקצועי על סולם 1 – כלל לא, 5 במידה רבה מאוד

חנ"מ (48-52)	יצירתי (101-113)	דיאלוגי (107-121)	כולם *(287-312)	נותן המשוב
3.62 (1.3)	3.31 (1.3)	3.99 (1.1)	3.70 (1.3)	מדריך פדגוגי [Q19_1]
4.10 (1.0)	2.95 (1.4)	3.94 (1.1)	3.60 (1.3)	גן/ת המאמן/ת [Q19_3]
2.38 (1.3)	2.63 (1.3)	3.05 (1.4)	2.77 (1.4)	חברים לכיתה [Q19_4]
3.68 (1.4)	3.60 (1.4)	3.05 (1.4)	3.63 (1.4)	ילדים בגן [Q19_6]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

שיעורי הסטודנטים המעריכים מאוד את עזרת משובי המדריך הפדגוגי, הגננת המאמנת והילדים הינם הגבוהים (למעלה מ-60%) במסלול הדיאלוגי ובמסלול חנ"מ. שיעורים אלו גבוהים יותר מאשר במסלול היצירתי. מעניין השיעור הגבוה יחסית בכל המסלולים של סטודנטים הנעזרים במידה רבה ורבה מאוד במשובי הילדים.

הזדמנות להשתתף באירועים שונים בגן [Q18]

ההתנסות המעשית אמורה לזמן לסטודנטים הזדמנות להשתתף בפעילויות שונות בגן ומחוצה לו. הסטודנטים דיווחו על התדירות שבה היו מעורבים בפעילויות אלו. בלוח הבא שיעורי הסטודנטים שהיו מעורבים בהן במרבית ימי ההתנסות או בכולם.

לוח 14 א' – מעורבות בפעילויות שונות בגן.

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
חנ"מ (52)	יצירתי (118-119)	דיאלוגי (107-116)	כולם (309-314)*	
12 (23.1%)	0 (0%)	9 (7.7%)	24 (7.7%)	ישיבות צוות [Q18_1]
8 (15.4%)	0 (0%)	1 (0.9%)	11 (3.5%)	יום הורים [Q18_2]
11 (21.25%)	14 (11.7%)	15 (13.7%)	50 (16.2%)	אירועי חג [Q18_4]
7 (13.5%)	20 (16.8%)	10 (8.6%)	43 (13.6%)	פעילות מחוץ לגן [Q18_8]
2 (3.8%)	3 (2.5%)	3 (2.6%)	10 (3.2%)	פגישות עם סייעות [Q18_6]
14 (26.9%)	6 (5.0%)	5 (1.7%)	26 (8.6%)	ימי הערכות [Q18_9]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

לוח 14 ב' – ממוצע תדירות המעורבות בפעילויות שונות בגן על סולם 1 – אף פעם, 5 – בכל אחד מימי ההתנסות.

חנ"מ (52)	יצירתי (118-119)	דיאלוגי (107-116)	כולם (309-314)*	
2.27 (1.3)	1.06 (0.2)	1.72 (1.1)	1.54 (1.0)	ישיבות צוות [Q18_1]
1.79 (1.3)	1.09 (0.3)	1.24 (0.7)	1.28 (0.7)	יום הורים [Q18_2]
2.54 (1.2)	2.18 (1.0)	2.20 (1.0)	2.30 (1.1)	אירועי חג [Q18_4]
1.92 (1.2)	2.03 (1.3)	1.78 (1.0)	1.95 (1.2)	פעילות מחוץ לגן [Q18_8]
1.37 (0.9)	1.24 (0.6)	1.30 (0.7)	1.31 (0.7)	פגישות עם סייעות [Q18_6]
2.33 (1.6)	1.35 (0.9)	1.34 (0.8)	1.51 (1.1)	ימי הערכות [Q18_9]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

שיעור הסטודנטים המעורבים בפעילויות שונות בגן נמוך יחסית. השיעור בולט יותר במסלול חנ"מ אך גם שם אינו גבוה. ממוצעי תדירות המעורבות תואמים את התמונה.

האפשרות להתנסויות שונות ולרכישת יכולות שונות עקב ההתנסות המעשית בגן [Q25]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה אפשרה להם ההתנסות המעשית בגן להתנסות ולרכוש מגוון יכולות. בלוח 15 מספר ושיעור הסטודנטים המעריכים כי ההתנסות אפשרה להם במידה רבה ורבה מאוד להתנסות ולרכוש מגוון של יכולות.

לוח 15 א' – מספר הסטודנטים שההתנסות אפשרה להם להתנסות ולרכוש את היכולות הבאות במידה רבה ורבה מאוד ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה.

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
חנ"מ (51)	יצירתי (116-118)	דיאלוגי (109-122)	כולם (304-319)*	
27 (53.0%)	36 (30.8%)	63 (53.0%)	143 (45.2%)	התנסות בתכנון יום פעילות [Q25_1]
24 (47.1%)	34 (29.3%)	66 (55.9%)	140 (44.6%)	התנסות בביצוע יום פעילות [Q25_2]
48 (94.1%)	107 (90.7%)	112 (91.8%)	293 (91.8%)	הכרת הילדים [Q25_3]
33 (64.7%)	66 (56.0%)	81 (71.6%)	208 (64.8%)	הפעל שיקול דעת [Q25_4]
31 (60.7%)	57 (48.3%)	71 (58.2%)	172 (53.7%)	הכרת המערכת החינוכית בגן [Q25_5]
27 (52.9%)	50 (42.4%)	62 (50.8%)	157 (49.1%)	לקשור תיאוריה ומעשה [Q25_6]
32 (62.8%)	74 (63.8%)	66 (60.6%)	189 (62.9%)	להכיר את יכולות עצמם כגנ/ת [Q25_7]
28 (49.0%)	64 (54.3%)	73 (66.9%)	183 (59.7%)	להרגיש שבחרו במקצוע הנכון [Q25_8]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

לוח 15 ב' – ממוצע האפשרות שניתנה עקב העבודה המעשית להתנסות במגוון התנסויות על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד.

חנ"מ (51)	יצירתי (116-118)	דיאלוגי (109-122)	כולם (304-319)*	
3.41 (1.3)	2.60 (1.4)	3.41 (1.3)	3.14 (1.4)	התנסות בתכנון יום פעילות [Q25_1]
3.33 (1.3)	2.62 (1.4)	3.53 (1.3)	3.18 (1.4)	התנסות בביצוע יום פעילות [Q25_2]
4.61 (0.7)	4.50 (0.8)	4.59 (0.7)	4.55 (0.7)	הכרת הילדים [Q25_3]
3.90 (1.2)	3.53 (1.2)	3.99 (1.0)	3.81 (1.1)	הפעל שיקול דעת [Q25_4]
3.86 (1.2)	3.32 (1.3)	3.71 (1.1)	3.56 (1.2)	הכרת המערכת החינוכית בגן [Q25_5]
3.59 (1.2)	3.24 (1.2)	3.52 (1.2)	3.44 (1.2)	לקשור תיאוריה ומעשה [Q25_6]
3.73 (1.3)	3.79 (1.1)	3.89 (1.0)	3.81 (1.1)	להכיר את יכולות עצמם כגנ/ת [Q25_7]
3.51 (1.3)	3.57 (1.3)	3.82 (1.1)	3.68 (1.2)	להרגיש שבחרו במקצוע הנכון [Q25_8]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

השיעור הגבוה ביותר של סטודנטים (מעל ל-90% מהעונים) טוענים שההתנסות אפשרה להם במידה רבה ורבה מאוד להכיר ילדים וכ-60% מהעונים טוענים שההתנסות אפשרה להם גם להכיר עצמם כגנ/ת ולקשור תיאוריה למעשה. שיעורי הסטודנטים הגבוהים ביותר נמצאו במסלול חנ"מ. גם ממוצעי הסולם של האפשרות להתנסות (1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד) תואמים מסקנות אלו.

פילוח שיעור הסטודנטים המתנסים במידה רבה, רבה מאוד המגוון התנסויות לאורך השנים בלוח הבא.

לוח 15 ג' – מספר ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה המתנסים במידה רבה, רבה מאוד במגוון התנסויות.

שנה ג'	שנה ב'	שנה א'	
51 (47.2%)	43 (39.8%)	49 (49.5%)	התנסות בתכנון יום פעילות [Q25_1]
45 (42.1%)	45 (42.1%)	50 (50.6%)	התנסות בביצוע יום פעילות [Q25_2]
98 (90.7%)	98 (90.8%)	96 (94.1%)	הכרת הילדים [Q25_3]
68 (55.6%)	52 (41.8%)	59 (57.3%)	הפעל שיקול דעת [Q25_4]
52 (48.2%)	38 (35.5%)	66 (63.5%)	הכרת המערכת החינוכית בגן [Q25_5]
63 (58.9%)	63 (58.3%)	63 (71.6%)	לקשור תיאוריה ומעשה [Q25_6]
68 (63.0%)	65 (60.2%)	74 (71.2%)	להכיר את יכולות עצמם כגנ/ת [Q25_7]
60 (55.6%)	57 (52.8%)	65 (72.2%)	להרגיש שבחרו במקצוע הנכון [Q25_8]

הנתונים בלוח מעידים על ירידה מסוימת משנה א' ל-ג' בשיעור הסטודנטים שיש להם הזדמנות במידה רבה, רבה מאוד להכיר את המערכת החינוכית בגן, לקשור בין תיאוריה ומעשה, להכיר את יכולותיהם ולהרגיש שבחרו במקצוע הנכון.

הקשר בין הנעשה בהתנסות והלימודים בקורסים השונים במכללה [Q28]

השאלה נשאלה לגבי מגוון של קורסים חלקם עיוניים וחלקם מעשיים. בלוח הבא התפלגות הסטודנטים שמוצאים במידה רבה ורבה מאוד קשר בין הנלמד במכללה והנלמד בהתנסות.

לוח 16 – שיעור הסטודנטים המוצאים קשר בין הקורסים הנלמדים במכללה וההתנסות המעשית במידה רבה ורבה מאוד.

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
חנ"מ (51-52)	יצירתי (100-115)	דיאלוגי (96-122)	כולם (262-310)*	
36 (69.2%)	79 (68.7%)	85 (73.9%)	219 (70.6%)	הדרכה פדגוגית [Q28_2]
5 (9.6%)	20 (17.4%)	22 (18.0%)	51 (16.7%)	סוציולוגיה [Q28_4]
32 (62.7%)	77 (68.1%)	80 (65.5%)	201 (65.7%)	פסיכולוגיה [Q28_5]
10 (20.4%)	14 (12.2%)	18 (15.0%)	45 (14.9%)	פילוסופיה [Q28_6]
15 (28.9%)	48 (44.0%)	34 (32.4%)	111 (38.4%)	מדעים [Q28_7g]
11 (21.2%)	39 (37.1%)	24 (23.8%)	85 (30.3%)	חשבון [Q28_8g]
19 (36.5%)	66 (56.0%)	54 (50.5%)	152 (51.4%)	מוסיקה [Q28_9g]
20 (38.4%)	67 (58.8%)	51 (47.2%)	153 (51.8%)	תנועה [Q28_10g]
34 (65.1%)	77 (74.1%)	80 (79.2%)	209 (74.1%)	הגשת חומרים [Q28_11g]
26 (51.0%)	79 (79.0%)	54 (56.3%)	168 (64.1%)	חגים [Q28_12g]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

מבין הקורסים העיוניים, שיעור סטודנטים גבוה יחסית מוצא קשר בין הנעשה בהתנסות ובין הקורסים בפסיכולוגיה ומבין הקורסים המעשיים עם קורס ההדרכה וקורס בהגשת חומרים. בדרך כלל יותר סטודנטים מוצאים קשר חזק יותר בין הנעשה בהתנסות לקורסים המעשיים.

סיכום הפעילות המתבצעת בגן

- הכנת הסטודנטים לפעילות הגנית. עיקר ההכנה שמקבלים הסטודנטים קשורה להיכרות עם תכני הנושאים בגן והכנה לפעילות עם קבוצת תלמידים. שיעור הסטודנטים שמקבלים הכנה זו במידה רבה ורבה מאוד נע בין שליש לחצי ההכנה ניתנת ליותר סטודנטים במסלול הדיאלוגי וחנ"מ. בתחומים רבים כגון מיומנויות ניהול גן, שיח עם הורים, פעילות עם ילדים מאתגרים, שיעור הסטודנטים המקבלים הכנה במידה רבה ורבה מאוד, קטן מאוד.
- פעילות עצמאית בגן – המטלות הניתנות לסטודנטים אינן מעמדות אותם עם כל ילדי הגן אלא עם קבוצות או עם פרטים. במסלול הדיאלוגי וחנ"מ שיעורי הסטודנטים המתנסים באופן עצמאי במרבית הימים או בכולם הינם הגבוהים ביותר.
- צפייה בשיעורי אחרים – בכל המסלולים כ-3/4 מהסטודנטים צופים במרבית ימי ההתנסות או בכולם בגננת.
- צפייה בסטודנט עצמו – הדמות העיקרית שצופה בסטודנטים הינה הגננת המאמנת. במסלול הדיאלוגי וחנ"מ כמחצית הסטודנטים מציינים שהם נצפים על ידיה במרבית או בכל ימי ההתנסות.
- משוב – שיעור הסטודנטים המקבלים משוב במרבית השיעורים או בכולם אינה גבוהה. במסלול הדיאלוגי וחנ"מ כשליש עד 40% מהם מקבלים משוב בעיקר מהגננת המאמנת.
- המשוב ניתן בעיקר בגן ובסמיכות ליום ההתנסות.
- שיעורי הסטודנטים שטוענים כי המשוב עוזר להם במידה רבה ורבה מאוד לשיפור תפקודם המקצועי גבוהים בהתייחס למשובי המדריך, הגננת המאמנת והילדים בגן. הם גבוהים יחסית במסלול הדיאלוגי וחנ"מ.
- שיעור הסטודנטים המעורבים בפעילויות שונות בגן כמו ישיבות צוות, יום הורים וכד' אינו גבוה. בולט במידת מה במסלול חנ"מ.

תרומת ההתנסות

תרומת ההתנסות לרכישת יכולות שונות [Q26]

מעבר להזדמנות להתנסות נשאלו הסטודנטים באיזו מידה ההתנסות תרמה להם לרכישת יכולות שונות. בלוח הבא התפלגות הסטודנטים שהעידו שההתנסות תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד בתחומים הבאים.

לוח 17 א' – תרומת ההתנסות לרכישת יכולות שונות

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
חנ"מ (51-52)	יצירתי (116-118)	דיאלוגי (108-121)	כולם (307-320)*	
8 (15.3%)	8 (6.8%)	35 (29.2%)	59 (18.5%)	רכישת מיומנויות ניהול גן [Q26_6]
37 (71.2%)	79 (67.0%)	77 (80.2%)	237 (74.1%)	הכרת המציאות בגן [Q26_8]
28 (53.9%)	54 (46.2%)	81 (66.4%)	186 (58.1%)	יכולת לעבוד עם עמיתים [Q26_10]
32 (61.5%)	61 (52.6%)	80 (66.7%)	193 (61.1%)	רכישת ביטחון עצמי [Q26_11]
26 (51.0%)	55 (47.1%)	73 (61.3%)	175 (55.4%)	הכרות עם התפקיד ובניית זהות מקצועית [Q26_12]
26 (50.0%)	61 (51.7%)	70 (64.8%)	175 (57.0%)	הבנת הקשר בין עבודתם לתיאוריה [Q26_13]
35 (67.3%)	84 (71.1%)	78 (71.6%)	216 (70.4%)	יכולת לשלב יצירתיות בעבודה [Q26_14]
38 (73.0%)	65 (55.6%)	81 (74.4%)	203 (66.1%)	יכולת לקבל משוב ולהשתנות [Q26_15]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

שיעורים גבוהים יחסית (60%-70%) מהסטודנטים סבורים שההתנסות תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד להכיר את המציאות בגן, לשלב יצירתיות ובעבודתם ולקבל משוב ולהשתנות בעקבותיו. בכל התחומים שיעורי הסטודנטים גבוהים יותר במסלול הדיאלוגי. תמונה דומה מתקבלת גם מחישוב ממוצעי התרומה.

לוח 17 ב' – ממוצע תרומת ההתנסות לרכישת יכולות שונות על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד.

חנ"מ (51-52)	יצירתי (116-118)	דיאלוגי (108-121)	כולם (307-320)*	
2.52 (1.1)	1.84 (1.0)	2.82 (1.3)	2.39 (1.2)	רכישת מיומנויות ניהול גן [Q26_6]
4.04 (0.9)	3.81 (1.1)	4.12 (1.0)	4.00 (1.9)	הכרת המציאות בגן [Q26_8]
3.60 (1.1)	3.32 (1.2)	3.74 (1.0)	3.59 (1.1)	יכולת לעבוד עם עמיתים [Q26_10]
3.81 (1.1)	3.40 (1.2)	3.82 (1.1)	3.67 (1.2)	רכישת ביטחון עצמי [Q26_11]
3.57 (1.0)	3.37 (1.2)	3.72 (1.1)	3.59 (1.1)	הכרות עם התפקיד ובניית זהות מקצועית [Q26_12]
3.50 (1.1)	3.48 (1.1)	3.82 (1.0)	3.63 (1.1)	הבנת הקשר בין עבודתם לתיאוריה [Q26_13]
3.87 (0.9)	3.90 (1.1)	3.92 (0.9)	3.91 (1.0)	יכולת לשלב יצירותיו בעבודה [Q26_14]
3.90 (1.0)	3.55 (1.2)	3.95 (0.9)	3.77 (1.1)	יכולת לקבל משוב ולהשתנות [Q26_15]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

שביעות רצון מגורמים שונים המעורבים בהתנסות [Q24]

מדד שביעות רצון משקף במידה רבה את הצלחת הגורמים השונים המעורבים בהתנסות. לוח 18 א' מציג את שיעור הסטודנטים המביעים שביעות רצון רבה ורבה מאוד מגורמים אלו.

לוח 18 א' – שביעות רצון מגורמים שונים המעורבים בהתנסות

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
חנ"מ (50-52)	יצירתי (90-116)	דיאלוגי (55-121)	כולם (183-318)*	
35 (67.3%)	85 (73.3%)	87 (71.9%)	233 (73.3%)	המדריך הפדגוגי [Q24_1]
39 (78.0%)	69 (60.5%)	78 (66.1%)	202 (65.3%)	הגנ/ת המאמן/ת [Q24_2]
46 (88.5%)	71 (61.7%)	85 (71.4%)	220 (70.3%)	הגן [Q24_3]
40 (78.4%)	70 (61.4%)	80 (67.8%)	208 (67.1%)	שיתוף פעולה עם צוות הגן [Q24_4]
0 (0%)	25 (38.9%)	19 (34.5%)	73 (39.9%)	שיתוף פעולה עם מנהל אשכול גנים [Q24_5]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

שיעורים גבוהים של סטודנטים מביעים שביעות רצון רבה ורבה מאוד מהמדריך הפדגוגי ומהגן. שיעורים גבוהים יחסית של סטודנטים נרשמו במסלול חנ"מ. תמונה דומה מתקבלת גם מחישוב ממוצעי שביעות הרצון.

לוח 18 ב' – ממוצע שביעות הרצון מגורמים שונים המעורבים בהתנסות על סולם 1 – כלל לא, 5 במידה רבה מאוד.

חנ"מ (50-52)	יצירתי (90-116)	דיאלוגי (55-121)	כולם (183-318)*	
4.02 (1.2)	3.99 (1.2)	4.01 (1.1)	4.05 (1.1)	המדריך הפדגוגי [Q24_1]
4.34 (1.1)	3.62 (1.4)	3.91 (1.2)	3.86 (1.2)	הגנ/ת המאמן/ת [Q24_2]
4.42 (0.8)	3.70 (1.2)	4.03 (1.0)	3.96 (1.1)	הגן [Q24_3]
4.27 (0.9)	3.68 (1.1)	3.95 (1.2)	3.89 (1.2)	שיתוף פעולה עם צוות הגן [Q24_4]
3.13 (1.7)	2.91 (1.5)	2.71 (1.6)	2.86 (1.6)	שיתוף פעולה עם מנהל אשכול גנים [Q24_5]

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

הרגשת מוכנות לעבודה [Q27]

בשאלה מסכמת נתבקשו הסטודנטים לענות האם בזכות ההדרכה שקיבלו בהתנסות המעשית הם מרגישים עצמם מוכנים לעבודה בגן. התפלגות תשובותיהם בלוח הבא.

לוח 19 א' – תחושת מוכנות לעבודה כתוצאה מההתנסות

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
חנ"מ (51-53)	יצירתי (113)	דיאלוגי (119)	כולם (312)*	
25 (49.0%)	33 (29.2%)	73 (61.3%)	148 (47.5%)	מוכנים
3 (5.9%)	9 (8.0%)	6 (5.0%)	21 (6.7%)	מוכנים חלקית
22 (43.1%)	71 (62.8%)	40 (33.6%)	142 (45.5%)	לא מוכנים

* כולל מסלולי הסבה של יצירתי וחנ"מ שנתוניהם לא הובאו בלוח.

השיעור הגבוה ביותר של סטודנטים שמרגישים מוכנים להוראה בעקבות ההתנסות הינו במסלול הדיאלוגי. שיעור גבוה של סטודנטים מרגישים לא מוכנים במסלול היצירתי וכמחצית מרגישים לא מוכנים במסלול חנ"מ.

בחנו גם את התפלגות התשובות של כל תלמידי הגיל הרך לשאלת המוכנות בפילוח לפי שנים, הלוח הבא מציג נתונים אלו.

לוח 19 ב'- מוכנות סטודנטים להוראה בפילוח לפי שנות לימוד.

מס' סטודנטים שענו המוכנים במידות שונות להוראה בתום ההתנסות המעשית ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			שנה ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
לא מוכנים	מוכנים חלקית	מוכנים	
37 (37.4%)	8 (8.1%)	54 (54.4%)	שנה א' (107)
61 (57.0%)	8 (7.5%)	38 (35.5%)	שנה ב' (109)
44 (41.9%)	5 (4.8%)	55 (52.4%)	שנה ג' (111)

התמונה המתקבלת מראה על ירידה בשיעור המוכנים בשנה ב' ועליה בשיעור הלא מוכנים בשנה זו. כפי הנראה זו שנת משבר בהכשרה שכדאי לברר את סיבותיה. יש לקחת בחשבון שתלמידי ההסבה מרוכזים בשנה א' ותלמידי חנ"מ בשנה ב' ו-ג'.

סיכום תרומת ההתנסות

ההתנסות מסייעת במידה רבה ורבה מאוד לשיעור גדול של סטודנטים (כ-90%) בכל המסלולים להכיר ילדים ואת יכולות עצמם ותורמת ל-60%-70% מהסטודנטים במידה רבה ורבה מאוד להכיר את המציאות בגן, לשלב יצירתיות בעבודתם, לקבל משוב ולהשתנות. שיעורים גבוהים מאפיינים את המסלול הדיאלוגי.

שביעות הרצון רבה מגורמי ההדרכה כמו מדריך, גננת מאמנת, הגן וצוותו מאפיינת את מסלול החנ"מ.

השיעור הגבוה של סטודנטים שמרגישים מוכנים לעבודה מאפיין את המסלול הדיאלוגי (60%). שיעור דומה של סטודנטים מרגישים עצמם לא מוכנים במסלול היצירתי.

השוואת מאפייני ההתנסות המעשית במסלולי החינוך לגיל הרך

סעיף זה משווה בין מאפייני ההתנסות המעשית המתקיימת בשלושה מתוך חמשת תת המסלולים של החינוך לגיל הרך – המסלול הדיאלוגי, המסלול היצירתי, המסלול לגיל הרך בחינוך המיוחד. ההשוואה תיגע במאפיינים הארגוניים, במאפייני הפעילות המתרחשת בהתנסות ובתרומתה. לא השווינו עם מסלולי ההסבה. לגבי כל אחד מהיבטים אלו השווינו בכל אחד מתתי המסלולים את השיעור הסטודנטים שבחרו קריטריון מסוים בשכיחות גבוהה. ציינו + או לפעמים ++ את המסלול ששיעורי הסטודנטים שבחרו בהיבט היו הגבוהים ביותר. (בדרך כלל מעל ל-60% ממספר הסטודנטים שענו לשאלה שייצגה בשכיחות גבוהה את ההיבט בקריטריון).

בלוח הבא ניסיון לבטא את השונות שבין תתי המסלולים של החינוך לגיל הרך.

קריטריוני ההשוואה – היבטים ארגוניים	דיאלוגי	יצירתי	חנ"מ
13. דגם התנסות מסורתי	+	+	+
14. היקף התנסות 1 יום	+	+	
15. היקף התנסות יומיים			+
16. בחירת הגן ע"י מדריך בלבד	+	+	
17. שיתוף סטודנטים בבחירת הגן			+
18. היכרות עם קריטריוני הערכה ותבחיני ציון			+
סה"כ קריטריונים ששיעור הסטודנטים הלומדים בהם גבוה	3	3	4

קריטריוני השוואה – הפעילות המתרחשת בהתנסות	דיאלוגי	יצירתי	חנ"מ
1. הכנה מספקת לפעילות בתכנים הקשורים לנושא ובפעילויות עם ילדים		+	
2. פעילות לקבוצת ילדים	+		+
3. תדירות גדולה של צפייה בגננת המאמנת	+	+	+
4. צפייה בסטודנט בתדירות גדולה ע"י הגננת המאמנת	+		+
5. קבלת משוב בתדירות גדולה מגננת מאמנת			+
6. תרומת משוב של מדריך פדגוגי לשיפור תפקוד מקצועי	+		
7. תרומת משוב של גננת מאמנת לשיפור תפקוד מקצועי	+		+
8. השתתפות באירועים שונים בגן	-	-	-
9. רכישת יכולות שונות, הכרת ילדים	+	+	+
10. הכרת יכולות עצמיות			+
11. קשר בין הנעשה בהתנסות והקורסים העיוניים – פסיכולוגיה	+	+	+
סה"כ קריטריונים ששיעור הסטודנטים הלומדים בהם גבוה	7	4	8

קריטריוני השוואה – תרומת ההתנסות	דיאלוגי	יצירתי	חנ"מ
1. לרכישת יכולות שונות	+		+
2. יכולת לשלב יצירתיות	+	+	+
3. שביעות רצון ממדריך פדגוגי	+	+	
4. שביעות רצון מגננת מאמנת			+
5. שביעות רצון מהגן	+		+
6. מוכנות לעבודה	+		
סה"כ קריטריונים ששיעור הסטודנטים הלומדים בהם גבוה	5	2	4

בהשוואה הנוגעת לקריטריונים הארגוניים, נבחרו ע"י שיעור גבוה של סטודנטים במסלול חנ"מ גיל רך, ארבעה מתוך 6 קריטריונים. בדיאלוגי וביצירתי רק 4 מתוך 6.

בהשוואה הנוגעת לקריטריוני הפעילות המתרחשת בהתנסות, נבחרו ע"י שיעור גבוה של סטודנטים במסלול חנ"מ גיל רך 8 מתוך 11 הקריטריונים וע"י סטודנטים במסלול דיאלוגי גיל רך 7 מתוך 11 הקריטריונים.

בהשוואה הנוגעת לתרומת ההתנסות נבחרו ע"י שיעור גבוה של סטודנטים במסלולי דיאלוגי וחנ"מ 5 מתוך 6 קריטריונים.

ההשוואות האלו מעידות על איכות גבוהה של הדרכה מעשית בתת מסלול גיל הרך חנ"מ ובתת המסלול הדיאלוגי של הגיל הרך.

התנסות מעשית בשלושה דגמי הכשרה מעשית במסלולי החינוך לגיל הרך לתואר הראשון ולהכשרת אקדמאים להוראה (הסבה)

מבוא

כיום מתקיימים בישראל שלושה דגמים של הכשרה מעשית. דגם מסורתי שלפיו מתנסים הסטודנטים להוראה כבודדים בבתי ספר בהנחיית מורה חונך ובפיקוח מדריך פדגוגי שהוא איש סגל במוסד ההכשרה ואחראי גם להערכת הסטודנטים. הדגם השני הינו דגם השותפות המתקיים בבתי ספר לפיתוח מקצועי Professional Development Schools (PDS). גם כאן לכל סטודנט יש מורה חונך ולעיתים מספר מורים חונכים אבל בביה"ס מרוכזת קבוצה גדולה של סטודנטים ומדריכיהם מהמוסד המכשיר. במודל זה אמורים הסטודנטים להכיר טוב יותר את ביה"ס כארגון. הדגם השלישי הינו דגם ביניים שעל פיו הקבוצה המרוכזת בבית הספר קטנה יותר מזו המרוכזת במודל ה-PDS.

לאחרונה הוצע דגם חדש של התנסות מעשית שכונה בשם "אקדמיה כיתה". לפי דגם זה הסטודנטים להוראה בשנת הלימודים השלישית מקיימים התנסות מעשית במשך שלושה ימים בשבוע לפחות (9-15 ש"ש עם המלצה להגדלת ההיקף ל-21-18). הסטודנטים פועלים לצדם של מורים מאמנים במתכונת של הוראה בצמד. המדריכים הפדגוגיים ממוסד ההכשרה מלווים את הסטודנטים והן את המורים המאמנים שבכיתותיהם משולבים הסטודנטים והם אחראים גם לפיתוח מקצועי של צוות ביה"ס. מודל זה אינו נפוץ במכללה ולכן הדוח לא עוקב אחריו.

הדוח הנוכחי עוסק בהשוואת ההתנסות בשני הדגמים העיקריים במתקיימים במסלול לגיל הרך: הדגם המסורתי, דגם ה-PDS ודגם הביניים. כדי לאפיין את הדגמים הללו השתמשנו בנתונים שנאספו מהסטודנטים עצמם. הסטודנטים נשאלו שתי שאלות – האם הם מתנסים בגן לבדם או עם סטודנטים נוספים ועם כמה. סטודנטים שצינו כי הם מתנסים בגן לבדם או עם עוד אחד או שני סטודנטים נוספים הוגדרו כסטודנטים המתנסים בדגם מסורתי. סטודנטים המתנסים עם עוד סטודנטים הוגדרו כמתנסים בדגם ביניים או PDS.

בדוח שלהלן נשווה בין שני הדגמים במסלול החינוך לגיל הרך. ההשוואה תתייחס לשלושה נושאים. 1. מאפיינים אירגוניים (מס' הסטודנטים בכל דגם, היקף ההתנסות, אופן בחירת בתי הספר ואופן הערכת הסטודנטים). 2. מאפייני הפעילות המתרחשת בהתנסות (הכנה לשיעור, תדירות הוראה בפועל, תדירות הצפייה באחרים, תדירות הצפייה בסטודנט, המשוב הניתן לסטודנט ותרומתו ומעורבות הסטודנט בפעילות בית הספר). 3. תפיסת הסטודנטים את תרומת ההתנסות (מגוון ההתנסויות, תרומה בתחומים שונים, תחושת מוכנות להוראה, שביעות רצון והקשר עם לימודיהם העיוניים).

השוואת דגמי ההתנסות במסלול גיל הרך על פי היבטים ארגוניים

שכיחות הלומדים בדגמים השונים [Q5 gan, Q5a gan].

שני דגמים עיקריים מתקיימים במסלולי גיל הרך: דגם מסורתי שבו נמצאים 1-3 סטודנטים באותו גן. דגם ביניים PDS שבו נמצאים 4-8 סטודנטים באותו גן. הסטודנטים שענו לשאלון למדו בשנים שונות.

שיעור הסטודנטים המתנסים בדגמים השונים והתפלגותם על פי שנות הלימוד הוא כדלקמן.

לוח 1 – דגם ההתנסות.

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו שאלה לפי שנות לימוד				דגם ומס' הסטודנטים שענו	
שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנים אחרות	מסורתי	PDS-ביניים
95 (31.3%)	103 (33.9%)	105 (34.5%)	1 (0.3%)		
10 (58.8%)	4 (23.5%)	3 (17.6%)		304	17

כמעט כל הסטודנטים מתנסים בדגם המסורתי בו נמצאים בין סטודנט ל-3 סטודנטים בגן אחד. הנתונים בדגם זה נאספו בכל אחת משנות הלימוד.

היקף ההתנסות וההתנסות המרוכזת בדגמים השונים [Q8a]

לוח 2 – היקף השהייה בגן.

דגם ומס' הסטודנטים שענו		מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו על פי היקף השהייה בבית הספר	
מסורתי	304	יום בשבוע (304)	יומיים בשבוע (17)
		263 (86.5%)	40 (13.2%)
ביניים-PDS	17	17 (100%)	

רב הסטודנטים במסלולי הגיל הרך שוהים בגן יום בשבוע.

התנסות מרוכזת [Q30 gan]

שיעור הסטודנטים המעדיפים התנסות מרוכזת יותר מפעם בשנה בדגם המסורתי הוא 53.5% ו-35.3% בדגם ה-PDS.

בחירת בתי הספר [Q23g]

מידת השיתוף של הסטודנטים בקביעת גן ההתנסות האומן נבדקה באמצעות שלוש אפשרויות – הגן נבחר ע"י המדריך הפדגוגי, בהתייעצות עם הסטודנט, ע"י הסטודנט בעצמו. התפלגות הסטודנטים לפי שלוש האפשרויות כדלקמן.

לוח 3 – בחירת הגן האומן

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלה	
בחירת סטודנט	התייעצות עם סטודנט	המלצת מדריך	מסורתי	ביניים-PDS
19 (6.5%)	94 (32.2%)	179 (61.3%)	292	
0	3 (18.8%)	13 (81.3%)	16	

בשני הדגמים שיעור הסטודנטים שהגן נבחר עבורם ע"י המדריך גבוה. בדגם המסורתי הגן נבחר בהתייעצות עם הסטודנט בקרב כשליש מהסטודנטים.

נוהלי הערכת הסטודנט [Q21, Q22]

סטודנטים נשאלו באיזו מידה הם מכירים את קריטריוני ההערכה לפיהם הם מוערכים בהתנסות ועל פי אילו קריטריונים נקבע ציונם. הלוח הבא מציג את שיעור הסטודנטים מאלו שענו לשאלות בכל אחד מדגמי ההתנסות.

לוח 4 – שיעור הסטודנטים מאלו שענו המכירים את קריטריוני ההערכה ושיעור אלו שציונם נקבע ע"י קריטריונים מסוימים.

דגם ביניים-PDS (17)	דגם מסורתי (281-304)*	
6 (58.8%)	134 (44.1%)	מכירים קריטריוני הערכה
17 (100%)	250 (82.2%)	1. נוכחות
9 (52.9%)	162 (53.3%)	2. מערך פעילות
9 (52.9%)	162 (53.3%)	3. העברת פעילות
11 (64.7%)	174 (57.2%)	4. יוזמות
10 (58.8%)	124 (40.8%)	5. אמינות
14 (82.4%)	196 (64.5%)	6. אחריות
15 (88.2%)	208 (68.4%)	7. התפתחות והתקדמות
11 (64.7%)	154 (50.7%)	8. קשר עם ילדים

* טווח מספרי הסטודנטים שענו לסעיפי השאלה השונים בסוגריים.

שיעור הסטודנטים המכירים את קריטריוני הערכה אינו גבוה, 44% במודל המסורתי ו-59% במודל הביניים-PDS. שיעורים גבוהים יחסית של סטודנטים בשני הדגמים מציינים את קריטריון הנוכחות, את קריטריון האחריות ואת קריטריון ההתפתחות וההתקדמות בקביעת הציון בהתנסות.

סיכום היבט ארגוני

- רוב הסטודנטים מתנסים בדגם המסורתי.
- מתוך 304 בדגם זה 86.5% מתנסים רק יום בשבוע.
- שיעור הסטודנטים שגן האימון שלהם נבחר ע"י המדריך בלבד כ-60%.
- שיעור הסטודנטים המכירים את קריטריוני ההערכה בהתנסות אינו גבוה.
- הקריטריונים העיקריים לקביעת ציון הינם: נוכחות, אחריות והתפתחות והתקדמות.

הפעילות המתרחשת בכל אחד מהדגמים

בסעיף זה נתייחס להכנה שהסטודנט מקבל לפני מתן שיעור, להזדמנות שיש לו לפעול בעצמו במתכונות שונות, לאפשרויות שיש לו לצפות באחרים ולתכיפות הצפייה בו עצמו, לתדירות קבלת המשוב ולתרומתו, למעורבות הסטודנט בפעילות בגן ולקשר בין מה שקורה בהתנסות לקורסים הנלמדים במכללה.

הכנה לשיעור [Q12g]

בלוח הבא שיעור הסטודנטים שמקבלים במידה רבה ורבה מאוד הכנה מספקת למתן שיעור בתחומים שונים.

לוח 5 – שיעור הסטודנטים ב- % המקבלים הכנה מספקת למתן שיעור מאלו שענו לשאלה

תחומים	דגם מסורתי (282-294)*	דגם ביניים-PDS (17)*
תחומי דעת [5]	27.6%	18.8%
תכנים הקשורים בנושא [6]	45.1%	17.7%
פעילות עם כל ילדי הגן [7]	25.0%	11.8%
פעילות עם קבוצת ילדים [8]	52.3%	41.1%
פעילות עם ילד/ה מאתגר/ת [9]	18.8%	11.8%
שיח עם הורים [10]	11.0%	5.9%
מיומנויות ניהול לגן [11]	7.6%	5.9%

* טווח מספר העונים לסעיפי השאלה בסוגריים

בדגם המסורתי, כמחצית מהסטודנטים מקבלים הכנה מספקת בתכנים הקשורים לנושאים המועברים בגן וכיצד לפעול עם קבוצת תלמידים. השיעורים הללו גבוהים מאלו בדגם הביניים-PDS.

הזדמנות ללמד בפועל [Q11]

שיעור הסטודנטים שיש להם הזדמנות לפעול באופן עצמאי בגן בימי ההתנסות באופנים שונים מוצגת בלוח הבא.

לוח 6 – הזדמנות להוראה בפועל. שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה שיש להם הזדמנות לפעול בגן באופנים שונים במרבית הימים

תחומים	דגם מסורתי (277-293)*	דגם ביניים-PDS (16-17)*
פעילות מלאה לאורך כל היום [1]	16.9	18.8
פעילות מלאה – חלק מהיום [2]	50.2	41.2
פעילות לקבוצת ילדים [3]	73.1	64.7
פעילות פרטנית [4]	53.6	62.5
פעילות במשותף עם הגננת [5]	31.2	43.8

* טווח מספר העונים לסעיפי השאלה בסוגריים

שיעור הסטודנטים שיש להם הזדמנות לפעול בגן פעילות מלאה חלק מהיום או עם קבוצת תלמידים במרבית או בכל הימים, גבוהה בדגם המסורתי. פעילות פרטנית ופעילות בשיתוף עם הגננת גבוהה יותר בדגם ה-PDS מאשר במסורתי.

צפייה בפעילות של אחרים [Q13]

חלק גדול מההתנסות מוקדש לצפייה בפעילות של אחרים בגן, על פי רוב בגננת המאמנת. הלוח הבא מציג את שיעור הסטודנטים הצופים בפעילות אחרים בגן במרבית ימי ההתנסות או בכולם בשני הדגמים.

לוח 7 – שיעור הסטודנטים שצופים באחרים במרבית או בכל ימי ההתנסות ב-% מאלו שענו לשאלה.

דגם	צפייה בגננת המאמנת	צפייה בעמיתים
מסורתי (263-293)*	76.1	22.8
ביניים-PDS (17)*	82.4	29.4

* טווח מספר העונים לסעיפי השאלה בסוגריים

שיעורי הצפייה בגננת המאמנת הם הגבוהים בשני הדגמים.

צפייה בפעילות הסטודנט עצמו [Q14]

הצפייה בסטודנט המתנסה היא חלק חשוב בעבודת המדריך הפדגוגי והגננת האומנת. בלוח הבא שיעורי הסטודנטים שנצפים ע"י גורמים שונים במרבית ימי ההתנסות או בכולם.

לוח 8 – שיעורי הצפייה במרבית או בכל ימי ההתנסות בסטודנט המתנסה ב-% מאלו שענו לשאלה.

דגם	המדריך הפדגוגי	הגננת/המאמנת	חברים לכיתה
מסורתי (258-287)*	2.7	46.0	29.5
ביניים-PDS (14-16)*	0	37.5	12.5

* טווח מספר העונים לסעיפי השאלה בסוגריים

שיעור הסטודנטים הנצפים ע"י הגננת/ת המאמנת הינו הגבוה ביותר. גבוה יותר במסלול המסורתי. סטודנטים במסלול זה נצפים גם ע"י חבריהם לכיתה.

המשוב הניתן לסטודנטים ע"י גורמים שונים [Q15, Q16, Q17]

תדירות מתן משוב

המשוב הניתן ע"י המדריך הפדגוגי, הגננת/ת המאמנת/ת והעמיתים תורם רבות לשיפור ביצועי הסטודנט. תדירות מתן המשוב, המקום בו הוא ניתן ועיתוי הנם סמנים של איכות ההדרכה. בלוח הבא שיעור הסטודנטים שמקבלים משוב מגורמים שונים במרבית ימי ההתנסות או בכולם, בגן וביום השהייה בגן או באותו שבוע בשני דגמי ההתנסות.

לוח 9 – תדירות מתן משוב במרבית ימי ההתנסות או בכולם, מיקום ועיתוי ב-% מאלו שענו לשאלות.

דגם	תדירות מתן משוב					עיתוי
	המדריך הפדגוגי	הגננת/ת המאמנת/ת	חברים לכיתה	בגן	באותו יום	באותו שבוע
מסורתי (244-293)*	22.4	36.6	21.8	83.3	83.5	5.8
ביניים-PDS (15-17)*	20.0	37.7	17.7	60.0	60.0	13.3

* טווח מספר העונים לסעיפי השאלה בסוגריים

תדירות מתן המשוב במרבית או בכל ימי ההתנסות, מיקומו ועיתויו דומים בשני הדגמים. בסך הכל שיעורי הסטודנטים המקבלים משוב מהגננת בתדירות גבוהה במרבית ימי ההתנסות או בכולם אינו גדול, כשליש. בדגם המסורתי שיעור הסטודנטים המקבלים את המשוב בגן וביום ההתנסות גדול יותר מאשר בדגם ה-PDS.

תרומת המשוב הניתן ע"י גורמים שונים לשיפור תפקוד מקצועי כגננת [Q19]

לוח 10 – שיעור הסטודנטים שנעזרים במשוב לשיפור תפקודם המקצועי במידה רבה ורבה מאוד מאלו שענו לשאלה.

נותן המשוב	דגם מסורתי (267-292)*	דגם ביניים-PDS (13-14)*
מדריך פדגוגי	64.1	23.1
גננת/ת מאמנת/ת	63.9	38.5
חברים לכיתה	35.6	21.4
ילדים	66.1	38.5

* טווח מספר העונים לסעיפי השאלה בסוגריים

שיעור הסטודנטים הנעזרים במשוב הניתן על ידי גורמים שונים לשיפור תפקודם המקצועי גבוהים יותר בדגם המסורתי במיוחד אלו הניתנים ע"י המדריך הפדגוגי, הגננת/ת המאמנת/ת והילדים עצמם.

מעורבות בפעילויות שונות בגן [Q18]

ההתנסות המעשית אמורה לזמן לסטודנטים המתנסים הזדמנות להיות מעורבים בפעילויות שונות בגן. שיעור הסטודנטים שהיו מעורבים בפעילויות אלו במרבית ימי ההתנסות או כולם בשני הדגמים מוצג בלוח הבא.

לוח 11 – שיעור הסטודנטים המעורבים בתדירות רבה בפעילויות שונות בגן בשני הדגמים.

הפעילות	דגם מסורתי (285-292)*	דגם ביניים-PDS (14-17)*
השתתפות בישיבות צוות	8.3	0
השתתפות ביום הורים	3.8	0
השתתפות במסיבות וחגים	16.8	11.8
השתתפות בפעילות חוץ גנית	14.4	5.9
פגישות עם סייעים וגננים אחרים	3.4	0
השתתפות בימי הערכות בגן	8.2	0

* טווח מספר העונים לסעיפי השאלה בסוגריים

שיעור הסטודנטים המשתתפים בפעילות בגן בתדירות גבוהה נמוך בשני הדגמים. גבוה במקצת בדגם המסורתי אבל גם בדגם זה שיעור המשתתפים בפעילות זעום.

המידה שבה ההתנסות מאפשרת התנסויות שונות הקשורות בעבודת הגן/ת [Q25]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה אפשרה להם ההתנסות המעשית להתנסות בפועל ולהכיר את המקצוע. בלוח שלהלן שיעור הסטודנטים שמציינים שההתנסות בגן אפשרה להם במידה רבה ורבה מאוד להתנסות ולהכיר תפקידים שונים בשני דגמי ההתנסות.

לוח 12 – שיעור הסטודנטים שההתנסות מאפשרת להם במידה רבה ורבה מאוד תפקידים שונים.

תפקידים	דגם מסורתי (280-297)*	דגם ביניים-PDS (17)*
תכנון יום פעילות בגן [1]	45.9	53.3
ביצוע יום פעילות בגן [2]	45.5	41.2
הכרת ילדים [3]	91.9	94.1
הפעלת שיקולי דעת עצמאיים [5]	54.1	41.2
הכרת המערכת החינוכית בגן [6]	48.9	52.9
לקשור בין תיאוריה למעשה [7]	62.5	70.6
להכיר יכולות עצמי כגן/ת [4]	64.9	70.6
להרגיש שבחרתי במקצוע הנכון [8]	59.4	64.7

* טווח מספר העונים לסעיפי השאלה בסוגריים

שיעורי הסטודנטים בדגם המסורתי שההתנסות מאפשרת להם במידה רבה ורבה מאוד להתנסות במגוון תפקידים דומים לאלו שנמצאו בדגם הזעיר של ה-PDS אם כי הם נמוכים במידת מה מאלו שבדגם זה. בעיקר מסייעת ההתנסות להכיר ילדים, להכיר את היכולות של המתנסה כגן/ת ולקשור בין תיאוריה למעשה.

הקשר בין הנעשה בהתנסות והלימודים בקורסים השונים במכללה [Q28]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה הם מוצאים קשר בין הדברים שהם לומדים בקורסים השונים במכללה לבין מה שקורה בהתנסות. השאלות נגעו לקורסים עיוניים וקורסים פרקטיים.

בלוח הבא שיעור הסטודנטים המוצאים קשר כזה במידה רבה ורבה מאוד בשני הדגמים.

לוח 13 – הקשר בין הקורסים במכללה וההתנסות המעשית

הקורסים	דגם מסורתי (259-286)*	דגם ביניים-PDS (15-16)*
הדרכה פדגוגית [2]	70.3	82.4
סוציולוגיה [4]	16.6	0
פסיכולוגיה [5]	65.1	80.0
פילוסופיה [6]	14.6	20.0
מדעים [7g]	39.5	35.7
חשבון [8g]	31.7	13.3
מוסיקה [9g]	52.2	47.0
תנועה [10g]	53.0	43.8
הגשת חומרים [11g]	73.9	77.3
חגים [12g]	63.9	61.6

* טווח מספר העונים לסעיפי השאלה בסוגריים

הקורסים שלגביהם שיעור גדול יחסית של סטודנטים מוצא קשר עם ההתנסות בשני הדגמים בגן הם – הדרכה פדגוגית, הגשת חומרים וחגים – כל אלו קורסים מעשיים. מבין הקורסים העיוניים שיעורים גבוהים יחסית מוצאים קשר בין הקורסים בפסיכולוגיה והנעשה בהתנסות. שיעורים נמוכים בשני הדגמים מוצאים קשר כזה לגבי סוציולוגיה ופילוסופיה.

לסיכום הפעילות המתרחשת בכל אחד מהדגמים בגיל הרך

השוואת הדגמים בגיל הרך קשה עקב העובדה שהדגם השולט הינו הדגם המסורתי ורק סטודנטים מעטים נמצאים בגנים שבהם מספר הסטודנטים עולה על 3. קשה להתייחס לקבוצה זו כמייצגת דגם של PDS ולעיתים ההבדלים בהתפלגויות קטנים.

להלן ההבדלים שנמצאו בין שני הדגמים.

שיעור גדול יותר של סטודנטים מקבלים במידה רבה ורבה מאוד

- הכנה בתחומים שונים – יתרון לדגם המסורתי.
- הזדמנות לפעול בגן פעילות מלאה לאורך כל היום במרבית או בכל ימי ההתנסות – יתרון לדגם המסורתי.
- הזדמנות לצפות באחרים במרבית או בכל ימי ההתנסות – שיעור דומה בשני הדגמים.
- תדירות גבוהה יותר של צפייה בהם ע"י הגנן/ת המאמן/ת – יתרון לדגם המסורתי.
- תדירות קבלת משוב במרבית ימי ההתנסות או בכולם – שיעור דומה בשני הדגמים.
- העזרות במשוב הניתן לשיפור תפקודם – יתרון לדגם המסורתי.
- מעורבות גדולה יותר בפעילויות שונות בגן – נמוכה בשני הדגמים.
- אפשרויות רבות יותר להתנסות בתפקידים גנן/ת שונים – דומות בשני הדגמים.

תרומת ההתנסות המעשית

תרומת ההתנסות בגן [Q26]

הסטודנטים נתבקשו לחוות את דעתם באיזו מידה תרמה להם ההתנסות לרכישת יכולות ומיומנויות מקצועיות. בלוח הבא שיעור הסטודנטים המעידים שההתנסות תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד בתחומים שונים.

לוח 14 – שיעור הסטודנטים שההתנסות תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד לרכישת יכולות ומיומנויות ב-% מאלו שענו לשאלה.

הקורסים	דגם מסורתי	דגם ביניים-PDS
מיומנויות ניהול גן [6]	19.3	11.8
הכרת מציאות בגן [8]	74.3	70.6
יכולת לעבוד עם עמיתים [10]	57.1	70.5
רכישת בטחון עצמי [11]	61.0	64.7
היכרות עם התפקיד [12]	56.0	52.9
הבנת קשר בין עבודה לתיאוריה [13]	57.2	58.8
יכולת לשלב יצירתיות בעבודה [14]	69.6	82.4
יכולת לקבל משוב ולהשתנות [15]	67.5	47.1

בשני הדגמים שיעור דומה של סטודנטים מעידים שההתנסות תרמה, במידה רבה ורבה מאוד להכרת המציאות בגן ולרכישת בטחון ויכולת לשלב יצירתיות בעבודה. לגבי שלוש יכולות אלו השיעורים גבוהים יחסית בדגם ה-PDS, שיעור גבוה יחסית של סטודנטים מעידים שההתנסות תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד לעבוד עם עמיתים, כפי הנראה בגלל נוכחות עמיתים רבים יחד באותו גן.

שביעות רצון מההתנסות בגן [Q24]

הסטודנטים נשאלו לגבי מידת שביעות הרצון מגורמים שונים שמעורבים בהתנסות המעשית. שיעור הסטודנטים המעידים כי הם שבעי רצון במידה רבה ורבה מאוד בלוח הבא.

לוח 15 – שיעור הסטודנטים המגלים שביעות רצון רבה ורבה מאוד מגורמים המעורבים בהתנסות בגן ב-% מאלו שענו לשאלה.

הקורסים	דגם מסורתי (167-294)*	דגם ביניים-PDS (11-17)*
מדריך פדגוגי [1]	72.4	82.3
גנן/ת מאמן/ת [2]	66.6	50.1
הגן [3]	72.0	50.0
שיתוף פעולה עם צוות הגן [4]	68.7	40.0
שיתוף פעולה עם מנהל/ת הגן (באשכול גנים) [5]	41.4	45.5

* טווח מספר העונים לסעיפי השאלה בסוגריים

שביעות הרצון בדגם המסורתי בולטת בהתייחס לגנן/ת המאמן/ת, לגן ולשיתוף פעולה עם צוות הגן. בדגם ה-PDS שיעור הסטודנטים שבעי רצון במידה רבה ורבה מאוד נוגעים למדריך הפדגוגי.

מוכנות לעבודה בגן [Q27]

לוח 16 א' – שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה המרגישים מוכנים לעבודה בגן בזכות ההדרכה בהתנסות המעשית.

הקורסים	דגם מסורתי (288)	דגם ביניים-PDS (17)
מרגישים מוכנים לעבודה בגן	45.5	58.8
מרגישים מוכנים חלקית לעבודה בגן	5.9	17.6
לא מרגישים מוכנים לעבודה בגן	48.6	23.5

שיעור הסטודנטים החשים מוכנים לעבודה גבוה, דווקא בדגם ביניים-PDS, ושיעורי אילו החשים שאינם מוכנים נמוכים. בדגם המסורתי שיעורי אלו שחשים מוכנים אף הם גבוהים. אולם שיעורי אלו שמרגישים לא מוכנים גבוהים אף הם.

בפילוח שיעורי הסטודנטים החשים מוכנים להוראה בתום ההתנסות לפי שנים, נמצאה ירידה משנה א' ל-ב', אך שוב עלייה בשנה ג'.

לוח 16 ב' – שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה המוכנים לעבודה בגן בשנות ההכשרה השונות.

	מוכנים לעבודה בגן	חלקית	לא מוכנים לעבודה בגן
שנה א'	54.5	8.1	37.4
שנה ב'	35.5	7.5	57.0
שנה ג'	52.4	4.8	41.9

סיכום תרומת ההתנסות בגן

כאמור ההשוואות בין ההתנסות בדגם המסורתי הנפוץ ובדגם ה-PDS המצומצם מאוד בעייתיות. נמצאו שאין הבדלים בין שני הדגמים בשיעור הסטודנטים שרכשו במידה רבה ורבה מאוד מיומנויות ויכולות.

שיעור הסטודנטים המביעים שביעות רצון בדגם המסורתי קשורה יותר לגן ולגננת המאמנת, בעוד שבדגם ה-PDS במדריך הפדגוגי. שיעור הסטודנטים שחשים תחושת מוכנות לעבודה גבוהים יותר בדגם ה-PDS. בדגם המסורתי יש שיעור גבוה של סטודנטים שאינם חשים מוכנים לעבודה בגן בתום ההתנסות.

סיכום ההתנסות המעשית במסלול הגיל הרך בשלושה דגמי הכשרה מעשית

ההתנסות המעשית במסלול גיל הרך מתקיימת בשני דגמים. דגם מסורתי בו מתנסים בין סטודנט אחד לשלושה סטודנטים בגן ודגם בו מתנסים בגן אחד יותר סטודנטים.

התפלגות הסטודנטים המתנסים בדגמים השונים מצביעה על כך שרוב הסטודנטים מתנסים בדגם המסורתי לאורך כל שלוש השנים ורובם מתנסים יום בשבוע, בנוסף לשבוע מרוכז.

כמחצית מהסטודנטים מעדיפים שתהיה התנסות מרוכזת יותר מפעם בשנה.

בחירת הגן האומן מתרחשת בדגם המסורתי ע"י המדריך הפדגוגי לבד (ב-60% מהמקרים) והתייעצות עם הסטודנט (בכ-30% מהמקרים).

כמחצית מהסטודנטים הלומדים בדגם הביניים-PDS מכירים את קריטריוני ההערכה בהתנסות וכולם, מאלו שענו, מקבלים ציון על פי 8 תבחינים.

אם משווים את הפעילות המתרחשת במהלך ההתנסות בכל אחד מהדגמים של ההכשרה, מקבלים התמונה הבאה:

דגם ביניים-PDS	דגם מסורתי	
	+	1. הכנה מספקת לפעילות בתכנים הקשורים לנושא
	+	2. הכנה מספקת לפעילות עם קבוצת תלמידים
	+	3. הזדמנות ללמד בפועל – חלק מהיום
+		4. הזדמנות ללמד בפועל – קבוצת ילדים
+		5. הזדמנות ללמד בפועל - פרטנית
+	+	6. צפייה בגנן/ת המאמן/ת
	+	7. צפייה בסטודנט המתנסה ע"י הגנת המאמנת
	+	8. תדירות קבלת משוב בגן ובאותו יום
	+	9. תרומת המשוב הניתן ע"י מדריך פדגוגי וגנן/ת מאמן/ת וילדים
		10. מעורבות בפעילויות שונות בגן
+	+	11. אפשרות להכיר ביכולותי כגנן/ת
+	+	12. אפשרות להכיר ילדים
+	+	13. אפשרות לקשור בין תיאוריה למעשה
+		14. קשר בין קורסים בהדרכה והתנסות
+		15. קשר בין קורסים בפסיכולוגיה והתנסות
+	+	16. הכרת מציאות הגן
+		17. יכולת לעבוד עם עמיתים
+		18. יכולת לשלב יצירתיות בעבודה
11	11	סה"כ הקריטריונים ששיעורי הסטודנטים בהם גבוה

תרומה	דגם מסורתי	דגם ביניים-PDS
1. שביעות רצון ממדריך פדגוגי	+	+
2. שביעות רצון מגנן/ת מאמן/ת	+	
3. מוכנות לעבודה עקב ההתנסות		+
סה"כ הקריטריונים ששיעורי הסטודנטים בהם גבוה	2	2

מתוך 18 קריטריוני הצלחה בפעילות בדגמים השונים 11 מאפיינים את הדגם המסורתי ו-11 את הדגם האחר. יש חפיפה מועטת בין הקריטריונים המאפיינים את שני הדגמים.

שני קריטריונים חשובים מתוך שלושת קריטריוני ההצלחה בתרומת הדגמים השונים: שביעות רצון מהמדריך הפדגוגי, תחושת מוכנות לעבודה מאפיינים את דגם ה-PDS. שביעות רצון מהמדריך למוכנות לעבודה בתום ההתנסות מאפיינים את הדגם המסורתי.

בסך הכל לשני דגמי ההתנסות יש מספר דומה של נקודות חוזקה אם כי יש ביניהן שוני וקשה להעדיף דגם אחד על משנהו.

התנסות מעשית במסלולי החינוך העל יסודי לתואר הראשון ולהכשרת אקדמאים להוראה (הסבה)

דוח זה מסכם את התפלגות תשובות הסטודנטים שלומדים במסלולי ההכשרה לבית הספר העל יסודי במסגרת לימודי התואר הראשון, במסלולי הסבת אקדמאים ובמסלול תכנית ה-M.Teach. בסך הכל מתקיימות במסלול זה לאורך שלוש שנות הכשרה 30 קבוצות הדרכה המודרכות ע"י מדריכים שונים. רשומים במסלול בשנת תשע"ח 468 סטודנטים. מאחר ו-4 קבוצות הדרכה לא השתתפו במחקר מנתה אוכלוסיית המחקר במסלול העל יסודי רק 375 סטודנטים שהיו רשומים ב-26 קבוצות הדרכה. העיבודים נעשו על 279 הסטודנטים בלבד שענו לשאלון: 146 סטודנטים במסלול העל יסודי לתואר ראשון, 74 סטודנטים במסלול ההסבה ו-59 סטודנטים בתוכנית ה-M.Teach. הסטודנטים שענו היו בשנת תשע"ח בשנים שונות להכשרתם.

לוח 1 – מס' ושיעור סטודנטים מאלו שענו לשאלות בכל אחת משנות ההכשרה.

מסלול ומס' סטודנטים שענו לשאלון	מס' סטודנטים שענו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			
	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנים מאוחרות יותר
על יסודי B.Ed (146)	-	73 (50.0%)	72 (49.3%)	1 (0.4%)
על יסודי הסבה (74)	28 (37.8%)	37 (50.0%)	5 (6.8%)	4 (5.5%)
M.Teach (59)	59 (100%)	-	-	-
כולם (279)	87 (31%)	110 (39.4%)	77 (27.6%)	5 (1.8%)

מחצית הסטודנטים מהמסלול העל יסודי B.Ed שענו לשאלון למדו בתשע"ח בשנה ב' ומחציתם בשנה ג'. הסטודנטים במסלול ההסבה שענו לשאלה מתננים שנה אחת בלבד, חלקם ענו לשאלון בשנה הראשונה ללימודים וחלקם בשנה השנייה במסלול ה-M.Teach כולם בשנה ראשונה.

הסטודנטים שהשתתפו היו ברובם סטודנטים רגילים למעט 21 סטודנטים (15%) מצטיינים שלמדו במסלול העל יסודי לתואר ראשון ועוד 5 סטודנטים בשתי הקבוצות האחרות.

השאלון שפותח עסק בשלושה נושאים (בסוגריים מספר השאלה בשאלון):

1. **היבט ארגוני** – דגם ההתנסות [Q5a], היקף ההתנסות [Q8], אופן בחירת בתי הספר להתנסות [Q23] ואופן הערכת הסטודנטים בהתנסות [Q21, Q22].
2. **הפעילות המתרחשת במהלך ההתנסות** – הכנה להתנסות [Q12], ההזדמנות הניתנת להתנסויות שונות: הוראה בפועל [Q11], צפייה בשיעורי אחרים [Q13], צפייה בסטודנט [Q14], קבלת משוב ותרומתו [Q15, Q16, Q17, Q19, Q20], מעורבות הסטודנטים בפעילות הבית ספרית [Q18] והקשר בין הנעשה בהתנסות והלימוד העיוני [Q28].

3. **תרומת ההתנסות בתחומים שונים** – האפשרות להתנסות בהיבטים שונים של הוראה [Q25], תרומת ההתנסות בנושאים שונים [Q26], תחושת המוכנות להוראה בסיום ההתנסות [Q27] ושביעות הרצון של הסטודנטים מגורמים שונים שהיו מעורבים בהתנסות [Q24].

השאלון הועבר ידנית לקבוצות סטודנטים שהשתייכו בכל מסלול להתמחויות שונות והודרכו ע"י מדריכים ברובם מתחום הדיסציפלינה של כל אחת מההתמחויות. ההדרכה נעשתה ע"י מדריך פדגוגי אחד.

בדוח שלהלן נסכם את התפלגות תשובות הסטודנטים בכל אחד משלושת המסלולים לשאלות מטיפוס ליקרט. נציג בכל הלוחות את הערך המקובץ של הנתונים בשתי הקטגוריות העליונות בסולם. בלוחות מופיעים על פי רוב מספרי הסטודנטים בקטגוריות אלו ושיעורם באחוזים ממספר הסטודנטים שענו לשאלה. הסיכום יעשה בזיקה לשלושת נושאי השאלון.

ההיבטים הארגוניים של ההתנסות

מבנה ההתנסות [Q5, Q5a]

ההתנסות המעשית מאורגנת בזיקה לשני דגמים עיקריים. דגם מסורתי לפיו נשלח סטודנט אחד או מספר קטן של סטודנטים לבית ספר מסוים. בצורה כזו מפוזרת ההדרכה בבתי ספר רבים ונעשית ע"י מורים מאמנים רבים החונכים כל אחד סטודנט בודד או עד שלושה סטודנטים בבית הספר. דגם אחר שהתפתח בשנים האחרונות הינו דגם של בתי ספר נבחרים, "יעודיים לפיתוח מקצועי Professional Development School - PDS", שאליהם נשלחים סטודנטים רבים. לעיתים כל קבוצת ההדרכה, מופנה לאותו ביה"ס, ומפוזרת בכיתות של מורים אומנים שונים. בדגם זה הסטודנטים אינם מפוזרים בין בתי ספר רבים. יש גם דגמי ביניים שבהם נשלח מספר מצומצם יותר של סטודנטים לבית ספר אחד. במצבים אלו פיזור הסטודנטים בין בתי הספר בינוני.

לדגמים השונים יש יתרונות וחסרונות. דגמים שבהם פיזור הסטודנטים בין בתי ספר גבוה, מקשים על הקשר בין המדריך הפדגוגי והסטודנט המתכשר, אבל מבטיחים תשומת לב מרבית של המורה החונך לסטודנט שבכיתתו. דגמים מהסוג של PDS מאפשרים נגישות רבה יותר של המדריך הפדגוגי מהמכללה אל הסטודנטים המרוכזים בבית ספר אחד, אבל עשויים להעמיס על המורים החונכים טיפול בקבוצה גדולה של מתמחים.

בדוח הנוכחי ננסה לאפיין את העבודה המעשית בכל אחד מטיפוסי הדגמים הללו בזיקה לשלושת הנושאים שהוזכרו. לצורך קביעת שיעור המתנסים בדגמים השונים התבססנו על שאלה Q5 שאפשרה לנו לזהות סטודנטים שמתנסים לבד בבית ספר ושאלה Q5a שאפשרה לנו לזהות כמה סטודנטים מתנסים בבית ספר אחד. במקרה שבו עד 3 סטודנטים בלבד מתנסים בבית ספר אחד – ההתנסות היא בדגם מסורתי. סטודנטים שמתנסים עם בין 4 ל-11 סטודנטים נוספים בבית ספר אחד – מתנסים בדגם ביניים וסטודנטים שנמצאים עם 12 ויותר סטודנטים בבית ספר אחד – מתנסים בדגם ה-PDS.

להלן מספר ושיעור המתנסים בדגמים השונים בכל אחד משלושת המסלולים של מסלולי ההכשרה לעל יסודי:

לוח 2 – מס' ושיעור המתנסים בדגמים השונים בשלושת המסלולים בעל יסודי.

מס' סטודנטים שענו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלות			מסלול ומס' העונים לשאלות Q5, Q5a
דגם PDS	דגם ביניים	דגם מסורתי	
58 (41.4%)	29 (20.7%)	53 (37.9%)	על יסודי B.Ed (140)
5 (7.4%)	23 (33.8%)	40 (58.8%)	על יסודי הסבה (68)
-	27 (48.2%)	29 (51.8%)	M.Teach (56)
63 (23.9%)	79 (29.9%)	122 (46.2%)	סה"כ (264)

הדגם הנפוץ ביותר במסלול העל יסודי בכללו הינו הדגם המסורתי. בעוד שבמסלול העל יסודי לתואר ראשון כשליש לומדים בדגם המסורתי, במסלול ההסבה ובמסלול ה-M.Teach, יותר ממחצית הסטודנטים לומדים בדגם זה שאולי מאפשר שיבוץ גמיש יותר ומותאם לצרכי הסטודנטים בוגרים הלומדים במסלולים אלו.

1.1 היקף ההתנסות [Q8]

מספר הימים בהם שוהים הסטודנטים בביה"ס מהווה מדד להיקף ההתנסות. בלוח הבא מספר ימי ההתנסות בשלושת המסלולים בעל יסודי.

לוח 3 – מספר הימים בהם שוהים סטודנטים בביה"ס.

מס' סטודנטים שענו על פי היקף השהייה בבית הספר ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			מסלול ומס' העונים לשאלה Q8
מעל ליומיים	יומיים	חצי עד יום	
3 (2.1%)	15 (10.7%)	122 (87.1%)	על יסודי B.Ed (140)
8 (11.5%)	19 (27.5%)	42 (60.9%)	על יסודי הסבה (69)
-	1 (1.7%)	58 (98.3%)	M.Teach (59)
11 (4.1%)	35 (13.0%)	172 (64.2%)	סה"כ (268)

מרבית הסטודנטים במסלול העל יסודי לתואר הראשון ובמסלול ה-M.Teach מתנסים בביה"ס בין חצי ליום שלם. בהסבה, רק כ-60% ויש מבינהם (27.5%) המתנסים יומיים בשבוע.

קרוב לוודאי שסטודנטים המתנסים יותר משני ימים בשבוע הינם סטודנטים שעובדים כמורים עוד בטרם קיבלו תעודת הוראה, או סטודנטים שלומדים במסגרת פרויקט אקדמיה – כיתה.

1.2 בחירת בתי הספר להתנסות [Q23]

מידת השיתוף של הסטודנטים בקביעת בית הספר שבו הם מתנסים נבדקה באמצעות שלוש אפשרויות – קביעת מדריך בלבד, מדריך בהתייעצות עם סטודנט וסטודנט הבוחר לעצמו את ביה"ס שבו יתנסה. לוח 4 מציג את שיעור הסטודנטים בשלוש האפשרויות.

לוח 4 – בחירת בתי ספר להתנסות.

מס' סטודנטים שענו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה	מסלול ומס' העונים לשאלה Q23		
	קביעת מדריך בלבד	מדריך בשיתוף עם סטודנט	סטודנט לבד
על יסודי B.Ed (138)	104 (75.4%)	19 (13.8%)	15 (10.8%)
על יסודי הסבה (63)	28 (44.4%)	19 (30.2%)	16 (25.4%)
M.Teach (59)	42 (71.2%)	16 (27.1%)	1 (1.7%)
סה"כ (260)	174 (66.9%)	54 (20.8%)	32 (12.3%)

במסלול העל יסודי לתואר הראשון ובתכנית ה-M.Teach המדריך הינו הדמות המכריעה בקביעת בית הספר. במסלולי הסבה, להתייעצות עם הסטודנט ולעצמאותו בעניין זה מקום רב יותר.

1.3 הערכת הסטודנטים [Q21, Q22]

הסטודנטים נשאלו בשתי שאלות נפרדות באיזו מידה הם מכירים את קריטריוני ההערכה על פיהם מוערכת עבודתם בהתנסות ועל פי אילו מדדים נקבע ציונם בעבודה המעשית.

בלוח להלן מספר ושיעור הסטודנטים מאלו שענו לכל אחת מהשאלות, המכירים את קריטריוני ההערכה ומספרם ושיעורם של אלו שציונם נקבע ע"י שלושה קריטריונים (נוכחות, מערך שיעור וביצוע שיעור).

לוח 5 – אופני הערכת הסטודנטים בהתנסות.

מס' סטודנטים שענו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה						מסלול
מס' העונים לשאלה Q21	מכירים את הקריטריונים	מס' העונים לשאלה Q22	קביעת ציון ע"י נוכחות	קביעת ציון ע"י מערכי שיעור	קביעת ציון ע"י ביצוע שיעור	
139	58 (41.7%)	146	96 (65.8%)	92 (63.0%)	83 (56.8%)	על יסודי B.Ed
59	24 (40.7%)	74	37 (50.0%)	34 (45.9%)	36 (48.6%)	על יסודי הסבה
59	44 (74.6%)	59	46 (78.0%)	50 (84.7%)	54 (91.5%)	M.Teach
257	126 (49.0%)	279	179 (64.2%)	176 (63.1%)	173 (62.0%)	סה"כ

כמחצית מכלל הסטודנטים שענו מכירים את קריטריוני הערכת ההתנסות. במסלול ה-M.Teach, שיעורם מגיע ל-75%. כשני שליש מכלל הסטודנטים שענו מעידים שקריטריוני ההערכה מתבססים על נוכחות, מערך שיעור וביצוע שיעור. גם בעניין זה שיעורם הגבוה ביותר הינו במסלול ה-M.Teach.

סיכום היבטים ארגוניים

- כמחצית הסטודנטים לומדים בדגם מסורתי בעיקר בהסבה וב-M.Teach.
- רוב הסטודנטים מתנסים יום בשבוע. שיעורים גדולים ב-B.Ed וב-M.Teach.
- רוב הסטודנטים משובצים בבתי ספר שנבחרו ע"י המדריך הפדגוגי בעיקר ב-B.Ed וב-M.Teach (כ-70%).
- כמחצית מהסטודנטים מכירים את קריטריוני ההערכה. כ-2/3 מעידים שהציונים מבוססים על נוכחות, מערך שיעור וביצוע. השיעורים גבוהים יותר במסלול ה-M.Teach.

הפעילות המתרחשת בהתנסות

סדרת שאלות עוסקת במה שמתרחש בפועל בהתנסות המעשית. בהכנה הניתנת לסטודנטים לקראת מתן שיעור [Q12], ההוראה בפועל במתכונות שונות [Q11], צפייה בשיעורי אחרים [Q13], צפייה בסטודנט עצמו [Q14] ומתן משוב [Q15, Q16, Q17, Q19, Q20].

1.4 ההכנה לעבודה המעשית [Q12]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה הם חשים שההכנה שניתנה להם לפני השיעור שהעבירו הייתה מספקת. השאלה נגעה למידת שליטתם בתכנים שונים ובמיומנויות שונות. להלן שיעור הסטודנטים מאלו שענו המעידים על תחושת הכנה מספקת רבה ורבה מאוד בתכנים ובמיומנויות הנדרשים לשיעור.

לוח 6 א' – מס' ושיעור הסטודנטים מאלה שענו לשאלה המעידים על תחושת הכנה מספקת, רבה ורבה מאוד.

מס' סטודנטים שחשים שניתנה להם הכנה מספקת לקראת שיעור שיעבירו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q12
במיומנויות ניהול כיתה	במיומנויות הוראה	בתכנים אחרים	בתכני ההתמחות	
38 (27.2%)	68 (48.5%)	48 (34.4%)	51 (36.4%)	על יסודי B.Ed (140)
25 (37.5%)	28 (41.8%)	22 (33.8%)	35 (51.4%)	על יסודי הסבה (65-68)
30 (51.7%)	35 (60.3%)	31 (53.5%)	28 (48.3%)	M.Teach (58)
93 (35.2%)	131 (49.4%)	101 (38.4%)	114 (42.9%)	סה"כ (263-266)

לוח 6 ב' – ממוצע וסטיית תקן של הסטודנטים המעידים על תחושת הכנה מספקת לשיעור על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד.

ממוצע וסטיית תקן על סולם תחושת ההכנה לשיעור 1-5				מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q12
במיומנויות ניהול כיתה	במיומנויות הוראה	בתכנים אחרים	בתכני ההתמחות	
2.78 (1.2)	3.32 (1.1)	3.01 (1.1)	3.08 (1.1)	על יסודי B.Ed (140)
2.94 (1.3)	3.10 (1.3)	2.98 (1.3)	3.16 (1.3)	על יסודי הסבה (65-68)
2.94 (1.3)	3.10 (1.3)	3.26 (1.3)	3.4 (1.3)	M.Teach (58)
2.92 (1.2)	3.32 (1.2)	3.06 (1.2)	3.13 (1.2)	סה"כ (263-266)

שיעור הסטודנטים שחשים שניתנה להם הכנה מספקת במידה רבה ורבה מאוד גבוהה יחסית במסלול ה-M.Teach. הדבר בא לידי ביטוי גם על פי ממוצע הקבוצות על סולם תחושת ההכנה לשיעור. שיעור הסטודנטים המעידים על תחושת הכנה מספקת, גבוה יחסית בהקשר לתכני התמחות ומיומנויות הוראה. יתכן ויתרון זה נובע מלימודיהם הקודמים, בעיקר בתכני ההתמחות.

ההזדמנות ללמד בפועל במתכונות שונות [Q11]

סטודנטים נשאלו באיזו מידה ניתנה להם ההזדמנות ללמד בפועל כיתה שלמה במשך שיעור שלם, חלקי שיעור לכל הכיתה, קבוצת תלמידים, באופן פרטני ובצוות עם סטודנטים אחרים. בלוח שלהלן מספר ושיעור הסטודנטים שמעידים שניתנה להם הזדמנות במרבית השיעורים או בכולם להתנסות בדרכי הוראה שונות.

לוח 7 א' – מס' ושיעור הסטודנטים מאלו שענו המעידים כי ניתנה להם הזדמנות ללמד בפועל במתכונות הוראה שונות במרבית השיעורים או בכולם.

מס' סטודנטים שניתנה להם הזדמנות להתנסות ללמד בפועל במתכונות הוראה שונות ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה	מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q11				
	שיעור מלא לכל הכיתה	חלקי שיעור לכל הכיתה	קבוצת תלמידים	פרטני	בצוות עם אחרים
על יסודי B.Ed (116-140)	48 (34.3%)	14 (12.1%)	25 (20.3%)	21 (17.4%)	36 (28.3%)
על יסודי הסבה (34-67)	17 (25.4%)	3 (8.6%)	8 (19.6%)	6 (14.0%)	4 (11.7%)
M.Teach (43-58)	5 (8.6%)	2 (4.7%)	5 (10.7%)	8 (15.7%)	1 (2.2%)
סה"כ (85-265)	70 (26.4%)	19 (9.8%)	38 (18.0%)	35 (16.2%)	41 (19.9%)

לוח 7 ב' – ממוצע וסטיית תקן של תגובות הסטודנטים המעידים כי ניתנה להם הזדמנות להתנסות בדרכי הוראה שונות על סולם 1 – כלל לא ועד 5 – בכל השיעורים.

מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q11	ממוצע וסטיית תקן הזדמנות ללמד בפועל				
	שיעור מלא לכל הכיתה	חלקי שיעור לכל הכיתה	קבוצת תלמידים	פרטני	בצוות עם אחרים
על יסודי B.Ed (116-140)	2.64 (1.5)	1.78 (1.1)	1.98 (1.4)	1.81 (1.3)	2.20 (1.6)
על יסודי הסבה (34-67)	2.33 (1.6)	1.69 (1.2)	2.17 (1.4)	1.86 (1.2)	1.85 (1.2)
M.Teach (43-58)	1.95 (0.9)	1.63 (0.8)	1.91 (1.1)	2.06 (1.4)	1.22 (0.6)
סה"כ (85-265)	2.41 (1.4)	1.73 (1.1)	2.0 (1.3)	1.88 (1.3)	1.93 (1.4)

שיעורי הסטודנטים שהיתה להם הזדמנות ללמד בפועל, במרבית השיעורים או בכולם שיעור מלא לכיתה שלמה הם כ-26%. במסלול העל יסודי לתואר ראשון שיעורי הסטודנטים שהיתה להם הזדמנות ללמד שיעור מלא לכל הכיתה וכן ללמד בצוות עם אחרים גבוהים בהשוואה לשני המסלולים האחרים. תמונת הממוצעים תואמת את תמונת ההתפלגות.

צפייה בשיעורי אחרים [Q13]

חלק גדול מההתנסות מוקדש לצפייה בשיעורי אחרים. על פי רוב של המורה החונך עצמו ובמקרים בהם שוהים יותר מסטודנט אחד בכיתה האימון, גם בשיעורי עמיתים. הלוח מציג את מספר ושיעור הסטודנטים שהיתה להם הזדמנות לצפות בשיעורי אחרים, במרבית השיעורים או בכולם.

לוח 8 א' – מס' הסטודנטים הצופים בשיעורי אחרים ושיעורי הצפייה בתדירות רבה.

מס' סטודנטים שהיתה להם הזדמנות לצפות באחרים במרבית השיעורים או בכולם ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q13
המורה המאמן	מורים אחרים	עמיתים	
50 (36.5%)	15 (10.7%)	49 (34.5%)	על יסודי B.Ed (137-142)
33 (51.5%)	8 (12.1%)	10 (15.1%)	על יסודי הסבה (64-66)
44 (75.8%)	10 (17.2%)	5 (8.8%)	M.Teach (58)
127 (49.0%)	23 (12.5%)	64 (24.1%)	סה"כ (259-265)

לוח 8 ב' – ממוצע וסטיית תקן על סולם תדירות צפייה בשיעורי אחרים (1 – באף שיעור, 5 בכל השיעורים).

ממוצע וסטיית תקן צפייה בשיעורי אחרים			מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q13
המורה המאמן	מורים אחרים	עמיתים	
2.64 (1.6)	1.56 (1.1)	2.72 (1.6)	על יסודי B.Ed (137-142)
3.05 (1.5)	2.47 (5.3)	1.88 (1.4)	על יסודי הסבה (64-66)
3.88 (1.1)	2.33 (1.1)	1.81 (1.1)	M.Teach (58)
3.02 (1.6)	1.95 (2.8)	2.31 (1.5)	סה"כ (259-265)

שיעורי הסטודנטים המצליחים לצפות במורה המאמן במרבית השיעורים או בכולם הם הגבוהים ביותר. שיעורם של אלו שעושים זאת בתכיפות רבה מגיע לשלושה רבעים מבין הסטודנטים בתוכנית ה-M.Teach ולמחצית בקרב סטודנטים בהסבה. במסלול העל יסודי לתואר ראשון רק כשליש מהסטודנטים מצליחים לצפות במרבית השיעורים או בכולם במורה המאמן אך גם בעמיתיהם. גם נתוני הממוצעים על סולם תדירות צפייה בשיעורי אחרים מציירים תמונה דומה. בכל המסלולים ובמיוחד ב-M.Teach הם גבוהים כאשר מדובר בצפייה במורה מאמן.

הצפייה בשיעורי הסטודנט עצמו [Q14]

הצפייה בשיעורי הסטודנט הינה חלק חשוב בעבודתם של המדריך והמורה המאמן. היא משמשת בסיס למתן משוב ולמתן ציון בהתנסות. בלוח הבא נתונים על תכיפות הצפייה שמבצעים המדריך הפדגוגי מהמכללה, המורה החונך והסטודנטים האחרים בכיתה בסטודנטים המלמדים. הנתונים נוגעים לצפייה ביותר ממחצית השיעורים או בכולם.

לוח 9 א' – מס' הסטודנטים הנצפים ביותר ממחצית השיעורים או בכולם ושיעורי הצפייה בהם באחוזים מאלו שענו לשאלה.

מס' סטודנטים שנצפו בתדירות גדולה ע"י גורמים שונים ושיעורם ב- העונים לשאלה Q14			מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q14
חברים לכיתה	המורה החונך	מדריך פדגוגי מהמכללה	
76 (53.2%)	78 (56.1%)	30 (21.9%)	על יסודי B.Ed (137-143)
21 (33.4%)	31 (53.4%)	27 (41.5%)	על יסודי הסבה (58-65)
35 (60.4%)	52 (89.7%)	46 (78.0%)	M.Teach (58-59)
132 (50.0%)	161 (63.1%)	103 (39.7%)	סה"כ (255-261)

המורה החונך הוא זה שמרבה לצפות בסטודנט. למעלה מ-50% מהסטודנטים מציינים שהוא צופה בהם בלמעלה ממחצית השיעורים או בכולם וזה קורה בכל המסלולים ובמיוחד במסלול ה-M.Teach. במסלול זה שיעורי הצפייה בסטודנט המתנסה ע"י כל הגורמים הם הגבוהים ביותר (90%). ראוי לציון השיעור היחסי הנמוך של סטודנטים במסלול העל יסודי לתואר ראשון הנצפים בתדירות זו ע"י המדריך הפדגוגי המכללתי.

נתון נוסף התומך במסקנות אלו הינו ממוצע תדירות הצפייה בסטודנט המתנסה ע"י גורמים שונים.

לוח 9 ב' – ממוצע וסטיית תקן של תדירות הצפייה בשיעורי הסטודנט המתנסה על סולם 1 – אף פעם, 5 – בכל השיעורים.

ממוצע וסטיית תקן צפייה בשיעורי הסטודנט עצמו			מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q14
חברים לכיתה	המורה החונך	מדריך פדגוגי מהמכללה	
3.21 (1.8)	3.45 (1.7)	2.74 (1.2)	על יסודי B.Ed (137-143)
2.56 (1.7)	3.52 (1.5)	3.18 (1.4)	על יסודי הסבה (58-65)
3.52 (1.5)	4.47 (0.9)	4.12 (0.9)	M.Teach (58-59)
3.12 (1.7)	3.69 (1.5)	3.16 (1.3)	סה"כ (255-261)

גם כאן ממוצעי התדירות הצפייה בסטודנט המתנסה ע"י המורה החונך וע"י המדריך הפדגוגי מהמכללה (על סולם 1 – אף פעם, 5 – בכל השיעורים) הם הגבוהים ביותר, ובמיוחד במסלול ה-M.Teach.

תדירות מתן משוב על ביצוע השיעור שהועבר [Q15]

את הצפייה מלווה על פי רוב משוב שניתן ע"י הצופה בשיעור, המשוב תורם לשיפור ביצועי הסטודנט. תדירות מתן המשוב הינה סממן חשוב של איכות ההדרכה. הלוחות להלן מתארים את תדירות מתן המשוב על שיעורי הסטודנט.

לוח 10 א' – שיעור הסטודנטים המקבלים משוב על שיעוריהם (ביותר ממחצית או בכל השיעורים) מגורמים שונים.

מס' סטודנטים שמקבלים משוב בתדירות גבוהה ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q15
חברים לכיתה	מורה החונך	מדריך פדגוגי כללי	
63 (44.7%)	61 (43.4%)	61 (44.5%)	על יסודי B.Ed (137-141)
18 (29.0%)	32 (57.1%)	39 (59.1%)	על יסודי הסבה (56-66)
28 (48.3%)	36 (61.1%)	51 (86.5%)	M.Teach (58-59)
109 (41.7%)	129 (50.7%)	151 (57.6%)	סה"כ (254-262)

שיעור הסטודנטים המקבלים משוב בתדירות גבוהה מהמדריך הפדגוגי הכללי ומהמורה החונך הם הגבוהים ביותר. במיוחד במסלול ה-M.Teach. נתון מדאיג בשאלה זו היא השיעור הגבוה של סטודנטים במסלול הרגיל שטוענים שאינם מקבלים משוב כלל מהמורה החונך (30%).

לוח 10 ב' – ממוצע וסטיית תקן על סולם תדירות מתן משוב על השיעור שהסטודנט העביר על סולם 1 – אף פעם, 5 בכל השיעורים.

ממוצע וסטיית תקן קבלת משוב מגורמים שונים			מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q15
חברים לכיתה	מורה החונך	מדריך פדגוגי כללי	
2.96 (1.7)	2.99 (1.7)	3.32 (1.4)	על יסודי B.Ed (137-141)
2.44 (1.7)	3.57 (1.6)	3.74 (1.5)	על יסודי הסבה (56-66)
3.28 (1.6)	3.75 (1.5)	4.56 (0.9)	M.Teach (58-59)
2.91 (1.7)	3.30 (1.7)	3.71 (1.4)	סה"כ (254-262)

גם ממוצעי תדירות המשוב שמקבל הסטודנט מעידים על תדירות גבוהה של משוב מתקבל מהמדריך הפדגוגי הכללי והמורה החונך, במיוחד במסלול ה-M.Teach.

מיקום ועיתוי המשוב [Q16, Q17]

ככל שהמשוב ניתן במיקום שבו נערך השיעור ובעיתוי סמוך למתן השיעור, הוא אפקטיבי יותר. בלוחות שלהלן שיעור הסטודנטים המקבלים משוב בבית הספר ובאותו יום או השבוע בו ניתן השיעור ע"י הגורמים השונים הצופים בשיעור.

לוח 11 – מיקום ועיתוי המשוב.

מס' סטודנטים המקבלים משוב בביה"ס, ביום ההתנסות ובשבוע ההתנסות ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלות					מסלול וטווח מס' העונים לשאלות Q16, Q17
בית הספר	מכללה	בשני המקומות	באותו יום	באותו שבוע	
99 (70.2%)	23 (16.3%)	19 (13.5%)	119 (84.4%)	12 (8.5%)	על יסודי B.Ed (141)
52 (80.0%)	6 (9.2%)	7 (10.8%)	59 (89.4%)	4 (6.1%)	על יסודי הסבה (65-66)
49 (83.1%)	3 (5.1%)	7 (11.9%)	53 (91.4%)	3 (5.2%)	M.Teach (58-59)
200 (75.5%)	32 (12.1%)	33 (12.5%)	231 (87.2%)	19 (7.2%)	סה"כ (265)

מרבית הסטודנטים בכל המסלולים מציינים כי המשוב ניתן בבית הספר ובאותו יום בו לימדו.

תרומת המשוב לשיפור התפקוד המקצועי והרגשי של הסטודנטים [Q19, Q20]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה המשובים שהם מקבלים מהדמויות השונות שנמצאות עמם במגע מסייע להם בשיפור תפקודם המקצועי ותפקודם הרגשי כמורים. בלוחות הבאים שיעור הסטודנטים שציינו כי המשובים שהם מקבלים מסייעים להם במידה רבה ורבה מאוד לשיפור תפקודם המקצועי והרגשי.

לוח 12 א' – שיעורי תרומת המשוב לשיפור תפקוד מקצועי.

מס' סטודנטים שנעזרו במידה רבה ורבה מאוד במשובי גורמים שונים לשיפור תפקודם המקצועי ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה					מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q19
מדרוך כללי	מורה חונך	משוב חברים	משוב מורים ובעלי תפקידים	משוב תלמידים	
83 (62.9%)	49 (36.3%)	58 (44.3%)	4 (4.0%)	29 (24.2%)	על יסודי B.Ed (99-132)
41 (63.1%)	25 (43.9%)	23 (37.8%)	13 (32.5%)	24 (45.3%)	על יסודי הסבה (40-65)
56 (94.9%)	39 (66.1%)	33 (56.9%)	1 (2.9%)	15 (33.3%)	M.Teach (35-59)
180 (70.3%)	113 (45.0%)	114 (45.6%)	18 (10.3%)	68 (31.2%)	סה"כ (177-256)

לוח 12 ב' – ממוצע וסטיית תקן של תרומת המשוב מגורמים שונים לשיפור תפקוד מקצועי על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד.

ממוצע וסטיית תקן תרומת המשוב לשיפור תפקוד מקצועי על סולם 1 – כלל לא, 5 במידה רבה מאוד					מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q19
מדרוך כללי	מורה חונך	משוב חברים	משוב מורים ובעלי תפקידים	משוב תלמידים	
3.77 (1.2)	2.79 (1.5)	3.15 (1.3)	1.16 (0.7)	2.28 (1.3)	על יסודי B.Ed (99-132)
3.65 (1.2)	3.04 (1.4)	2.70 (1.5)	2.30 (1.6)	2.85 (1.5)	על יסודי הסבה (40-65)
4.64 (0.6)	3.68 (1.3)	3.36 (1.6)	1.11 (0.5)	2.58 (1.3)	M.Teach (35-59)
3.94 (1.1)	3.05 (1.5)	3.09 (1.4)	1.41 (1.1)	2.48 (1.4)	סה"כ (177-256)

שיעור הסטודנטים המעידים כי המשוב עזר להם במידה רבה ורבה מאוד לשפר את תפקודם המקצועי הינו הגבוה ביותר כאשר מדובר במשוב המדריך הכללי. התמונה דומה גם כשמנתחים את ממוצעי סולם תרומת המשוב. שיעור הסטודנטים המעריכים כי המשוב שקיבלו מהמדריך הפדגוגי הכללי תרם להם במידה רבה ורבה מאוד הינו הגבוה ביותר במסלול ה-M.Teach.

לוח 13 א' – שיעורי תרומת המשוב לשיפור תפקוד רגשי.

מס' סטודנטים שנעזרו במידה רבה ורבה מאוד במשובי גורמים שונים לשיפור תפקודם הרגשי ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה					מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q20
מדרוך כללי	מורה חונך	משוב חברים	משוב מורים ובעלי תפקידים	משוב תלמידים	
79 (61.2%)	44 (33.4%)	59 (44.2%)	2 (2.0%)	29 (24.6%)	על יסודי B.Ed (98-132)
38 (64.4%)	26 (50.0%)	20 (33.9%)	9 (22.5%)	16 (32.0%)	על יסודי הסבה (40-59)
56 (95.9%)	37 (63.8%)	35 (61.4%)	2 (6.1%)	16 (39.1%)	M.Teach (33-59)
173 (70.2%)	107 (44.2%)	12 (46.3%)	13 (7.6%)	61 (29.2%)	סה"כ (171-247)

לוח 13 ב' – ממוצע וסטיית תקן של תרומת המשוב לשיפור תפקוד רגשי, על סולם 1 – כלל לא, 5 במידה רבה מאוד.

ממוצע וסטיית תקן תרומת המשוב לשיפור תפקוד רגשי					מסלול וטווח מס' העונים לשאלה Q20
מדרוך כללי	מורה חונך	משוב חברים	משוב מורים ובעלי תפקידים	משוב תלמידים	
3.60 (1.4)	2.58 (1.5)	3.04 (1.4)	1.10 (0.5)	2.28 (1.5)	על יסודי B.Ed (98-132)
3.66 (1.1)	3.19 (1.1)	2.46 (1.5)	2.13 (1.5)	2.46 (1.5)	על יסודי הסבה (40-59)
4.53 (0.7)	3.55 (1.5)	3.53 (1.5)	1.21 (0.7)	2.80 (1.5)	M.Teach (33-59)
3.84 (1.3)	2.95 (1.5)	3.06 (1.5)	1.36 (1.0)	2.43 (1.5)	סה"כ (171-247)

שיעור הסטודנטים המעריכים כי המשוב שקיבלו מהמדריך הפדגוגי תרם להם במידה רבה – רבה מאוד לשיפור תפקודם הרגשי הוא הגבוה ביותר ובמיוחד במסלול ה-M.Teach. נראה איפוא שמשובי המדריך הפדגוגי הכללי והמורה החונך משפיעים באופן שונה, הראשונים על התפקוד הרגשי והמורים החונכים על תפקוד מקצועי.

מעורבות בפעילויות בית ספריות שונות במהלך ההתנסות [Q18]

ההתנסות המעשית אמורה לזמן לסטודנטים הזדמנויות לחרוג מכתלי הכיתה ולהכיר את בית הספר על מכלול פעילויותיו. זאת ניתן היה להשיג ע"י שיתוף הסטודנטים בפעילויות הבית ספריות השונות.

סטודנטים נתבקשו לדווח על התדירות שבה ניתנה להם ההזדמנות להיות מעורבים בפעילויות השונות.

לוח הבא מציג את שיעור הסטודנטים שהיו מעורבים במרבית ימי ההתנסות או בכולם בפעילויות שונות בביה"ס.

לוח 14 א' – מס' הסטודנטים המעורבים בפעילויות בית ספריות שונות במרבית ובכל ימי ההתנסות ושיעורם מאלו שענו לשאלה.

מס' סטודנטים שניתנה להם הזדמנות במרבית ימי ההתנסות או בכולם להיות מעורבים בפעילויות בית ספריות שונות ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				פעילויות בית ספריות
סה"כ (256-264)	M.Teach (57-59)	על יסודי הסבה (63-65)	על יסודי B.Ed (140-143)	
10 (3.8%)	3 (5.1%)	3 (4.6%)	4 (2.8%)	ישיבות מורים
4 (1.5%)	0 (0%)	2 (3.2%)	2 (1.4%)	יום הורים
3 (1.2%)	0 (0%)	2 (3.2%)	1 (0.7%)	עבודה מול הורים
7 (2.7%)	0 (0%)	6 (9.4%)	1 (0.7%)	הצגה, טיול
14 (5.3%)	2 (3.4%)	8 (12.5%)	4 (2.8%)	פגישות עם מורים - עבודה
4 (1.5%)	0 (0%)	3 (4.7%)	1 (0.7%)	פגישות עם מורים - חברה
44 (16.7%)	6 (10.4%)	16 (25.0%)	22 (15.6%)	תצפיות מחקר פעולה

לוח 14 ב' – ממוצע וסטיית תקן על סולם מעורבות בפעילות בית ספרית, 1 – אף פעם, 5 – בכל אחד מימי ההתנסות.

ממוצע וסטיית תקן מעורבות בפעילות בית ספרית				פעילויות בית ספריות
סה"כ (256-264)	M.Teach (57-59)	על יסודי הסבה (63-65)	על יסודי B.Ed (140-143)	
1.29 (0.8)	1.31 (0.9)	1.43 (0.9)	1.22 (0.7)	ישיבות מורים
1.09 (0.5)	1.0 (0)	1.23 (0.7)	1.06 (0.5)	יום הורים
1.09 (0.5)	1.02 (0.1)	1.21 (0.7)	1.07 (0.4)	עבודה מול הורים
1.32 (0.7)	1.39 (0.5)	1.58 (1.1)	1.17 (0.5)	הצגה, טיול
1.43 (0.8)	1.43 (0.7)	1.73 (1.2)	1.3 (0.7)	פגישות עם מורים – עבודה
1.17 (0.6)	1.12 (0.3)	1.36 (0.9)	1.10 (0.4)	פגישות עם מורים – חברה
1.95 (1.3)	2.02 (1.1)	2.13 (1.6)	1.85 (1.3)	תצפיות מחקר פעולה

מעורבות הסטודנטים בפעילויות בית ספריות השונות מעטה ביותר בכל המסלולים. שיעור קטן בלבד (בין 10% ל-25%) מעורב בבית הספר באמצעות מחקר פעולה או תצפית. פעילות שאינה מעידה על מעורבות ממשית בפעילות הבית ספרית. גם ממוצעי המעורבות נמוכים למעט אלו המתארים את המעורבות באמצעות מחקר פעולה.

המידה שבה אפשרה העבודה המעשית להתנסות במגוון התנסויות [25Q]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה אפשרה להם העבודה המעשית בביה"ס להתנסות במגוון ההתנסויות. לוחות 15 א', ב' מציג את שיעור הסטודנטים המעידים כי ההתנסות אפשרה זאת להם במידה רבה ורבה מאוד.

לוח 15 א' – אפשרות להתנסות במגוון התנסויות.

מס' סטודנטים שההתנסות אפשרה להם להתנסות במגוון ביצועים במידה רבה ורבה מאוד ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				אפשרות להתנסות
סה"כ (261-263)	M.Teach (59)	על יסודי הסבה (64)	על יסודי B.Ed (138-141)	
172 (65.4%)	49 (83.0%)	39 (61.0%)	84 (60.0%)	תכנון הוראה
174 (66.2%)	47 (79.7%)	42 (65.6%)	85 (60.7%)	ביצוע הוראה
132 (50.6%)	34 (57.6%)	37 (58.7%)	61 (43.9%)	הכרת תלמידים
146 (55.5%)	42 (71.2%)	38 (59.4%)	66 (47.2%)	הכרת עצמי
156 (59.0%)	44 (74.6%)	42 (65.7%)	70 (49.7%)	הפעלת שיקול דעת
104 (39.8%)	27 (45.7%)	34 (53.1%)	43 (31.2%)	הכרת מערכת
125 (47.7%)	42 (71.2%)	34 (53.2%)	49 (35.3%)	קשר בין תיאוריה ומעשה

לוח 15 ב' - ממוצע וסטיית תקן של האפשרות להתנסות במגוון התנסויות, על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד.

ממוצע וסטיית תקן אפשרות להתנסות במגוון התנסויות				אפשרות להתנסות
סה"כ (261-263)	M.Teach (59)	על יסודי הסבה (64)	על יסודי B.Ed (138-141)	
3.79 (1.1)	4.22 (0.9)	3.61 (1.1)	3.70 (1.1)	תכנון הוראה
3.81 (1.1)	4.17 (0.9)	3.77 (1.1)	3.68 (1.2)	ביצוע הוראה
3.39 (1.2)	3.73 (1.0)	3.43 (1.4)	3.23 (1.2)	הכרת תלמידים
3.61 (1.1)	4.05 (1.1)	3.69 (1.0)	3.39 (1.1)	הכרת עצמי
3.55 (1.2)	3.86 (1.1)	3.66 (1.4)	3.38 (1.2)	הפעלת שיקול דעת
3.14 (1.2)	3.32 (1.2)	3.34 (1.4)	2.97 (1.2)	הכרת מערכת
3.36 (1.2)	3.85 (1.0)	3.48 (1.1)	3.09 (1.2)	קשר בין תיאוריה ומעשה

ההתנסות מאפשרת במידה רבה ורבה מאוד, לשיעור גבוה יחסית של סטודנטים לתכנן, לבצע הוראה (בין 60% ל-80%), להכיר יכולת כמורה ולהפעיל שיקולי דעת (בין 40% ל-70%). שיעורי הסטודנטים הגבוהים ביותר הינם בתכנית ה-M.Teach.

עיבוד נוסף שנעשה כלל פילוח האפשרויות להתנסות במגוון התנסויות לפי שנים, בלוח הבא ממצאי הניתוח.

לוח 15 ג' – מספר ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה שהייתה להם אפשרות להתנסות במידה רבה, רבה מאוד במגוון התנסויות, לפי שנים.

שנה ג'	שנה ב'	שנה א'	
38 (51.3%)	68 (66.6%)	62 (75.6%)	תכנון הוראה
39 (52.7%)	69 (67.6%)	61 (74.3%)	ביצוע הוראה
28 (37.9%)	51 (51.0%)	48 (58.5%)	הכרת תלמידים
46 (52.1%)	55 (53.9%)	53 (64.6%)	הכרת עצמי
34 (46.0%)	60 (58.3%)	57 (59.5%)	הפעלת שיקול דעת
18 (24.2%)	42 (41.6%)	40 (48.7%)	הכרת מערכת
22 (29.2%)	46 (48.6%)	53 (64.7%)	קשר בין תיאוריה ומעשה

בפילוח לפי שנים ניכרת ירידה בשיעור הסטודנטים המעידים כי ההתנסות אפשרה להם להתנסות במגוון ביצועים מהשנה הראשונה לשלישית.

הקשר בין הנעשה בהתנסות ובלימודים העיוניים [Q28]

הקשר בין התיאוריה והמעשה נבחן באמצעות שאלה שבה נתבקשו הסטודנטים לציין באיזו מידה מה שנלמד בקורסים העיוניים קשור להתנסות המעשית בפועל.

הלוחות הבאים מציגים את שיעור הסטודנטים המציינים שהדברים הנלמדים בקורסים קשורים במידה רבה ורבה מאוד להתנסותם המעשית ואת ממוצע תגובתם לשאלה אודות הקשר על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה.

לוח 16 א' – הקשר בין הנלמד בקורסים וההתנסות המעשית.

מס' סטודנטים שצינו שהיה קשר בין הנלמד בקורסים במכללה והנעשה בהתנסות ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				הקורסים
ס"כ (214-253)	M.Teach (40-51)	על יסודי הסבה (44-61)	על יסודי B.Ed (122-136)	
103 (40.9%)	31 (54.4%)	25 (42.4%)	47 (34.6%)	תחומי הדעת
113 (44.7%)	44 (75.9%)	28 (45.9%)	41 (30.5%)	דידקטיקה – דרכי הוראה
52 (23.7%)	19 (40.4%)	13 (26.0%)	20 (16.4%)	הערכה
22 (10.3%)	4 (9.4%)	6 (13.6%)	12 (9.5%)	סוציולוגיה
29 (13.1%)	3 (7.5%)	10 (20.4%)	16 (12.1%)	פסיכולוגיה
40 (17.7%)	10 (19.6%)	13 (28.3%)	17 (13.1%)	פילוסופיה

לוח 16 ב' – ממוצע וסטיית תקן של הקשר בין הנלמד בקורסים וההתנסות המעשית על סולם 1-5.

הקורסים	ממוצע וסטיית תקן קשר בין הנלמד בקורסים וההתנסות המעשית			
	על יסודי B.Ed (122-136)	על יסודי הסבה (44-61)	M.Teach (40-51)	סה"כ (214-253)
תחומי הדעת	3.04 (1.1)	3.24 (1.1)	3.30 (1.6)	3.14 (1.2)
דידקטיקה – דרכי הוראה	2.87 (1.2)	3.23 (1.2)	3.97 (1.2)	3.21 (1.3)
הערכה	2.30 (1.5)	2.50 (1.3)	2.89 (1.4)	2.47 (1.3)
סוציולוגיה	1.93 (1.1)	2.23 (1.2)	1.93 (1.2)	1.99 (1.1)
פסיכולוגיה	2.14 (1.1)	2.61 (1.2)	1.78 (1.1)	2.18 (1.1)
פילוסופיה	2.22 (1.2)	2.57 (1.4)	2.37 (1.2)	2.33 (1.2)

שיעור הסטודנטים המוצאים קשר בין הלימוד העיוני בקורסים וההתנסות גבוה בקרב סטודנטים במסלול ה-M.Teach ובהסבה. ב-M.Teach בעיקר במה שקשור לתחומי הדעת ולדרכי הוראה והערכה, ובהסבה במה שקשור לקורסים העיוניים.

בשאלה זו יש מספר רב של סטודנטים שלא ענו. דבר המעמיד בספק את אמינות הממצאים. בנוסף בין שליש לחצי מהסטודנטים שענו טוענים שאין בכלל קשר בין ההתנסות והלימודים התיאורטיים, בסוציולוגיה, פסיכולוגיה ופילוסופיה.

סיכום הפעילות המתרחשת בהתנסות

- כמחצית מהסטודנטים חשים שקיבלו הכנה מספקת לשיעור שהעבירו. במיוחד במה שקשור לתכני הוראה ומיומנויות הוראה. שיעורי הסטודנטים הנ"ל גבוהים ביותר בתוכנית ה-M.Teach, יתכן כי הדבר קשור בלימודיהם הקודמים.
- רק ל-1/3 מהסטודנטים לתואר ראשון B.Ed היתה הזדמנות ללמד בפועל כיתה שלמה. בהסבה רק ל-1/4. ב-M.Teach לפחות מ-10%.
- אפשרויות הצפייה במורה המאמן גבוהות במסלול ה-M.Teach ובהסבה ונמוכות יחסית במסלול B.Ed.
- שיעור הסטודנטים הנצפים ע"י המדריך הפדגוגי, המורה החונך וחבריהם לכיתה גבוהים ביותר במסלול ה-M.Teach.
- שיעור הסטודנטים המקבלים משוב בתדירות גבוהה (יותר ממחצית השיעורים או בכולם) מהמדריך הפדגוגי, המורה החונך וחבריהם לכיתה הינו הגבוה ביותר במסלול ה-M.Teach.
- מרבית הסטודנטים (למעלה מ-90%) בכל המסלולים מציינים כי המשוב ניתן בביה"ס ובאותו יום בו לימדו.
- מרבית הסטודנטים מעריכים כי המשוב שקיבלו מהמדריך הפדגוגי תרם להם במידה רבה ורבה מאוד לשיפור תפקודם המקצועי והרגשי. שיעורים אלו הינם הגבוהים ביותר במסלול ה-M.Teach. שיעור גבוה של סטודנטים (למעלה מ-60%) מציינים גם את תרומתם הרבה של משובי המורה החונך במסלול ה-M.Teach.
- מעורבות הסטודנטים בפעילויות בית ספריות שונות נמוכה בכל המסלולים.
- ההתנסות מאפשרת במידה רבה ורבה מאוד לשיעור גבוה של סטודנטים לתכנן, ולבצע הוראה (60%-80%), להכיר את יכולתם ולהפעיל שיקול דעת (40%-70%). השיעורים הגבוהים הינם במסלול ה-M.Teach.
- שיעור הסטודנטים המוצאים שיש קשר בין הנעשה בהתנסות והלימוד העיוני בקורסים אינו גבוה וקשור בעיקר לנלמד בתחומי הדעת ובדרכי הוראה. גם כאן שיעור הסטודנטים הגבוהים הם במסלול ה-M.Teach, ואחריו במסלול ההסבה.

תרומת ההתנסות

תרומת ההתנסות [Q26]

סטודנטים נתבקשו להעריך את התרומה שנתרמו מן ההתנסות המעשית בתחומים שונים. רכישת מיומנויות הוראה, יכולת תכנון שיעור ויחידת לימוד, הכרת תוכנית לימודים, הכרת המציאות החינוכית, עבודה עם עמיתים, הכרה עם עצמם ובניית זהות מקצועית.

בלוח הבא שיעור הסטודנטים המעריכים במידה רבה, רבה מאוד את תרומת ההתנסות בתחומים אלו.

לוח 17 א' – תרומת ההתנסות המעשית.

מס' סטודנטים המעריכים את תרומת ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				מיומנויות ויכולות
ס"ח (261-264)	M.Teach (58-59)	על יסודי הסבה (63-64)	על יסודי B.Ed (141-142)	
114 (43.2%)	37 (62.7%)	26 (41.3%)	51 (35.9%)	מיומנויות – ניהול דיון [Q26_1]
135 (51.0%)	43 (72.9%)	30 (46.9%)	62 (43.7%)	מיומנויות – שאלת שאלות [Q26_2]
114 (43.0%)	41 (69.3%)	21 (32.9%)	52 (36.6%)	מיומנויות – מתן משוב [Q26_3]
192 (73.0%)	36 (61.0%)	21 (32.8%)	48 (33.8%)	מיומנויות – ניהול כיתה [Q26_6]
116 (43.9%)	51 (86.4%)	46 (73.0%)	95 (67.4%)	תכנון – שיעור [Q26_4]
105 (39.6%)	33 (55.9%)	29 (45.3%)	54 (38.3%)	תכנון – יחידת הוראה [Q26_5]
121 (45.8%)	39 (66.1%)	31 (54.0%)	48 (33.1%)	הכרת תוכנית הלימודים [Q26_7]
158 (60.1%)	46 (78.0%)	41 (65.1%)	71 (50.4%)	הכרת מציאות כיתתית [Q26_8]
109 (41.6%)	32 (54.2%)	27 (42.2%)	50 (35.9%)	הכרת מציאות בית ספרית [Q26_9]
113 (42.7%)	25 (42.3%)	26 (40.6%)	62 (43.6%)	עבודה עם עמיתים [Q26_10]
129 (51.7%)	40 (67.8%)	33 (53.2%)	56 (40.0%)	בטחון עצמי [Q26_11]
114 (43.2%)	35 (60.4%)	31 (48.4%)	48 (33.6%)	זהות מקצועית [Q26_12]

מבין שלל המיומנויות, המיומנות שלגביה נמצא השיעור הגבוה ביותר (יותר משני שליש של הסטודנטים מעריכים כי נתרמו בעבודה המעשית ביחס אליה במידה רבה, רבה מאוד) היא מיומנות תכנון שיעור. ממצא זה נכון בכל המסלולים. למעלה ממחצית הסטודנטים מעריכים גם את תרומת ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד להכרת המציאות הכיתתית וביטחון עצמי. המסלול שבו שיעורי הסטודנטים המעריכים במידה רבה ורבה מאוד את תרומת ההתנסות בתחומים השונים הינו הגדול ביותר הוא במסלול ה-M.Teach.

לוח 17 ב' – ממוצע וסטיית תקן תרומת ההתנסות המעשית על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה.

ממוצע וסטיית תקן תרומת ההתנסות המעשית				מיומנויות ויכולות
סה"כ (261-264)	M.Teach (58-59)	על יסודי הסבה (63-64)	על יסודי B.Ed (141-142)	
3.26 (1.2)	3.73 (1.1)	3.37 (1.2)	3.01 (1.1)	מיומנויות – ניהול דיון
3.45 (1.2)	3.93 (1.0)	3.47 (1.2)	3.23 (1.1)	מיומנויות – שאלת שאלות
3.19 (1.2)	3.76 (1.2)	2.92 (1.3)	3.08 (1.2)	מיומנויות – מתן משוב
3.21 (1.2)	3.80 (1.1)	3.16 (1.2)	2.99 (1.2)	מיומנויות – ניהול כיתה
3.95 (1.0)	4.41 (0.8)	3.87 (1.0)	3.79 (1.1)	תכנון – שיעור
3.27 (1.3)	3.59 (1.2)	3.17 (1.2)	3.17 (1.3)	תכנון – יחידת הוראה
3.23 (1.3)	3.75 (1.1)	3.41 (1.3)	2.94 (1.2)	הכרת תוכנית הלימודים
3.66 (1.1)	4.08 (1.0)	3.75 (1.1)	3.45 (1.2)	הכרת מציאות כיתתית
3.18 (1.2)	3.44 (1.2)	3.31 (1.2)	3.01 (1.2)	הכרת מציאות בית ספרית
3.12 (1.4)	3.31 (1.2)	3.06 (1.4)	3.08 (1.4)	עבודה עם עמיתים
3.31 (1.3)	3.85 (1.0)	3.48 (1.3)	3.01 (1.3)	בטחון עצמי
3.17 (1.3)	3.71 (1.1)	3.39 (1.2)	2.85 (1.3)	זהות מקצועית

גם על פי ממוצעי סולם תרומת ההתנסות (1-5), מוצאים הסטודנטים כי התרומות החזקות ביותר קשורות בתכנון שיעור, היכרות עם המציאות הכיתתית ובטחון עצמי. בסה"כ יש דמיון בין הממוצעים השונים ובין נתוני ההתפלגות.

בפילוח לפי שנות לימוד של מספר ושיעורי הסטודנטים המעריכים במידה רבה, רבה מאוד את תרומת ההתנסות ל-12 מיומנויות ויכולות מתגלה תמונה של דעיכה משיעור הסטודנטים מהשנה הראשונה לשנה השלישית, בלוח הבא הנתונים.

לוח 17 ג' – מספר ושיעורי הסטודנטים ב-% המעריכים במידה רבה, רבה מאוד את תרומת ההתנסות המעשית לרכישת מיומנויות ויכולות בפילוח לפי שנת לימוד.

שנה ג'	שנה ב'	שנה א'	מיומנויות ויכולות
26 (34.7%)	40 (39.7%)	47 (56.6%)	ניהול דיון
32 (42.6%)	48 (47.1%)	53 (63.8%)	שאלת שאלות
24 (32.0%)	42 (41.2%)	46 (55.4%)	מתן משוב
21 (28.0%)	37 (36.2%)	44 (53.0%)	ניהול כיתה
50 (66.7%)	70 (69.3%)	67 (81.7%)	תכנון שיעור
27 (36.0%)	41 (40.6%)	44 (53.0%)	תכנון יחידת הוראה
27 (36.0%)	38 (37.3%)	54 (65.8%)	הכרת תוכנית הלימודים
36 (48.0%)	54 (54.0%)	64 (77.1%)	הכרת מציאות כיתתית
25 (33.8%)	37 (37.0%)	43 (51.8%)	הכרת מציאות בית ספרית
32 (42.7%)	47 (46.1%)	32 (38.6%)	עבודה עם עמיתים
23 (31.1%)	51 (51.5%)	50 (60.2%)	בטחון עצמי
23 (30.7%)	43 (32.2%)	45 (54.9%)	זהות מקצועית

שביעות רצון מההדרכה בהתנסות [Q24]

במקביל לשאלה על התרומה שנתרמו בהתנסות נשאלו הסטודנטים לגבי שביעות רצונם מהדמויות שעסקו בהדרכתם במהלך ההתנסות. הלוח שלהלן מסכם את שיעורי הסטודנטים שצינו שביעות רצון רבה, רבה מאוד.

לוח 18 א' – מס' ושיעור שביעות רצון מגורמים שונים המעורבים בהדרכה.

מס' סטודנטים שמביעים שביעות רצון רבה ורבה מאוד מגורמים שונים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
סה"כ (213-258)	M.Teach (41-59)	על יסודי הסבה (52-65)	על יסודי B.Ed (126-137)	
190 (73.6%)	57 (96.6%)	81 (78.5%)	82 (61.2%)	המדריך הפדגוגי
134 (55.1%)	45 (76.3%)	33 (66.0%)	56 (41.7%)	החונך
112 (43.4%)	36 (61.0%)	37 (59.7%)	39 (28.5%)	בית הספר
65 (27.2%)	25 (47.2%)	24 (41.3%)	16 (12.5%)	שיתוף פעולה עם מורי ביה"ס
38 (17.8%)	6 (14.7%)	21 (40.4%)	11 (9.2%)	מנהל ביה"ס

לוח 18 ב' – ממוצע וסטיית תקן שביעות רצון מגורמים שונים המעורבים בהדרכה על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד.

ממוצע וסטיית תקן שביעות רצון מגורמים שונים				
סה"כ (213-258)	M.Teach (41-59)	על יסודי הסבה (52-65)	על יסודי B.Ed (126-137)	
4.06 (1.1)	4.68 (0.6)	4.17 (0.9)	3.73 (1.2)	המדריך הפדגוגי
3.40 (1.4)	3.90 (1.2)	3.60 (1.3)	3.10 (1.4)	החונך
3.16 (1.3)	3.71 (1.1)	3.56 (1.2)	2.74 (1.2)	בית הספר
2.50 (1.4)	3.25 (1.5)	2.98 (1.4)	1.98 (1.2)	שיתוף פעולה עם מורי ביה"ס
1.90 (1.3)	1.71 (1.2)	2.71 (1.6)	1.62 (1.1)	מנהל ביה"ס

שיעור הסטודנטים המציינים שביעות הרצון מההדרכה שקיבלו בהתנסות מהמדריך הפדגוגי הינו הגבוה ביותר בכל המסלולים ורק אחר כך מהמורה החונך. גם כאן הערכים הגבוהים מאפיינים את מסלול ה-M.Teach.

מוכנות לעבודה [Q27]

בשאלה מסכמת נתבקשו הסטודנטים לציין האם בזכות ההדרכה שקיבלו בהתנסות המעשית הם מרגישים מוכנים להוראה. האפשרויות לתשובה היו 1 – לא, 2 – כן, 3 – חלקי. לוח מסכם את שיעורי הסטודנטים שענו לכל אחת מהאפשרויות.

לוח 19 א' – מס' ושיעור מוכנות להוראה.

מס' סטודנטים שענו המוכנים במידות שונות להוראה בתום ההתנסות המעשית ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			מסלול ומס' העונים לשאלה Q27
לא מוכנים	מוכנים חלקית	מוכנים	
75 (64.1%)	6 (5.1%)	36 (30.8%)	על יסודי B.Ed (117)
19 (33.9%)	4 (7.1%)	31 (55.4%)	על יסודי הסבה (56)
14 (24.1%)	7 (12.1%)	37 (63.8%)	M.Teach (58)
108 (46.8%)	17 (7.4%)	104 (45.0%)	כולם (231)

שיעור סטודנטים במסלול העל יסודי M.Teach המרגישים עצמם מוכנים להוראה בזכות ההדרכה בעבודה המעשית הוא הגבוה ביותר, לעומת 30% בעל יסודי B.Ed. אחריו שיעור הסטודנטים בהסבה.

בחנו גם את התפלגות התשובות לשאלת המוכנות בפילוח לפי שנות לימוד, הלוח הבא מציג התפלגות זו.

לוח 19 ב'- מוכנות סטודנטים להוראה בתום ההתנסות בפילוח לפי שנות לימוד.

מס' ושיעור הסטודנטים מאלו שענו לשאלה המוכנים ברמות שונות להוראה			שנה ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
לא מוכנים	מוכנים חלקית	מוכנים	
23 (29.1%)	10 (12.7%)	46 (58.2%)	שנה א'
48 (55.2%)	2 (2.3%)	35 (40.2%)	שנה ב'
36 (60.0%)	5 (8.3%)	19 (31.7%)	שנה ג'

התמונה המצטיירת הינה של ירידה בשיעור הסטודנטים החשים מוכנים לעבודה משנה א' לשנה ג'.

סיכום תרומת ההתנסות

- שיעור הסטודנטים המעריכים במידה רבה ורבה מאוד את תרומת ההתנסות נוגע לתרומה לתכנון שיעור ולהכרת המציאות הכיתתית. גם כאן השיעורים הגבוהים הם של סטודנטים במסלול ה-M.Teach.
- שיעור הסטודנטים המביעים שביעות רצון מגורמים המעורבים בהדרכה הינו הגבוה ביותר בהקשר למדריך הפדגוגי. גם כאן השיעור הגבוה ביותר הינו בקרב הלומדים במסלול ה-M.Teach.
- כמחצית מהסטודנטים במסלול ההסבה מרגישים מוכנים להוראה בזכות ההתנסות, כ-30% במסלול העל יסודי B.Ed ורק כ-12% מאלו שבמסלול ה-M.Teach.
- משנה א' לשנה ג' חלה ירידה בשיעורי הסטודנטים המרגישים מוכנים להוראה, ועלייה בשיעורי הסטודנטים שחשים לא מוכנים להוראה בעקבות ההתנסות המעשית.

סיכום השוואת מאפייני ההתנסות המעשית במסלולי ההכשרה לעל יסודי

סיכום זה מנסה להשוות בין המסלולים השונים המכשירים מורים לביה"ס הל יסודי. ההשוואה נוגעת להיבטים הארגוניים, לפעילות המתרחשת בהתנסות ולתרומתה. לגבי כל אחד מההיבטים, השוונו את שיעור הסטודנטים בכל אחד מתתי מסלול ההכשרה שבחרו בהיבט זה בשכיחות גבוהה. ציינו את המסלול ששיעורי הסטודנטים בו היו הגבוהים ביותר ב+ או לפעמים ++ (בדרך כלל מעל 60%).

בלוח הבא ניסיון לבטא את השוני שבין תתי המסלולים.

קריטריוני השוואה – היבט ארגוני	על יסודי B.Ed.	על יסודי הסבה	M.Teach
19. דגם התנסות מסורתי (כמחצית הסטודנטים)		+	+
20. היקף התנסות 1/2 – 1 יום	+		+
21. בחירת ביה"ס ע"י מדריך	+		+
22. שיתוף סטודנטים בבחירת ביה"ס		+	+
23. היכרות עם קריטריוני הערכה			+
24. קביעת ציון ע"פ נוכחות, מערך שיעור וביצועו			+
סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים שבחר בהם גבוה	2	2	6

קריטריוני השוואה – הפעילות המתרחשת בהתנסות	על יסודי B.Ed.	על יסודי הסבה	M.Teach
12. הכנה מספקת לשיעור במיומנויות הוראה			+
13. שיעור מלא לכל הכיתה	+		
	(רק 1/3)		
14. צפייה בשיעורי המורה המאמן			+
15. צפייה בשיעור הסטודנט ע"י המדריך			+
16. צפייה בשיעור הסטודנט ע"י המורה המאמן			+
17. קבלת משוב ממדריך פדגוגי			+
18. קבלת משוב ממורה חונך			+
19. מיקום משוב בבי"ס וביום ההתנסות	+	+	+
20. תרומת משוב לשיפור תפקוד מקצועי ורגשי	+	+	++
21. התנסות במגוון התנסויות, תכנון וביצוע הוראה	+	+	++
22. הכרת עצמו			+
23. הפעלת שיקול דעת			+
24. קשר בין הנעשה בהתנסות והקורסים העיוניים, תחומי דעת ודידקטיקה			+
סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים שבחר בהם גבוה	4	3	12

קריטריוני השוואה – תרומת ההתנסות	על יסודי B.Ed.	על יסודי הסבה	M.Teach
7. מיומנות שאילת שאלות			+
8. תכנון שיעור		+	+
9. הכרת מציאות כתתית			+
10. בטחון עצמי			+
11. שביעות רצון ממדריך פדגוגי		+	++
12. שביעות רצון מהחונך		+	+
13. מוכנות לעבודה			+
סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים שבחר בהם גבוה		3	7

בהשוואה הנוגעת להיבטים הארגוניים נבחרו ע"י שיעור גבוה של סטודנטים כל ששת הקריטריונים במסלול ה-M.Teach. בהשוואה הנוגעת לפעילות המתרחשת בהתנסות נבחרו ע"י שיעור גבוה של סטודנטים, 11 מתוך 12 קריטריוני הפעילות במסלול ה-M.Teach ובהשוואה הנוגעת לתרומת ההתנסות נבחרו ע"י שיעור גבוה של סטודנטים כל שבעת הקריטריונים. במסלולים האחרים מס' הקריטריונים שנבחרו הוא נמוך.

ברוב המדדים המתארים את הפעילות המתרחשת בהתנסות המעשית ובאלו המתארים את תפיסת הסטודנטים המתנסים ואת תרומותיה מתבלט מסלול ה-M.Teach.

התנסות מעשית בשלושה דגמי הכשרה מעשית במסלולי החינוך העל יסודי לתואר הראשון ולהכשרת אקדמאים להוראה (הסבה)

כיום מתקיימים בישראל שלושה דגמים של הכשרה מעשית. דגם מסורתי שלפיו מתנסים הסטודנטים להוראה כבודדים בבתי ספר בהנחיית מורה חונך ובפיקוח מדריך פדגוגי שהוא איש סגל במוסד ההכשרה ואחראי גם להערכת הסטודנטים. הדגם השני הינו דגם השותפות המתקיים בבתי ספר לפיתוח מקצועי (PDS) Professional Development Schools. גם כאן לכל סטודנט יש מורה חונך ולעיתים מספר מורים חונכים אבל בביה"ס מרוכזת קבוצה גדולה של סטודנטים ומדריכיהם מהמוסד המכשיר. במודל זה אמורים הסטודנטים להכיר טוב יותר את ביה"ס כארגון. הדגם השלישי הינו דגם ביניים שעל פיו הקבוצה המרוכזת בבית הספר קטנה יותר מזו המרוכזת במודל ה-PDS.

הדוח הנוכחי עוסק בהשוואת ההתנסות בשלושת הדגמים העיקריים במתקיימים במכללה: הדגם המסורתי, דגם הביניים ודגם ה-PDS. כדי לאפיין את הדגמים הללו השתמשנו בנתונים שנאספו מהסטודנטים עצמם. הסטודנטים נשאלו שתי שאלות – האם הם מתנסים לבדם בבית הספר או עם סטודנטים נוספים ועם כמה. סטודנטים שצינו כי הם מתנסים בבית ספר לבדם או עם עוד אחד או שני סטודנטים נוספים הוגדרו כסטודנטים המתנסים בדגם מסורתי. סטודנטים המתנסים עם עוד סטודנטים (קבוצה בין 4 ל-11) הוגדרו כמתנסים במבנה ביניים וסטודנטים המתנסים עם קבוצה גדולה יותר (12 ומעלה סטודנטים נוספים) הוגדרו כמתנסים בדגם PDS.

בדוח שלהלן נשווה בין שלושת הדגמים במסלול החינוך העל יסודי. ההשוואה תתייחס לשלושה נושאים. 1. מאפיינים ארגוניים (מס' הסטודנטים בכל דגם, היקף ההתנסות, אופן בחירת בתי הספר ואופן הערכת הסטודנטים). 2. מאפייני הפעילות המתרחשת בהתנסות (הכנה לשיעור, תדירות הוראה בפועל, תדירות הצפייה באחרים, תדירות הצפייה בסטודנט, המשוב הניתן לסטודנט ותרומתו ומעורבות הסטודנט בפעילות בית הספר והקשר עם הלימודים העיוניים). 3. תפיסת הסטודנטים את תרומת ההתנסות (מגוון ההתנסויות, תרומה בתחומים שונים, תחושת מוכנות להוראה, שביעות רצון).

השוואת דגמי התנסות במסלולי העל יסודי על פי מאפיינים ארגוניים

שכיחות הלומדים בדגמים השונים [Q5, Q5a]

בהתבסס על תשובות סטודנטים, מספר הסטודנטים בתשע"ח במסלולי העל יסודי בשלושת דגמי ההתנסות והתפלגותם על-פי שנות הלימוד מוצגת בלוח הבא.

לוח 1 – דגם ההתנסות.

דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלון	מס' סטודנטים על פי שנות לימוד ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			
	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנים אחרות
מסורתי (122)	48 (39.3%)	40 (32.8%)	30 (24.6%)	4 (3.2%)
ביניים (79)	34 (43.0%)	31 (39.2%)	13 (16.5%)	1 (1.3%)
PDS (63)	1 (1.6%)	31 (49.2%)	31 (49.2%)	0 (0%)
כולם (264)	83 (31.4%)	102 (38.6%)	74 (28.0%)	5 (1.9%)

בדגם המסורתי מתנסים כמחצית הסטודנטים שענו והם מתפלגים בכל אחת משלושת השנים. בדגם הביניים כ-30% ואף הם מתפלגים בכל אחת משלושת שנות הלימוד. בדגם ה-PDS מתנסים כרבע מהסטודנטים הלומדים רק בשנים ב' ו-ג'.

היקף ההתנסות בדגמים השונים [Q8]

הסטודנטים נשאלו כמה ימים בשבוע הם מתנסים בבית הספר. בלוח הבא התפלגות הסטודנטים הנמצאים בין חצי לבין יום וחצי, יומיים, שלושה ימים ויותר.

לוח 2 – היקף השהייה בבית הספר.

דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלון	מס' סטודנטים על היקף השהייה בבית הספר ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			
	חצי – יום וחצי	יומיים	שלושה ימים	יותר משלושה ימים
מסורתי (122)	97 (79.5%)	16 (13.1%)	5 (4.1%)	4 (3.3%)
ביניים (79)	72 (92.3%)	5 (6.4%)	0 (0%)	1 (1.3%)
PDS (63)	42 (73.7%)	14 (24.6%)	0 (0%)	1 (1.8%)
כולם (264)	224 (82.8%)	35 (13.1%)	5 (1.9%)	6 (2.3%)

רוב הסטודנטים בשלושת הדגמים מתנסים חצי יום עד יום וחצי בשבוע. בדגם ה-PDS, כרבע מהם מתנסים יומיים בשבוע.

בחירת בית הספר להתנסות [Q23]

מידת השיתוף של הסטודנטים בבחירת בית הספר האומן נבדקה באמצעות שלוש אפשרויות: המלצת המדריך, המלצת המדריך בהתייעצות עם הסטודנט, בחירת הסטודנט. בלוח הבא התפלגות התלמידים על פי שלוש האפשרויות.

לוח 3 – בחירת ביה"ס האומן.

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
בחירת סטודנט	התייעצות עם סטודנט	המלצת מדריך	
27 (22.5%)	31 (25.8%)	61 (50.8%)	מסורתי (122)
2 (2.7%)	17 (23.0%)	55 (74.3%)	ביניים (79)
2 (3.6%)	5 (8.9%)	49 (87.5%)	PDS (63)

בדגם המסורתי כמחצית מהסטודנטים נשלחים לבית ספר בהמלצת המדריך בלבד וכרבע בכל אחת משתי האפשרויות האחרות. בדגם הביניים וה-PDS רוב הסטודנטים נשלחים לבית הספר בהמלצת המדריך. בדגם המסורתי יש איפא יותר שיתוף של התלמיד בבחירת בית הספר האומן.

נוהלי הערכת הסטודנט בהתנסות [Q21, Q22]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה הם מכירים את קריטריוני ההערכה בהתנסות המעשית ועל פי אילו קריטריונים נקבע ציונם. הלוח מציג את שיעור הסטודנטים בנושאים אלו.

לוח 4 – נהלי הערכת הסטודנט בהתנסות.

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
ציון הערכה על פי			מכירים את קריטריוני ההערכה	
ביצוע שיעור	מערך שיעור	נוכחות		
82 (67.2%)	82 (67.2%)	83 (68.0%)	64 (56.6%)	מסורתי (122)
54 (60.4%)	54 (68.4%)	55 (69.6%)	43 (57.3%)	ביניים (79)
32 (50.0%)	36 (57.1%)	35 (55.6%)	14 (24.1%)	PDS (63)

למעלה ממחצית הסטודנטים בדגם המסורתי ובדגם הביניים מכירים את קריטריוני הערכת העבודה המעשית בעוד שרק כרבע בדגם ה-PDS. שיעור הסטודנטים שציונם נקבע ע"י נוכחות, מערכי שיעור וביצוע שיעור הינו בין 50%-70% מסך כל הסטודנטים שענו לשאלה בכל הדגמים.

סיכום השוואת ההיבט הארגוני של ההתנסות

- כמחצית מהסטודנטים במסלול העל יסודי מתנסים בדגם המסורתי, כ-30% בדגם הביניים וכרבע בדגם ה-PDS.
- רוב (למעלה מ-90%) מהסטודנטים בדגם הביניים מתנסים בבתי ספר כיום בשבוע, כ-3/4 מאלו שענו בדגמים האחרים מתנסים אף הם יום בשבוע.
- בדגם המסורתי כמחצית הסטודנטים שותפים לבחירת ביה"ס האומן בעוד שבדגם ה-PDS ובדגם הביניים רובם מתנסים בבתי ספר שנבחרו ע"י המדריך ללא התייעצות עם הסטודנטים.
- למעלה ממחצית הסטודנטים בדגם המסורתי ובדגם הביניים מכירים את קריטריוני הערכת ההתנסות בעוד שרק כ-1/4 בדגם ה-PDS.

השוואת הפעילות המתרחשת בכל אחד מדגמי ההתנסות בעל-יסודי

בפרק זה נתייחס להבדל בין הדגמים ביחס להכנה שהסטודנטים מקבלים לפני השיעור, להזדמנות שיש להם ללמד בפועל במתכונות שונות, לאפשרות הצפייה באחרים, לתכיפות הצפייה בסטודנטים עצמם, לתדירות קבלת משוב ולתרומתו, למעורבותם בפעילות הבית ספרית ולקשר בין הנעשה בהתנסות והנלמד בקורסים במכללה.

הכנה לשיעור [Q12]

בלוח הבא שיעור הסטודנטים החשים שההכנה שקיבלו לפני העברת שיעור מספקת במידה רבה ורבה מאוד.

לוח 5 – הכנה לשיעור.

מס' סטודנטים שחשים שניתנה להם הכנה מספקת לקראת שיעור שיעבירו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
הכנה בתכני ההתמחות	הכנה בתכנים אחרים	הכנה במיומנויות הוראה	הכנה במיומנויות ניהול כיתה	
50 (42.0%)	44 (37.3%)	61 (51.7%)	47 (39.9%)	מסורתי (122)
30 (37.9%)	25 (32.5%)	35 (44.3%)	21 (26.6%)	ביניים (79)
29 (50.0%)	27 (46.6%)	29 (50.0%)	22 (37.9%)	PDS (63)

כמחצית מהסטודנטים מדגם ה-PDS מרגישים שקיבלו הכנה מספקת לפני השיעור בתכני ההתמחות ובמיומנויות הוראה. שיעור קטן יותר (כ-40%) מהסטודנטים בדגם המסורתי, חש אף הוא שקיבל הכנה מספקת במיומנויות הוראה.

הזדמנות ללמד בפועל [Q11]

שיעור הסטודנטים בכל אחד מהדגמים שהיתה להם ההזדמנות ללמד בפועל במתכונות שונות במרבית השיעורים או בכולם מוצגת בלוח הבא.

לוח 6 – הזדמנות ללמד בפועל.

מס' סטודנטים שניתנה להם הזדמנות להתנסות באופני הוראה שונים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה					דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
שיעור מלא לכל הכיתה	חלקי שיעור לכל הכיתה	קבוצת תלמידים	תלמידים פרטני	בצוות עם אחרים	
32 (26.7%)	6 (7.3%)	12 (23.2%)	16 (16.5%)	6 (7.2%)	מסורתי (122)
18 (23.1%)	10 (17.85%)	12 (19.6%)	13 (20.4%)	10 (10.2%)	ביניים (79)
15 (26.3%)	7 (14.2%)	12 (23.0%)	5 (10.6%)	29 (51.8%)	PDS (63)

שיעורי הסטודנטים שהיתה להם הזדמנות ללמד בפועל במרבית השיעורים או בכולם במתכונות שונות נמוכים יחסית, למעט ההזדמנות ללמד שיעור מלא לכל הכיתה שבה לכרבע מהסטודנטים בכל הדגמים ניתנה הזדמנות ללמד שיעור מלא לכל הכיתה. שיעור זה, גם אם אינו גבוה, גבוה מאלו שנמצאו באופני ההוראה האחרים.

צפייה בשיעורי אחרים [Q13]

חלק גדול מההתנסות מוקדש לצפייה בשיעורי אחרים, המורה המאמן, מורים אחרים ועמיתים. בלוח הבא שיעורי הסטודנטים הצופים בשיעורי אחרים במרבית או בכל השיעורים.

לוח 7 – צפייה בשיעורי אחרים.

דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלון	מס' סטודנטים שהיתה להם הזדמנות לצפות באחרים במרבית השיעורים או בכולם ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה		
	צפייה במורה המאמן	צפייה במורים אחרים	צפייה בעמיתים
מסורתי (122)	68 (57.6%)	8 (6.8%)	14 (11.8%)
ביניים (79)	36 (47.4%)	13 (16.7%)	15 (19.0%)
PDS (63)	21 (37.5%)	9 (15.3%)	33 (56.0%)

שיעורי הסטודנטים שצפו במורה המאמן בדגם המסורתי הם הגבוהים ביותר. שיעורי הסטודנטים הצופים בעמיתים גבוהים במיוחד בדגם ה-PDS.

צפייה בשיעורי הסטודנט עצמו [Q14]

הצפייה בשיעורי הסטודנט המתנסה היא חלק חשוב בעבודת ההדרכה. בלוח הבא שיעורי הסטודנטים שצופים בהם ביותר ממחצית השיעורים או בכולם ע"י גורמים שונים.

לוח 8 – צפייה בשיעורי הסטודנט עצמו.

דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלון	מס' סטודנטים שנצפו בתדירות גדולה ע"י גורמים שונים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה		
	מדריך פדגוגי מהמכללה	המורה המאמן	חברים לכיתה
מסורתי (122)	42 (35.6%)	87 (73.1%)	43 (37.0%)
ביניים (79)	43 (55.1%)	53 (75.7%)	36 (47.3%)
PDS (63)	13 (23.7%)	16 (28.6%)	46 (74.2%)

שיעור הסטודנטים הנצפה בתדירות גבוהה ע"י המורה המאמן הוא הגבוה ביותר בדגם המסורתי ובדגם הביניים. בדגם ה-PDS השיעור הינו נמוך, אולם שיעורם של הסטודנטים הנצפים ע"י חבריהם לכיתה הוא הגבוה ביותר.

קבלת משוב – תדירות, מיקום ועיתוי [Q15, Q16, Q17]

המשוב הניתן ע"י המדריכים החונכים והעמיתים תורם רבות לשיפור ביצועי הסטודנט תדירות מתן משוב, המיקום שבו הוא ניתן ועיתויו הינם סממנים של איכות ההדרכה. בלוח הבא שיעור הסטודנטים שמקבלים משוב מגורמים שונים ביותר ממחצית השיעורים או בכולם בשלושת הדגמים.

לוח 9 – תדירות קבלת משוב מגורמים שונים בשלושת הדגמים.

מס' סטודנטים המקבלים משוב בתדירות גבוהה ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
חברים לכיתה	המורה המאמן	מדריך פדגוגי מהמכללה	
42 (35.6%)	72 (61.0%)	60 (50.0%)	מסורתי (122)
27 (36.5%)	38 (53.6%)	18 (23.6%)	ביניים (79)
33 (56.0%)	14 (25.5%)	28 (50.9%)	PDS (63)

שיעור הסטודנטים המקבלים משוב מהמורה החונך ביותר ממחצית השיעורים או בכולם הם הגדולים ביותר בדגם המסורתי. כמחצית מהסטודנטים מקבלים משוב בתדירות רבה גם מהמדריך הפדגוגי בדגם המסורתי ובדגם ה-PDS. בדגם ה-PDS, שיעור הסטודנטים המקבלים משוב מחבריהם בתדירות זו הם הגדולים ביותר.

ככל שהמשוב ניתן בסמיכות מקום וזמן למתן השיעור הוא יעיל יותר. בלוח להלן שיעור הסטודנטים שמקבלים משוב בביה"ס ובעיתוי סמוך למועד השיעור.

לוח 10 – מיקום ועיתוי קבלת המשוב.

מס' סטודנטים המקבלים משוב בביה"ס, ביום ההתנסות ובשבוע ההתנסות ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
עיתוי מתן משוב		מיקום מתן משוב	
באותו שבוע	באותו יום	ביה"ס	
4 (3.4%)	113 (95.0%)	97 (81.5%)	מסורתי (122)
6 (8.0%)	65 (86.7%)	62 (82.7%)	ביניים (79)
8 (13.3%)	43 (71.7%)	34 (56.7%)	PDS (63)

שיעור הסטודנטים המקבלים משוב בביה"ס גבוה בדגם המסורתי ובדגם הביניים. רוב הסטודנטים בכל הדגמים מקבלים את המשוב ביום בו הם מלמדים.

תרומת המשוב לשיפור התפקוד המקצועי והרגשי של הסטודנטים [Q19, Q20]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה עזרו להם המשובים שקיבלו מדמויות שונות לשיפור תפקודם המקצועי והרגשי. שיעורי הסטודנטים שהעידו על מידה רבה ורבה מאוד של תרומת המשוב בשלושת הדגמים מוצגים בלוח הבא.

לוח 11 – תרומת המשוב הניתן מגורמים שונים לשיפור התפקוד המקצועי של הסטודנט.

מס' סטודנטים שנעזרו במידה רבה ורבה מאוד במשובי גורמים שונים לשיפור תפקודם המקצועי ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה					דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
מדריך פדגוגי כללי	מורה חונך	חברים	בעלי תפקידים	תלמידים	
83 (70.3%)	63 (53.9%)	40 (37.8%)	12 (15.4%)	39 (41.0%)	מסורתי (122)
52 (67.6%)	33 (45.2%)	37 (50.0%)	5 (10.0%)	15 (24.6%)	ביניים (79)
35 (70.0%)	13 (25.0%)	31 (51.7%)	1 (2.6%)	11 (20.8%)	PDS (63)

לוח 12 – תרומת המשוב הניתן מגורמים שונים לשיפור התפקוד הרגשי של הסטודנט.

מס' סטודנטים שנעזרו במידה רבה ורבה מאוד במשובי גורמים שונים לשיפור תפקודם הרגשי ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה					דגם ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
מדריך פדגוגי כללי	מורה חונך	חברים	בעלי תפקידים	תלמידים	
75 (65.8%)	60 (53.6%)	40 (39.7%)	7 (9.3%)	27 (30.3%)	מסורתי (122)
53 (70.6%)	31 (43.6%)	36 (50.0%)	3 (6.0%)	17 (29.3%)	ביניים (79)
35 (74.5%)	13 (26.0%)	28 (49.1%)	3 (7.5%)	14 (25.8%)	PDS (63)

בכל הדגמים שיעור הסטודנטים הגבוה ביותר (60%-70%) מעריך במידה רבה ורבה מאוד את תרומת המשובים הניתנים על ידי המדריך הפדגוגי לשיפור תפקוד מקצועי ורגשי.

מעורבות בפעילות בית ספרית [Q18]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה היתה להם הזדמנות להיות מעורבים בפעילויות בית ספריות שונות. בלוח הבא שיעורם של אלו שהיו מעורבים במרבית ימי ההתנסות או בכל אחד מימי ההתנסות בסדרת פעילויות.

לוח 13 – מעורבות בפעילות בית ספרית.

מס' סטודנטים שניתנה להם הזדמנות רבה להיות מעורבים בפעילויות בית ספריות שונות ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			
מסורתי	ביניים	PDS	
8 (6.7%)	1 (1.3%)	1 (1.7%)	השתתפות בישיבות מורים
4 (3.3%)	0	0	יום הורים
3 (3.6%)	0	0	עבודה מול הורים
7 (5.9%)	0	0	השתתפות בהצגות, טיולים
11 (9.3%)	3 (3.3%)	0	פגישות עם מורים בענייני עבודה
4 (3.3%)	0	0	פגישות עם מורים במסגרת חברתית
83 (70.3%)	52 (67.6%)	35 (70.0%)	ביצוע מחקר פעולה או דוח תצפית

בכל הדגמים המעורבות של הסטודנטים בפעילות בית ספרית נמוכה מאוד למעט בהשתתפות במחקר פעולה או הגשת דוח תצפית ובהקשר לכך הם פעילים מאוד בכל הדגמים.

קשר בין הנעשה בהתנסות והלימודים העיוניים [Q28]

הסטודנטים נשאלו על המידה שהם מוצאים קשר בין הנעשה בהתנסות בלימודים העיוניים בקורסים במכללה. בלוח הבא שיעורם של אלו שמוצאים קשר במידה רבה ורבה מאוד.

לוח 14 – הקשר בין הנעשה בהתנסות ללימודים העיוניים.

מס' סטודנטים שצינו שהיה קשר בין הנלמד בקורסים במכללה והנעשה בהתנסות ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			
מסורתי	ביניים	PDS	
44 (38.6%)	31 (40.8%)	27 (46.3%)	תחומי הדעת של ההתמחות
56 (49.2%)	33 (42.9%)	21 (39.6%)	דידקטיקה ודרכי הוראה
21 (22.6%)	17 (24.6%)	12 (24.5%)	דרכי הערכה
13 (14.6%)	3 (4.8%)	6 (11.2%)	סוציולוגיה
14 (14.7%)	8 (12.5%)	6 (10.7%)	פסיכולוגיה
17 (17.3%)	12 (18.4%)	9 (16.4%)	פילוסופיה

בולט השיעור הנמוך של הסטודנטים בכל הדגמים המוצאים קשר בין הנעשה בהתנסות המעשית והנלמד בקורסים העיוניים, סוציולוגיה, פסיכולוגיה ופילוסופיה. בדגם ה-PDS יש שיעור גבוה יחסית (46%) של סטודנטים המוצאים קשר עם הקורסים בתחומי הדעת של ההתמחות, ובדגם המסורתי, עם קורסים בדרכי הוראה (49%).

המידה שבה ההתנסות בשלושת הדגמים מאפשרת התנסויות שונות [Q25]

הסטודנטים נשאלו לגבי סדרה של התנסויות, באיזו מידה אלו התאפשרו במהלך העבודה המעשית. בלוח הבא שיעורם של אלו שהעבודה המעשית אפשרה אותם במידה רבה ורבה מאוד.

לוח 15 – אפשרות להתנסות במגוון התנסויות.

מס' סטודנטים שההתנסות אפשרה להם להתנסות במגוון ביצועים במידה רבה ורבה מאוד ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			
PDS	ביניים	מסורתי	
34 (59.7%)	55 (71.5%)	74 (62.7%)	תכנון הוראה
34 (59.7%)	56 (72.8%)	75 (63.6%)	ביצוע הוראה
25 (43.8%)	34 (44.2%)	67 (57.7%)	הכרת תלמידים
28 (49.1%)	47 (58.5%)	67 (56.8%)	הכרת יכולתי כמורה
36 (62.1%)	45 (58.5%)	67 (56.8%)	הפעלת שיקול דעת עצמאים
13 (23.2%)	34 (44.2%)	53 (44.9%)	הכרת המערכת החינוכית
23 (41.0%)	40 (52.0%)	53 (44.9%)	קשר בין תיאוריה ומעשה

ההתנסות בדגם הביניים מאפשרת לשיעור יחסי גבוה יותר של סטודנטים בהשוואה לדגמים האחרים, להתנסות בתכנון וביצוע הוראה, להכרת יכולות כמורה ולקשור תיאוריה למעשה.

סיכום הפעילות המתרחשת בכל אחד מהדגמים

במסלול העל יסודי מדדי הפעילות גבוהים יותר בדגם הביניים ובדגם ה-PDS.

- שיעור הסטודנטים המעידים על תחושת מוכנות לשיעור רבה ורבה מאוד גבוה בדגם ה-PDS כשמדובר בתכנים ובמיומנויות הוראה, וגבוה במסורתי כשמדובר במיומנויות הוראה.
- שיעור הסטודנטים שיש להם הזדמנות רבה ללמד בפועל נמוך בכל הדגמים. הוא מגיע לכרבע בכל הדגמים כשמדובר בהוראת שיעור מלא לכל הכיתה.
- שיעור הסטודנטים שיש להם הזדמנות רבה לצפות במורה המאמן גבוה בדגם המסורתי (כמחצית). ושיעור הסטודנטים שיש להם הזדמנות לצפות בעמיתים גבוה בדגם ה-PDS.
- שיעור הסטודנטים שנצפים ע"י המורה המאמן גבוה בדגם המסורתי ובדגם הביניים. שיעורם של אלו שנצפים ע"י חברים גבוה בדגם ה-PDS.
- שיעור הסטודנטים שמקבלים משוב בתדירות גבוהה מהמדריך הפדגוגי, גבוה בדגם PDS ובדגם מסורתי. שיעור הסטודנטים שמקבלים משוב בתדירות גבוהה מהמורה המאמן, גבוה בדגם המסורתי ובדגם הביניים.
- שיעור הסטודנטים שמעידים על תרומה רבה של משוב שמקבלים ממדריך פדגוגי לשיפור תפקוד מקצועי ורגשי גבוה בשלושת הדגמים.
- שיעור הסטודנטים המעורבים בפעילות בית ספר נמוך בכל הדגמים, למעט לגבי ביצוע מחקר פעולה.
- שיעור הסטודנטים שמוצאים שיש קשר בין ההתנסות והקורסים במכללה בדרכי הוראה גבוה במסורתי וגבוה בדגם ה-PDS בהקשר לתחומי הדעת.
- שיעור הסטודנטים שיש להם אפשרות רבה להתנסות במגוון התנסויות הינם הגבוהים ביותר בדגם הביניים.

תרומת ההתנסות

תרומת ההתנסות [Q26]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה תרמה להם ההתנסות לרכישת יכולות שונות. בלוח הבא שיעור הסטודנטים שהעידו שההתנסות תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד בתחומים הבאים.

לוח 16 – תרומת ההתנסות.

מס' סטודנטים המעריכים את תרומת ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			
יכולות	מסורתי	ביניים	PDS
מיומנות ניהול דיון [1]	53 (44.9%)*	32 (42.1%)	24 (40.7%)
מיומנות שאלת שאלות [2]	61 (51.7%)*	39 (50.7%)	28 (47.7%)
מיומנות מתן משוב [3]	47 (39.8%)	34 (44.2%)*	24 (40.6%)
מיומנות ניהול כיתה [6]	45 (38.1%)	31 (40.3%)	26 (44.0%)
תכנון שיעור בודד [4]	81 (68.6%)	60 (80.0%)*	41 (69.5%)
תכנון יחידת הוראה [5]	47 (46.2%)	33 (42.9%)	30 (50.8%)*
הכרת תוכניות לימודים [7]	60 (51.3%)*	45 (44.2%)	21 (45.6%)
הכרת מציאות כיתתית [8]	75 (64.1%)*	49 (63.7%)	28 (48.2%)
הכרת מציאות בית ספרית [9]	54 (45.8%)*	33 (43.5%)	19 (33.3%)
יכולת לעבוד עם עמיתים [10]	38 (32.2%)	32 (41.6%)	48 (64.5%)*
רכישת בטחון עצמי [11]	50 (42.7%)	42 (54.6%)	32 (55.2%)*
הכרות עם תפקיד ובניית זהות מקצועית [12]	48 (40.7%)	33 (43.5%)	26 (44.0%)*

* שיעור גבוה של סטודנטים; [ ] – מספר שאלה בשאלון

במודל המסורתי שיעור הסטודנטים שמעידים שההתנסות המעשית תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד לרכוש מגוון יכולות הינו הגבוה ביותר ב-5 יכולות. במודל ה-PDS ב-4 יכולות ובמודל הביניים ב-2.

שביעות רצון מגורמים שונים המעורבים בהדרכה [Q24]

סטודנטים נשאלו למידת שביעות רצונם מגורמים שונים המעורבים בהדרכה. בלוח הבא שיעור שבעי הרצון במידה רבה ורבה מאוד מפעולתם של גורמים מעורבים.

לוח 17 – שביעות רצון מגורמים שונים המעורבים בהדרכה.

מס' סטודנטים שמביעים שביעות רצון רבה ורבה מאוד מגורמים שונים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			
הגורמים המעורבים	מסורתי	ביניים	PDS
מדריך פדגוגי	85 (71.5%)	56 (72.8%)	39 (75.0%)
מורה חונך	71 (61.2%)	37 (55.2%)	22 (42.3%)
בית הספר	60 (51.8%)	38 (50.0%)	6 (10.9%)
שיתוף פעולה עם מורי ביה"ס	34 (32.7%)	26 (34.7%)	3 (5.9%)
שיתוף פעולה עם מנהל/ת ביה"ס	19 (14.8%)	11 (17.2%)	8 (17.4%)

בכל הדגמים שיעור הסטודנטים המביעים שביעות רצון רבה ורבה מאוד היא הגבוהה ביותר ממעורבות המדריך הפדגוגי. שיעור הסטודנטים המביעים שביעות רצון גבוהה משאר הגורמים המעורבים, גבוהים יותר בדגם המסורתי ונמוכים בדגם ה-PDS.

מוכנות להוראה [Q27]

בשאלה מסכמת נשאלו הסטודנטים אם בזכות ההתנסות הם מרגישים מוכנים להוראה. בלוח הבא שיעוריהם.

לוח 18 א' – מוכנות להוראה.

מס' סטודנטים המוכנים במידות שונות להוראה בתום ההתנסות המעשית ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			
PDS	ביניים	מסורתי	
19 (39.6%)	35 (49.3%)	44 (43.1%)	מוכנים
3 (6.3%)	3 (4.2%)	10 (9.8%)	מוכנים חלקית
26 (54.2%)	32 (45.1%)	47 (46.1%)	לא מוכנים

שיעור הסטודנטים המוכנים במידה רבה ורבה מאוד גבוהים יותר בדגם הביניים (כמחצית). שיעורים גבוהים של סטודנטים בכל הדגמים טוענים כי אינם מוכנים להוראה בעקבות ההתנסות, כמחצית בדגם ה-PDS.

בפילוח לפי שנים מתקבלת תמונה מדאיגה של ירידה בשיעור המוכנים ועליה בשיעור אלו שחשים לא מוכנים משנה א' ל-ג'.

לוח 18 ב' – מס' סטודנטים המוכנים במידות שונות להוראה בתום ההתנסות המעשית ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה בפילוח לפי שנים.

שנה ג'	שנה ב'	שנה א'	
19 (31.7%)	35 (40.2%)	46 (58.2%)	מוכנים
5 (8.3%)	2 (2.3%)	10 (12.7%)	מוכנים חלקית
36 (60.0%)	48 (55.2%)	23 (29.1%)	לא מוכנים

סיכום תרומת ההתנסות בדגמים השונים

- שיעור הסטודנטים המעידים שההתנסות תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד הוא הגבוה ביותר בדגם המסורתי.
- שיעור הסטודנטים המביעים שביעות רצון מגורמים שונים מעורבים בהתנסות גבוהה בדגם המסורתי, אבל בהתייחס למדריך הפדגוגי היא גבוהה בכל הדגמים.
- שיעור הסטודנטים הטוענים שהם מוכנים לעבודה בזכות ההתנסות הינו הגבוה ביותר בדגם ה-PDS. אולם בפילוח לפי שנים חלה ירידה בשיעור המוכנים להוראה משנה א' ל-ג'.

סיכום השוואת ההתנסות המעשית

בשלושה דגמי הכשרה במסלולי החינוך העל יסודי

ההתנסות במסלול העל יסודי מתקיימת בשלושה דגמי הכשרה, דגם מסורתי בו מתנסים בין סטודנט אחד לשלושה סטודנטים בבית ספר אחד, דגם של בית ספר להתפתחות מקצועית (PDS) שבו נשלחים סטודנטים רבים ולפעמים כל קבוצת ההדרכה לבית ספר אומן נבחר ודגם ביניים בו נשלחים בין 4 ל-11 סטודנטים לבית ספר אחד.

התפלגות הסטודנטים במסלולי החינוך העל יסודי בשלושת הדגמים מצביעה על כך שכמחצית הסטודנטים לומדים בדגם מסורתי וכרבע מהם בכל אחד משני הדגמים האחרים. רובם מתנסים יום אחד בשבוע בבית ספר למעט בדגם ה-PDS ש-13% מהסטודנטים המתנסים בו נמצאים יומיים בשבוע בבית ספר. בדרך כלל ביה"ס האומן נבחר ע"י המדריך הפדגוגי אבל בדגמי ה-PDS והביניים גם לתלמידים יש חלק בבחירה.

כמחצית מהסטודנטים המתנסים בדגם המסורתי ובדגמי הביניים מודעים לקריטריוני ההערכה על פיהם הם מוערכים. בדגמי ה-PDS רק רבע מהם מודעים לקריטריונים אלו.

16 קריטריונים נבחרו לתאר את הפעילות המתרחשת במהלך ההתנסות. בלוח הבא מצויינים ב+ כל אותם קריטריונים שבהם שיעור הסטודנטים גבוה באופן יחסי בדגם מסים.

לוח 19 – הפעילות המתרחשת בהתנסות ושכיחותה

קריטריונים	מסורתי	ביניים	PDS
8. הכנה מספקת לשיעור בתכנים			+
9. הכנה מספקת במיומנויות הוראה	+		+
10. הוראת שיעור מלא לכיתה (כרבע מהסטודנטים)	+	+	+
11. תדירות צפייה במורה המאמן	+		
12. תדירות צפייה בעמיתים			+
13. צפייה בסטודנט מתאמן ע"י המורה המאמן	+	+	
14. תדירות קבלת משוב מהמדריך	+		+
15. תדירות קבלת משוב ממורה מאמן	+	+	
16. תדירות קבלת משוב מחברים לכיתה			+
17. תרומת המשוב של המדריך הפדגוגי לשיפור תפקוד מקצועי	+	+	+
18. תרומת המשוב של המדריך הפדגוגי לשיפור תפקוד רגשי	+	+	+
19. קשר בין הנעשה בהתנסות ובקורסים העיוניים בתכנים			+
20. קשר בין הנעשה בהתנסות והקורסים העוסקים בדרכי הוראה	+		
21. שכיחות ההתנסות בתכנון וביצוע שיעור	+	+	
22. תרומת ההתנסות למגוון תחומים	+		
23. שביעות רצון מגורמים מעורבים בהתנסות	+		+
24. מוכנות להוראה		+	
סה"כ קריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה	12	7	10

לוח 20 – תרומת ההתנסות בדגמים השונים

קריטריונים	מסורתי	ביניים	PDS
1. תרומת ההתנסות לרכישת יכולות שונות	5 יכולות	2 יכולות	4 יכולות
2. שביעות רצון מהמדריך הפדגוגי	+	+	+
3. מוכנות להוראה			+
סה"כ קריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה	2	1	3

ההשוואה מעידה על איכותם של שני דגמים, הראשון הינו הדגם המסורתי ואחריו דגם ה-PDS.

עבודה מעשית במסלולי החינוך הרב גילי – בין מסלולי לתואר ראשון ולהכשרת אקדמאים להוראה (והסבה)

מספר מסלולי לימוד רב גילאיים, המכשירים מורים להוראה החל מכיתה א' ועד כיתה יב' מתקיימים במכללה. אלו מסלולים העוסקים בעיקר בהכשרת מורים לחינוך גופני ואנגלית. ביניהם מסלולים לתואר ראשון ותעודת הוראה ומסלולי הסבה המקנים תעודת הוראה בלבד.

במסלולים אלו הבחנו בארבעה מסלולי משנה: סטודנטים לתואר ראשון בחינוך גופני, תנועה מחול ותיאטרון מחול (4.3). סטודנטים לתואר ראשון בהוראת אנגלית (4.4), תלמידי הסבה להוראת אנגלית (9.4), ותלמידי הסבה בחינוך גופני ומחול (9.2). בסה"כ מתקיימות במסלול זה 27 קבוצות הדרכה המודרכות ע"י מדריכים שונים, רשומים בהם 525 סטודנטים. 3 קבוצות הדרכה לא השתתפו במחקר ולכן אוכלוסיית המחקר מנתה רק 473 סטודנטים, מהם ענו לשאלון המחקר 339 סטודנטים (72%). בשלב מאוחר יותר אוגדו קבוצות הרב גילאי אנגלית שמנו 130 סטודנטים לקבוצה אחת, וקבוצות הרב גילאי חנ"ג שמנו 209 סטודנטים לקבוצה שנייה.

בדוח זה נסכם את תגובות הסטודנטים שענו לשאלון שעסק בשלושה היבטים הקשורים בהתנסות המעשית:

1. היבט אירגוני – מבנה ההתנסות [Q5a], היקף ההתנסות [Q8], אופן בחירת בית הספר להתנסות [Q23] ואופן הערכת הסטודנטים בהתנסות [Q22, Q22].
2. הפעולות המתרחשות במהלך ההתנסות: ההכנה להתנסות [Q12], הזדמנויות להתנסות במגוון צורות הוראה [Q11], הוראה בפועל, צפייה בשיעורים אחרים [Q13], צפייה בשיעורי הסטודנט עצמו [Q14], קבלת משוב ותרומתו [Q15, Q19, Q20], מעורבות הסטודנטים בפעילות הבית ספרית [Q18], הקשר בין הנעשה בהתנסות והלימוד העיוני בקורסים [Q28].
3. תרומת ההתנסות: לרכישת ניסיון בהיבטים שונים של הוראה [Q25], תרומת ההתנסות לרכישת יכולות שונות [Q26], תחושת המוכנות להוראה בסיום ההתנסות [Q27] ושביעות הרצון של הסטודנטים מגורמים שונים שהיו מעורבים בהתנסות [Q24].

השאלון הועבר ידנית לקבוצות סטודנטים שרובן הודרכו ע"י מדריך פדגוגי אחד מהתחום הדיסציפלינרי. בדו"ח שלהלן נתייחס לארבע קבוצות סטודנטים, אלו שלומדים במסלולי החינוך הגופני (9.2, 4.3) ואלו שבמסלול האנגלית (4.4, 9.4). נסכם את התפלגות תשובות הסטודנטים בכל אחד ממסלולי המשנה של המסלול הרב גילי. נציג בכל הלוחות את הערך המקובץ של הנתונים בשתי הקטגוריות העליונות של סולם ליקרט.

בלוח הבא מספר ושיעורי הסטודנטים מאלו שענו בכל אחד ממסלולי המשנה של החינוך הרב גילאי.

לוח 1 א' – מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה.

מסלולי משנה	מס' סטודנטים שענו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה
4.3 בין מסלולי B.Ed תנועה ומחול	183 (54.0%)
4.4 בין מסלולי B.Ed אנגלית	74 (21.8%)
9.2 בין מסלולי הסבה תנועה ומחול	26 (7.7%)
9.4 בין מסלולי הסבה אנגלית	56 (16.5%)
סה"כ	339

תלמידי מסלולי המשנה הללו לומדים בשנים שונות. להלן התפלגותם של אלו שענו בשני מסלולים עיקריים: מסלולי חנ"ג רגיל והסבה ומסלולי אנגלית רגיל והסבה.

לוח 1 ב' – מספר הסטודנטים בשני מסלולי המשנה שענו לשאלות בכל אחת מן השנים.

מסלולי משנה	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	סה"כ
בין מסלולי חנ"ג רגיל והסבה	77	73	58	209
בין מסלולי אנגלית רגיל והסבה	68	32	29	130

ההיבטים האירגוניים של ההתנסות

מבנה ההתנסות [Q5, Q5a]

הסטודנטים נשאלו שתי שאלות, האם הם מתנסים לבד בביה"ס, ואם הם מתנסים עם סטודנטים נוספים, עם כמה? על בסיס שאלות אלו נקבעו שלושה דגמים של עבודה מעשית. דגם מסורתי ובו פוזרו הסטודנטים בבתי ספר רבים (עד 4 בבי"ס אחד). דגם PDS בו נשלחו לבית ספר אחד נבחר סטודנטים רבים, לעיתים כל קבוצת ההדרכה ודגם ביניים. להלן התפלגות הסטודנטים במסלולי הבין מסלולי לשלושת הדגמים.

לוח 2 - מס' ושיעור הסטודנטים ב-% שאלו שענו המתנסים בדגמים השונים

195 (60.0%)	דגם מסורתי
102 (31.4%)	דגם ביניים
28 (8.6%)	דגם PDS
324	סה"כ
14	לא ענו לשאלות
339	סה"כ

שיעור המתנסים בדגם המסורתי הוא הגבוה ביותר.

היקף ההתנסות [Q8]

מספר הימים בהם שוהים הסטודנטים בביה"ס מהווה מדד להיקף ההתנסות. בלוח הבא התפלגות המתנסים על פי מספר ימי ההתנסות בארבעת מסלולי המשנה.

לוח 3 – היקף ההתנסות

מס' סטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה Q8			מסלולי המשנה ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
יום	יומיים	3 ימים ויותר	
164 (90.1)	9 (4.9)	9 (4.9)	תנועה ומחול B.Ed בין מסלולי (183)
71 (95.9)	2 (2.7)	1 (1.4)	אנגלית B.Ed בין מסלולי (74)
23 (92.0)	2 (8.0)	0	בין מסלולי הסבה תנועה ומחול (26)
4 (7.4)	35 (64.8)	15 (27.8)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)
262 (78.2)	48 (14.3)	25 (7.5)	כולם (339)

מרבית הסטודנטים שוהים בבית הספר יום בשבוע, למעט הסטודנטים בהסבה בבין מסלולי אנגלית השוהים בעיקר בין יומיים (65%) ל-3 ימים (28%). יתכן וחלק מהסטודנטים בהסבה הינם מורים בפועל בביה"ס.

בחירת בתי הספר להתנסות [Q23]

מידת השיתוף של הסטודנטים בקביעת בית הספר שבו הם מתנסים נבדקה באמצעות שלוש אפשרויות – קביעת מדריך בלבד, מדריך בהתייעצות עם סטודנט וסטודנט הבוחר לעצמו את ביה"ס שבו יתנסה. לוח 4 מציג את שיעור הסטודנטים בשלוש האפשרויות.

לוח 4 – בחירת בתי ספר להתנסות.

מס' סטודנטים שענו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה Q23			מסלולי המשנה ומס' העונים לשאלון
סטודנט לבד	מדריך בשיתוף עם סטודנט	בחירת מדריך בלבד	
5 (2.9%)	34 (19.9%)	132 (77.2%)	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)
22 (30.1%)	22 (30.1%)	29 (39.7%)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)
7 (29.2%)	6 (25.0%)	11 (45.8%)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)
25 (48.1%)	12 (23.1%)	15 (28.8%)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)
59 (18.4%)	74 (23.1%)	187 (58.4%)	סה"כ (339)
			לא ענו (19)

מידת השיתוף של הסטודנט בבחירת בית הספר האומן היא הגבוהה ביותר בבין מסלולי אנגלית (30%) והסבה אנגלית (48%). בין שליש לחצי מהסטודנטים במסלולים אלו בוחרים בעצמם את בית הספר. בבין מסלולי – חנ"ג אצל 77% מהסטודנטים המדריך הוא הקובע את בית הספר האומן.

הערכת הסטודנט בהתנסות [Q21,Q22]

הסטודנטים נשאלו, בשתי שאלות נפרדות, באיזו מידה הם מכירים את קריטריוני ההערכה על-פיהם מוערכת עבודתם בהתנסות ועל פי אילו מדדים נקבע הציון בעבודה מעשית. בלוח להלן מספר ושיעור ב-% של הסטודנטים שענו לכל אחת מהשאלות.

לוח 5 – אופי הערכת הסטודנטים בהתנסות

מס' סטודנטים שענו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				מסלולי המשנה ומספר הסטודנטים שלומדים בו שענו לשאלון
שאלה Q22			שאלה Q21	
קביעת ציון עפ"י ביצוע שיעור	קביעת ציון עפ"י מערכי שיעור	קביעת ציון עפ"י נוכחות	מכירים את קריטריוני ההערכה	
138 (75.4%)	133 (72.7%)	132 (72.1%)	95 (57.9%)	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)
62 (83.8%)	56 (75.7%)	49 (66.2%)	49 (72.1%)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)
22 (84.6%)	23 (88.5%)	22 (84.6%)	14 (60.9%)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)
42 (83.9%)	32 (57.1%)	22 (39.3%)	42 (84.0%)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)
269 (79.4%)	244 (72.0%)	225 (66.4%)	200 (65.6%)	סה"כ (339) (לא ענו 34)

שיעורי הסטודנטים המכירים את קריטריוני ההערכה גבוהים יותר במסלולי האנגלית, המסלול הרגיל ומסלול ההסבה. קריטריוני הציון המקובלים בכל קבוצה הינם נוכחות, מערך שיעור וביצוע שיעור.

סיכום ההיבט האירגוני של ההתנסות במסלולי החינוך הרב גילאי (בין מסלולי)

- דגם ההתנסות השולט במסלולי החינוך הרב גילאי הינו הדגם המסורתי (עד 4 תלמידים בביה"ס), 60% מהנשאלים שייכו עצמם לדגם זה.
- מרבית הסטודנטים שוהים בביה"ס יום בשבוע, בבין מסלולי הסבה באנגלית 2/3 שוהים יומיים והיתר 3 ימים ויותר.
- בחירת ביה"ס האומן במסלול B.Ed חנ"ג נעשים על פי רוב ע"י המדריך בלבד, בתת המסלולים האחרים בעיקר באנגלית גם הסטודנטים שותפים לבחירה.
- מרבית הסטודנטים מכירים את קריטריוני ההערכה של ההתנסות במיוחד במסלולי האנגלית.
- נוכחות, מערך שיעור, וביצוע שיעור הם קריטריוני הערכתם לקביעת ציון בהתנסות בכל המסלולים.

הפעילות המתרחשת בהתנסות

סדרת שאלות עוסקת במה שמתרחש בפועל בהתנסות המעשית. בהכנה הניתנת לסטודנטים לקראת מתן שיעור [Q12], ההוראה בפועל במתכונות שונות [Q11], צפייה בשיעורי אחרים [Q13], צפייה בסטודנט עצמו [Q14] ומתן משוב [Q15, Q16, Q17, Q19, Q20].

הפעילות המתרחשת בהתנסות [Q12]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה הם חשים שההכנה שניתנה להם לפני השיעור שהעבירו הייתה מספקת. השאלה נגעה למידת שליטתם בתכנים שונים ובמיומנויות שונות. להלן שיעור הסטודנטים מאלו שענו המעידים על תחושת הכנה מספקת רבה ורבה מאוד בתכנים ובמיומנויות הנדרשים לשיעור.

לוח 6 א' – מס' ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה המעידים על תחושה מספקת במידה רבה ורבה מאוד של הכנה לשיעור.

מס' ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה המעידים במידה רבה ורבה מאוד על תחושת הכנה לשיעור בתחומים שונים				מסלולי המשנה ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
במיומנויות כיתה	במיומנויות הוראה	בתכנים אחרים	בתכני ההתמחות	
92 (50.5%)	122 (67.4%)	97 (54.2%)	121 (66.5%)	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)
16 (22.2%)	29 (39.7%)	24 (33.3%)	37 (50.7%)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)
13 (50.0%)	15 (57.7%)	15 (57.7%)	12 (65.4%)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)
14 (25.5%)	20 (36.3%)	23 (41.8%)	25 (44.6%)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)
135 (40.3%)	186 (55.5%)	159 (47.9%)	200 (59.4%)	סה"כ (339)

התחום שבו מרגישים הסטודנטים במידה רבה ורבה מאוד מוכנות לשיעור הוא זה הקשור לתכני ההתמחות שלהם. שיעור הסטודנטים המרגישים כך גבוה יותר במסלולי חנ"ג מאשר במסלולי האנגלית.

ביטוי אחר לתחושת המוכנות לשיעור מושג ע"י חישוב ממוצע תגובות הסטודנטים על סולם ליקרט שנע מ-1 כלל לא חשים שקיבלו הכנה – 5 חשים שקיבלו הכנה במידה רבה מאוד.

הממוצעים חושבו בנפרד על הקבוצות הלומדות אנגלית (B.Ed והסבה יחד) ועל הקבוצות הלומדות חנ"ג (B.Ed והסבה יחד). הלוח הבא מציג ממוצעים אלו.

לוח 6 ב' – ממוצע וסטיית תקן של הסטודנטים שענו לשאלה המעידים על תחושת הכנה מספקת לשיעור בנושאים שונים על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה מאוד.

ממוצע וסטיית תקן על סולם תחושת ההכנה לשיעור 1-5				מסלולי המשנה ומס' העונים לשאלון
במיומנויות ניהול כיתה	במיומנויות הוראה	בתכנים אחרים	בתכני ההתמחות	
3.50 (1.07)	3.81 (1.97)	3.62 (0.96)	3.84 (0.86)	בין מסלולי B.Ed והסבה – חנ"ג (209)
2.54 (1.16)	3.12 (1.09)	3.08 (1.14)	3.25 (1.17)	בין מסלולי B.Ed והסבה – אנגלית (130)
3.13 (1.2)	3.54 (1.07)	3.41 (1.06)	3.61 (1.03)	סה"כ (339)

הממוצעים מורים על תחושת הכנה למעלה מבינונית בשתי הקבוצות. ביחס לרוב התכנים והמיומנויות, יש יתרון למסלולי החנ"ג.

ההזדמנות ללמד בפועל במתכונות שונות [Q11]

סטודנטים נשאלו באיזו מידה ניתנה להם ההזדמנות ללמד בפועל כיתה שלמה במשך שיעור שלם, חלקי שיעור לכל הכיתה, קבוצת תלמידים, באופן פרטני ובצוות עם סטודנטים אחרים. בלוח שלהלן מספר ושיעור הסטודנטים שמעידים שניתנה להם הזדמנות במרבית השיעורים או בכולם להתנסות בדרכי הוראה שונות.

לוח 7 א' – מס' ושיעור הסטודנטים מאלו שענו לשאלה המעידים כי ניתנה להם הזדמנות במרבית או בכל השיעורים ללמד בפועל במתכונות שונות.

מס' ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה המעידים כי ניתנה להם הזדמנות רבה, רבה מאוד ללמד במתכונות השונות					מסלולי המשנה ומס' העונים לשאלון
שיעור מלא לכל הכיתה	חלקי שיעור לכל הכיתה	קבוצת תלמידים	פרטני	בצוות עם אחרים	
81 (46.0%)	23 (16.0%)	59 (40.7%)	9 (6.5%)	13 (9.4%)	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)
22 (31.4%)	14 (21.5%)	12 (19.4%)	15 (23.8%)	3 (4.8%)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)
20 (76.9%)	2 (10.6%)	7 (36.9%)	1 (5.3%)	1 (5.6%)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)
17 (32.7%)	5 (12.5%)	14 (31.1%)	13 (26.9%)	3 (7.9%)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)
140 (43.2%)	44 (16.5%)	91 (33.6%)	38 (14.2%)	20 (7.8%)	סה"כ (339)

בלוח הבא ממוצעי תגובות הלומדים על סולם ליקרט שנע בין 1-באף שיעור לא ניתנה הזדמנות ועד 5-בכל השיעורים ניתנה הזדמנות ללמד בפועל במתכונות שונות.

לוח 7 ב' – ממוצע וסטיית תקן של תגובות הלומדים על סולם הזדמנות ללמד בפועל במתכונות שונות מ-1 (כלל לא) ועד 5 (בכל השיעורים).

ממוצע וסטיית תקן הזדמנות ללמד בפועל					מסלולי המשנה ומס' העונים לשאלון
שיעור מלא לכל הכיתה	חלקי שיעור לכל הכיתה	קבוצת תלמידים	פרטני	בצוות עם אחרים	
3.13 (1.53)	1.98 (1.24)	2.89 (1.68)	1.36 (0.93)	1.62 (1.13)	בין מסלולי B.Ed והסבה – חנ"ג (209)
2.80 (1.33)	2.24 (1.18)	2.39 (1.36)	2.33 (1.43)	1.38 (1.87)	בין מסלולי B.Ed והסבה – אנגלית (130)
3.01 (1.47)	2.08 (1.22)	2.08 (1.22)	1.75 (1.25)	1.53 (1.04)	סה"כ (339)

בכל המסלולים ממוצע ההזדמנות למתן שיעור מלא לכל הכיתה (על סולם 1-5) הוא הגבוה משאר הממוצעים של ההזדמנות ללמד במתכונות שונות של הוראה. שיעור הסטודנטים שניתנה להם הזדמנות ללמד שיעור מלא לכל הכיתה גבוה יותר במסלולי החנ"ג על אלו באנגלית.

צפייה בשיעורי אחרים [Q13]

חלק גדול מההתנסות מוקדש לצפייה בשיעורי אחרים. על פי רוב של המורה החונך עצמו ובמקרים בהם שוהים יותר מסטודנט אחד בכיתה האימון, גם בשיעורי עמיתים. הלוח מציג את מספר ושיעור הסטודנטים שהיתה להם הזדמנות לצפות בשיעורי אחרים, במרבית השיעורים או בכלם.

בלוח הבא תוצג התפלגות הסטודנטים שיש להם הזדמנות רבה לצפות בשיעורים של אחרים.

לוח 8 א' – מס' הסטודנטים הצופים בשיעורי אחרים ושיעורי הצפייה בתדירות רבה.

שיעור הסטודנטים ב-% שאלו שענו לשאלה שניתנה להם הזדמנות במרבית/בכל השיעורים לצפות בשיעורי אחרים.			מסלולי המשנה ומס' העונים לשאלון
שיעורי המורה המאמן	שיעורי מורים אחרים	שיעורי עמיתים	
30 (17.3%)	16 (9.2%)	14 (78.2%)	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)
59 (82.0%)	7 (10.1%)	25 (35.2%)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)
4 (15.4%)	3 (11.5%)	15 (60.0%)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)
30 (53.6%)	2 (3.6%)	3 (5.9%)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)
123 (37.6%)	28 (8.6%)	183 (56.2%)	סה"כ (339)

שיעור הסטודנטים הצופים בשיעורי המורה המאמן הם הגבוהים ביותר במסלולי האנגלית. שיעורי הסטודנטים הצופים בשיעור של עמיתים הינו הגבוה ביותר במסלולי החנ"ג.

בלוח הבא ממוצעי תגובות הסטודנטים על סולם תדירות ההזדמנות לצפייה באחרים שנע מ 1 - באף שיעור ועד ל 5 – בכל השיעורים. הלוח מציג בנפרד ממוצעים של סטודנטים לאנגלית וסטודנטים לחנ"ג.

לוח 8 ב' – ממוצע וסטיית תקן על סולם תדירות צפייה בשיעורי אחרים (1 – באף שיעור, 5 בכל השיעורים).

ממוצע וסטיית תקן של צפייה בשיעורי אחרים			מסלולי המשנה ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
שיעורי עמיתים	שיעורי מורים אחרים	שיעורי מורה מאמן	
4.07 (1.07)	1.62 (1.07)	2.03 (1.30)	בין מסלולי B.Ed והסבה – חנ"ג (209)
2.19 (1.48)	1.89 (0.99)	3.68 (1.36)	בין מסלולי B.Ed והסבה – אנגלית (130)
3.33 (1.52)	1.65 (1.04)	2.67 (1.55)	סה"כ (339)

הממוצעים של תדירות הצפייה במורה המאמן הם הגבוהים ביותר במסלולי האנגלית והממוצעים של תדירות הצפייה בשיעורי עמיתים גבוהים ביותר במסלולי חנ"ג.

הצפייה בשיעורי הסטודנט עצמו [Q14]

הצפייה בשיעורי הסטודנט הינה חלק חשוב בעבודתם של המדריך והמורה המאמן. היא משמשת בסיס למתן משוב ולמתן ציון בהתנסות. בלוח הבא נתונים על תכיפות הצפייה בסטודנטים המלמדים שמבצעים המדריך הפדגוגי מהמכללה, המורה החונך והסטודנטים האחרים בכיתה. הנתונים נוגעים לצפייה ביותר ממחצית השיעורים או בכולם.

לוח 9 א' – צפייה בשיעורי הסטודנט המתנסה במחצית השיעורים או בכולם.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה שנצפו ע"י גורמים שונים ביותר ממחצית השיעורים או כולם			מסלולי המשנה ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
חברים לכיתה	המורה החונך	מדריך מהמכללה	
145 (79.6%)	110 (66.7%)	39 (21.4%)	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)
40 (54.1%)	54 (73.9%)	5 (6.8%)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)
12 (68.0%)	19 (73.0%)	3 (11.5%)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)
1 (1.9%)	25 (45.4%)	2 (3.6%)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)
203 (60.8%)	208 (65.2%)	44 (14.5%)	סה"כ (339)

ביטוי נוסף לתדירות הצפייה בסטודנט המתנסה הינו באמצעות ממוצע וסטיית תקן של תגובות הסטודנטים על סולם תדירות צפייה (1 באף שיעור, 5 בכל השיעורים).

לוח 9 ב' – ממוצעים וסטיית תקן על סולם תדירות וצפייה בסטודנט המתנסה של גורמים שונים.

ממוצע וסטיית תקן של צפייה בשיעור הסטודנט עצמו			מסלולי המשנה ומס' הסטודנטים שענו לשאלון
חברים לכיתה	המורה החונך	מדריך פדגוגי מהמכללה	
4.17 (1.12)	3.91 (1.18)	2.61 (1.09)	בין מסלולי B.Ed והסבה – חנ"ג (209)
2.42 (1.71)	3.75 (1.50)	2.16 (0.77)	בין מסלולי B.Ed והסבה – אנגלית (130)
3.50 (1.62) n=334	3.84 (1.32) n=319	2.43 (1.00) n=337	סה"כ (339)

שיעורי הסטודנטים שהמורה החונך צופה בהם בתדירות רבה הינם הגבוהים ביותר. שיעורי הסטודנטים שהמדריך צופה בהם בתדירות רבה נמוכים במיוחד. בשיעורי חנ"ג שיעור גדול של חברים לכיתה צופה בסטודנט המתנסה.

ממוצעי תדירות הצפייה גם הם תואמים תמונה זו.

תדירות מתן משוב על ביצוע שיעור שהועבר [Q15]

את הצפייה מלווה על פי רוב משוב שניתן ע"י הצופה בשיעור, המשוב תורם לשיפור ביצועי הסטודנט. תדירות מתן המשוב הינה סממן חשוב של איכות ההדרכה. הלוחות להלן מתארים את תדירות מתן המשוב על שיעורי הסטודנט.

לוח 10 א' – שיעור הסטודנטים המקבלים משוב על שיעוריהם (ביותר ממחצית או בכל השיעורים) מגורמים שונים.

מס' סטודנטים שענו שמקבלים משוב בתדירות גבוהה ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			מסלולי המשנה ומס' העונים לשאלון
חברים לכיתה	ממורה חונך	מדריך פדגוגי כללי	
103 (56.3%)	114 (68.7%)	54 (29.6%)	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)
29 (40.3%)	51 (69.9%)	22 (30.2%)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)
6 (24.0%)	13 (50.0%)	10 (38.5%)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)
4 (7.6%)	23 (41.8%)	14 (25.3%)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)
142 (42.6%)	201 (62.8%)	100 (29.8%)	סה"כ (339)

לוח 10 ב' – ממוצע וסטיית תקן על סולם תדירות מתן משוב לסטודנט על השיעור שהעביר מגורמים שונים.

ממוצע וסטיית תקן על סולם תדירות מתן משוב (1 אף פעם – 5 בכל השיעורים)			מסלולי המשנה ומס' העונים לשאלון
ממדריך פדגוגי כללי	מורה החונך	חברים לכיתה	
2.92 (1.32)	3.87 (1.19)	3.46 (1.37)	בין מסלולי B.Ed והסבה – חנ"ג (130)
2.84 (1.38)	3.52 (1.55)	2.24 (1.59)	בין מסלולי B.Ed והסבה – אנגלית (209)
2.89 (1.34)	3.73 (1.36)	3.00 (1.57)	סה"כ (339)

שיעורי הסטודנטים שמקבלים משוב בתדירות גבוהה, בכל המסלולים, הינם אלו המתקבלים המהמורה החונך. מפתיע השיעור הנמוך יחסית של אלו שמקבלים משוב בתדירות גבוהה מהמדריך הפדגוגי. גם הממוצעים משקפים תמונה זו.

מיקום ועיתוי המשוב [Q16, Q17]

ככל שהמשוב ניתן במיקום שבו נערך השיעור ובעיתוי סמוך למתן השיעור, הוא אפקטיבי יותר. בלוחות שלהלן שיעור הסטודנטים המקבלים משוב בבית הספר ובאותו יום או השבוע בו ניתן השיעור ע"י הגורמים השונים הצופים בשיעור.

לוח 11 – מיקום ועיתוי המשוב.

מס' סטודנטים שענו המקבלים משוב בביה"ס, ביום ההתנסות ובשבוע ההתנסות ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלות			מסלולי המשנה ומס' העונים לשאלון
מקבלי משוב בבית הספר	מקבלי משוב באותו יום	מקבלי משוב באותו שבוע	
148 (80.9%)	161 (88.5%)	17 (9.3%)	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)
59 (85.5%)	64 (91.4%)	0	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)
19 (73.1%)	19 (76.0%)	0	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)
45 (83.3%)	46 (86.8%)	3 (5.7%)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)
271 (81.6%)	290 (87.9%)	20 (6.1%)	סה"כ (339)

מרבית הסטודנטים בכל המסלולים מציינים כי המשוב ניתן בבית הספר ובאותו יום בו לימדו.

תרומת המשוב לשיפור התפקוד המקצועי והרגשי של הסטודנטים [Q19, Q20]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה המשובים שהם מקבלים מהדמויות השונות שנמצאות עמם במגע מסייע להם בשיפור תפקודם המקצועי ותפקודם הרגשי כמורים. בלוחות הבאים שיעור הסטודנטים שציינו כי המשובים שהם מקבלים מסייעים להם במידה רבה ורבה מאוד לשיפור תפקודם המקצועי והרגשי.

לוח 12 א' – שיעורי תרומת המשוב לשיפור תפקוד מקצועי.

מסלולי המשנה ומס' העונים לשאלון	מס' סטודנטים שענו שנעזרו במידה רבה ורבה מאוד במשובי גורמים שונים לשיפור תפקודם המקצועי ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
	מדריך פדגוגי	מורה חונך	חברים לכיתה	מורים ובעלי תפקידים	תלמידים
בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)	136 (75.2%)	101 (83.5%)	95 (53.1%)	15 (12.2%)	59 (39.1%)
בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)	47 (64.4%)	44 (68.1%)	28 (40.5%)	6 (10.7%)	10 (16.4%)
בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)	16 (61.6%)	12 (46.1%)	12 (52.1%)	7 (35.0%)	10 (45.4%)
בין מסלולי הסבה אנגלית (56)	36 (65.5%)	35 (63.6%)	10 (21.3%)	11 (26.9%)	18 (36.7%)
סה"כ (339)	235 (70.1%)	192 (61.5%)	145 (45.6%)	39 (16.3%)	97 (24.3%)

לוח 12 ב' – תרומת המשוב לשיפור התפקוד הרגשי.

מסלולי המשנה ומס' העונים לשאלון	מס' סטודנטים שענו שנעזרו במידה רבה ורבה מאוד במשובי גורמים שונים לשיפור תפקודם הרגשי ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
	מדריך פדגוגי	מורה חונך	חברים לכיתה	מורים ובעלי תפקידים	תלמידים
בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)	121 (66.5%)	90 (56.3%)	97 (54.5%)	18 (15.3%)	67 (43.4%)
בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)	38 (52.1%)	38 (52.7%)	28 (41.8%)	4 (7.2%)	12 (20.0%)
בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)	15 (57.2%)	13 (50.0%)	14 (56.0%)	7 (35.0%)	14 (63.7%)
בין מסלולי הסבה אנגלית (56)	31 (55.3%)	29 (51.8%)	11 (23.2%)	10 (27.4%)	18 (36.7%)
סה"כ (339)	205 (60.9%)	170 (54.1%)	150 (47.3%)	150 (47.3%)	34 (16.6%)

שיעור הסטודנטים שמעידים שהמשוב שקיבלו מהמדריך הפדגוגי והמורה החונך סייעו להן במידה רבה, רבה מאוד, בשיפור תפקודם הרגשי והמקצועי הוא הגבוה ביותר. שיעור הסטודנטים שנעזרו

במשוב המדריך הפדגוגי לשיפור תפקודם המקצועי גבוהים יותר משיעורי הסטודנטים שנעזרו במשוב המדריך הפדגוגי לשיפור תפקודם הרגשי.

ביטוי אחר לתרומת המשוב לשיפור התפקוד המקצועי והרגשי של הסטודנטים הוא באמצעות ממוצע התגובות שלהם לסולם שנע בין 1-כלל לא ועד 5-במידה רבה, הלוחות הבאים מציגים ממוצעים אלו.

לוח 13 א' – ממוצע וסטיית תקן של תרומת המשוב מגורמים שונים לשיפור התפקוד המקצועי על סולם 1-5.

ממוצע וסטיית תקן תרומת המשוב לשיפור תפקוד מקצועי על סולם 1 – כלל לא, 5 במידה רבה מאוד					מסלולי המשנה ומס' העונים לשאלון
מדריך פדגוגי	מורה חונך	חברים לכיתה	מורים ובעלי תפקידים	תלמידים	
3.17 (1.00)	3.89 (2.51)	3.44 (1.17)	1.70 (1.30)	2.84 (1.37)	בין מסלולי B.Ed והסבה – חנ"ג (209)
3.75 (1.25)	3.60 (1.38)	2.56 (1.42)	1.78 (1.30)	2.31 (1.43)	בין מסלולי B.Ed והסבה – אנגלית (130)
3.88 (1.10)	3.77 (2.13)	3.12 (1.33)	1.73 (1.30)	2.63 (1.42)	סה"כ (339)

לוח 13 ב' – ממוצע וסטיות תקן של תרומת המשוב מגורמים שונים לשיפור התפקוד הרגשי על סולם 1-5.

ממוצע וסטיית תקן תרומת המשוב לשיפור תפקוד רגשי על סולם 1 – כלל לא, 5 במידה רבה מאוד					מסלולי המשנה ומס' העונים לשאלון
מדריך פדגוגי	מורה חונך	חברים לכיתה	מורים ובעלי תפקידים	תלמידים	
3.76 (1.15)	3.73 (3.07)	3.38 (1.26)	1.78 (1.38)	3.05 (1.46)	בין מסלולי B.Ed והסבה – חנ"ג (209)
3.42 (1.42)	3.26 (1.44)	2.64 (1.52)	1.81 (1.34)	2.34 (1.47)	בין מסלולי B.Ed והסבה – אנגלית (130)
3.63 (1.27)	3.54 (2.54)	3.11 (1.40)	1.80 (1.36)	2.77 (1.50)	סה"כ (339)

בדרך כלל הממוצע של תרומת המשוב לשיפור התפקוד הרגשי על סולם 1-5, גבוה יותר בקבוצת החינוך הגופני. וממוצע תרומת המשוב לשיפור התפקוד המקצועי גבוה יותר בקבוצת האנגלית.

מעורבות בפעילויות בית ספריות שונות במהלך ההתנסות [Q18]

ההתנסות המעשית אמורה לזמן לסטודנטים הזדמנויות לחרוג מכתלי הכיתה ולהכיר את בית הספר על מכלול פעילויותיו. זאת ניתן היה להשיג ע"י שיתוף הסטודנטים בפעילויות הבית ספריות השונות. סטודנטים נתבקשו לדווח על התדירות שבה ניתנה להם ההזדמנות להיות מעורבים בפעילויות השונות.

הלוח הבא מציג את שיעור הסטודנטים שהיו מעורבים במרבית ימי ההתנסות או בכולם בפעילויות שונות בבית"ס.

לוח 14 א' – מס' ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה המעורבים בפעילויות בית ספריות שונות במרבית ימי ההתנסות או בכולם, במסלולים השונים.

פעילויות בית ספריות				מס' סטודנטים שניתנה להם הזדמנות במרבית ימי ההתנסות או בכולם להיות מעורבים בפעילויות בית ספריות שונות ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה
בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)	
0	9 (2.8%)	1 (4.0%)	14 (26.4%)	ישיבות מורים
0	1 (1.4%)	1 (3.8%)	11 (20.4%)	יום הורים
0	1 (1.4%)	1 (4.2%)	8 (14.5%)	עבודה מול הורים
0	1 (1.4%)	1 (4.2%)	7 (12.7%)	הצגה, טיול
2 (1.1%)	3 (4.1%)	1 (4.0%)	10 (18.2%)	פגישות עם מורים - עבודה
1 (0.6%)	2 (2.7%)	2 (7.6%)	11 (20.0%)	פגישות עם מורים - חברה
24 (13.3%)	4 (5.5%)	3 (11.5%)	5 (9.1%)	תצפיות מחקר פעולה

לוח 14 ב' – ממוצע וסטיית תקן של מידת מעורבות בפעילויות בית ספריות על סולם 1-5.

ממוצע וסטיית תקן של מעורבות בפעילות בית ספרית			פעילויות בית ספריות
סה"כ (339)	בין מסלולי B.Ed והסבה – אנגלית (130)	בין מסלולי B.Ed והסבה – חנ"ג (209)	
1.25 (0.84)	1.61 (1.24)	1.03 (0.30)	ישיבות מורים
1.19 (0.78)	1.45 (1.16)	1.02 (0.28)	יום הורים
1.18 (0.72)	1.42 (1.06)	1.03 (0.30)	עבודה מול הורים
1.34 (0.74)	1.50 (0.98)	1.25 (0.52)	הצגה, טיול
1.42 (0.90)	1.67 (1.19)	1.26 (0.61)	פגישות עם מורים - עבודה
1.32 (0.87)	1.53 (1.21)	1.18 (0.54)	פגישות עם מורים - חברה
1.88 (1.13)	1.68 (0.98)	2.01 (1.21)	תצפיות מחקר פעולה

מעורבות הסטודנטים בפעילויות הבית ספריות שונות השונות מעטה ביותר. שיעור מסוים (11%-13%) בעיקר בבין מסלולי חנ"ג מעורב בבית הספר בביצוע מחקר פעולה או תצפית, פעילות שאינה מעידה בהכרח על מעורבות ממשית בבית הספר.

המידה שבה אפשרה העבודה המעשית להתנסות במגוון התנסויות [25Q]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה אפשרה העבודה המעשית בביה"ס להתנסות במגוון ההתנסויות. לוחות 15 א', ב' מציג את שיעור הסטודנטים המעידים כי ההתנסות אפשרה זאת להם במידה רבה ורבה מאוד.

לוח 15 א' – מס' ושיעור הסטודנטים שענו שההתנסות אפשרה להם במידה רבה, רבה מאוד להתנסות במגוון התנסויות.

התנסויות	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)	סה"כ (339)
תכנון הוראה	149 (82.3%)	51 (68.9%)	22 (78.0%)	30 (54.5%)	252 (75.2%)
ביצוע הוראה	156 (85.8%)	49 (66.2%)	22 (88%)	37 (67.3%)	264 (78.6%)
הכרת תלמידים	130 (71.5%)	39 (52.7%)	17 (70.8%)	37 (67.3%)	223 (66.5%)
הכרת עצמי	149 (81.9%)	40 (54.0%)	21 (84.0%)	40 (72.7%)	250 (77.4%)
הפעלת שיקול דעת	147 (80.8%)	36 (48.7%)	19 (76.0%)	37 (68.5%)	239 (71.3%)
הכרת מערכת	96 (52.7%)	34 (45.9%)	16 (64%)	35 (63.6%)	181 (53.9%)
קשר בין תיאוריה ומעשה	133 (73.4%)	36 (49.4%)	19 (76.0%)	33 (70.0%)	221 (66.1%)

לוח 15 ב' – ממוצע וסטיית תקן של המידה שבה אפשרה ההתנסות להתנסות במגוון התנסויות על סולם 1-5.

מגוון התנסויות	בין מסלולי B.Ed והסבה – חנ"ג (130)	בין מסלולי B.Ed והסבה – אנגלית (209)	סה"כ (339)
תכנון הוראה	4.00 (0.91)	3.74 (1.18)	4.03 (1.05)
ביצוע הוראה	4.28 (0.84)	3.83 (1.11)	4.11 (0.98)
הכרת תלמידים	3.95 (1.01)	3.64 (1.29)	3.83 (1.13)
הכרת עצמי	4.20 (0.84)	3.70 (1.15)	4.01 (1.00)
הפעלת שיקול דעת	4.22 (0.83)	3.51 (1.29)	3.95 (1.09)
הכרת מערכת	3.53 (1.23)	3.55 (1.24)	3.54 (1.23)
קשר בין תיאוריה ומעשה	3.97 (0.98)	3.53 (1.25)	3.80 (1.11)

ההתנסות מאפשרת במידה רבה ורבה מאוד לתכנן ולביצוע הוראה וכן להכרת יכולתו של המורה ולהפעלת שיקולי דעת. שיעורי הסטודנטים הגבוהים הינם במסלולי חנ"ג, וכמו כן גם ממוצעייהם על סולם האפשרות להתנסות במגוון התנסויות.

פילוח של מספר ושיעור הסטודנטים שההתנסות אפשרה להן במידה רבה, רבה מאוד להתנסות במגוון התנסויות לאורך שלוש שנות הלימוד, מראה את התמונה הבאה.

לוח 15 ג' – מספר ושיעור הסטודנטים ב-% שההתנסות אפשרה להם להתנסות במדון התנסויות בכל אחת משלוש השנים.

שנה ג'		שנה ב'		שנה א'		מגוון התנסויות
אנגלית	חנ"ג	אנגלית	חנ"ג	אנגלית	חנ"ג	
10 (71.5%)	38 (66.7%)	16 (50.0%)	61 (83.5%)	44 (65.7%)	71 (94.6%)	תכנון הוראה
10 (71.5%)	44 (55.8%)	15 (46.9%)	62 (84.9%)	48 (71.6%)	71 (94.7%)	ביצוע הוראה
7 (50.0%)	39 (67.2%)	16 (50.0%)	48 (66.6%)	41 (61.2%)	59 (78.7%)	הכרת תלמידים
9 (64.3%)	42 (72.4%)	13 (40.6%)	57 (78.1%)	45 (67.1%)	70 (93.3%)	הכרת עצמי
8 (57.1%)	43 (64.1%)	13 (40.6%)	54 (74.0%)	44 (65.6%)	68 (90.7%)	הפעלת שיקול דעת
6 (42.9%)	23 (39.6%)	13 (40.7%)	34 (46.6%)	40 (59.7%)	55 (73.4%)	הכרת מערכת
6 (42.8%)	35 (61.4%)	10 (31.2%)	52 (71.2%)	43 (65.1%)	65 (86.7%)	קשר בין תיאוריה ומעשה

שיעור הסטודנטים המעידים כי ההתנסות אפשרה להם להתנסות במידה רבה, רבה מאוד בכל אחד משבעת התחומים יורד משנה א' לשנה ג' בשתי הקבוצות.

הקשר בין הנעשה בהתנסות ובלימודים העיוניים [Q28]

הקשר בין התיאוריה והמעשה נבחן באמצעות שאלה שבה נתבקשו הסטודנטים לציין באיזו מידה מה שנלמד בקורסים העיוניים קשור להתנסות המעשית בפועל.

הלוחות הבאים מציגים את שיעור הסטודנטים המציינים שהדברים הנלמדים בקורסים קשורים במידה רבה ורבה מאוד להתנסות המעשית ואת ממוצע תגובתם לשאלה אודות הקשר על סולם 1 – כלל לא, 5 – במידה רבה.

לוח 16 א' – קשר בין הדברים הנלמדים בקורסים והנעשה בהתנסות המעשית.

הקורסים	מס' ושיעור הסטודנטים שענו המוצאים במידה רבה/רבה מאוד קשר בין מה שנלמד בקורסים במכללה למה שקורה בהתנסות הממשית				
	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)	סה"כ (339)
תחומי הדעת	85 (48.6%)	26 (36.3%)	15 (60.0%)	30 (55.5%)	156 (48.0%)
דידקטיקה – דרכי הוראה	58 (35.4%)	26 (40.6%)	11 (44.0%)	25 (46.3%)	120 (39.1%)
הערכה	54 (34.6%)	12 (23.6%)	10 (41.6%)	17 (34.0%)	93 (33.3%)
סוציולוגיה	28 (16.3%)	6 (8.6%)	2 (9.6%)	5 (11.7%)	41 (13.4%)
פסיכולוגיה	45 (26.3%)	12 (17.2%)	5 (20.0%)	5 (11.1%)	67 (21.5%)
פילוסופיה	24 (14.3%)	9 (12.5%)	3 (13.0%)	6 (14.0%)	42 (13.6%)

לוח 16 ב' – ממוצע וסטיית תקן על סולם הקשר בין הקורסים וההתנסות הממשית סולם 1-5.

הקורסים	בין מסלולי B.Ed והסבה – אנגלית (209)	בין מסלולי B.Ed והסבה – חנ"ג (130)	סה"כ (339)
תחומי הדעת	(1.26) 3.25	(1.16) 3.39	(1.20) 3.34
דידקטיקה – דרכי הוראה	(1.31) 3.20	(1.25) 3.01	(1.27) 3.08
הערכה	(1.31) 2.63	(1.22) 2.99	(1.26) 2.86
סוציולוגיה	(1.12) 1.94	(1.19) 2.07	(1.16) 2.02
פסיכולוגיה	(1.24) 2.19	(1.24) 2.59	(1.25) 2.44
פילוסופיה	(1.19) 2.02	(1.17) 1.94	(1.18) 1.97

שיעור הסטודנטים המוצאים קשר בין הלימוד העיוני בקורסים הפרקטיים, כגון תחומי דעת ודרכי הוראה, הינו הגבוה ביותר, הרבה מעל לקשר עם הקורסים העיוניים בסוציולוגיה ופילוסופיה. יוצא דופן הוא שיעור המוצאים קשר חזק יותר עם קורסי פסיכולוגיה.

סיכום הפעילות המתרחשת בהתנסות

- הכנה לשיעור – שיעור הסטודנטים המעידים כי קיבלו הכנה מספקת לשיעור במידה רבה, רבה מאוד, בתכנים ובמיומנויות הינו הגבוה ביותר בבין מסלולי B.Ed והסבה של חנ"ג, השיעור נע בין מחצית ל-2/3.
- הזדמנות ללמד בפועל במתכונות שונות – שיעור הסטודנטים המעידים כי ניתנה להם הזדמנות רבה, רבה מאוד, ללמד שיעור מלא לכיתה שלמה הוא במסלול הסבה חנ"ג (77%), ובמידה קצת יותר קטנה ב-B.Ed חנ"ג (46%).
- שיעור הצפייה במורה המאמן במרבית השיעורים או בכולם הם הגבוהים ביותר במסלולי B.Ed האנגלית (82%) ובמסלולי ההסבה באנגלית (54%).
- שיעורי הצפייה בעמיתים הם הגבוהים ביותר במסלולי חנ"ג (60%, 78%).
- שיעורי הסטודנטים הנצפים על ידי המורה החונך הם הגבוהים ביותר בכל המסלולים. במסלול B.Ed חנ"ג והסבה חנ"ג שיעורים גבוהים נצפים גם על ידי חבריהם לכיתה.
- הדמות העיקרית ממנה הסטודנטים מקבלים משוב בתדירות גדולה הוא המורה החונך, הן במסלולי B.Ed חנ"ג והן במסלולי B.Ed אנגלית.
- בכל המסלולים שיעור נמוך יחסית של סטודנטים מקבלים משוב בתדירות גדולה מהמדריך הפדגוגי.
- המשוב ניתן בדרך כלל בביה"ס וביום ההתנסות.
- שיעורים גדולים יחסית של סטודנטים בכל המסלולים, מעל 50% ועד ל-75%, מקבלים משוב לשיפור תפקודם המקצועי והרגשי במידה רבה, רבה מאוד, מהמדריך הפדגוגי והמורה החונך. השיעורים גבוהים קצת יותר במסלולי החינוך הגופני.
- שיעורים נמוכים של סטודנטים מעידים על מעורבות מועטה בפעילויות בית ספריות בכל המסלולים.
- שיעורי הסטודנטים הגבוהים ביותר שיש להם הזדמנות רבה, רבה מאוד, להתנסות במגוון התנסויות הם במסלולי החינוך הגופני, B.Ed והסבה גם יחד (כ-70-80%). נמוכים יותר השיעורים במסלולי האנגלית.
- קשר בין הנלמד בקורסים העיוניים והנעשה בהתנסות המעשית אינו גבוה, כ-60% מהסטודנטים מוצאים קשר בהקשר לתחומי הדעת בבין - מסלולי הסבה חנ"ג. בכל המסלולים, מעטים מוצאים קשר עם קורסים עיוניים כמו סוציולוגיה, פסיכולוגיה ופילוסופיה.

תרומת ההתנסות

תרומת ההתנסות [Q26]

סטודנטים נתבקשו להעריך את התרומה שנתרמו מן ההתנסות המעשית בתחומים שונים. רכישת מיומנויות הוראה, יכולת תכנון שיעור ויחידת לימוד, הכרת תוכנית לימודים, הכרת המציאות החינוכית, עבודה עם עמיתים, הכרה עם עצמם ובניית זהות מקצועית.

בלוח הבא שיעור הסטודנטים המעריכים במידה רבה, רבה מאוד את תרומת ההתנסות בתחומים אלו.

לוח 17 א' – מספר ושיעור הסטודנטים שענו המעריכים במידה רבה, רבה מאוד, את תרומת ההתנסות המעשית לרכישה והיכרות של מיומנויות ויכולות.

מס' סטודנטים המעריכים את תרומת ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה					מיומנויות ויכולות
ס"ח (339)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)	
170 (51.4%)	23 (43.4%)	14 (56.0%)	30 (40.6%)	103 (57.5%)	מיומנויות – ניהול דיון
200 (60.8%)	25 (48.1%)	15 (60.0%)	42 (56.7%)	118 (66.3%)	מיומנויות – שאלת שאלות
194 (59.2%)	20 (39.2%)	17 (68.0%)	23 (31.1%)	134 (75.3%)	מיומנויות – מתן משוב
189 (56.7%)	33 (63.5%)	20 (80.0%)	51 (68.9%)	147 (81.7%)	מיומנויות – ניהול כיתה
251 (75.9%)	24 (47.0%)	21 (84.0%)	15 (20.3%)	126 (70.4%)	תכנון – שיעור
186 (56.5%)	25 (46.3%)	17 (68.0%)	26 (35.1%)	121 (63.7%)	תכנון – יחידת הוראה
121 (36.5%)	13 (42.6%)	13 (52.0%)	19 (25.7%)	68 (36.9%)	הכרת תוכנית הלימודים
213 (64.6%)	40 (75.5%)	19 (76.0%)	53 (71.6%)	101 (56.7%)	הכרת מציאות כיתתית
191 (57.3%)	36 (66.7%)	17 (68.0%)	47 (63.5%)	91 (50.5%)	הכרת מציאות בית ספרית
172 (52.0%)	22 (40.7%)	13 (52.0%)	24 (32.8%)	113 (63.1%)	עבודה עם עמיתים
205 (61.9%)	26 (48.2%)	17 (68.0%)	33 (45.8%)	129 (71.7%)	בטחון עצמי
193 (58.1%)	29 (54.7%)	19 (76.0%)	28 (37.9%)	117 (65.0%)	זהות מקצועית

לוח 17 ב' – ממוצע וסטיית תקן על סולם תרומת ההתנסות לרכישת והיכרות של מיומנויות ויכולות.

ממוצע וסטיית תקן תרומת ההתנסות לרכישת והיכרות של מיומנויות ויכולות על סולם 1-5			מיומנויות ויכולות
סה"כ (339)	בין מסלולי B.Ed והסבה – אנגלית (209)	בין מסלולי B.Ed והסבה – חנ"ג (130)	
(1.18) 3.45	(1.24) 3.19	(1.11) 3.01	מיומנויות – ניהול דיון
(1.09) 3.65	(1.17) 3.44	(1.02) 3.78	מיומנויות – שאלת שאלות
(1.17) 3.59	(1.32) 3.00	(0.89) 3.96	מיומנויות – מתן משוב
(0.99) 4.03	(1.17) 3.71	(0.81) 4.22	מיומנויות – ניהול כיתה
(1.29) 3.49	(1.34) 2.78	(1.04) 3.93	תכנון – שיעור
(1.18) 3.55	(1.34) 3.01	(0.92) 3.89	תכנון – יחידת הוראה
(1.23) 3.04	(1.25) 2.98	(1.22) 3.15	הכרת תוכנית הלימודים
(1.13) 3.73	(1.15) 3.19	(1.11) 3.62	הכרת מציאות כיתתית
(1.22) 3.55	(1.167) 3.77	(1.24) 3.14	הכרת מציאות בית ספרית
(1.24) 3.45	(1.33) 3.02	(1.10) 3.72	עבודה עם עמיתים
(1.06) 3.76	(1.18) 3.45	(0.93) 3.95	בטחון עצמי
(1.15) 3.65	(1.23) 3.32	(1.05) 3.85	זהות מקצועית

מבין המיומנויות – מיומנויות ניהול כיתה והכרת המציאות הכיתתית הן אלו בהן שיעור גדול של תלמידים מעריכים את תרומת ההתנסות לרכישתם במידה רבה, רבה מאוד.

פילוח לאורך השנים של מספר ושיעור הסטודנטים שההתנסות תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד לרכוש את המיומנויות והיכולות השונות מוצג בלוח הבא.

לוח 17 ג' – תרומת ההתנסות לרכישת מיומנויות ויכולות שונות לאורך השנים.

מס' סטודנטים שההתנסות תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה לפי שנים			מיומנויות ויכולות
שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	
44 (60.3%)	44 (60.3%)	28 (51.8%)	מיומנויות – ניהול דיון
49 (67.1%)	53 (72.6%)	31 (55.4%)	מיומנויות – שאלת שאלות
57 (78.1%)	55 (75.3%)	38 (67.9%)	מיומנויות – מתן משוב
51 (69.9%)	53 (72.7%)	33 (56.9%)	מיומנויות – ניהול כיתה
62 (84.9%)	64 (87.6%)	40 (68.9%)	תכנון – שיעור
62 (84.9%)	53 (73.6%)	32 (55.2%)	תכנון – יחידת הוראה
33 (45.8%)	26 (35.6%)	20 (34.5%)	הכרת תוכנית הלימודים
49 (68.1%)	48 (65.7%)	23 (40.3%)	הכרת מציאות כיתתית
48 (65.7%)	40 (54.8%)	19 (32.8%)	הכרת מציאות בית ספרית
48 (65.8%)	46 (63.1%)	31 (54.4%)	עבודה עם עמיתים
63 (86.3%)	50 (68.5%)	32 (55.2%)	בטחון עצמי
54 (73.9%)	49 (67.1%)	33 (56.9%)	זהות מקצועית

מוכנות לעבודה [Q27]

בשאלה מסכמת נתבקשו הסטודנטים לציין האם בזכות ההדרכה שקיבלו בהתנסות המעשית הם מרגישים מוכנים להוראה. האפשרויות לתשובה היו 1 – כן, 3 – חלקי, 2 – לא. לוח מסכם את שיעורי הסטודנטים שענו לכל אחת מהאפשרויות.

לוח 18 א' – מס' ושיעור הסטודנטים שענו לשאלה על מוכנות להוראה בתום ההתנסות.

מס' סטודנטים שענו המוכנים במידות שונות להוראה בתום ההתנסות המעשית ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה			מסלול
לא מוכנים	מוכנים חלקית	מוכנים	
42 (25.9%)	3 (1.8%)	117 (72.2%)	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)
42 (64.6%)	2 (3.1%)	21 (32.3%)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)
3 (12.0%)	2 (8.0%)	20 (80%)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)
19 (35.8%)	7 (13.2%)	27 (50.9%)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)
106 (34.8%)	14 (4.6%)	185 (60.7%)	סה"כ (339)

שיעור הסטודנטים בבין - מסלולי B.Ed והסבה חנ"ג המרגישים מוכנות לעבודת ההוראה בתום ההתנסות הוא הגבוה ביותר (70-80%), אך כרבע מהסטודנטים במסלול ה-B.Ed מרגישים לא מוכנים. כמחצית מהסטודנטים בבין – מסלולי הסבה וכשליש מהסטודנטים ב-B.Ed אנגלית מרגישים מוכנים, אך שיעור גבוה חש לא מוכן במסלולים אלו.

פילוח נוסף של נתוני שאלה זו, הפעם לפי שנים ובהבחנה בין מסלולי הרב גילאי של החינוך הגופני והאנגלית מתבררת תמונה קצת אחרת. הלוח מציג התפלגויות אלו.

לוח 18 ב' – מספר הסטודנטים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה על מוכנות להוראה בתום ההתנסות, על פי שנות לימוד.

שנה א'			שנה ב'			שנה ג'			
לא מוכנים	מוכנים חלקית	מוכנים	לא מוכנים	מוכנים חלקית	מוכנים	לא מוכנים	מוכנים חלקית	מוכנים	
23 (37.7%)	6 (9.8%)	32 (52.5%)	8 (27.6%)	3 (9.4%)	18 (62.1%)	8 (66.7%)	-	4 (33.3%)	אנגלית (209)
51 (73.9%)	1 (1.4%)	15 (21.7%)	53 (80.3%)	1 (1.5%)	11 (16.8%)	33 (64.7%)	-	18 (35.3%)	חנ"ג (130)

בעוד שבמסלול החינוך הגופני חלה ירידה קטנה בשיעור המוכנים לעבודה מהשנה הראשונה לשלישית (64-74), במסלול האנגלית חלה עליה גדולה משנה א' לשנה ג' (38-67).

שביעות רצון מההדרכה בהתנסות [Q24]

במקביל לשאלה על התרומה שנתרמו בהתנסות נשאלו הסטודנטים לגבי שביעות רצונם מהדמויות שעסקו בהדרכתם במהלך ההתנסות. הלוח שלהלן מסכם את שיעורי הסטודנטים שצינו שביעות רצון רבה, רבה מאוד.

לוח 19 א' – מס' הסטודנטים ושיעורם של אלו החשים שביעות רצון רבה, רבה מאוד, מההדרכה שקיבלו ומההתנסות שחוו.

גורמים שונים	מס' סטודנטים שמביעים שביעות רצון רבה ורבה מאוד מגורמים שונים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלה				
	בין מסלולי B.Ed חנ"ג (183)	בין מסלולי B.Ed אנגלית (74)	בין מסלולי הסבה חנ"ג (26)	בין מסלולי הסבה אנגלית (56)	סה"כ (339)
המדריך הפדגוגי	138 (76.2%)	53 (71.6%)	17 (68.0%)	37 (71.2%)	254 (73.8%)
החונך	96 (60.8%)	57 (77.0%)	15 (60.0%)	31 (58.5%)	199 (64.2%)
בית הספר	103 (58.5%)	44 (59.4%)	15 (44.0%)	32 (60.3%)	194 (59.2%)
שיתוף פעולה עם מורי ביה"ס	54 (34.6%)	34 (49.2%)	11 (47.8%)	30 (60.0%)	129 (43.3%)
מנהל ביה"ס	37 (24.2%)	23 (34.8%)	5 (26.3%)	17 (36.2%)	82 (28.7%)

לוח 19 ב' – ממוצע וסטיית תקן על סולם שביעות רצון 1-5.

גורמים שונים	ממוצע וסטיית תקן שביעות רצון מגורמים שונים		
	בין מסלולי B.Ed חנ"ג – והסבה – אנגלית (130)	בין מסלולי B.Ed והסבה – אנגלית (209)	סה"כ (339)
המדריך הפדגוגי	4.10 (1.148)	4.04 (1.13)	4.08 (1.14)
החונך	3.79 (1.23)	4.20 (2.92)	3.96 (2.10)
בית הספר	3.71 (1.17)	3.75 (1.20)	3.72 (1.18)
שיתוף פעולה עם מורי ביה"ס	2.73 (1.55)	3.30 (1.45)	2.96 (1.53)
מנהל ביה"ס	2.20 (1.52)	2.58 (1.06)	2.35 (1.58)

שביעות הרצון גבוהה מההדרכה שקיבלו מהמדריך הפדגוגי בבין מסלולי חנ"ג ומהמדריך הפדגוגי והחונך בבין מסלולי באנגלית.

סיכום תרומת ההתנסות

- שיעור הסטודנטים המעריכים במידה רבה, רבה מאוד, את תרומת ההתנסות המעשית לרכישה והיכרות של מיומנויות ויכולות גבוה יותר במסלולי חנ"ג, במיוחד במה שקשור למיומנויות ניהול כיתה, תכנון שיעור, יחידת הוראה, רכישת ביטחון עצמי ובניית זהות מקצועית.
- מוכנות לעבודה – למעלה מ-60% חשים מוכנים לעבודה בזכות ההתנסות המעשית בבין - מסלולי B.Ed אנגלית. לעומת 25% בלבד בבין - מסלולי B.Ed חנ"ג, ששם למעלה מ-70% חשים עצמם לא מוכנים.
- שביעות הרצון גבוהה מתפקודם של המדריך הפדגוגי והמורה החונך, מאפיינת את שני מסלולי הבין-מסלולי ה-B.Ed בחנ"ג ובאנגלית.

השוואת מאפייני ההתנסות המעשית במסלולים הרב גילאים.

השוואת היבטים אירגוניים	מסלולי חנ"ג	מסלולי אנגלית
1. דגם ההתנסות – מסורתי	+	+
2. היקף ההתנסות – יום	+	+
3. היקף ההתנסות – יומיים ויותר		+
4. בחירת בי"ס אומן ע"י המדריך בלבד	+	
5. בחירת בי"ס אומן בשותפות עם סטודנט		+
6. היכרות עם קריטריוני הערכת ההתנסות		+
סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה	3	5

השוואת הפעילות המתרחשת בהתנסות	מסלולי חנ"ג	מסלולי אנגלית
1. הכנה מספקת במידה רבה, רבה מאוד		+
2. הזדמנות רבה, רבה מאוד, ללמד שיעור מלא לכיתה שלמה	+	
3. שיעורים גבוהים של סטודנטים צופים במורה המאמן		+
4. שיעורים גבוהים של סטודנטים צופים בשיעורי עמיתים	+	
5. שיעורים גבוהים של סטודנטים נצפים ע"י המורה החונך	+	+
6. תדירות מתן משוב ממורה חונך על שיעורי הסטודנט ביותר ממחצית או בכל השיעורים	+	+
7. קבלת משוב בביה"ס וביום ההתנסות	+	+
8. קבלת משוב מהמדריך הפדגוגי לשיפור תפקוד מקצועי ורגשי	+	+
9. התנסות במגוון התנסויות	+	
סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה	7	6

השוואת תרומת ההתנסות	מסלולי חנ"ג	מסלולי אנגלית
1. רכישת מיומנויות ויכולות	++	+
2. מוכנות להוראה	+	
3. שביעות רצון ממדריך פדגוגי	+	+
4. שביעות רצון מחונך		+
סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה	3	3

מתוך ששת הקריטריונים המתארים באופן חיובי את ההתנסות המעשית במסלול הבין – מסלולי, בשלושה שיעור הסטודנטים המסכימים עמם במידה רבה, רבה מאוד, נמצא גבוה במסלולי החנ"ג, 5 במסלולי אנגלית.

מתוך תשעת הקריטריונים המתארים באופן חיובי את הפעילות המתרחשת בהתנסות, 7 מאפיינים את מסלולי החנ"ג ו-6 את מסלולי האנגלית.

מתוך ארבעת הקריטריונים המתארים את תרומת ההתנסות ששיעור הסטודנטים המתארים באופן חיובי את התרומה, 3 מאפיינים את מסלולי החנ"ג ו-3 את מסלולי האנגלית.

בסך הכל ב-12 קריטריונים המתארים את ההתנסות באופן חיובי יש עדיפות למסלולי החנ"ג וב-15 למסלולי האנגלית.

עבודה מעשית במסלולים הרב גילי – בין מסלולי לתואר ראשון והסבה בשלושה דגמים של התנסות מעשית

מבוא

כיום מתקיימים בישראל שלושה דגמים של הכשרה מעשית. דגם מסורתי שלפיו מתנסים הסטודנטים להוראה כבודדים בבתי ספר בהנחיית מורה חונך ובפיקוח מדריך פדגוגי שהוא איש סגל במוסד ההכשרה ואחראי גם להערכת הסטודנטים. הדגם השני הינו דגם השותפות המתקיים בבתי ספר לפיתוח מקצועי (PDS) Professional Development Schools. גם כאן לכל סטודנט יש מורה חונך ולעיתים מספר מורים חונכים אבל בביה"ס מרוכזת קבוצה גדולה של סטודנטים ומדריכיהם מהמוסד המכשיר. במודל זה אמורים הסטודנטים להכיר טוב יותר את ביה"ס כארגון. הדגם השלישי הינו דגם ביניים שעל פיו הקבוצה המרוכזת בבית הספר קטנה יותר מזו המרוכזת במודל ה-PDS.

הדוח הנכחי עוסק בהשוואת ההתנסות בשלושת הדגמים העיקריים במתקיימים במכללה: הדגם המסורתי, דגם הביניים ודגם ה-PDS. כדי לאפיין את הדגמים הללו השתמשנו בנתונים שנאספו מהסטודנטים עצמם. הסטודנטים נשאלו שתי שאלות – האם הם מתנסים לבדם בבית הספר או עם סטודנטים נוספים ועם כמה. סטודנטים שצינו כי הם מתנסים בבית ספר לבדם או עם עוד אחד או שני סטודנטים נוספים הוגדרו כסטודנטים המתנסים בדגם מסורתי. סטודנטים המתנסים עם עוד סטודנטים (קבוצה בין 4 ל-11) הוגדרו כמתנסים במבנה ביניים וסטודנטים המתנסים עם קבוצה גדולה יותר (12 ומעלה סטודנטים נוספים) הוגדרו כמתנסים בדגם ה-PDS.

במסלול הרב-גילאי הבין מסלולי מכשירים מורים להוראת מקצועות לימוד שנלמדים גם בביה"ס והיסודי וגם בביה"ס העל יסודי. בעיקר אלו מקצועות חינוך גופני, מחול ואנגלית. במסלול זה לומדים סטודנטים לתואר ראשון ולתעודת הוראה, וסטודנטים אקדמאים בעלי תואר, לימודי הסבה להוראה. סה"כ מספר הלומדים, ממסלולי הבין מסלולי, שהשתתפו בסקר היה 339 סטודנטים, מתוכם 209 לומדים לתואר ראשון והסבה במקצועות חינוך גופני ומחול ו-130 לומדים לתואר ראשון והסבה באנגלית.

נביא את מספרם ושיעורם של הסטודנטים מאלו שענו לשאלות בקטגוריות הגבוהות של הנושאים בהם דן השאלון וגם את ממוצעי הסולם בכל שאלה.

בדוח שלהלן נשווה בין שלושת הדגמים במסלול החינוך הרב גילאי. ההשוואה תתייחס לשלושה נושאים. 1. מאפיינים ארגוניים (מס' הסטודנטים בכל דגם, היקף ההתנסות, אופן בחירת בתי הספר ואופן הערכת הסטודנטים). 2. מאפייני הפעילות המתרחשת בהתנסות (הכנה לשיעור, תדירות הוראה בפועל, תדירות הצפייה באחרים, תדירות הצפייה בסטודנט, המשוב הניתן לסטודנט ותרומתו, מעורבות הסטודנט בפעילות בית הספר והקשר עם הלימודים העיוניים). 3. תפיסת הסטודנטים את תרומת ההתנסות (מגוון ההתנסויות, תרומה בתחומים שונים, תחושת מוכנות להוראה ושביעות רצון).

השוואת דגמי ההתנסות על פי מאפיינים אירגוניים

שכיחות הלומדים בדגמים השונים [Q5, Q5a]

בהתבסס על תשובות הסטודנטים לשאלה עם כמה סטודנטים התנסה הסטודנט בעבודה מעשית נמצאו גם במסלול הבין מסלולי, שלושה דגמי התנסות. דגם מסורתי שבו מתנסים בבית ספר אחד בין סטודנט אחד לשלושה סטודנטים, דגם ביניים בו מתנסים בין 4-11 סטודנטים בבית ספר אחד, ודגם PDS בו מתנסים בבית ספר אחד יותר מ-12 סטודנטים.

על פי תשובות הסטודנטים לשאלה, התנסו בדגם המסורתי 195 סטודנטים, בדגם הביניים 102 סטודנטים, ובדגם PDS רק 28 סטודנטים, שה"כ 325 סטודנטים.

שני הדגמים השכיחים במסלולים הבין מסלוליים הינם איפוא הדגם המסורתי ודגם הביניים.

בסקר השתתפו סטודנטים שלמדו בשנים שונות, להלן התפלגות הסטודנטים בדגמים השונים על פי שנות הלימוד.

לוח 1 – התפלגות הסטודנטים בדגמי ההכשרה המעשית של המסלולים הרב גילאים על פי שנות לימוד.

דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון	מספר הסטודנטים שענו ושיעורם וב-% מאלו שענו לשאלה על שנות לימוד			
	שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנים אחרות
מסורתי (194)	81 (41.8%)	55 (28.4%)	45 (23.2%)	13 (6.7%)
ביניים (102)	60 (58.8%)	33 (32.4%)	7 (6.8%)	2 (2.0%)
PDS (28)	-	14 (50.0%)	14 (50.0%)	-
סה"כ (324)	141	102	66	15

היקף ההתנסות בדגמים השונים [Q8, Q10]

הסטודנטים נשאלו כמה ימים בשבוע הם נמצאים בבית הספר לצורך ההתנסות ובשאלה נוספת האם מתקיים שבוע התנסות מרוכז. להלן התפלגות הסטודנטים המתנסים יום, יומיים, ימים נוספים ומספרם של אלו שמתנסים שבוע מרוכז בכל אחד מהדגמים ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלות.

לוח 2 – היקף ההתנסות המעשית בדגמים השונים.

דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון	מספר סטודנטים שענו ושיעורם ב-% מאלו שענו על פי היקף ההתנסות			
	יום בשבוע	יומיים בשבוע	ימים נוספים	שבוע מרוכז
מסורתי (195)	129 (67.5%)	45 (23.1%)	17 (3.8%)	118 (62.8%)
ביניים (102)	97 (95.1%)	1 (1.0%)	4 (4.0%)	38 (38.4%)
PDS (28)	25 (89.3%)	2 (7.1%)	1 (3.6%)	5 (17.5%)

בכל הדגמים רוב הסטודנטים מתנסים רק יום בשבוע. שבוע מרוכז מתקיים בעיקר במודל המסורתי.

בחירת בתי הספר להתנסות [Q23]

מידת השיתוף של הסטודנטים בקביעת בית הספר האומן נבדקה באמצעות שלוש אפשרויות: ביה"ס נבחר ע"י המדריך בלבד, ע"י מדריך בהתייעצות עם סטודנט או על פי בחירת הסטודנט. בלוח הבא התפלגות הסטודנטים שענו ושיעורם ב-% על פי שלוש האפשרויות.

לוח 3 – בחירת ביה"ס האומן

מס' סטודנטים שענו ושיעורם ב-% שענו לשאלה			דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון
בחירת סטודנט לבד	בהתייעצות עם סטודנט	בחירת מדריך בלבד	
50 (27.0%)	43 (22.1%)	92 (49.7%)	מסורתי (195)
4 (4.1%)	27 (27.6%)	67 (68.4%)	ביניים (102)
2 (8.3%)	2 (8.3%)	20 (83.3%)	PDS (28)

בדגם ה-PDS רוב הסטודנטים מתנסים בבתי ספר שנבחרו על ידי המדריך. בשני הדגמים האחרים, המסורתי ודגם הביניים, יש נטייה להתייעץ עם הסטודנטים בבחירת בתי הספר או לאפשר לסטודנטים לבחור בעצמם את בית הספר.

נוהלי הערכת הסטודנט בהתנסות [Q21 Q22]

סטודנטים נשאלו באיזו מידה הם מכירים את קריטריוני ההערכה לפיהם הם מוערכים ועל פי איזה קריטריונים נקבע ציונם בהתנסות המעשית. הלוח מציג את מספר הסטודנטים שענו ושיעורם מאלו שענו לשאלות בכל אחד מהדגמים.

לוח 4 – נהלי הערכת הסטודנט בהתנסות

מס' סטודנטים שענו ושיעורם ב-% מאלו שענו לשאלות				דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלון
מכירים את קריטריוני ההערכה [Q21]	ציון הערכה על פי נוכחות [Q22]	ציון הערכה על פי מערך שיעור [Q22]	ציון הערכה על פי ביצוע שיעור [Q22]	
119 (69.2%)	123 (63.1%)	140 (71.8%)	159 (81.5%)	מסורתי (195)
56 (59.6%)	73 (71.6%)	77 (75.5%)	78 (76.5%)	ביניים (102)
15 (53.6%)	21 (75.0%)	20 (71.4%)	22 (78.6%)	PDS (28)

שיעור הסטודנטים המכירים את קריטריוני ההערכה, כשני שליש, הינו הגבוה ביותר במודל המסורתי. רק כמחצית מכירים את קריטריוני ההערכה בדגם הביניים וה-PDS. בכל המודלים רוב הסטודנטים מעידים על שימוש בשלושת קריטריוני הציון.

סיכום - השוואת ההיבט הארגוני של ההתנסות

כשישים אחוז מהסטודנטים במסלול הרב גילאי מתנסים בדגם מסורתי, כשליש בדגם ביניים, מעטים מתנסים בדגם ה-PDS.

בכל הדגמים רוב הסטודנטים מתנסים יום בשבוע.

כמחצית מבתי הספר של ההתנסות נבחרים במודל המסורתי בהתייעצות עם הסטודנט או על פי בחירת הסטודנט, ורק כמחצית על פי בחירת המדריך. לא כך המצב במודל ה-PDS שבו רוב הסטודנטים נשלחים לבתי ספר שנבחרו על ידי המדריך בלבד.

שיעור הסטודנטים המכיר את קריטריוני ההערכה הינו הגבוה ביותר בדגם המסורתי (כ-2/3). בדגם הביניים ובדגם ה-PDS רק כמחציתם. בכל הדגמים רוב הסטודנטים מקבלים ציון על פי נוכחות, מערך שיעור וביצועו.

השוואת הפעילות המתרחשת בכל אחד מהדגמים

בסעיף זה נתייחס לפעילויות שונות המתרחשות בהתנסות: ההכנה שהסטודנט מקבל לקראת מתן שיעור, ההזדמנויות שיש לו ללמד בפועל במתכונות שונות, אפשרויות הצפייה באחרים, תכיפות הצפייה בו עצמו, קבלת משוב ותרומתו, מעורבות של הסטודנט בפעילות הבית ספרית ותפיסת הסטודנטים את הקשר שבין מה שנעשה בהתנסות והלימודים בקורסים במכללה.

הכנה לשיעור [Q12]

בלוח הבא שיעור הסטודנטים מאלו שענו שחשים שהם מקבלים במידה רבה ורבה מאוד הכנה לקראת השיעור שיעבירו בנושאים שונים.

לוח 5 – הכנה לשיעור.

מס' ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו שחשים שניתנה להם הכנה מספקת במידה רבה ורבה מאוד לקראת העברת שיעור				דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלה
הכנה במיומנויות ניהול כיתה	הכנה במיומנויות הוראה	הכנה בתכנים אחרים	הכנה בתכני ההתמחות	
60 (31.4%)	88 (45.9%)	78 (40.6%)	102 (52.6%)	מסורתי (194)
52 (50.9%)	71 (69.6%)	58 (58.0%)	69 (68.3%)	ביניים (101)
13 (46.4%)	17 (62.9%)	15 (55.5%)	19 (67.8%)	PDS (101)

כשני שליש מהסטודנטים המתנסים בדגם ביניים ובדגם ה-PDS חשים שניתנה להם הכנה מספקת לשיעור במידה רבה / רבה מאוד, בתכני ההתנסות ובמיומנויות הוראה. בדגם המסורתי רק כמחצית הסטודנטים מרגישים כך.

הזדמנות ללמד בפועל [Q11]

שיעור הסטודנטים שההתנסות סיפקה להם הזדמנות במרבית השיעורים או בכולם להתנסות באופני הוראה שונים מוצגים בלוח הבא.

לוח 6 – הזדמנות להוראה בפועל.

מס' ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו שמעידים שההתנסות נתנה להם במרבית או בכל השיעורים הזדמנות ללמד בפועל במתכונות שונות					דגם ומספר הסטודנטים שענו לשאלה
שיעור מלא לכל הכיתה	חלקי שיעור לכל הכיתה	קבוצת תלמידים	פרטני	בצוות עם אחרים	
87 (46.3%)	30 (18.9%)	42 (26.4%)	34 (20.8%)	10 (6.6%)	מסורתי (188)
43 (44.8%)	8 (10.2%)	42 (50.6%)	3 (3.9%)	2 (2.6%)	ביניים (96)
5 (18.5%)	3 (15.8%)	5 (26.3%)	1 (6.3%)	5 (27.8%)	PDS (27)

שיעורי הסטודנטים שהייתה להם הזדמנות ללמד בפועל ברוב המתכונות השונות הינם הגבוהים ביותר בדגם המסורתי. בעיקר בולט הדבר בהזדמנות ללמד בפועל שיעור מלא לכל הכיתה ובהוראת שיעור פרטני. באופן כללי שיעורי הסטודנטים שהייתה להם הזדמנות ללמד בפועל אינם גבוהים.

צפייה בשיעורי אחרים [Q13]

חלק גדול מההתנסות מוקדש לצפייה בשיעורים של אחרים על פי רוב באלו של המורה המאמן. הלוח הבא מציג את שיעור הסטודנטים שהיתה להם הזדמנות לצפות באחרים במרבית השיעורים או בכולם.

לוח 7 – הזדמנות לצפות בשיעורי אחרים.

מס' ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו שהיתה להם הזדמנות לצפות באחרים במרבית השיעורים או בכולם			דגם וטווח מספר הסטודנטים שענו לשאלה
צפייה בעמיתים	צפייה במורים אחרים	צפייה במורה המאמן	
65 (35.1%)	16 (8.6%)	97 (50.2%)	מסורתי (185-193)
84 (83.2%)	4 (4.2%)	11 (11.4%)	ביניים (97-101)
22 (84.6%)	7 (25.9%)	10 (38.5%)	PDS (26-27)

בדגם הביניים וה-PDS שיעורים גדולים של סטודנטים צופים בעמיתיהם בתדירות גדולה (מעל 80%). בדגם המסורתי כמחצית מהסטודנטים צופים במורה המאמן בתדירות רבה, וכשליש בעמיתיהם.

צפייה בסטודנט עצמו [Q14]

הצפייה בשיעורי הסטודנט המתנסה היא חלק חשוב בעבודת המדריך והמורה המאמן. בלוח הבא שיעורי הסטודנטים שנצפים ע"י גורמים שונים ביותר ממחצית השיעורים או בכולם.

לוח 8 – צפייה בסטודנט ע"י גורמים שונים.

מס' ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו שנצפו במחצית או בכל השיעורים ע"י גורמים שונים			דגם וטווח מספר הסטודנטים שענו לשאלה
חברים לכיתה	מורה חונך	מדריך כללי	
84 (44.2%)	134 (69.8%)	14 (7.3%)	מסורתי (190-194)
83 (81.3%)	64 (64.0%)	10 (9.9%)	ביניים (100-102)
26 (92.8%)	6 (53.3%)	20 (71.4%)	PDS (17-28)

בדגם המסורתי ובדגם הביניים שיעורים גדולים של סטודנטים נצפים ע"י המורה החונך. בדגם הביניים ובדגם ה-PDS גם ע"י חברים לכיתה והמדריך הפדגוגי.

קבלת משוב – תדירות [Q15]

המשוב הניתן ע"י המדריכים החונכים והעמיתים תורם רבות לשיפור ביצועי הסטודנט תדירות מתן משוב, המיקום שבו הוא נותן ועיתויו הינם סממנים של איכות ההדרכה. בלוח הבא שיעור הסטודנטים שמקבלים משוב מגורמים שונים ביותר ממחצית השיעורים או בכולם בשלושת הדגמים.

לוח 9 – תדירות קבלת משוב.

מס' ושיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה המקבלים משוב ביותר ממרבית השיעורים או בכולם			דגם ו טווח מספר הסטודנטים שענו לשאלה
מדרוך פדגוגי	מורה חונך	חברים לכיתה	
51 (26.6%)	124 (64.8%)	55 (29.1%)	מסורתי (189-192)
18 (17.9%)	64 (63.4%)	54 (52.9%)	ביניים (101-102)
24 (85.7%)	8 (47.1%)	2.6 (92.9%)	PDS (17-28)

במודל במסורתי ובמודל הביניים שיעורי הסטודנטים המקבלים משוב בתדירות רבה מהמורה החונך הינם הגדולים (כ-60%). במודל ה-PDS השיעורים גדולים כשמדובר בחברים לכיתה ובמדרוך הפדגוגי.

קבלת משוב – מיקום ועיתוי [Q16, Q17]

ככל שהמשוב ניתן בסמיכות מקום וזמן למתן השיעור הוא יעיל יותר. בלוח להלן שיעור הסטודנטים שמקבלים משוב בביה"ס ובעיתוי סמוך למועד השיעור.

לוח 10 – מיקום ועיתוי מתן המשוב.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו המקבלים משוב בביה"ס, ביום ההתנסות ובשבוע ההתנסות			דגם וטווח מספר הסטודנטים שענו לשאלה
מיקום מתן משוב בביה"ס		עיתוי מתן משוב	
		באותו יום	באותו שבוע
111 (87.4%)	170 (89.9%)	3 (1.6%)	מסורתי (189)
91 (89.2%)	93 (93.0%)	4 (4.0%)	ביניים (102)
10 (35.7%)	17 (60.7%)	10 (35.7%)	PDS (28)

במודל המסורתי ובמודל הביניים רוב הסטודנטים מקבלים משוב בביה"ס וביום ההתנסות.

תרומת המשוב לשיפור התפקוד המקצועי והרגשי כמורה [Q18, Q19]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה עזרו להם המשובים שקיבלו מדמויות שונות לשיפור תפקודם המקצועי והרגשי. שיעורי הסטודנטים שהעידו על מידה רבה ורבה מאוד של תרומת המשוב בשלושת הדגמים מוצגים בלוח הבא.

לוח 11 א' – תרומת המשוב לשיפור התפקוד המקצועי.

דגם	שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה שמציינים שהמשובים שקיבלו מגורמים שונים עזרו להם במידה רבה, רבה מאוד לשיפור תפקודם המקצועי				
	מדריך פדגוגי	מורה חונך	חברים	בעלי תפקידים	תלמידים
מסורתי	120 (62.5%)	112 (58.6%)	60 (33.9%)	21 (13.9%)	53 (30.8%)
ביניים	76 (75.2%)	64 (63.4%)	58 (57.4%)	10 (15.2%)	34 (39.8%)
PDS	26 (92.8%)	8 (72.8%)	22 (81.5%)	4 (28.6%)	9 (56.3%)

לוח 11 ב' – תרומת המשוב לשיפור התפקוד הרגשי.

דגם	שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה שמציינים שהמשובים שקיבלו מגורמים שונים עזרו להם במידה רבה, רבה מאוד לשיפור תפקודם הרגשי				
	מדריך פדגוגי	מורה חונך	חברים	בעלי תפקידים	תלמידים
מסורתי	99 (51.3%)	99 (51.5%)	64 (36.3%)	22 (14.5%)	57 (33.7%)
ביניים	71 (69.6%)	59 (58.4%)	59 (59.0%)	12 (18.8%)	37 (44.6%)
PDS	23 (82.2%)	6 (50.0%)	20 (71.4%)	3 (27.3%)	11 (73.4%)

שיעור הסטודנטים שטוענים שמשובי המדריך הפדגוגי והמורה החונך סייעו להם במידה רבה, רבה מאוד לשיפור תפקודם המקצועי והרגשי הם הגבוהים ביותר. שיעורים אלו גבוהים אפילו יותר כאשר מדובר בתפקוד המקצועי על פני התפקוד הרגשי. השיעורים הגבוהים ביותר הם אלו הניתנים לסטודנטים המתנסים במודל ה-PDS.

מעורבות בפעילות בית ספרית במהלך ההתנסות [Q18]

ההתנסות המעשית אמורה לזמן לסטודנטים הזדמנות להכיר את בית הספר כולו. זאת ניתן להשיג ע"י שיתופם בפעילויות בית ספריות שונות. הלוח הבא מציג את שיעור הסטודנטים שניתנה להם ההזדמנות במרבית או בכל ימי ההתנסות להיות מעורבים בפעילויות שונות.

לוח 12 – מעורבות בפעילות בית ספרית.

דגם ומס' לומדי מ	שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו שניתנה להם הזדמנות במרבית ימי ההתנסות וכולם להיות מעורבים בפעילויות בית ספריות שונות					
	ישיבות מורים	יום הורים	עבודה עם הורים	הצגות, טיולים	פגישות עבודה עם מורים	פגישות חברתיות עם מורים
מסורתי (191-192)	9 (7.8%)	11 (5.7%)	8 (4.2%)	7 (3.6%)	13 (6.8%)	13 (6.7%)
ביניים (98-102)	0	0	0	1 (1.0%)	0	1 (1.0%)
PDS (28)	0	0	0	0	1 (3.6%)	1 (3.6%)

המעורבות בפעילות הבית ספרית נמוכה מאוד, למעט פעילות מסוימת בביצוע מחקר פעולה ותצפית, שבעיקר נפוצה במודל ה-PDS.

הקשר בין הנעשה בהתנסות והלימודים העיוניים [Q28]

סטודנטים נשאלו על הקשר בין תיאוריה מעשה באמצעות שאלה בה נתבקשו לציין ביחס לקורסים שונים את המידה שבה הם קשורים במידה רבה ורבה מאוד לנעשה בהתנסות. לוח 14 מציג את שיעוריהם.

לוח 13 – הקשר בין הנעשה בהתנסות ללימודים בקורסים העיוניים.

דגם וטווח מספר העונים לשאלה	שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה שצינו שהיה במידה רבה, רבה מאוד קשר בין הנלמד בקורסים השונים במכללה לבין הנעשה בהתנסות המעשית					
	קורסים בתחום הדעת	דידקטיקה ודרכי הוראה	דרכי הערכה	סוציולוגיה	פסיכולוגיה	פילוסופיה
מסורתי (160-189)	86 (45.5%)	64 (35.6%)	47 (29.4%)	19 (10.9%)	12 (25.2%)	21 (11.8%)
ביניים (91-96)	50 (52.1%)	39 (42.9%)	33 (37.9%)	11 (11.8%)	24 (25.2%)	13 (14.3%)
PDS (24)	14 (53.9%)	11 (45.8%)	11 (45.9%)	9 (33.3%)	13 (48.1%)	7 (26.9%)

שיעור הסטודנטים שמציינים שיש קשר בין הדברים הנלמדים בקורסים ובין הקורה בהתנסות המעשית גבוהים יותר בדגם ה-PDS ונמוכים בדגם המסורתי, אבל גם השיעורים הגבוהים מגיעים לכ-50% בלבד.

המידה שבה ההתנסות המעשית מאפשרת התנסויות מגוונות [Q25]

בלוח הבא שיעורי הסטודנטים שמעידים שההתנסות המעשית אפשרה להם במידה רבה ורבה מאוד להתנסות במגוון ביצועים.

לוח 14 – אפשרות להתנסות במגוון התנסויות.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה שההתנסות אפשרה להם במידה רבה, רבה מאוד להתנסות במגוון התנסויות							דגם וטווח מס' העונים לשאלה
קשר בין תיאוריה ומעשה	הכרת מערכת	הפעלת שיקול דעת	הכרת עצמי	הכרת תלמידים	ביצוע הוראה	תכנון הוראה	
111 (58.4%)	104 (54.2%)	119 (62.3%)	129 (67.2%)	121 (63.4%)	136 (70.8%)	125 (65.1%)	מסורתי 190- (192)
80 (78.5%)	63 (61.8%)	88 (86.3%)	92 (90.2%)	75 (73.6%)	98 (91.1%)	92 (90.2%)	ביניים (102)
19 (67.9%)	8 (28.6%)	21 (75.0%)	20 (71.4%)	17 (60.7%)	23 (82.1%)	23 (82.1%)	PDS (28)

שיעור הסטודנטים הגבוה ביותר מציין שההתנסות אפשרה לו במידה רבה, רבה מאוד להתנסות בתכנון וביצוע הוראה. השיעורים הגבוהים ביותר הם בדגם הביניים ובדגם ה-PDS. שיעורי הסטודנטים שההתנסות אפשרה להם להתנסות במידה רבה, רבה מאוד במגוון התנסויות נמוכה באופן יחסי בדגם המסורתי.

סיכום הפעילות בהתנסות המעשית

- דגמי ההתנסות הנפוצים הם: מסורתי ודגם ביניים.
- בכל הדגמים מתנסים יום בשבוע, בדגם המסורתי יש גם שבוע מרוכז.
- בדגם ה-PDS רוב הסטודנטים מתנסים בבית ספר אומן שנקבע ע"י המדריך. בדגם המסורתי ובדגם הביניים יש נטייה להתייעץ עם הסטודנטים בקביעת בית הספר האומן.
- כ-2/3 מהסטודנטים מכירים את קריטריוני ההערכה בהתנסות. כמחציתם בדגם הביניים ובדגם ה-PDS.
- שיעור גדול יותר של סטודנטים בדגם הביניים ובדגם ה-PDS חשים כי ניתנה להם הכנה מספקת במידה רבה ורבה מאוד בתכני ההתמחות ובמיומנויות הוראה. רק 50% שהתנסו בדגם המסורתי חשים כך.
- שיעורי הסטודנטים שהייתה להם הזדמנות ללמד בפועל במתכונות שונות, בעיקר שיעור מלא לכל הכיתה, הינם גבוהים ביותר במודל המסורתי ונמוכים ביותר בדגם ה-PDS.
- למחצית מהסטודנטים בדגם המסורתי יש הזדמנות רבה לצפות במורה המאמן, בדגם הביניים רק לשליש, בדגם ה-PDS רק לכ-11%.
- שיעורי הצפייה בסטודנט ע"י מורה מאמן גבוהים בשלושת הדגמים אך במיוחד בדגם המסורתי. שיעורי הצפייה בסטודנט ע"י חבריו גבוהים ביותר בדגם ה-PDS.
- שיעורי הסטודנטים המקבלים משוב בתדירות גבוהה מהמורה החונך הם הגבוהים ביותר במודל המסורתי, ושיעורי הסטודנטים המקבלים משוב מהמדריך הפדגוגי ומחבריהם לכיתה גבוהים ביותר בדגם ה-PDS.
- בדגם המסורתי ובדגם הביניים מיקום המשוב הוא בביה"ס והוא מתרחש ביום ההתנסות.
- בכל הדגמים שיעורים גבוהים של סטודנטים מעריכים במידה רבה, רבה מאוד את משוב המדריך הפדגוגי והמורה החונך לשיפור תפקוד מקצועי, וגבוהים יותר מאלו הנוגעים לתפקוד הרגשי. השיעורים הגבוהים ביותר הם של סטודנטים בדגם ה-PDS.
- שיעור גבוה של סטודנטים מציינים שההתנסות המעשית אפשרה במידה רבה ורבה מאוד להתנסות בתכנון וביצוע הוראה בעיקר בדגם הביניים ובדגם ה-PDS.
- כמחצית הסטודנטים המתנסים בדגם ה-PDS מוצאים במידה רבה, רבה מאוד קשר בין הנעשה בהתנסות והקורסים העיוניים במכללה. רק 1/4 עד 1/3 מהסטודנטים בדגם המסורתי מציינים קשר כזה.

תרומת ההתנסות

הסטודנטים נתבקשו להביע דעתם באיזו מידה תרמה להם ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד בתחומים שונים. באיזו מידה הם שבעי רצון מגורמים שונים המעורבים בה ועד כמה הם מרגישים בסיומה מוכנים להוראה.

תרומת ההתנסות בתחומים השונים [Q26]

לוח 16 – מציג את שיעורי הסטודנטים המעריכים את תרומת ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד.

מס' ושיעורי הסטודנטים ב-% מאלו שענו המעריכים את תרומת ההתנסות במידה רבה ורבה מאוד			
PDS	ביניים	מסורתי	
(59.2%) 16	(58.0%) 58	(46.1%) 88	מיומנות ניהול דיון [1]
(70.3%) 19	(71.0%) 71	(52.9%) 100	מיומנות שאלת שאלות [2]
(88.9%) 24	(76.0%) 76	(45.2%) 85	מיומנות מתן משוב [3]
(57.2%) 16	(66.0%) 66	(50.7%) 97	מיומנות ניהול כיתה [6]
(78.6%) 22	(89.0%) 89	(67.2%) 127	תכנון שיעור בודד [4]
(53.6%) 15	(75.0%) 75	(48.1%) 90	תכנון יחידת הוראה [5]
(21.4%) 6	(41.4%) 41	(36.1%) 69	הכרת תוכניות לימודים [7]
(66.6%) 18	(61.6%) 61	(66.8%) 127	הכרת מציאות כיתתית [8]
(35.8%) 10	(62.0%) 62	(58.6%) 112	הכרת מציאות בית ספרית [9]
(77.8%) 21	(69.0%) 69	(39.5%) 75	יכולת לעבוד עם עמיתים [10]
(64.3%) 18	(80.0%) 80	(53.0%) 100	רכישת בטחון עצמי [11]
(67.9%) 19	(69.0%) 69	(51.3%) 98	הכרות עם תפקיד ובניית זהות מקצועית [12]

* בסוגריים מספר הסעיף בשאלה

בתחומים של תכנון שיעור למעלה משני שליש מהסטודנטים בכל הדגמים מעידים שההתנסות עזרה להם במידה רבה ורבה מאוד. במודל המסורתי מציינים כ-65% מהסטודנטים מיומנות נוספת אחת, את הסיוע בהכרת המציאות הכיתתית. במודל הביניים מציינים למעלה מ-60% מהסטודנטים עשר מיומנויות נוספות שההתנסות תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד, ובמודל ה-PDS מציינים למעלה מ-60% מהסטודנטים שש מיומנויות נוספות שההתנסות תרמה להם במידה רבה ורבה מאוד. נראה איפוא שההתנסות תרמה בתחומים רבים ליותר לומדים בדגם הביניים ופחות ללומדים בדגם המסורתי.

שביעות רצון מגורמים המעורבים בהדרכה [Q24]

הסטודנטים נשאלו באיזו מידה הינם שבעי רצון מההדרכה שקיבלו בהתנסות המעשית ממספר גורמים (על סולם 1-5). בלוח הבא שיעור הסטודנטים שהביעו שביעות רצון רבה ורבה מאוד.

לוח 17 – שביעות רצון מגורמים המעורבים.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה שמביעים שביעות רצון רבה ורבה מאוד מגורמים שונים					דגם ומס' שענו לשאלון
מנהל בית הספר	מורי בית הספר	בית ספר	חונך	מדריך פדגוגי	
49 (29.4%)	81 (46.3%)	112 (59.0%)	127 (66.9%)	125 (66.2%)	מסורתי (195)
24 (27.5%)	37 (41.6%)	60 (61.3%)	59 (60.9%)	89 (87.2%)	ביניים (102)
3 (17.7%)	5 (25.0%)	14 (53.9%)	9 (64.3%)	19 (70.4%)	PDS (28)

שיעור הסטודנטים המביעים במידה רבה ורבה מאוד שביעות רצון מהמדריך הפדגוגי גבוהים יותר במודל הביניים (87%). שיעור הסטודנטים המביעים שביעות רצון מהמורה החונך דומה בשלושת הדגמים (מעל 60%). בכל הדגמים שיעור הסטודנטים המביעים שביעות רצון משיתוף הפעולה עם מנהל ביה"ס נמוך.

מוכנות להוראה [Q27]

בשאלה מסכמת נשאלו הסטודנטים האם בזכות ההדרכה שקיבלו בהתנסות המעשית הם מרגישים מוכנים להוראה. שלוש אפשרויות תשובה עמדו בפניהם: מוכנים (1), באופן חלקי (2) ולא מוכנים (3). הלוח הבא מציג את מספר ושיעור הסטודנטים שהגיבו.

לוח 18 – מוכנות להוראה.

שיעור הסטודנטים ב-% מאלו שענו לשאלה המוכנים להוראה בזכות ההתנסות המעשית			דגם ומס' העונים
לא מוכן	באופן חלקי	מוכן	
71 (40.3%)	9 (5.1%)	96 (54.5%)	מסורתי (176)
19 (20.9%)	2 (2.2%)	67 (73.6%)	ביניים (91)
10 (41.7%)	-	14 (58.3%)	PDS (24)

השיעורים הגבוהים ביותר של סטודנטים המרגישים מוכנים להוראה בעקבות ההתנסות (כשלושה רבעים) הם בדגם הביניים. בדגמים האחרים רק כמחציתם חשבו כך, אולם כ-40% בדגמים האחרים מרגישים לא מוכנים.

סיכום תרומת ההתנסות

- מתוך רשימה של 12 מיומנויות ויכולות ציינו סטודנטים: 2/3 ויותר מהמתנסים בדגם הביניים 10 מיומנויות ויכולות שבהן נתרמו במידה רבה ורבה מאוד כתוצאה מההתנסות המעשית, 6 מיומנויות ויכולות מהסטודנטים שהתנסו בדגם ה-PDS, ושתי מיומנויות בלבד מאלו שהתנסו בדגם המסורתי.
- שיעור הסטודנטים המביעים במידה רבה ורבה מאוד שביעות רצון מהמדריך הפדגוגי גבוה בדגם הביניים ובדגם ה-PDS, על פני הדגם המסורתי.
- שיעור הסטודנטים המביעים מוכנות לעבודה כתוצאה מההתנסות המעשית בסביבות 40% מאפיין סטודנטים שהתנסו בדגם המסורתי ובדגם ה-PDS, בדגמים אלו למעלה מ-50% מציינים כי הם חשים לא מוכנים להוראה.

סיכום ההתנסות המעשית במסלול הרב גילאי בשלושה דגמי הכשרה ממשית

ההתנסות במסלול הרב גילאי מתקיימת בשלושה דגמי הכשרה, דגם מסורתי בו מתנסים בין סטודנט אחד לשלושה סטודנטים בבית ספר אחד, דגם של בית ספר להתפתחות מקצועית (PDS) שבו נשלחים סטודנטים רבים ולפעמים כל קבוצת ההדרכה לבית ספר אומן נבחר ודגם ביניים בו נשלחים בין 4 ל-11 סטודנטים לבית ספר אחד.

כשני שלישים מהסטודנטים במסלול הרב גילאי מתנסים בדגם המסורתי. 6 קריטריונים נבחרו לתאר את המאפיינים האירגוניים של ההתנסות, 18 את הפעילות המתרחשת בהתנסות ו-4 את תרומת ההתנסות.

בטבלה הבאה מצוינים ב-+ כל אותם קריטריונים שבהם שיעור הסטודנטים גבוה במיוחד בכל אחד מהדגמים. השוואה זו מאפשרת לגלות את חוזקם של הדגמים השונים.

מאפיינים ארגוניים	מסורתי	ביניים	PDS
1. שכיחות המתנסים	+		
2. שכיחות המתנסים יום בשבוע	+		
3. שכיחות המתנסים שבוע מרוכז	+		
4. בחירת ביה"ס מדריך בלבד			+
5. בחירת ביה"ס תוף שיתוף סטודנט	+		
6. הכרת קריטריוני הערכה	+		
7. ציון בהתנסות על פי נוכחות, מערך שיעור וביצועו	+	+	+
סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה	6	1	2
הפעילות המתרחשת בהתנסות	מסורתי	ביניים	PDS
1. הכנה לשיעור בתכנים במידה רבה, רבה מאוד		+	+
2. הכנה לשיעור במיומנויות במידה רבה, רבה מאוד		+	+
3. הזדמנות ללמד בפועל כיתה שלמה (מחצית)	+	+	
4. הזדמנות ללמד בפועל קבוצות תלמידים (מחצית)		+	
5. תדירות צפייה במורה המאמן (מחצית)	+		
6. תדירות צפייה בעמיתים (80%)		+	+
7. צפייה בסטודנט המתנסה ע"י מורה חונך	+	+	
8. צפייה בסטודנט המתנסה ע"י עמיתים		+	+
9. תדירות משוב מדריך פדגוגי			+
10. תדירות משוב מורה חונך	+	+	
11. תדירות משוב עמיתים			+
12. קבלת משוב בביה"ס	+	+	
13. קבלת משוב באותו יום	+	+	
14. תרומת משוב מדריך פדגוגי לתפקוד מקצועי ורגשי		+	+
15. מעורבות נמוכה בפעילות בית ספרית	+	+	+
16. מעורבות רבה במחקר פעולה			+
17. קשר עם הקורסים העיוניים (מחצית בלבד)		+	+
18. אפשרות להתנסות במגוון התנסויות		+	+
סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה	7	14	11

מאפיינים ארגוניים	מסורתי	ביניים	PDS
1. תרומת ההתנסות בתחומים שונים (למעלה מ-2/3)	+	++	+
2. שביעות רצון ממדריך פדגוגי		+	
3. שביעות רצון ממורה חונך	+	+	+
4. מוכנות להוראה	+	+	+
סה"כ הקריטריונים ששיעור הסטודנטים בהם גבוה	3	4	3

השוואת הקריטריונים המתארים את איכות העבודה המעשית מראה על יתרון דגם הביניים בכל מה שקשור לאיכות הפעילות המתרחשת בהתנסות, וגם על יתרון של דגם ה-PDS בהקשר זה.

סיכום תגובות פתוחות לשאלה אודות תרומת ההתנסות המעשית למוכנות להוראה במסלולי ההכשרה השונים

במסגרת השאלון שהועבר לתלמידי המכללה בנושא ההתנסות המעשית נשאלה שאלה מסכמת: "האם בזכות ההדרכה שקיבלת בהתנסות המעשית את/ה מרגיש/ה מוכן/ה להוראה?". הסטודנטים נתבקשו לבחור בין שלוש אפשרויות: 1-לא, 2-כן, 3-חלקית, ולפרט את תשובתם. רבים מהם הוסיפו מלל לבחירתם. תשובות אלו נאספו ונותחו.

בדו"ח הזה אנו מסכמים את התשובות באמצעות התפלגות הסטודנטים לשלוש האפשרויות, בפילוח לפי שנים ובאמצעות ציטוטים נבחרים. נתונים אלו מאפשרים לקורא להתרשם מהשינוי שחל בהתייחסויות הסטודנטים, ולבחון את השתנות תפיסת הסטודנטים את תרומת העבודה המעשית למוכנותם להוראה, לאורך שנות הכשרתם.

הסיכומים נעשו בנפרד לכל אחד מהמסלולים. בלוחות השונים מצוינים גם מספרי הזיהוי של המדריכים הפדגוגיים שהדריכו בעבודה המעשית ושתלמידיהם הגיבו לשאלה. חלק מהמספרים מופיעים בסוגריים, דבר המעיד שהציטוטים שנבחרו לייצג את תפיסות הסטודנטים נלקחו מהסטודנטים שלהם.

מסלול יסודי לתואר ראשון ותעודת הוראה

בלוח להלן סיכום הערות הסטודנטים שלמדו במסלול היסודי לתואר ראשון ותעודת הוראה לשאלה אודות מידת מוכנות להוראה, בפילוח לפי שנים.

לוח 1 – מוכנות להוראה בזכות ההתנסות המעשית.

הערות	מס' הסטודנטים החשים			מדריכים	שנה
	מוכנים חלקית	מוכנים	לא מוכנים		
עלייה במספר הסטודנטים החשים מוכנים לאורך השנים, אך עדיין כמחציתם אינם מוכנים ורבים חשים רק מוכנות חלקית בשנה ג'.	1	1	7	(55), (82)	שנה א'
	6	3	2		שנה ב'
	15	25	12		שנה ג'
	22	29	21		סה"כ

הגדי הסטודנטים:

שנה א

- בשנה א' לא מעבירים שיעור, רק צופים או מעבירים פעם אחת שיעור מול הכיתה בעזרת כל הבנות שאיתך בהתנסות.
  - המרצה לא צפתה בשיעור, כך שלא ניתן אפילו משוב, והמורה כמעט ולא ניהלה קשר איתי והם התנהגו אלינו ככוח עזר לכיתה
  - שנה שלמה להיות עם ילד אחד לא רלוונטי לחינוך כיתה שלמה והתמודדות איתה.
- שנה ג'

- לא מספיק פעם בשבוע! אפשר לוותר על מחצית מהקורסים המיותרים שיש במכללה ולהתנסות יותר בבתי ספר.
- לא הרגשתי באמת שיש לי את המקום שלי, כי הייתי צריכה לפעול בדרך מסוימת שהוגדרה מראש.

חינוך מיוחד יסודי תואר ראשון ותעודת הוראה

לוח 2 - מוכנות לעבודה בזכות ההתנסות המעשית בפילוח לפי שנים.

שנה	מדריכים	מס' הסטודנטים החשים			הערות
		לא מוכנים	מוכנים	מוכנים חלקית	
שנה א'	86, 88, (85), 87	35	21	4	עלייה משמעותית במספר הסטודנטים המוכנים ומוכנים חלקית להוראה משנה א' לשנה ג'. ג'.
שנה ב'	4, (58), 33, (32)	10	48	7	
שנה ג'	77, 73, 70, 72	5	42	8	
סה"כ		50	111	19	

הגדי הסטודנטים:

שנה א'

- השנה מרגישה לי מבולבלת ומבולגנת.
- לא קיבלתי הדרכה תיאורטית ופרקטית כדי שאוכל להתמודד עם ההתנסות, היה חסר ידע על מערכי שיעור/אסטרטגיות למיניהן..

שנה ב'

- תחום ההתנסות בהוראה נעשה נרחב מידי ועל כן מוציא את החשק לקראת הכניסה לתפקיד המורה.
- לא מרגישה שחוויתי מספיק והתנסיתי מספיק כדי להרגיש מוכנה להוראה. כן רכשתי ביטחון יותר, אך עדיין לא יכולה להגיד שרכשתי מיומנויות לניהול כיתה.
- מרגישה מוכנה להיות מורה בחנ"מ ואילו במקצוע ההתמחות אני לא מרגישה מוכנה.
- היו לי כישלונות והצלחות שלימדו אותי איזה מורה אני רוצה להיות.

שנה ג'

- ההתמקדות בתכנים כמו רפלקציה (קריאת מאמרים על הנושא) פחות רלוונטיים להתמודדות היומיומית בהוראה.
- יש המון תיאוריה ולא מספיק תרגול. כל המושגים נאמרים באוויר (לקרוא מאמר על בעיות משמעת לא יתרום לי), להתנהל מול הורים בצורה בסיסית – לא נלמד מעולם!
- מרגישה מוכנה חלקית. התנסות בהוראה פעם בשבוע אינה מספיקה. זה יבוא עם הזמן, אך מרגישה שהכלים שניתנו פה לעיתים אינם רלוונטיים.

מסלולי ההסבה ליסודי

לוח 3 – מוכנות לעבודה בזכות ההתנסות המעשית.

שנה	מדריכים	מס' הסטודנטים החשים			הערות
		לא מוכנים	מוכנים	מוכנים חלקית	
שנה א'	(10), 56, 79	9	16	8	בתום ההתנסות מספר רב של סטודנטים חשים מוכנים להוראה או מוכנים חלקית.

הגדי הסטודנטים:

שנה א'

- לא היה מספיק "עיבוד" והתייחסות לדברים שראינו והרגשנו בהתנסות.
- קיבלתי כלים לעבודה וכלים שונים איך ללמד, אך יש עוד דברים שלא עבדנו עליהם וצריך ללמד אותם, כמו איך להתנהג עם בעיות של ילדים, ילדים עם קשיים, עמידה מול כיתה.
- לא מדריכים אותנו למקצוע מסוים, מתקדמים איתנו בהכרת אוכלוסיות ופחות בעבודה המעשית, הכרת מערכת החינוך, עבודה לאחר סיום התואר – איך שנת הסטאז' פועלת מה עושים בה – מה שכר המורה, עומס העבודה לאחר הלימודים.

על יסודי

במסלול העל יסודי סיכמנו בנפרד את היגדי התלמידים בשלושה תת מסלולים: המסלול הרגיל לתואר ראשון, מסלול ההסבה ותכנית ה-M.Teach, להלן הסיכומים.

על יסודי תואר ראשון

לוח 4 – מוכנות להוראה בזכות ההתנסות המעשית.

הערות	מס' הסטודנטים החשים			מדריכים	שנה
	מוכנים חלקית	מוכנים	לא מוכנים		
משנה ב' ל-ג' עולה מספר הסטודנטים החשים מוכנים להוראה ויורד מספרם של אלו החשים חלקית מוכנים.	11	14	30	(23), (80),	שנה ב'
	1	21	25	(5), 50, 95	שנה ב'-ג'
	12	35	55		סה"כ

היגדי הסטודנטים:

שנה ב'

- מבחינתי כל יום רביעי זה דיכאון, היום הזה גורם לי לא לרצות להיות במקצוע ובאתי עם ניסיון – ביה"ס וההתנסות מבזים, תחושה של לא רצויים, ואם צריך אז מנצלים אותנו לדברים בשיעורים. מורה חדש ולא מקצועי בכדי למשב או להעביר תהליך סטודנטים.
- אנחנו לא מעבירים מספיק שיעורים וצופים בהמון שיעורים. היחס בין הצפייה להתנסות בפועל לא שווה ורצוי שנעביר יותר שיעורים ושנטעה ונלמד מכך, צריך שיהיו יותר משובים מהמורה המאמן בנוסף למדריכה הפדגוגית.
- לא מספיק ולא רק בגלל ההתנסות, יש עוד דרך ארוכה לעשות לבד כמחנכת, חסרה הכנה מנטאלית ורגשית על התמודדות של מורים במציאות הבית ספרית. צריך להתעסק יותר ברגשות של מורה אל מול עצמו והכיתה, ויותר לשים דגש על סיטואציות חברתיות בכיתה, מאשר הכרת החומר, איך ביה"ס בנוי וכו'.

שנה ג'

- ההתנסות המעשית השנה כלל לא מורגשת. אין לי הרגשה של מקום בכיתה והמורה המאמנת אינה נותנת לי ללמד, אלא רק לצפות בה כאשר יש שיעור. למרות כל ניסיונות המדריכה הפדגוגית, הלכה למעשה השנה, לא הרגשתי שאני חווה למידה וצמיחה בהתנסות, מאחר ולא התנסיתי.

- ההתנסות המעשית השנה כלל לא מורגשת. אין לי הרגשה של מקום בכיתה והמורה המאמנת אינה נותנת לי ללמד, אלא רק לצפות בה כאשר יש שיעור. למרות כל ניסיונות המדריכה הפדגוגית, הלכה למעשה השנה, לא הרגשתי שאני חווה למידה וצמיחה בהתנסות, מאחר ולא התנסיתי.
- ההתנסות המעשית לא הצליחה לדמות כיצד זה להיות מורה. 4 שעות שבועיות אינן מספיקות, ולא נכחתי באירועים בביה"ס מלבד שיעורים פרונטליים.

על יסודי הסבה

לוח 5 – מוכנות להוראה בזכות ההתנסות המעשית.

שנה	מדריכים	מס' הסטודנטים החשים			הערות
		לא מוכנים	מוכנים	מוכנים חלקית	
שנה א'	51, (6)	5	4	3	עלייה במשך השנה, שנתיים של ההתנסות במספרם של אלו החשים מוכנים.
שנה ג'	54, (49) 12, 84, (74)	8	16	3	
סה"כ		13	20	6	

סיכום היגדי הסטודנטים:

שנה א'

- לצערי יכולתי להקיש בין מצב בו אני צופה מהצד והנראה ומתחוויר באותו מצב לבין כיצד אחווה מצב זה על עורי בזמן אמת, היא יכולת מוגבלת. התמודדתי לבד מול כיתה לראשונה, ללא נוכחות כל מורה נוסף, הייתה קשה.

שנה ג'

- אני חושב שצריך לעדכן ולרענן את ההתנסות. במהלך השיעורים בכיתה לא התנסו בסוגיות פדגוגיות, דיברנו עליהן, סימנו אותן, אפילו שיחקנו אותם (בתור שחקנים), סימולציה היא כלי שעושים אותו בכל מקום שרוצה להכשיר את עובדיו. היו תחושות של בזבוז זמן והתעקשות על מטלות לא רלוונטיות.

תכנית M.Teach

לוח 6 – מוכנות להוראה בזכות ההתנסות המעשית.

שנה	מדריכים	מס' הסטודנטים החשים			הערות
		לא מוכנים	מוכנים	מוכנים חלקית	
שנה א'	(3), (8), (34), 63, (59), (94)	8	36	2	שיעור גבוה של סטודנטים חשים מוכנים בזכות ההתנסות.

היגדי הסטודנטים

- לא ממש, ואם כבר יש בעיקר חשש. לדעתי היה נכון לחשוף אותנו למופעים מגוונים יותר של עבודת המורה, לאפשר ריכוז סטודנטים באותו ביה"ס או לאפשר למדריך יותר שעות על מנת שיוכל להיות עם רוב הסטודנטים רוב הזמן, היה נכון לחשוף אותנו גם למקצועות מגוונים היות וכולנו נעסוק ביותר ממקצוע אחד, היה נכון לתת חשיפה ליותר מורים ויותר כיתות, היה נכון שנהיה חלק מביה"ס ולא רק דמות שקופה וחד פעמית.
- באופן חלקי. ההתנסות טובה על מנת להתחיל ו"להיכנס" לעולם התוכן במסגרת התמחותי (אזרחות), אך מעבר לכך אני חושבת שמדובר בעניין אינדיבידואלי של כל אחד כמורה, ועניין זה אף מושפע מנסיבות רבות כגון סוג בית הספר בו עובדים, האוכלוסייה המגיעה אליו, רמת הכיתה (מצוינות/מב"ר וכד') על כן – ההרגשה של מוכנות להוראה אינה נגזרת אצלי כמשהו שקיבלתי בזכות ההתנסות המעשית.

רב גילאי - בין מסלולי

במסלול זה הבחנו בין שני תת מסלולים עיקריים, רב גילאי חנ"ג ומחול ורב גילאי אנגלית.

רב מסלולי חנ"ג ומחול

לוח 7 – מוכנות להוראה בזכות ההתנסות המעשית.

הערות	מס' הסטודנטים החשים			מדריכים	שנה
	מוכנים חלקית	מוכנים	לא מוכנים		
עליה משמעותית במספר הסטודנטים המוכנים משנה א' ל-ג' וירידה באלו שהיו מוכנים חלקית.	7	15	15	(64), (83), (78)	שנה א'
	1	16	6	(67), (68), 75,	שנה ב'
	1	28	11	(24), (25), 26, (66), (69)	שנה ג'
	9	59	32		סה"כ

היגדי הסטודנטים:

שנה א'

- לא חושבת שקיבלתי מספיק כלים להוראה, לניהול כיתה, לבניית מערכים ופירוקם.
- ההתנסות שלנו הייתה חלקית, וכללה רק 4 שיעורים שאינם יכולים להיות מיציגים.

שנה ב'

- חלקית. מצד אחד התקדמתי. מצד שני הפער בין בהוראה כמתלמד למציאות העתידית נדמה בעיניי כאדיר. תקשורת עם הורים/מנהל/התמודדות עם אירועים חריגים.

שנה ג'

- מרגישה שלא שמו דגש על מיומנויות של ניהול כיתה וראייה מעבר לתכנון כתוב של "מערך שיעור". לא הושם דגש על הן הרגשי. לא הושם דגש על עמידה מול סיטואציות מורכבות שונות.

- אך גם מאוד חוששת מכך. אני מרגישה שהשנה שיקפה לי איך אני כמורה וכבעל סמכות בכיתה וזה היה נעים וטוב ושלח אותי עם ביטחון בחיפוש בית ספר לשנה הבאה, אך גם הבנתי עד כמה הניסיון והורות הם קריטיים.

בין מסלולי אנגלית

לוח 8 – מוכנות להוראה בזכות ההתנסות המעשית.

הערות	מס' הסטודנטים החשים			מדריכים	שנה
	מוכנים חלקית	מוכנים	לא מוכנים		
שיעור גבוה של סטודנטים חשים שאינם מוכנים. יש ירידה במספרם לקראת השנה השלישית, אך אין עליה במספר המרגישים מוכנים.		9	15	28, (9)	שנה א'
		7	14	(13), (30)	שנה ב'
		4	4	90, (53)	שנה ג'
		20	33		סה"כ

היגדי הסטודנטים

שנה א'

- אני מרגיש שתפקיד ההוראה ומקומי בכיתה כמורה הוא טבעי ושהתנהלות מול התלמידים היא טבעית בשבילי, אך חסרים לי כלים לדינמיקה עם מורים אחרים, מטודות שליטה על כיתה ברמה התיאורטית ולתכנון מקדים לשיעורים.

שנה ב'

- לא רק שאני מרגישה לא מוכנה, זה גורם לי לא לרצות להיות מורה, לא הכינו אותנו לשיעורים, לא הכינו אותנו להתמודד מול כיתה, סיפורי פיות ואגדות, אין קשר בין תיאוריה למעשה.

שנה ג'

- המורה המנחה תמיד נמצאת בכיתה במהלך השיעורים, אז שום דבר לא יכול באמת להכין אותי לעמוד לבד מול כיתה בלי תמיכה מהצד. מעבר לזה, יש המון ניואנסים שאני לא מודעת אליהם – כתיבת מבחנים, תכנון יחידה, ישיבות, ימי הורים וכו'.

תמונת מצב

בפרק מסכם זה ננסה להציג שוב בצורה תמציתית את הממצאים העיקריים הנוגעים לשלושה עיבודים שנעשו על נתוני המחקר. אלו הנוגעים להשוואה בין מסלולי ההכשרה השונים המופעלים במכללה, אלו הנוגעים להשוואה בין דגמי ההתנסות המעשית השונים ואלו הנוגעים לאפשרויות שההתנסות מזמנת לסטודנטים ולתרומתן בכל אחת משנות לימוד.

לצורך השוואות אלו נבחרו קריטריונים מאבחנים. שיעורי סטודנטים גבוהים שבחרו בקטגוריות הגבוהות של כל קריטריון שמשו כאינדיקטורים של איכות גבוהה של ההתנסות המעשית.

נציג את הממצאים בזיקה למסלולי ההכשרה השונים במלל ולאחר מכן גם באמצעות לוח.

תמונת המצב בהתנסות המעשית במסלול ביה"ס היסודי וחנ"מ

במסלול בית הספר היסודי השוינו בין שלוש מחלקות (תת מסלולים) עיקריות: מסלול ה-B.Ed. היסודי, מסלול ההסבה היסודי ומסלולי החינוך המיוחד.

נבחרו 26 קריטריונים המתארים את ארגון ההתנסות, הפעילות המתרחשת ותרומתה. שיעור גבוה של סטודנטים שבחרו בקטגוריות הגבוהות (4+5) של כל אחד מהקריטריונים מעיד על איכות גבוהה של התנסות מעשית. בתת המסלול של החינוך המיוחד נמצא ב-21 מתוך 26 הקריטריונים, שיעור גבוה של סטודנטים שבחרו בקטגוריות הגבוהות של הקריטריון. בתת המסלול היסודי רק ב-9 מהקריטריונים ובהסבה של היסודי ב-12 קריטריונים. ההשוואה הזו מעידה על איכות גבוהה של ההכשרה המעשית במסלול החינוך המיוחד.

ההשוואה השנייה שנעשתה הייתה קשורה לדגמי ההתנסות. במסלול ביה"ס היסודי מופעלים שלושה דגמים של התנסות מעשית, כמחצית מהסטודנטים רובם בחינוך המיוחד מתנסים בדגם מסורתי שבו נמצאים בבית ספר אחד מעט סטודנטים (בין 1 ל-3). דגם ביניים שבו מצויים בין 4 ל-11 סטודנטים בבית ספר אחד ודגם ה-PDS שבו מתנסים בבית ספר אחד יותר סטודנטים.

22 קריטריונים המתארים את ההיבטים הארגוניים, את הפעילות ואת תרומתם שימשו כדי להשוות בין הדגמים של ההתנסות. גם כאן שיעור הסטודנטים שבחרו בקטגוריות 4+5 על סולם הקריטריון שתיאר אותו, העידו על איכות הדגם. ההשוואה שנערכה העידה על איכות הדגם המסורתי ב-19 מתוך 22 הקריטריונים. בדגם הביניים נמצאה תמונה דומה לגבי 7 קריטריונים ובדגם ה-PDS לגבי 4 בלבד. השוואה זו מעידה על איכות גבוהה של הכשרה מעשית בדגם המסורתי.

נעשתה השוואה נוספת בין תתי המסלולים בפילוח לפי שנות לימוד. כאן השתמשנו בנתוני שלוש שאלות, אחת העוסקת באפשרות להתנסות במגוון התנסויות, השנייה בתרומת ההתנסות והשלישית בתחושת המוכנות להוראה. במסלול היסודי והחנ"מ נמצא כי ההתנסות בשנה השנייה מאפשרת לשיעור גבוה של סטודנטים להתנסות במגוון פעילויות. בשנה ג' שיעור זה יורד במקצת. במקביל, שיעור הסטודנטים המעריכים במידה רבה ורבה מאוד את תרומת ההתנסות שביצעו לרכישת מיומנויות ויכולות שונות הינו הגבוה בשנה ב' ויורד קמעה בשנה ג'. נראה ששנת ההכשרה השנייה במסלול זה היא האפקטיבית ביותר. בפילוח שיעור הסטודנטים החשים מוכנים לעבודת ההוראה, נראה שהחל משנה ב' מתחילה עליה בשיעורם והוא הגבוה ביותר בשנה ג'.

תמונת המצב בהתנסות המעשית במסלול הגיל הרך

במסלול הגיל הרך השוינו בין שלושה תת מסלולים או מחלקות לתואר ראשון: הדיאלוגי, היצירתי והחינוך המיוחד. גם במסלול זה נבחרו 23 קריטריונים לבחינת איכות ההתנסות, 6 מהם תיארו היבטים אירגוניים, 11 את מאפייני הפעילות ו-6 את תרומת ההתנסות. בתת המסלול של החינוך המיוחד נמצאו 16 קריטריונים ששיעור הסטודנטים שבחר בקטגוריות הגבוהות שלהם (קטגוריות 4+5) נמצא גדול, דהיינו משקף תמונה חיובית של ההתנסות. אחריו נמצא תת המסלול הדיאלוגי עם 15 קריטריונים כנ"ל. מסלול שצבר הכי פחות נקודות זכות היה המסלול היצירתי, שרק לגבי 9 קריטריונים של איכות נמצא שיעור גבוה של סטודנטים שבחרו בקטגוריות הגבוהות של הקריטריון, במסלול הגיל הרך יש איפא יתרון איכותי לתת המסלול של החינוך המיוחד.

גם במסלול זה נערכה השוואה בין דגמי ההתנסות. כאן נמצאו שני דגמים, הדגם המסורתי בו נמצאים עד 3 סטודנטים בגן ודגם שני בו מצויים יותר סטודנטים בגן אחד. אין כאן הבחנה בין דגם ביניים ודגם PDS. 16 קריטריונים נבחרו לתאר את הפעילות המתרחשת בגן ואת תרומתה ועל פי הם הושווה אפקטיביות הדגמים. גם כאן תמונה חיובית נקבעה על פי שיעור הסטודנטים שהגיבו לקטגוריות הגבוהות של הקריטריונים (4+5). בשני הדגמים שהשוו נמצאה תמונת מצב חיובית לגבי 11 מתוך 16 הקריטריונים, אם כי היה שוני בקריטריונים שצוינו. קשה איפא להכריע איזה משני דגמי ההתנסות אפקטיבי יותר, אך יש לקחת בחשבון שבדגם השני היו רק 17 סטודנטים והדגם העיקרי שהופעל היה הדגם המסורתי.

הפילוח על פי שנות הלימוד נעשה לגבי שלוש שאלות בלבד, אחת המתארת את האפשרות שניתנה להתנסות במגוון התנסויות, השנייה את תרומתה והשלישית את מוכנות הסטודנטים להוראה בתום ההתנסות. ממצאי פילוח זה מורים על ירידה משנה א' ל-ג' בשיעור הסטודנטים שהייתה להם הזדמנות במידה רבה, רבה מאוד להתנסות במגוון התנסויות, למעט בהזדמנות לתכנן יום פעילות, היכרות עם ילדים והפעלת שיקול דעת עצמאי בהם לא חלה ירידה. במקביל יש ירידה משנה א' עד ג' בשיעור הסטודנטים שחשים שההתנסות תרמה להם במידה רבה, רבה מאוד להיכרות עם תפקידם, לרכישת ביטחון עצמי ולהבנת הקשר בין תיאוריה ומעשה. באופן מפתיע, במסלול זה אין שוני בשיעור הסטודנטים החשים מוכנים להוראה משנה א' לשנה ג'.

תמונת מצב של ההתנסות המעשית במסלול העל יסודי

במסלול העל יסודי מתקיימים מספר מסלולי משנה, השוינו בין שלושה עיקריים – מסלול ה-B.Ed, מסלול ההסבות ותכנית ה-M.Teach. ההשוואה נגעה להיבטים ארגוניים, היבט פעילות ותרומתה. לצורך השוואה זו נבחרו 26 קריטריונים המייצגים איכות. כאמור, שיעור גבוה של סטודנטים שבחרו בקטגוריות הגבוהות של כל אחד מהקריטריונים מעיד על חוזקת מסלול המשנה. מסלול המשנה שמספר הקריטריונים שעמד בדרישה זו הינו הגבוה ביותר הוא תכנית ה-M.Teach, שב-19 מתוך 26 הקריטריונים שיעור הסטודנטים שבחר בקטגוריות 4+5 היה הגבוה ביותר. אחריו מסלול ההסבה עם 8 קריטריונים ותכנית ה-B.Ed הרגילות של העל-יסודי עם 6 קריטריונים.

השוואה נוספת נגעה לאיכות דגמי ההכשרה. גם במסלול העל יסודי מתקיימים שלושת הדגמים של התנסות מעשית, הדגם המסורתי, דגם הביניים ודגם ה-PDS שבו מתנסים בבית ספר אחד סטודנטים רבים. במסלול זה כמחצית מהסטודנטים מתנסים בדגם המסורתי וכרבע בכל אחד משני הדגמים האחרים. 20 קריטריונים נבחרו לתאר את הפעילות המתרחשת בדגמים השונים. בדגם המסורתי נמצאו 14 מתוך 20 הקריטריונים ככאלו שהקטגוריות הגבוהות שלהם נבחרו על ידי שיעור גבוה של סטודנטים. בדגם ה-PDS נמצאו 13 מתוך 20 הקריטריונים שענו לדרישה זו ובדגם הביניים

8 קריטריונים בלבד. הייתה שונות בקריטריונים שנבחרו בכל אחד מהדגמים. נראה שבמסלול העל יסודי הדגם המסורתי עונה ליותר קריטריוני איכות של ההכשרה המעשית.

בהשוואה שנעשתה לגבי הפילוח לפי שנות לימוד, נמצאה ירידה משנה א' לשנה ג' בשיעור הסטודנטים המעידים שההתנסות המעשית אפשרה להם להתנסות במידה רבה, רבה מאוד במגוון ביצועים. במקביל חלה גם ירידה משנה א' לשנה ג' בשיעור הסטודנטים החשים כי ההתנסות תרמה להם במידה רבה, רבה מאוד לרכישת מיומנויות וביצועים. לירידות אלו עשוי להיות קשר עם הירידה שנמצאה משנה א' לשנה ג' בשיעור הסטודנטים המעידים כי הם מוכנים להוראה.

תמונת המצב של ההתנסות המעשית במסלולי החינוך הרב גילאי (בין מסלולי)

במסלול החינוך הרב גילאי עשינו השוואה בין שתי קבוצות: מסלול ההכשרה של החינוך הגופני (לתואר ראשון והסבה) ומסלול ההכשרה להוראת אנגלית (לתואר ראשון והסבה).

נבחרו 19 קריטריוני איכות להשוות בין שתי הקבוצות. ב-15 מתוכם שיעור הסטודנטים שבחר בקטגוריות 4+5 היה גבוה במסלולי האנגלית, וב-12 מתוכם במסלולי החינוך הגופני. ההבדל בין שתי הקבוצות אינו גדול ומעיד על איכות הכשרה דומה בשתייהן.

במסלול הרב גילאי מופעלים בעיקר שניים מדגמי ההתנסות המעשית – הדגם המסורתי ודגם הביניים. 28 קריטריונים נבחרו כדי לאפיין את איכות ההתנסות בכל אחד מהדגמים. מתוך אלו, נמצאו בדגם הביניים 19 קריטריונים ששיעור הסטודנטים שבחר בקטגוריות הגבוהות שמייצגות אותם נמצא גבוה, בדגם המסורתי נמצאו 16 קריטריונים כאלו.

בפילוח הממצאים הנוגעים להשוואה בין שלושת שנות ההתנסות, נמצאה תמונה דומה בשתי הקבוצות: מסלולי ההכשרה של החינוך הגופני ומסלולי הכשרה להוראת אנגלית. בשתייהן יש ירידה בשיעור הסטודנטים המעידים על שכיחות רבה ורבה מאוד של הזדמנות להתנסות (קטגוריות 4+5) ובשיעור הסטודנטים המציינים תרומה רבה, רבה מאוד של התנסויות אלו (קטגוריות 4+5). אולם כאשר בוחנים את שיעור הסטודנטים החשים עצמם בסוף ההתנסות מוכנים להוראה, ניכר בין הקבוצות הבדל המעיד שבקבוצת ההכשרה להוראת אנגלית חלה עלייה מרשימה בשיעור הסטודנטים החשים עצמם מוכנים להוראה. בקבוצת החינוך הגופני חלה ירידת מה בשיעורם.

ניתן לסכם את תמונת המצב הנוגעת לאפקטיביות במסלולי ההכשרה השונים במכללה בטבלה הבאה.

בין מסלולי חנ"ג ואנגלית	על יסודי	גיל הרך	יסודי רגיל ויסודי חנ"מ	
		✓	✓	אפקטיביות דגם מסורתי
✓	✓	✓		אפקטיביות דגם ביניים
				אפקטיביות דגם PDS
חנ"ג ואנגלית	M.Teach	חנ"מ ודיאלוגי	חנ"מ	אפקטיביות מסלול/תת מסלול
ירידה מא'-ג' בחנ"ג עלייה מא' ל-ג' באנגלית	ירידה מא'-ג'	ירידה מא'-ג'	עליה מא'-ב'	מוכנות להוראה לפי שנות הכשרה

הדגם המסורתי נמצא אפקטיבי יותר בהכשרה ליסודי ולגיל הרך, בעוד שדגם הביניים למסלולי העל יסודי והבין מסלולי.

מצטיירים מספר מסלולים שאיכות ההתנסות המעשית בהם גבוהה. תת המסלול של החינוך הדיאלוגי ביסודי, המסלולים הרב גילאיים של החנ"מ, החנ"ג והאנגלית ותוכנית ה-M.Teach.

הסיבה לדעיכה המתרחשת לאורך שנות ההתנסות בשיעור הסטודנטים שיש להם הזדמנות ההתנסות, בשיעור הסטודנטים המעידים על תרומה רבה ורבה מאוד של ההתנסות ובשיעור הסטודנטים החשים המוכנות להוראה אינה ברורה. מסתבר ששתי שנות ההתנסות הראשונות של העבודה המעשית הן האפקטיביות ביותר.

נספח א' – קבוצות ההדרכה תשע"ח

קבוצות הדרכה ביסודי חנ"מ - שנת תשע"ח					
2 תואר ראשון B.Ed יסודי					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
א	2	2	55,82	44	27
ב	4	4	89,81,15,57	80	28
ג	4	4	11,2,31	87	74
סה"כ	10	10		211	129
5 תואר ראשון B.Ed יסודי חינוך מיוחד					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
א	4	4	87,85,88,86	81	77
ב	4	4	32,33,58,4	92	83
ג	4	4	72,77,73,70	91	84
סה"כ	12	12		264	244
7 הסבה יסודי חינוך מיוחד					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
א	1	1	79	20	17
סה"כ	1	1		20	17
סה"כ יסודי וחנ"מ	23	23		495	390

קבוצות הדרכה בעל יסודי והסבה - שנת תשע"ח					
3 על יסודי תואר ראשון					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
ב	6	6	97, 95, 50, 5, 80, 23	130	73
ב,ג	1	1	14	10	7
ג	9	9	46, 98, 61, 27, 62, 7, 20, 60, 96	153	74
סה"כ	16	16		293	154
8 הכשרת אקדמאים להוראה על יסודי (הסבה)					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
א	2	2	6, 51	27	19
ב	1	1	49	27	18
מעורב	4	4	12, 84, 74, 54	51	36
סה"כ	7	7		105	73
M.Teach 10					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
א	7	7	1, 63, 59, *99, 34, 8, 3	*70	59
סה"כ	7	7		*70	59
סה"כ על יסודי והסבה	30	30		*468	286

* חסר נתונים אודות מספר הרשומים שלא הוכנסו לחישוב, הסה"כ הינו אומדן בלבד.

קבוצות הדרכה בגיל הרך - שנת תשע"ח					
1.1 גיל רך דיאלוגי					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
א	3	3	36, 71, 40	56	46
ב	3	3	43, 39, 18	57	47
ג	2	2	37, 38	45	34
סה"כ	8	8		158	127
1.2 גיל רך יצירתי					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
א	2	2	94, 44	*17	33
ב	2	2	76, 47	48	44
ג	2	2	93, 48	51	42
סה"כ	6	6		*116	119
5.1 גיל רך חינוך מיוחד					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
ב	1	1	16	20	18
ג	2	2	17, 45	42	35
סה"כ	3	3		62	53
6 גיל רך הסבה יצירתי + חנ"מ					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
א	2	2	52, 29	35	29
סה"כ	2	2		35	29
סה"כ גיל הרך	19	19		*371	328

* חסר נתונים אודות מספר הרשומים שלא הוכנסו לחישוב, הסה"כ הינו אומדן בלבד.

קבוצות הדרכה בין מסלולי - שנת תשע"ח					
4 בין מסלולי - חנ"ג ומחול					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
א	3	3	64 ,83 ,78	75	66
ב	6	6	22 ,92 ,91 ,75 ,68 ,67	*93	50
ג	5	5	69 ,66 ,26 ,25 ,24	79	58
סה"כ	14	14		*247	174
4.4 בין מסלולי - אנגלית					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
א	2	2	28 ,9	40	32
ב	2	2	13 ,30	42	30
ג	2	2	90 ,53	39	12
סה"כ	6	6		121	74
9 בין מסלולי - אנגלית - הסבה					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
א	3	3	65 ,21 ,42	68	52
מעורב	1	1	19	20	20
ג	1	1	41	25	19
סה"כ	5	5		113	91
9.5 חינוך מיוחד - הסבה					
שנה	מספר קבוצות	מספר מדריכים	מספרי מדריכים	רשומים	ענו
א	2	2	56 ,10	44	29
סה"כ	2	2		44	29
סה"כ בין מסלולי	27	27		*525	368

* חסר נתונים אודות מספר הרשומים שלא הוכנסו לחישוב, הסה"כ הינו אומדן בלבד.

נספח ב' – מחוון

שאלון למתנסה בעבודה המעשית

מסלולי יסודי וחינוך מיוחד

שלום לך

שאלון זה עוסק במרכיב ההתנסות המעשית בבית הספר. תשובותיך לשאלות בנושא זה אמורות לספק מידע חשוב למקבלי החלטות ביחס לאופייה הרצוי של ההתנסות המעשית.

תודה על עזרתך!

תאריך מילוי השאלון: _____

פרטים אישיים

1. group לפניך רשימת תוכניות הכשרה המתקיימות בשלוש מסגרות

א. לימודי תואר ראשון B.Ed.

ב. הסבה – הכשרת אקדמאים להוראה

ג. M.Teach

התייחס/י למסגרת הרלוונטית להכשרתך וסמן/י ב-V את התוכנית שבה את/ה לומד/ת.

א. תואר ראשון B.Ed.

תואר ראשון B.Ed. - גיל רך	
☐	גיל רך דיאלוגי 1.1
☐	גיל רך יצירתי 1.2
תואר ראשון B.Ed. - יסודי	
☐	יסודי תרבות ישראל יסודי 2.1
☐	יסודי מתמטיקה 2.2
☐	יסודי ספרות 2.3
☐	יסודי מדעים 2.4
☐	יסודי אנגלית 2.5
תואר ראשון B.Ed. - על יסודי	
☐	על יסודי היסטוריה, ספרות ומקרא (רפובליקנים) 3.1
☐	על יסודי היסטוריה ומקרא (דמוקרטים) 3.2
☐	על יסודי היסטוריה וספרות (דמוקרטים) 3.3
☐	על יסודי מקרא וספרות (דמוקרטי) 3.4
☐	על יסודי אמנות ומדיה דיגיטלית 3.5
☐	על יסודי אמנויות העיצוב 3.6
☐	על יסודי בימוי 3.7
☐	על יסודי תקשורת וקולנוע 3.8
☐	על יסודי ניהול עסקי 3.9
☐	על יסודי ביולוגיה (דמוקרטי) 3.10
☐	על יסודי ביולוגיה (קיימות) 3.11

תואר ראשון B.Ed. - בין מסלולי	
☐	בין מסלולי חנ"ג ותנועה 4.1
☐	בין מסלולי מחול (5) 4.2
☐	בין מסלולי תיאטרון/מחול 4.3
☐	בין מסלולי אנגלית 4.4
תואר ראשון B.Ed. - חנ"מ	
☐	גיל רך חנ"מ 5.1
☐	ספרות חנ"מ (יסודי + על יסודי) 5.2
☐	מדעים חנ"מ 5.3
☐	מתמטיקה חנ"מ 5.4
☐	תרבות ישראל חנ"מ (יסודי) 5.5
☐	היסטוריה חנ"מ (על יסודי) 5.6

ב. הכשרת אקדמאים להוראה (הסבה)

הכשרת אקדמאים להוראה (הסבה) - גיל רך	
☐	גיל רך חנ"מ 6.1
☐	גיל רך יצירתי + חנ"מ 6.2
הכשרת אקדמאים להוראה (הסבה) - יסודי	
☐	יסודי (א-ו) 7.1
☐	יסודי (א-ו) הרחבת הסמכה מדעים 7.2
הכשרת אקדמאים להוראה (הסבה) - על יסודי	
☐	על יסודי אזרחות 8.1
☐	על יסודי מדעי הרוח היסטוריה 8.2
☐	על יסודי מדעי הרוח מקרא 8.3
☐	על יסודי מדעי הרוח ספרות 8.4
☐	על יסודי מתמטיקה 8.5
☐	על יסודי מתמטיקה טראמפ 8.6
☐	על יסודי פיזיקה 8.7
☐	על יסודי אמנויות (תקשורת וקולנוע, עיצוב ואמנות) 8.8
☐	על יסודי בימוי 8.9
☐	על יסודי הסבת שחקנים להוראה 8.10
☐	ביולוגיה על יסודי (קיימות) 8.11
הכשרת אקדמאים להוראה (הסבה) - בין מסלולי	
☐	בין מסלולי (א-יב) חנ"ג 9.1
☐	בין מסלולי (א-יב) מחול (מורים בפועל) 9.2
☐	בין מסלולי אנגלית (ג-י) 9.3
☐	הסבה לאנגלית תוכנית מקוצרת 9.4
☐	חינוך מיוחד (א-יב) 9.5

ג. M.Teach

M.Teach - על יסודי	
☐	M.Teach על יסודי היסטוריה ספרות 10.1
☐	M.Teach על יסודי מקרא 10.2
☐	M.Teach על יסודי ניהול עסקי 10.3
☐	M.Teach על יסודי תקשורת וקולנוע 10.4
☐	M.Teach על יסודי אזרחות 10.5

☐	M.Teach על יסודי אמנות ועיצוב 10.6
☐	M.Teach על יסודי מתמטיקה 10.7
☐	M.Teach על יסודי ביולוגיה (קיימות) 10.8

2. shana מה שנת הלימוד הנוכחית שלך בתוכנית ההכשרה? נא לסמן V

☐ 1 שנה ראשונה

☐ 2 שנה שנייה

☐ 3 שנה שלישית

☐ 4 שנה רביעית

☐ 5 אחר. פרטי/ _____

3. regev האם את/ה לומד/ת במסלול המצוינים? (נא להקיף) כן 2 / לא 1

4. academia האם את/ה משתתף/ת בפרויקט "אקדמיה כיתה"? (נא להקיף) כן 2 / לא 1

פרטים על ההתנסות מעשית

5. Q5 האם את/ה מתנסה בבית ספר לבד או יחד עם חברים נוספים מכיתתך?

☐ 1 לבד

☐ 2 עם חברים מכיתתי – כמה חברים מתנסים עמך יחד באותו בית הספר? Q5a (פדגוגיה כללית)

☐ Q5b פדגוגיה דיסציפלינרית כשמציינים _____

6. Q6 האם את/ה מתנסה בכיתה לבד או יחד עם חברים נוספים מכיתתך?

☐ 1 לבד

☐ 2 עם חברים מכיתתי – כמה חברים מתנסים עמך יחד באותה הכיתה? Q6a (פדגוגיה כללית)

☐ Q6b פדגוגיה דיסציפלינרית כשמציינים _____

7. האם את/ה מתנסה בגן לבד או יחד עם חברים נוספים מכיתתך? לא רלוונטי

☐ לבד

☐ עם חברים מכיתתי – כמה חברים מתנסים עמך יחד באותו הגן? _____

השאלות הבאות נוגעות להדרכה המלווה את ההתנסות המעשית

- אם מדריכים אותך בהתנסות (שנים א-ג) שני מדריכים פדגוגיים: האחד בנושאים הקשורים במקצוע ההתמחות והשני בנושאים פדגוגיים כלליים שאינם קשורים למקצוע הוראה מסוים (למשל חינוך מיוחד), התייחס/י בתשובתך בנפרד לשני סוגי ההדרכה.

היקף ההתנסות

8. כמה ימים בשבוע את/ה נמצא/ת בבית הספר/הגן לצורך התנסות המעשית ב-?

- Q8 הדרכה פדגוגית כללית _____

- Q8D הדרכה בהוראת מקצוע ההוראה _____

9. בכמה שיעורים את/ה נמצא/ת בבית הספר/הגן בכל אחד מימי ההתנסות ב-?

- Q9 הדרכה פדגוגית כללית _____
- Q9D הדרכה בהוראת מקצוע ההוראה _____

10. Q10 האם מתקיים במהלך השנה, בנוסף לימי ההתנסות השבועיים, **שבוע / שבועיים של התנסות מעשית מרוכזת?**
כן / לא 1

11. באיזו מידה הייתה לך הזדמנות במהלך התנסותך המעשית בשנה הנוכחית **ללמד בפועל** שיעור או חלק משיעור בימי ההתנסות?

הדרכה פדגוגית כללית					הדרכה בהוראת מקצוע ההוראה					לימדתי בפועל
באף שיעור או בשיעורים בודדים	בפחות ממחצית השיעורים	בכמחצית השיעורים	במרבית השיעורים	בכל השיעורים	באף שיעור או בשיעורים בודדים	בפחות ממחצית השיעורים	בכמחצית השיעורים	במרבית השיעורים	בכל השיעורים	
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	שיעור מלא לכל הכיתה Q11_1
1	2	3	4	5	Q11_2D					חלקי שיעור לכל הכיתה Q11_2
1	2	3	4	5	Q11_3D					קבוצת תלמידים Q11_3
1	2	3	4	5	Q11_4D					תלמידים באופן פרטי Q11_4
1	2	3	4	5	Q11_5D					בצוות עם אחרים co-teaching Q11_5

12. באיזו מידה את/ה חש/ה שניתנה לך הכנה מספקת לפני השיעור שהעברת במסגרת ההתנסות המעשית בנושאים הבאים?

בהדרכה הפדגוגית בהתמחות (לדוגמה: ספרות, מדעים, תרבות ישראל, היסטוריה מתמטיקה וכו')					בהדרכה הפדגוגית הכללית					הכנה לפני העברת שיעור
כלל לא	במידה רבה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד	כלל לא	במידה רבה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד	
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	שליטה בתכני מקצועות ההתמחות Q12_1
1	2	3	4	5	Q12_2D					שליטה בתכנים רלוונטיים אחרים Q12_2
1	2	3	4	5	Q12_3D					שליטה במיומנויות הוראה Q12_3
1	2	3	4	5	Q12_4D					שליטה במיומנויות ניהול כיתה Q12_4

13. במהלך ימי ההתנסות המעשית בביה"ס בשנה הנוכחית עד כה, באיזו מידה הייתה לך הזדמנות לצפות בשיעורים של אחרים בימי ההתנסות?

הדרכה בהוראת מקצוע ההוראה					הדרכה פדגוגית כללית					צפיתי בשיעורים אחרים
בכל השיעורים	במרבית השיעורים	בכמחצית השיעורים	בפחות ממחצית השיעורים	באף שיעור או בשיעורים בודדים	בכל השיעורים	במרבית השיעורים	בכמחצית השיעורים	בפחות ממחצית השיעורים	באף שיעור או בשיעורים בודדים	
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	בשיעורים של המורה המאמן/ת (המורה החנוך/ת) Q13_1
1	2	3	4	5	Q13_2D					בשיעורים של מורים/ות אחרים/ות בביה"ס או בבי"ס אחרים Q13_2
1	2	3	4	5	Q13_3D					בשיעורים שמעבירים עמיתך Q13_3

14. צפייה בשיעור – בכמה מהשיעורים שלימדת בהם עד כה, צפו בך בשיעור?

צפו בשיעורי	אף פעם	פחות ממחצית השיעורים	מחצית השיעורים	יותר ממחצית השיעורים	בכל השיעורים
המדריך/ה הפדגוגית הכללית/מהמכללה Q14_1	1	2	3	4	5
המדריך/ה בהוראת מקצוע ההוראה מהמכללה Q14_2	1	2	3	4	5
המורה החונך/ת (המורה המאמן/ת) Q14_3	1	2	3	4	5
חבריי לכיתה Q14_4	1	2	3	4	5

15. משוב על השיעור – באיזו תדירות וממי קיבלת משוב על ביצוע השיעור שהעברת?

קיבלתי משוב על השיעור	אף פעם	פחות ממחצית השיעורים	מחצית השיעורים	יותר ממחצית השיעורים	בכל השיעורים
מהמדריך/ה הפדגוגית הכללית/מהמכללה Q15_1	1	2	3	4	5
מהמדריך/ה בהוראת מקצוע ההוראה מהמכללה Q15_2	1	2	3	4	5
המורה החונך/ת (המורה המאמן/ת) Q15_3	1	2	3	4	5
חבריי לכיתה Q15_4	1	2	3	4	5

16. היכן ניתן המשוב? סמן/י V

Q16 מהדריך/ה פדגוגית כללית מהמכללה	Q16D מהמדריך/ה בהוראת מקצוע ההוראה
בבית הספר	1 בבית הספר
במכללה	2 במכללה
בשני המקומות	3 בשני המקומות

17. מתי ניתן המשוב? סמן/י V

Q17 מהדריך/ה פדגוגית כללית מהמכללה	Q17D מהמדריך/ה בהוראת מקצוע ההוראה
באותו היום בו לימדתי	1 באותו היום בו לימדתי
באותו השבוע בו לימדתי	2 באותו השבוע בו לימדתי
במועד מאוחר יותר	3 במועד מאוחר יותר
בכמה מועדים	4 בכמה מועדים

18. במהלך ימי ההתנסות המעשית בביה"ס בשנה הנוכחית עד כה, באיזו מידה היתה לך
הזדמנות להיות מעורב/ת בפעילויות בית ספריות שונות ?

הדרכה בהוראת מקצוע ההוראה					הדרכה פדגוגית כללית					מעורבות בפעילויות בית ספריות
אף פעם	לעיתים נדירות	בכחצית ימי ההתנסות	במרבית ימי ההתנסות	בכל אחד מימי ההתנסות	אף פעם	לעיתים נדירות	בכחצית ימי ההתנסות	במרבית ימי ההתנסות	בכל אחד מימי ההתנסות	
1	2	3	4	5	Q18_1D					השתתפתי בישיבות מורים/ות Q18_1
1	2	3	4	5	Q18_2D					השתתפתי ביום הורים Q18_2
1	2	3	4	5	Q18_3D					עבדתי מול הורים Q18_3
1	2	3	4	5	Q18_4D					לקחתי חלק בפעילות בית ספרית כגון: הצגה / טיול Q18_4
1	2	3	4	5	Q18_5D					נפגשתי עם מורים/ות אחרים/ות בביה"ס בענייני עבודה Q18_5
1	2	3	4	5	Q18_6D					נפגשתי עם מורים/ות אחרים/ות בביה"ס במסגרת חברתית Q18_6
1	2	3	4	5	Q18_7D					ביצעתי מחקר פעולה בכיתה או הגשתי דוח תצפית Q18_7

19. באיזו מידה עזרו לך המשובים שקיבלת מהגורמים השונים לשיפור תפקודך המקצועי כמורה? (כגון שליטה במיומנויות הוראה)

במידה רבה מאוד	במידה רבה	במידה בינונית	במידה מעטה	כלל לא	נותן המשוב
5	4	3	2	1	משוב המדריך/ה הפדגוגי/ת הכללי/ת Q19_1
5	4	3	2	1	משוב המדריך/ה בהוראת מקצוע ההוראה Q19_2
5	4	3	2	1	משוב המורה החונך/ת (המורה המאמן/ת) Q19_3
5	4	3	2	1	משוב חברי/י לכיתה Q19_4
5	4	3	2	1	משוב מורים ובעלי תפקידים אחרים בבית הספר, פרט/י: Q19_5
5	4	3	2	1	משובים מתלמידים Q19_6

20. באיזו מידה עזרו לך המשובים שקיבלת לשיפור תפקודך המקצועי הרגשי כמורה? (כגון תמיכה ועידוד תלמידים)

במידה רבה מאוד	במידה רבה	במידה בינונית	במידה מעטה	כלל לא	נותן המשוב
5	4	3	2	1	משוב המדריך/ה הפדגוגי/ת הכללי/ת Q20_1
5	4	3	2	1	משוב המדריך/ה בהוראת מקצוע ההוראה Q20_2
5	4	3	2	1	משוב המורה החונך/ת (המורה המאמן/ת) Q20_3
5	4	3	2	1	משוב חברי/י לכיתה Q20_4
5	4	3	2	1	משוב מורים ובעלי תפקידים אחרים בבית הספר, פרט/י: Q20_5
5	4	3	2	1	משובים מתלמידים Q20_6

21. Q21 האם את/ה מכיר/ה את הקריטריונים שלפיהם מוערכת עבודתך בהתנסות? כן / לא 1

אם כן אנא תאר/י אותם בקצרה:

א. קריטריוני הערכה פדגוגיים כלליים

ב. Q21D קריטריוני הערכה הקשורים במקצוע ההתמחות
כן 2 / לא 1

ג. על פי אילו קריטריונים את/ה חושב/ת שראוי להעריך את עבודתך בהתנסות המעשית?

---

22. על פי אילו נתונים נקבע הציון בהתנסות?

☐ Q22_1 נוכחות

☐ Q22_2 מערכי שיעור

☐ Q22_3 אופן העברת השיעורים

☐ Q22_4 אחר, פרט/י:

---

23. כיצד נבחר עבורך ביה"ס שבו ביצעת את ההתנסות? סמל/י V.

במסגרת הדרכה פדגוגית כללית Q23	במסגרת הדרכה בהוראת מקצוע ההוראה Q23D	
1	1	נשלחתי לבית ספר בהמלצת המדריך/ה הפדגוגי/ת
2	2	נשלחתי לבית ספר בהמלצת המדריך/ה הפדגוגי/ת לאחר התייעצות איתי
3	3	חיפשתי ומצאתי בעצמי בית ספר (מומלץ, קרוב לביתי)

24. שביעות רצון – באיזו מידה את/ה שבע/ת רצון, אנא דרג/י ופרט/י.

הדרכה בהוראת מקצוע ההוראה					הדרכה פדגוגית כללית					
במיד ה רבה מאוד	במיד ה רבה	במיד ה בינוני ת	במיד ה מעט ה	כלל לא	במיד ה רבה מאוד	במיד ה רבה	במיד ה בינוני ת	במיד ה מעט ה	כל ל לא	
5	4	3	2	1 Q24_1 D	5	4	3	2	1	מהמדריך/ ה הפדגוגי/ת Q24_1
פרט/י:										
5	4	3	2	1 Q24_2 D	5	4	3	2	1	מהמורה החונך/ת שלך (המורה המאמן/ת) Q24_2
פרט/י:										
5	4	3	2	1 Q24_3 D	5	4	3	2	1	מבית הספר בו את/ה מתנסה/ת Q24_3
פרט/י:										
5	4	3	2	1 Q24_4 D	5	4	3	2	1	משיתוף הפעולה עם מורי ב"ה"ס Q24_4
פרט/י:										
5	4	3	2	1 Q24_5 D	5	4	3	2	1	משיתוף הפעולה עם מנהל ב"ה"ס Q24_5
פרט/י:										

25. באיזו מידה אפשרה לך ההתנסות המעשית בבית הספר את הבאים:

כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד	
1	2	3	4	5	להתנסות בתכנון הוראה Q25_1
1	2	3	4	5	להתנסות בביצוע הוראה Q25_2
1	2	3	4	5	להכיר את התלמידים על יכולותיהם ומגבלותיהם Q25_3
1	2	3	4	5	להכיר את יכולותי ואת עצמי כמורה / גנ/ת Q25_4
1	2	3	4	5	להפעיל שיקולי דעת עצמאיים במהלך ההוראה Q25_5
1	2	3	4	5	להכיר את המערכת החינוכית, כיתה, בית ספר, גן Q25_6
1	2	3	4	5	לקשור בין תיאוריה למעשה Q25_7

26. באיזו מידה תרמה לך ההתנסות המעשית בתחומים הבאים?

כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד	
1	2	3	4	5	לרכישת מיומנות ההוראה – ניהול דיון Q26_1
1	2	3	4	5	לרכישת מיומנות ההוראה – שאלת שאלות Q26_2
1	2	3	4	5	לרכישת מיומנות ההוראה – מתן משוב Q26_3
1	2	3	4	5	לרכישת יכולת לתכנן שיעור בודד Q26_4
1	2	3	4	5	לרכישת יכולת לתכנן יחידת הוראה Q26_5
1	2	3	4	5	לרכישת מיומנויות ניהול כיתה Q26_6
1	2	3	4	5	להכרת תכניות הלימודים Q26_7
1	2	3	4	5	להכרת המציאות הכיתתית Q26_8
1	2	3	4	5	להכרת המציאות הבית ספרית Q26_9
1	2	3	4	5	ליכולת לעבוד עם עמיתים Q26_10
1	2	3	4	5	לרכישת בטחון עצמי

					Q26_11
5	4	3	2	1	להיכרות עם תפקידך כמורה ובניית זהות מקצועית
					Q26_12

27. האם בזכות ההדרכה שקיבלת בהתנסות המעשית את/ה מרגיש/ה מוכן/ה להוראה?

חלקי 3 / כן 2 / לא 1,

פרטי _____

_____

_____

_____

28. באיזו מידה את/ה מוצא/ת קשר בין הדברים הנלמדים בקורסים השונים במכללה לבין מה שקורה בהתנסות המעשית?

במידה רבה מאוד	במידה רבה	במידה בינונית	במידה מעטה	כלל לא	
5	4	3	2	1	קורסים בתחומי הדעת של ההתמחות Q28_1
5	4	3	2	1	קורסים בדרכי הוראה ודידקטיקה – סמינר דידיקטי Q28_2
5	4	3	2	1	קורסים בדרכי הערכה Q28_3
5	4	3	2	1	קורסים בסוציולוגיה Q28_4
5	4	3	2	1	קורסים בפסיכולוגיה Q28_5
5	4	3	2	1	קורסים בפילוסופיה ומחשבת החינוך Q28_6
5	4	3	2	1	אחרים, פרטי: Q28_7

תודה לך על שיתוף הפעולה!

נספח ג' – מחוון

שאלון למתנסה בעבודה המעשית

גיל הרך

שלום לך
שאלון זה עוסק במרכיב ההתנסות המעשית בבית הספר. תשובותיך לשאלות בנושא זה אמורות
לספק מידע חשוב למקבלי החלטות ביחס לאופייה הרצוי של ההתנסות המעשית.

תודה על עזרתך!

תאריך מילוי השאלון: _____

פרטים אישיים

1. group נא לסמן ב-V את התוכנית שבה את/ה לומד/ת.

תואר ראשון B.Ed. - גיל רך	
☐ גיל רך חנ"מ 5.1	
☐ גיל רך דיאלוגי 1.1	
☐ גיל רך יצירתי 1.2	
☐ גיל רך יצירתי (הסבת אקדמאים) 6.2	
☐ גיל רך חנ"מ (הסבת אקדמאים) 6.1	

2. shana מה שנת הלימוד הנוכחית שלך בתוכנית ההכשרה? נא לסמן V

☐ 1 שנה ראשונה

☐ 2 שנה שנייה

☐ 3 שנה שלישית

☐ 4 שנה רביעית

☐ 5 אחר. פרטי/ _____

3. regev האם את/ה לומד/ת במסלול המצוינים? נא להקיף כן 2 / לא 1

4. academia האם את/ה משתתף/ת בפרויקט "אקדמיה כיתה"? נא להקיף כן 2 / לא 1

פרטים על ההתנסות מעשית

5. Q5_gan האם את/ה מתנסה בגן לבד או יחד עם חברים נוספים מכיתתך? נא לסמן V

☐ 1 לבד

☐ 2 עם חברים מכיתתי – כמה חברים מתנסים עמך יחד באותו הגן? _____

Q5a_gan

6. Q23g כיצד נבחר עבורך הגן שבו ביצעת את ההתנסות? נא לסמן V

☐ 1 נשלחתי לגן מסוים בהמלצת המדריך/ה הפדגוגית

- 2 נשלחתי לגן בהמלצת המדריך/ה הפדגוגית/ת לאחר התייעצות איתי ☐
- 3 חיפשתי ומצאתי בעצמי גן מתאים (מומלץ, קרוב לביתי) ☐

השאלות הבאות נוגעות להדרכה המלווה את ההתנסות המעשית

היקף ההתנסות

7. Q8a כמה ימים בשבוע את/ה נמצא/ת בגן לצורך התנסות המעשית ב-? _____

8. Q9a כמה שעות ביום את/ה נמצא/ת בגן בכל אחד מימי ההתנסות ב-? _____

9. Q30g האם תעדיף שההתנסות המרוכזת בגן תתרחש

1 בתחילת / 2 אמצע / 3 סוף השנה / 4 בכמה מועדים? נא להקיף

10. Q31g האם תעדיף שההתנסות המרוכזת בגן תתרחש 1 פעם בשנה / 2 יותר מפעם בשנה? נא להקיף

11. באיזו מידה הייתה לך הזדמנות במהלך התנסותך המעשית בשנה הנוכחית לפעול באופן עצמאי בגן בימי ההתנסות? נא לסמן V

העברתי פעילות	פעמים בודדות	בפחות ממחצית הימים	בכחצית הימים	במרבית הימים	בכל הימים
פעילות מלאה לאורך כל היום Q11_1	1	2	3	4	5
פעילות חלקית בחלק מן היום Q11_2	1	2	3	4	5
פעילות לקבוצת ילדים Q11_3	1	2	3	4	5
פעילות פרטנית Q11_4	1	2	3	4	5
פעילות במשותף עם הגנן/ת Q11_5	1	2	3	4	5

12. באיזו מידה את/חש/ה שניתנה לך הכנה מספקת לפני ההתנסות המעשית בתחומים הבאים? נא לסמן V

הכנה לפני ההתנסות	כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד
תחומי דעת כמו מתמטיקה מדעים וכו' Q12_5g	1	2	3	4	5
תכנים הקשורים לנושא מסוים (כגון חגים) Q12_6g	1	2	3	4	5
פעילות עם כל ילדי הגן במליאה Q12_7g	1	2	3	4	5
פעילות עם קבוצת ילדים Q12_8g	1	2	3	4	5
פעילות עם ילד/ה מאתגר/ת Q12_9g	1	2	3	4	5
שיח עם הורים Q12_10g	1	2	3	4	5
מיומנויות ניהול גן Q12_11g	1	2	3	4	5

13. במהלך ימי ההתנסות המעשית בגן בשנה הנוכחית עד כה, באיזו מידה הייתה לך הזדמנות לצפות בפעילויות של אחרים בימי ההתנסות? נא לסמן V

צפיתי באחרים	פעמים בודדות	בפחות ממחצית ימי ההתנסות	בכמחצית ימי ההתנסות	במרבית ימי ההתנסות	בכל אחד מימי ההתנסות
בגן/ת המאמנ/ת Q13_1	1	2	3	4	5
בחברים מכיתתי Q13_3	1	2	3	4	5

14. צפייה בשיעור – בכמה מימי ההתנסות שלך בגן, צפו בק? נא לסמן V

צפו בשיעורי	פעמים בודדות	בפחות ממחצית ימי ההתנסות	בכמחצית ימי ההתנסות	במרבית ימי ההתנסות	בכל אחד מימי ההתנסות
המדריך/ה הפדגוגי/ת מהמכללה Q14_1	1	2	3	4	5
הגנן/ת המאמנ/ת Q14_3	1	2	3	4	5
חבריי לכיתה Q14_4	1	2	3	4	5

15. משוב על השיעור – באיזו תדירות וממי קיבלת משוב על ביצועיך בימי ההתנסות? נא לסמן V

קיבלתי משוב	פעמים בודדות	בפחות ממחצית ימי ההתנסות	בכמחצית ימי ההתנסות	במרבית ימי ההתנסות	בכל אחד מימי ההתנסות
מהמדריך/ה הפדגוגית/מהמכללה Q15_1	1	2	3	4	5
הגנן/ת המאמנת/ Q15_3	1	2	3	4	5
חבריי לכיתה Q15_4	1	2	3	4	5

16. Q16 היכן ניתן לך המשוב על עבודתך בגן? נא לסמן V

- ☐ 1 בגן
☐ 2 במכללה
☐ 3 בשני המקומות

17. Q17 מתי ניתן המשוב? נא לסמן V

- ☐ 1 באותו היום בו שהיתי בגן
☐ 2 באותו השבוע בו שהיתי בגן
☐ 3 במועד מאוחר יותר
☐ 4 בכמה מועדים שונים

18. במהלך ימי ההתנסות המעשית בגן בשנה הנוכחית עד כה, באיזו מידה היתה לך הזדמנות להיות מעורבת/ת בפעילויות הבאות? נא לסמן V

הדרכה פדגוגית כללית					מעורבות בגן
אף פעם	לעיתים נדירות	בכמחצית ימי ההתנסות	במרבית ימי ההתנסות	בכל אחד מימי ההתנסות	
1	2	3	4	5	השתתפתי בישיבות צוות הגן Q18_1
1	2	3	4	5	השתתפתי ביום הורים Q18_2
1	2	3	4	5	לקחתי חלק במסיבות ואירועי חג שאירעו בגן Q18_4
1	2	3	4	5	לקחתי חלק בפעילות מחוץ לגן כגון: הצגה / טיול Q18_8
1	2	3	4	5	נפגשתי עם סיעים/ות וגננים/ות אחרים/ות בענייני עבודה Q18_6
1	2	3	4	5	השתתפתי בימי הערכות בגן Q18_9

19. באיזו מידה עזרו לך המשובים שקיבלת מהגורמים השונים לשיפור תפקודך המקצועי כגנן/ת? (כגון שליטה במיומנויות ניהול גן) נא לסמן V

במידה רבה מאוד	במידה רבה	במידה בינונית	במידה מעטה	כלל לא	נותן המשוב
5	4	3	2	1	משוב המדריך/ה הפדגוגי/ת במכללה Q19_1
5	4	3	2	1	משוב הגנן/ת המאמנת Q19_3
5	4	3	2	1	משוב חברי לכתה Q19_4
5	4	3	2	1	משובים מילדים Q19_6

20. Q21 האם את/ה מכיר/ה את הקריטריונים שלפיהם מוערכת עבודתך בהתנסות? נא להקיף

כן / לא 1

אם כן אנא תאר/י אותם בקצרה:

---

21. על פי אילו קריטריונים את/ה חושב/ת שראוי להעריך את עבודתך בהתנסות המעשית?

---

22. על פי אילו נתונים נקבע הציון בהתנסות? נא לסמן V

- ☐ Q22_1 נוכחות
- ☐ Q22_2 מערכי פעילות
- ☐ Q22_3 אופן העברת הפעילות
- ☐ Q22_4 יוזמות
- ☐ Q22_5 אמינות
- ☐ Q22_6 אחראיות
- ☐ Q22_7 התפתחות והתקדמות
- ☐ Q22_8 קשר עם ילדים
- ☐ Q22_9 אחר, פרט/י:

---

23. באיזו מידה אפשרה לך ההתנסות המעשית בגן את הבאים, נא לסמן V:

כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד	
1	2	3	4	5	להתנסות בתכנון יום פעילות בגן Q25_1
1	2	3	4	5	להתנסות בביצוע יום פעילות בגן Q25_2
1	2	3	4	5	להכיר את הילדים Q25_3
1	2	3	4	5	להפעיל שיקולי דעת עצמאיים הקשורים לעבודה Q25_5
1	2	3	4	5	להכיר את המערכת החינוכית בגן הילדים Q25_6
1	2	3	4	5	לקשור בין תיאוריה למעשה Q25_7
1	2	3	4	5	להכיר את יכולותי ואת עצמי כגנן/ת Q25_4
1	2	3	4	5	להרגיש שבחרתי במקצוע הנכון Q25_8

24. באיזו מידה **תרמה** לך ההתנסות המעשית בתחומים הבאים? נא לסמן V

כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד	
1	2	3	4	5	לרכישות מיומנויות ניהול גן Q26_6
1	2	3	4	5	להכרת המציאות בגן הילדים Q26_8
1	2	3	4	5	ליכולת לעבוד עם עמיתים Q26_10
1	2	3	4	5	לרכישת בטחון עצמי Q26_11
1	2	3	4	5	להיכרות עם תפקידך כגנן/ת ובניית זהות מקצועית Q26_12
1	2	3	4	5	להבנת הקשר שבין עבודתי לתיאוריה Q26_13
1	2	3	4	5	ליכולת לשלב יצירתיות בעבודה Q26_14
1	2	3	4	5	ליכולת לקבל משוב ולהשתנות Q26_15

25. שביעות רצון – באיזו מידה את/ה שבע/ת רצון, אנא דרג/י ופרט/י.

במידה רבה מאוד	במידה רבה	במידה בינונית	במידה מעטה	כלל לא	
5	4	3	2	1	מהמדריך/ה הפדגוגי/ת Q24_1
פרט/י:					
5	4	3	2	1	מהגנן/ת המאמן/ת Q24_2
פרט/י:					
5	4	3	2	1	מהגן בו את/ה מתנסה/ת Q24_3
פרט/י:					
5	4	3	2	1	משתתף הפעולה עם צוות הגן Q24_4
פרט/י:					
5	4	3	2	1	באשכול גנים - משיתוף הפעולה עם מנהל/ת הגן Q24_5
פרט/י:					

26. Q27 האם בזכות ההדרכה שקיבלת בהתנסות המעשית את/ה מרגישה מוכן/ה לעבודה בגן? נא להקיף

לא 1 / כן 2 / חלקי 3 פרט/י

27. באיזו מידה את/ה מוצא/ת קשר בין הדברים הנלמדים בקורסים השונים במכללה לבין מה שקורה בהתנסות המעשית? נא לסמן V

כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד	
1	2	3	4	5	קורסים בהדרכה פדגוגית Q28_2
1	2	3	4	5	קורסים בסוציולוגיה Q28_4
1	2	3	4	5	קורסים בפסיכולוגיה Q28_5
1	2	3	4	5	קורסים בפילוסופיה ומחשבת החינוך Q28_6
1	2	3	4	5	קורסים במדעים Q28_7g
1	2	3	4	5	קורסים בחשבון Q28_8g
1	2	3	4	5	קורסים במוסיקה Q28_9g
1	2	3	4	5	קורסים בתנועה Q28_10g
1	2	3	4	5	הגשת חומרים Q28_11g
1	2	3	4	5	חגים Q28_12g
1	2	3	4	5	אחרים, פרט/י:

28. הערות / הארות נוספות:

תודה לך על שיתוף הפעולה!

נספח ד' - מחוון

שאלון למתנסה בעבודה המעשית

כללי

שלום לך
שאלון זה עוסק במרכיב ההתנסות המעשית בבית הספר. תשובותיך לשאלות בנושא זה אמורות לספק מידע חשוב למקבלי החלטות ביחס לאופייה הרצוי של ההתנסות המעשית.

תודה על עזרתך!

תאריך מילוי השאלון: _____

פרטים אישיים

1. **Group** לפניך רשימת תוכניות הכשרה המתקיימות בשלוש מסגרות

א. לימודי תואר ראשון B.Ed.

ב. הסבה – הכשרת אקדמאים להוראה

ג. M.Teach

התייחס/י למסגרת הרלוונטית להכשרתך וסמן/י V- את התוכנית שבה את/ה לומד/ת.

ג. תואר ראשון B.Ed.

תואר ראשון B.Ed. - גיל רך	
☐	גיל רך דיאלוגי 1.1
☐	גיל רך יצירתי 1.2
תואר ראשון B.Ed. - יסודי	
☐	יסודי תרבות ישראל יסודי 2.1
☐	יסודי מתמטיקה 2.2
☐	יסודי ספרות 2.3
☐	יסודי מדעים 2.4
☐	יסודי אנגלית 2.5
תואר ראשון B.Ed. - על יסודי	
☐	על יסודי היסטוריה, ספרות ומקרא (רפובליקנים) 3.1
☐	על יסודי היסטוריה ומקרא (דמוקרטים) 3.2
☐	על יסודי היסטוריה וספרות (דמוקרטים) 3.3
☐	על יסודי מקרא וספרות (דמוקרטי) 3.4
☐	על יסודי אמנות ומדיה דיגיטלית 3.5
☐	על יסודי אמנויות העיצוב 3.6
☐	על יסודי בימוי 3.7
☐	על יסודי תקשורת וקולנוע 3.8
☐	על יסודי ניהול עסקי 3.9
☐	על יסודי ביולוגיה (דמוקרטי) 3.10
☐	על יסודי ביולוגיה (קיימות) 3.11
תואר ראשון B.Ed. - בין מסלולי	

☐	בין מסלולי חנ"ג ותנועה 4.1
☐	בין מסלולי מחול (5) 4.2
☐	בין מסלולי תיאטרון/מחול 4.3
☐	בין מסלולי אנגלית 4.4
תואר ראשון B.Ed. - חנ"מ	
☐	גיל רך חנ"מ 5.1
☐	ספרות חנ"מ (יסודי + על יסודי) 5.2
☐	מדעים חנ"מ 5.3
☐	מתמטיקה חנ"מ 5.4
☐	תרבות ישראל חנ"מ (יסודי) 5.5
☐	היסטוריה חנ"מ (על יסודי) 5.6

ד. הכשרת אקדמאים להוראה (הסבה)

הכשרת אקדמאים להוראה (הסבה) - גיל רך	
☐	גיל רך חנ"מ 6.1
☐	גיל רך יצירתי + חנ"מ 6.2
הכשרת אקדמאים להוראה (הסבה) - יסודי	
☐	יסודי (א-ו) 7.1
☐	יסודי (א-ו) הרחבת הסמכה מדעים 7.2
הכשרת אקדמאים להוראה (הסבה) - על יסודי	
☐	על יסודי אזרחות 8.1
☐	על יסודי מדעי הרוח היסטוריה 8.2
☐	על יסודי מדעי הרוח מקרא 8.3
☐	על יסודי מדעי הרוח ספרות 8.4
☐	על יסודי מתמטיקה 8.5
☐	על יסודי מתמטיקה טראמפ 8.6
☐	על יסודי פיזיקה 8.7
☐	על יסודי אמנויות (תקשורת וקולנוע, עיצוב ואמנות) 8.8
☐	על יסודי בימוי 8.9
☐	על יסודי הסבת שחקנים להוראה 8.10
☐	ביולוגיה על יסודי (קיימות) 8.11
הכשרת אקדמאים להוראה (הסבה) - בין מסלולי	
☐	בין מסלולי (א-יב) חנ"ג 9.1
☐	בין מסלולי (א-יב) מחול (מורים בפועל) 9.2
☐	בין מסלולי אנגלית (ג-י) 9.3
☐	הסבה לאנגלית תוכנית מקוצרת 9.4
☐	חינוך מיוחד (א-יב) 9.5

ג. M.Teach

M.Teach - על יסודי	
☐	M.Teach על יסודי היסטוריה ספרות 10.1
☐	M.Teach על יסודי מקרא 10.2
☐	M.Teach על יסודי ניהול עסקי 10.3
☐	M.Teach על יסודי תקשורת וקולנוע 10.4
☐	M.Teach על יסודי אזרחות 10.5
☐	M.Teach על יסודי אמנות ועיצוב 10.6

☐	M.Teach על יסודי מתמטיקה 10.7
☐	M.Teach על יסודי ביולוגיה (קיימות) 10.8

2. shana מה שנת הלימוד הנוכחית שלך בתוכנית ההכשרה? נא לסמן V

☐ 1 שנה ראשונה

☐ 2 שנה שנייה

☐ 3 שנה שלישית

☐ 4 שנה רביעית

☐ 5 אחר. פרטי/ _____

3. regev האם אתה/לומד/ת במסלול המצוינים? (נא להקיף) כן 2 / לא 1

4. academia האם אתה/משתתף/ת בפרויקט "אקדמיה כיתה"? (נא להקיף) כן 2 / לא 1

פרטים על ההתנסות מעשית

5. Q5 האם אתה/מתנסה בבית ספר לבד או יחד עם חברים נוספים מכיתתך?

☐ 1 לבד

☐ 2 עם חברים מכיתתי – כמה חברים מתנסים עמך יחד באותו בית הספר? Q5a

6. Q6 האם אתה/מתנסה בכיתה לבד או יחד עם חברים נוספים מכיתתך?

☐ 1 לבד

☐ 2 עם חברים מכיתתי – כמה חברים מתנסים עמך יחד באותה הכיתה? Q6a

7. האם אתה/מתנסה בגן לבד או יחד עם חברים נוספים מכיתתך? לא רלוונטי

☐ לבד

☐ עם חברים מכיתתי – כמה חברים מתנסים עמך יחד באותו הגן? _____

השאלות הבאות נוגעות להדרכה המלווה את ההתנסות המעשית

- אם מדריכים אותך בהתנסות (שנים א-ג) שני מדריכים פדגוגיים: האחד בנושאים הקשורים במקצוע ההתמחות והשני בנושאים פדגוגיים כלליים שאינם קשורים למקצוע הוראה מסוים (למשל חינוך מיוחד), התייחס/י בתשובתך בנפרד לשני סוגי ההדרכה.

היקף ההתנסות

8. Q8 כמה ימים בשבוע אתה/נמצא/ת בבית הספר/הגן לצורך ההתנסות המעשית?

_____

9. Q9 בכמה שיעורים אתה/נמצא/ת בבית הספר/הגן בכל אחד מימי ההתנסות?

_____

10. Q10 האם מתקיים במהלך השנה, בנוסף לימי ההתנסות השבועיים, שבוע / שבועיים של התנסות מעשית מרוכזת? כן 2 / לא 1

11. באיזו מידה הייתה לך הזדמנות במהלך התנסותך המעשית בשנה הנוכחית ללמד בפועל שיעור או חלק משיעור בימי ההתנסות?

לימדתי בפועל	באף שיעור או בשיעורים בודדים	בפחות ממחצית השיעורים	בכחצית השיעורים	במרבית השיעורים	בכל השיעורים
שיעור מלא לכל הכיתה Q11_1	1	2	3	4	5
חלקי שיעור לכל הכיתה Q11_2	1	2	3	4	5
קבוצת תלמידים Q11_3	1	2	3	4	5
תלמידים באופן פרטי Q11_4	1	2	3	4	5
בצוות עם אחרים co-teaching Q11_5	1	2	3	4	5

12. באיזו מידה את/חש/ה שניתנה לך הכנה מספקת לפני השיעור שהעברת במסגרת ההתנסות המעשית בנושאים הבאים?

הכנה לפני העברת שיעור	כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד
שליטה בתכני מקצועות ההתמחות Q12_1	1	2	3	4	5
שליטה בתכנים רלוונטיים אחרים Q12_2	1	2	3	4	5
שליטה במיומנויות הוראה Q12_3	1	2	3	4	5
שליטה במיומנויות ניהול כיתה Q12_4	1	2	3	4	5

13. במהלך ימי ההתנסות המעשית בביה"ס בשנה הנוכחית עד כה, באיזו מידה הייתה לך הזדמנות לצפות בשיעורים של אחרים בימי ההתנסות?

צפיתי בשיעורי אחרים	באף שיעור או בשיעורים בודדים	בפחות ממחצית השיעורים	בכמחצית השיעורים	במרבית השיעורים	בכל השיעורים
בשיעורים של המורה המאמן/ת (המורה החונך/ת) Q13_1	1	2	3	4	5
בשיעורים של מורים/ות אחרים/ות בביה"ס או בבי"ס אחרים Q13_2	1	2	3	4	5
בשיעורים שמעבירים עמיתך Q13_3	1	2	3	4	5

14. צפייה בשיעור – בכמה מהשיעורים שלימדת בהם עד כה, צפו בך בשיעור?

צפו בשיעורי	אף פעם	פחות ממחצית השיעורים	מחצית השיעורים	יותר ממחצית השיעורים	בכל השיעורים
המדריך/ה הפדגוגי/ת מהמכללה Q14_1	1	2	3	4	5
המורה החונך/ת (המורה המאמן/ת) Q14_3	1	2	3	4	5
חבריי לכיתה Q14_4	1	2	3	4	5

15. משוב על השיעור – באיזו תדירות וממי קיבלת משוב על ביצוע השיעור שהעברת?

קיבלתי משוב על השיעור	אף פעם	פחות ממחצית השיעורים	מחצית השיעורים	יותר ממחצית השיעורים	בכל השיעורים
מהמדריך/ה הפדגוגי/ת מהמכללה Q15_1	1	2	3	4	5
המורה החונך/ת (המורה המאמן/ת) Q15_3	1	2	3	4	5
חבריי לכיתה Q15_4	1	2	3	4	5

16. Q16 היכן ניתן המשוב?

1 בבית הספר / 2 במכללה / 3 בשני המקומות

17. Q17 מתי ניתן המשוב?

1 באותו היום בו לימדתי / 2 באותו השבוע / 3 במועד מאוחר יותר / 4 בכמה מועדים שונים

18. במהלך ימי ההתנסות המעשית בבית"ס בשנה הנוכחית עד כה, באיזו מידה היתה לך הזדמנות להיות מעורב/ת בפעילויות בית ספריות שונות?

מערבות בפעילויות בית ספריות	אף פעם	לעיתים נדירות	בכחצית ימי ההתנסות	במרבית ימי ההתנסות	בכל אחד מימי ההתנסות
השתתפתי בישיבות מורים/ות Q18_1	1	2	3	4	5
השתתפתי ביום הורים Q18_2	1	2	3	4	5
עבדתי מול הורים Q18_3	1	2	3	4	5
לקחתי חלק בפעילות בית ספרית כגון: הצגה / טיול Q18_4	1	2	3	4	5
נפגשתי עם מורים/ות אחרים/ות בבית"ס בענייני עבודה Q18_5	1	2	3	4	5
נפגשתי עם מורים/ות אחרים/ות בבית"ס במסגרת חברתית Q18_6	1	2	3	4	5
ביצעתי מחקר פעולה בכיתה או הגשתי דוח תצפית Q18_7	1	2	3	4	5

19. באיזו מידה עזרו לך המשובים שקיבלת מהגורמים השונים לשיפור תפקודך המקצועי כמורה? (כגון שליטה במיומנויות הוראה)

נותן המשוב	כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד
משוב המדריך/ה הפדגוגי/ת מהמכללה Q19_1	1	2	3	4	5
משוב המורה החונך/ת (המורה המאמן/ת) Q19_3	1	2	3	4	5
משוב חברי לכיתה Q19_4	1	2	3	4	5
משוב מורים ובעלי תפקידים אחרים בבית הספר, פרט/: Q19_5	1	2	3	4	5
משובים מתלמידים Q19_6	1	2	3	4	5

20. באיזו מידה עזרו לך המשובים שקיבלת לשיפור **תפקודך המקצועי הרגשי כמורה?** (גון תמיכה ועידוד תלמידים)

במידה רבה מאוד	במידה רבה	במידה בינונית	במידה מעטה	כלל לא	נותן המשוב
5	4	3	2	1	משוב המדריך/ה הפדגוגית/ה מהמכללה Q20_1
5	4	3	2	1	משוב המורה החונך/ת (המורה המאמן/ת) Q20_3
5	4	3	2	1	משוב חברי לכיתה Q20_4
5	4	3	2	1	משוב מורים ובעלי תפקידים אחרים בבית הספר, פרט/: Q20_5
5	4	3	2	1	משובים מתלמידים Q20_6

21. Q21 האם את/ה מכיר/ה את **הקריטריונים** שלפיהם מוערכת עבודתך בהתנסות?

כן / לא 1

א. אם כן אנא תאר/י אותם בקצרה:

ב. על פי אילו **קריטריונים** את/ה חושב/ת שראוי להעריך את עבודתך בהתנסות המעשית?

---

22. על פי אילו נתונים נקבע הציון בהתנסות?

- ☐ Q22_1 נוכחות
☐ Q22_2 מערכי שיעור
☐ Q22_3 אופן העברת השיעורים
☐ Q22_4 אחר, פרט/:

---

23. Q23 כיצד נבחר עבורך ביה"ס שבו ביצעת את ההתנסות? סמן/י V.

במסגרת הדרכה פדגוגית כללית	
1	נשלחתי לבית ספר בהמלצת המדריך/ה הפדגוגית/ת
2	נשלחתי לבית ספר בהמלצת המדריך/ה הפדגוגית/ת לאחר התייעצות איתי
3	חיפשתי ומצאתי בעצמי בית ספר (מומלץ, קרוב לביתי)

24. שביעות רצון – באיזו מידה את/ה שבע/ת רצון, אנא דרג/י ופרט/י.

כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד	
1	2	3	4	5	מהמדריך/ה הפדגוגית/ת Q24_1
פרט/י:					
1	2	3	4	5	מהמורה החונך/ת שלך (המורה המאמן/ת) Q24_2
פרט/י:					
1	2	3	4	5	מבית הספר בו את/ה מתנסה/ת Q24_3
פרט/י:					
1	2	3	4	5	משיתוף הפעולה עם מורי ביה"ס Q24_4
פרט/י:					
1	2	3	4	5	משיתוף הפעולה עם מנהל/ת ביה"ס Q24_5
פרט/י:					

25. באיזו מידה אפשרה לך ההתנסות המעשית בבית הספר את הבאים:

כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד	
1	2	3	4	5	להתנסות בתכנון הוראה Q25_1
1	2	3	4	5	להתנסות בביצוע הוראה Q25_2
1	2	3	4	5	להכיר את התלמידים על יכולותיהם ומגבלותיהם Q25_3
1	2	3	4	5	להכיר את יכולותי ואת עצמי כמורה / גנן/ת Q25_4
1	2	3	4	5	להפעיל שיקולי דעת עצמאיים במהלך ההוראה Q25_5

5	4	3	2	1	להכיר את המערכת החינוכית, כיתה, בית ספר, גן Q25_6
5	4	3	2	1	לקשור בין תיאוריה למעשה Q25_7

26. באיזו מידה תרמה לך ההתנסות המעשית בתחומים הבאים?

כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד	
1	2	3	4	5	לרכישת מיומנות ההוראה – ניהול דיון Q26_1
1	2	3	4	5	לרכישת מיומנות ההוראה – שאלת שאלות Q26_2
1	2	3	4	5	לרכישת מיומנות ההוראה – מתן משוב Q26_3
1	2	3	4	5	לרכישת יכולת לתכנן שיעור בודד Q26_4
1	2	3	4	5	לרכישת יכולת לתכנן יחידת הוראה Q26_5
1	2	3	4	5	לרכישת מיומנויות ניהול כיתה Q26_6
1	2	3	4	5	להכרת תכניות הלימודים Q26_7
1	2	3	4	5	להכרת המציאות הכיתתית Q26_8
1	2	3	4	5	להכרת המציאות הבית ספרית Q26_9
1	2	3	4	5	ליכולת לעבוד עם עמיתים Q26_10
1	2	3	4	5	לרכישת בטחון עצמי Q26_11
1	2	3	4	5	להיכרות עם תפקידך כמורה ובניית זהות מקצועית Q26_12

27. האם בזכות ההדרכה שקיבלת בהתנסות המעשית את/ה מרגיש/ה מוכן/ה להוראה?

לא 1 / כן 2 / חלקי 3 פרטי

28. באיזו מידה את/ה מוצא/ת קשר בין הדברים הנלמדים בקורסים השונים במכללה לבין מה שקורה בהתנסות המעשית?

כלל לא	במידה מעטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאוד	
1	2	3	4	5	קורסים בתחומי הדעת של ההתמחות Q28_1
1	2	3	4	5	קורסים בדרכי הוראה ודידקטיקה – סמינר דידיקטי Q28_2
1	2	3	4	5	קורסים בדרכי הערכה Q28_3
1	2	3	4	5	קורסים בסוציולוגיה Q28_4
1	2	3	4	5	קורסים בפסיכולוגיה Q28_5
1	2	3	4	5	קורסים בפילוסופיה ומחשבת החינוך Q28_6
1	2	3	4	5	אחרים, פרט/י:

תודה לך על שיתוף הפעולה!